

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ  
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

# ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

ПРАКТИКУМ

Навчальний посібник

Дніпро  
Видавець Біла К. О.  
2019

УДК 347.9(477)

Ц 58

Рекомендовано до друку науково-методичною радою  
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ  
(протокол № 8 від 23.04.2019)

Рецензенти:

Пушкіна В. О. – д-р юрид. наук, професор, завідувач кафедри права  
Університету імені Альфреда Нобеля;

Бублейник В. А. – канд. юрид. наук, адвокат

Колектив авторів:

Андрієвська Л. О. (тема 12–14), Нестерцова-Собакарь О. В. тема (1–5),  
Новосад А. С. (тема 9–11), Поліщук М. Г. (тема 6–8).

Ц 58 **Цивільний процес. Практикум** : навч. посіб. / кол. авт. –  
Дніпро : Видавець Біла К. О., 2019. – 284 с.

ISBN 978-617-645-344-4

Навчальний посібник (практикум) підготовлено відповідно до програми науки «Цивільне процесуальне право України». Він охоплює короткий зміст тем, теоретичні питання для самоконтролю, тестові та практичні завдання, що дозволять глибоко засвоїти теоретичні знання про розгляд і вирішення цивільних справ судом та набути практичних навичок, необхідних для їх застосування у професійній діяльності.

Для студентів, магістрів, аспірантів і викладачів юридичних факультетів і вузів.

**УДК 347.9(477)**

ISBN 978-617-645-344-4

© Колектив авторів, 2019

## ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ теми	Назви розділів і тем	Всього годин	Кількість годин за видами занять					Самост.р. / індив.р.	Використання ТЗН та інших дидактичних засобів	Взаємозв'язок з іншими дисциплінами
			Всього	Лекцій	Семінарів	Практичних	МК			
1	Поняття, предмет та джерела цивільного процесуального права України	10	2	2				8	мультимедійна презентація, судова практика	Цивільне та сімейне право, адміністративний процес, господарський процес
2	Принципи цивільного процесуального права України	10	4	2		2		6	мультимедійна презентація, судова практика	Конституційне право, адміністративний процес, господарський процес
3	Цивільні процесуальні правовідносини та їх суб'єкти	15	10	4	2	4		5	мультимедійна презентація, судова практика	Конституційне право, адміністративний процес, господарський процес
4	Процесуальні строки. Судові витрати. Заходи процесуального примусу	10	8	2	2	4		2	мультимедійна презентація, судова практика	Адміністративний процес, господарський процес, кримінальний процес
5	Докази і доказування	10	10	4	2	4		0	мультимедійна презентація, судова практика	Адміністративний процес, господарський процес, кримінальний процес
6	Цивільна юрисдикція. Підсудність цивільних справ	10	8	2	2	4		2	мультимедійна презентація, судова практика	Адміністративний процес, господарський процес, кримінальний процес
7	Позовне провадження	10	8	2	2	4		2	мультимедійна презентація, судова практика	Адміністративний процес, господарський процес, кримінальний процес
8	Ускладнення у процесі судового розгляду цивільних справ. Заочний розгляд справи	15	6	2		4		9	мультимедійна презентація, судова практика	Адміністративний процес, господарський процес
	<b>Модульний контроль</b>		4				4			
	<b>Усього за семестр</b>	<b>90</b>	<b>60</b>	<b>20</b>	<b>10</b>	<b>26</b>		<b>30</b>		
	<b>Форма підсумкового контролю</b>		<b>залік</b>							

№ теми	Назви розділів і тем	Всього годин	Кількість годин за видами занять					Самост.р. / індив.р.	Використання ТЗН та інших дидактичних засобів	Взаємозв'язок з іншими дисциплінами
			Всього	Лекцій	Семинарів	Практичн.	МК (годин)			
9	Наказне провадження	10	4	4	2			4	мультимедійна презентація, судова практика	Цивільне та сімейне право
10	Окреме провадження	8	4	2	2			4	мультимедійна презентація, судова практика	Адмін. процес, господ. процес
11	Апеляційне провадження	10	6	2	2	2		4	мультимедійна презентація, судова практика	Цивільне та сімейне право, адвокатура України, нотаріат України
12	Касаційне провадження	8	4	2	2			4	мультимедійна презентація, судова практика	Адмін. процес, господ. процес
13	Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами	8	4	2		2		4	мультимедійна презентація, судова практика	Адмін. процес, господ. процес
14	Виконання судових рішень. Судовий контроль за виконанням судових рішень	8	4	2		2		4	мультимедійна презентація, судова практика	Адмін. процес, господ. процес
	<b>Модульний контроль</b>	2						2		
	<b>Усього за семестр</b>	<b>60</b>	<b>30</b>	<b>14</b>	<b>8</b>	<b>6</b>	<b>2</b>	<b>30</b>		

<b>ЗМІСТ</b>	
ПЕРЕДМОВА.....	6
1. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ ТА ДЖЕРЕЛА ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....	8
2. ПРИНЦИПИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....	19
3. ЦИВІЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ ТА ЇХ СУБ'ЄКТИ.....	38
4. ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ. СУДОВІ ВИТРАТИ. ЗАХОДИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ.....	58
5. ДОКАЗИ І ДОКАЗУВАННЯ.....	74
6. ЦИВІЛЬНА ЮРИСДИКЦІЯ. ПІДСУДНІСТЬ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ.....	94
7. ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ .....	108
8. УСКЛАДНЕННЯ У ПРОЦЕСІ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ. ЗАОЧНИЙ РОЗГЛЯД СПРАВИ.....	123
9. НАКАЗНЕ ПРОВАДЖЕННЯ.....	138
10. ОКРЕМЕ ПРОВАДЖЕННЯ.....	150
11. АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ.....	165
12. КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ.....	186
13. ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ АБО ВИКЛЮЧНИМИ ОБСТАВИНАМИ.....	203
14. ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ.....	220
БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК.....	234
ДОДАТКИ.....	246
.....	

## ПЕРЕДМОВА

Цивільне процесуальне право є однією з фундаментальних галузей правових знань. «Цивільний процес» — навчальна дисципліна в системі вищої юридичної освіти, предметом якої є суспільні відносини, що виникають при здійсненні правосуддя у цивільних справах. Вивчення дисципліни базується на основі нормативних актів, наукових і навчальних літературних джерел, судової практики, які розкривають сутність і процесуальну форму правосуддя щодо цивільних справ. Навчальна дисципліна «Цивільний процес» включає поняття про предмет і систему цивільного процесуального права, принципи цивільного судочинства, суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин, процесуальні строки й судові витрати, докази й доказування, юрисдикцію та підсудність, види провадження цивільного процесу в суді першої інстанції та при перегляді судових рішень, виконання судових рішень.

**Метою** вивчення цивільного процесуального права України є засвоєння студентами правових засобів і процедур, спрямованих на ефективний судовий захист прав, свобод та інтересів учасників цивільного процесу, передбачених ЦПК України, підготовка до практичної діяльності висококваліфікованих фахівців-правознавців.

**Предмет** навчальної дисципліни – суспільні відносини у сфері здійснення правосуддя, зокрема діяльність судів, осіб, які беруть участь у справі, та інших учасників цивільного судочинства при здійсненні правосуддя у цивільних спорах з метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів, які виникають із цивільних, житлових, земельних, сімейних, трудових та інших правовідносин, за винятком випадків, коли розгляд таких справ здійснюється за правилами іншого судочинства.

### **Роль у підготовці фахівця:**

- сформуувати у студентів знання з основних положень чинного цивільного процесуального законодавства України, що регулює суспільні відносини у сфері здійснення правосуддя в цивільних справах, розуміння сутності цієї галузі права, природи цивільних процесуальних правовідносин, уміння користуватися відповідними нормативними актами, вирішувати конкретні практичні питання, пов'язані із застосуванням норм цивільного процесуального права, слідкувати за змінами в поточному законодавстві.

В результаті опанування навчальної дисципліни «Цивільний процес» студенти повинні **уміти**:

- тлумачити та застосовувати основні інститути цивільного процесуального права України, які регулюють процесуальний порядок розгляду і вирішення справ про захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів, що виникають із цивільних, житлових, земельних, сімейних, трудових та інших правовідносин;

- аналізувати судову практику з метою прийняття обґрунтованих рішень у спірних правовідносинах, складати процесуальні документи та використовувати роз'яснення постанов Пленуму Верховного Суду України на практиці.

### **Місце дисципліни серед інших предметів:**

Визначальним для цивільного процесуального права є зв'язок з Конституційним правом, оскільки Конституція України встановлює основи організації та принципи здійснення правосуддя в нашій країні, підґрунтя

правового становища громадян, у тому числі у взаємовідносинах із судом. Зв'язок цивільного процесуального права з цивільним, сімейним, трудовим та іншими галузями матеріального права визначається необхідністю примусової реалізації норм матеріального права органами правосуддя. Взаємозв'язок між цивільним матеріальним і процесуальним правом виявляється також в окремих нормах та інститутах цивільного права. Норми цивільного права визначають обставини, сукупність юридичних фактів, які становлять підставу для позову, предмет доказування і підлягають з'ясуванню у цивільному судочинстві при розгляді конкретних справ.

#### **Попередні знання:**

Використання раніше здобутих знань надасть можливість успішно виконувати завдання, що стоять перед здобувачами вищої освіти, які зазначені в практикумі. До таких завдань можна віднести:

- опанування теорії та положень цивільного процесуального права України, а також практики розгляду судами цивільних справ;
- визначення проблем правильного застосування процесуального законодавства в різних категоріях справ у цивільному судочинстві та шляхів їх вирішення;
- вміння використовувати теоретичні знання з цивільного процесуального права для вирішення конкретних практичних завдань;
- дослідження та використання практики судів різних інстанцій з розгляду і вирішення цивільних справ.

#### **Основні завдання:**

- зазначені у програмі і рекомендовані викладачем нормативні акти, що регулюють цивільні процесуальні правовідносини, галузеву юридичну літературу, досконало вивчити відповідно до програми основні категорії та інститути цивільного процесуального права, теоретичні проблеми і перспективи науки цивільного процесу в Україні, розуміти природу цивільних процесуальних правовідносин, процесуальний порядок здійснення цивільного судочинства, проблеми сучасного цивільного процесу та шляхи їх вирішення;

За своєю структурою практикум складається з теоретичних запитань для самоконтролю, тестових та практичних завдань, що дозволяють студентам перевірити засвоєні знання, а також задач, вирішення яких сприятиме належному їх застосуванню. До кожної теми додається список необхідної літератури - законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, навчальних та наукових джерел.

При підготовці студентів до дисципліни «Цивільний процес» використовуються такі методи навчання: організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності, стимулювання і мотивації навчальної діяльності, контролю і самоконтролю.

Цивільне процесуальне законодавство України останнім часом активно реформується і навчальний посібник підготовлено з урахуванням змін, що відбулися впродовж 2017 року.

## **Тема 1. ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ ТА ДЖЕРЕЛА ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.**

Правосуддя як гарантія зміцнення законності, вдосконалення законодавства з метою охорони прав, свобод і законних інтересів особи. Роль правосуддя у цивільних справах в умовах побудови в Україні правової держави. Форми та способи захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. Конституція України про право громадян на судовий захист.

Поняття цивільного процесуального права. Предмет, метод і система цивільного процесуального права. Значення цивільного процесуального права в сучасній правовій доктрині.

Співвідношення цивільного процесуального права з цивільним, сімейним, трудовим, аграрним, державним і адміністративним правом, кримінальним процесуальним та адміністративним процесуальним правом. Цивільне процесуальне право та організація судової та правоохоронної системи України.

Джерела цивільного процесуального права. Цивільно-процесуальні норми, їх структура. Дія їх у часі і просторі.

Поняття цивільного судочинства (процес) і його завдання. Види цивільного судочинства. Стадії цивільного процесу. Суть, основні риси і значення цивільної процесуальної форми. Предмет науки цивільного процесуального права. Система науки цивільного процесуального права.

### **Питання для самоконтролю:**

1. Роль правосуддя у цивільних справах з реалізації конституційного права особи на судовий захист.
2. Які завдання цивільного судочинства?
3. Дайте визначення цивільного процесуального права.
4. Охарактеризуйте джерела цивільного процесуального права.
5. В яких джерелах закріплено принципи цивільного процесуального права?
6. У чому виявляється диспозитивність методу цивільного процесуального права?
7. Дайте визначення науки цивільного процесуального права.
8. У чому виявляється імперативність методу цивільного процесуального права?
9. Чим відрізняється помилка у праві від прогалин у законі?
10. Яким чином та при яких умовах суд при розгляді цивільної справи застосовує аналогію закону чи права?
11. Які органи в Україні здійснюють правосуддя?
12. Скільки стадій має цивільний процес?



13. В якому складі розглядає справи суд першої, апеляційної та касаційної інстанції?
14. Що не є джерелом цивільного процесуального права?
15. Сутність правосуддя в цивільних справах і цивільного судочинства
16. Право на справедливий судовий розгляд та його складові?
17. Які справи не розглядаються в позовному провадженні?
18. Що таке предмет цивільного процесуального права?
19. Цивільне судочинство та інші форми судочинства.
20. Скільки обов'язкових стадій у цивільному процесі?
21. Роль Ради Європи в гармонізації цивільного процесуального законодавства та практика його застосування?
22. Межі дії цивільного процесуального закону?
23. Яка область цивільного процесу?
24. Що таке предмет цивільного процесуального закону?
25. Що таке наука цивільного процесуального закону?
26. Які форми захисту можна застосувати у разі порушення, невизнання або оспорювання прав, свобод чи інтересів фізичних та юридичних осіб?
27. Які особливості захисту інтересів держави?
28. Які відносини складають предмет цивільного процесуального права?
29. Розкрийте поняття цивільного судочинства та інших форм судочинства?
30. У чому виявляється межі дії цивільного процесуального закону?

### **Тести для самоконтролю:**

1. Цивільне процесуальне право – це:

а) система правових норм, за допомогою яких встановлюється порядок провадження в цивільних справах у судах та регулюються правовідносини, які складаються як між судом та іншими учасниками процесу, так і учасниками процесу між собою, але під контролем суду при здійсненні правосуддя у цивільних справах;

б) врегульована нормами цивільно-процесуального права діяльність органів досудового розслідування, слідчого, прокурора, судді і суду з розкриття злочинів;

в) галузь права, яка включає в себе норми права, що регулюють майнові та особисті немайнові правові суспільні відносини між рівноправними суб'єктами права - фізичними та юридичними особами;

г) сукупність закріплених в нормах цивільно-процесуального права способів і засобів впливу на відносини, які регулюють поведінку їх суб'єктів.

2. Визначається системою процесуальних дій, які виконуються судом, учасниками процесу, змістом, формою, умовами виконання процесуальних дій, системою цивільно-процесуальних прав і обов'язків суб'єктів правовідносин, гарантіями реалізації цивільно-процесуальних прав і обов'язків, це-:

- а) метод цивільно-процесуального права;
- б) предмет цивільно-процесуального права;
- в) імперативний метод;
- г) цивільне процесуальне право.

3. Який метод є характерним для цивільно-процесуального права?

- а) імперативний;
- б) діапозитивних;
- в) імперативно-диспозитивний;
- г) процесуальна форма.

4. Метод цивільно-процесуального права – це:

а) сукупність закріплених в нормах цивільно-процесуального права способів і засобів впливу на відносини, які регулюють поведінку їх суб'єктів;

б) встановлені правила щодо утримання від певних дій і бездіяльності, наприклад, суперечки між судами про підсудність забороняються;

в) система правових норм, за допомогою яких встановлюється порядок провадження в цивільних справах у судах та регулюються правовідносини;

г) вплив, спрямований на забезпечення виконання правил окремих норм цивільного процесуального права, наприклад, встановлення запобіжних заходів, забезпечення доказів.

5. Акт правотворчої діяльності компетентних державних органів, що встановлює, змінює або скасовує правові норми це:

- а) нормативно - правовий акт;
- б) міжнародні угоди і договори;
- в) постанови Пленуму Верховного Суду України;
- г) розгорнуті процесуальні регламенти.

6. Джерелом цивільного процесуального права є:

- а) кримінально-процесуальний кодекс;

- б) цивільний процесуальний кодекс;
- в) кримінальний кодекс;
- г) роз'яснення Пленуму Верховного Суду України.

7. Система цивільного процесуального права складається:

- а) загальної та особливої частини;
- б) тільки особливої частини;
- в) загальної та двох спеціальних частин;
- г) тільки загальної.

8. Першим джерелом цивільного процесуального права є:

- а) цивільний процесуальний кодекс;
- б) Конституція України;
- в) роз'яснення Пленуму Верховного Суду України;
- г) міжнародні угоди і договори.

9. Система цивільного процесуального права – це:

- а) норм цивільного процесуального права виступають суспільні відносини в сфері судочинства у цивільних справах;
- б) сукупність закріплених у нормах цивільного процесуального права способів та засобів впливу на відносини, які регулюються цією галуззю права, та поведінку їх суб'єктів;
- в) сукупність норм та інститутів галузі права, зумовлених предметом правового регулювання;
- г) виконання правил окремих норм цивільного процесуального права.

10. Під системою цивільного процесуального права розуміють:

- а) сукупність інститутів та галузей права;
- б) сукупність інститутів та норм права;
- в) сукупність галузей та норм права;
- г) сукупність галузей та суб'єктів права.

11. Цивільне процесуальне право співвідноситься з цивільним правом як:

- а) об'єктивне і суб'єктивне право;
- б) процесуальне і матеріальне право;
- в) регулятивне та охоронне право;
- г) інститут та галузь права.

12. Імперативність методу цивільного процесуального права визначається:

- а) обов'язками суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин;
- б) дозволянням, свободою вибору суб'єктів і визначається правами суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин на активну поведінку;
- в) правами та обов'язками суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин;
- г) процесуальним статусом суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин.

13. Предметом цивільного процесуального права є:

- а) суспільні відносини, що виникають у сфері цивільного судочинства, тобто цивільні процесуальні відносини;
- б) цивільно-процесуальні норми, які регулюють всі цивільні відносини;
- в) галузь права, яка виступає складовою юридичною науки, вивчає цивільне процесуальне право, цивільне судочинство і теорію цивільного процесуального права;
- г) суспільні відносини, що виникають при здійсненні цивільних правочинів.

14. Зобов'язання – це:

- а) вплив, спрямований на забезпечення виконання правил окремих норм цивільного процесуального права, наприклад, встановлення запобіжних заходів, забезпечення доказів;
- б) встановлені правила щодо утримання від певних дій і бездіяльності, наприклад, суперечки між судами про підсудність забороняються;
- в) обов'язок конкретної активної поведінки, наприклад, сторони зобов'язані належним чином виконувати надані їм права та покладені на них обов'язки;
- г) врегульована нормами цивільного процесуального права діяльність суду, що здійснюється у встановленому законом порядку та визначається системою взаємопов'язаних цивільних процесуальних прав.

15. Імперативність методу цивільного процесуального права визначається:

- а) обов'язками суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин;
- б) правами суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин;

в) правами та обов'язками суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин;

г) процесуальним статусом суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин.

16. Стаття в якій говориться, що правосуддя в Україні здійснюють виключно суди:

а) стаття 124 Конституції України;

б) стаття 8 Конституції України;

в) стаття 124 Цивільно процесуального кодексу;

г) стаття 8 Цивільного процесуального кодексу.

17. Закріплені нормами лише цивільного процесуального права є:

а) загально-правові принципи;

б) міжгалузеві принципи;

в) галузеві принципи;

г) міжгалузеві та галузеві принципи.

18. Державною мовою судочинства в Україні є:

а) російська мова;

б) англійська мова;

в) українська мова;

г) латинська мова.

19. Об'єктивне з'ясування обставин справи – це:

а) обґрунтованість висновків суду, відповідність їх дійсним обставинам справи, що досягається за умови безстороннього і сумлінного ставлення суду та учасників матеріального спору;

б) можливість громадянам безпосередньо знайомитися з роботою суду, а це підвищує його відповідальність за законне і правильне вирішення цивільних справ;

в) окремі категорії справ, визначені законом, розглядаються у судах першої інстанції колегією у складі одного судді і двох народних засідателів;

г) діяльність суду підпорядкована чинному цивільному процесуальному законодавству і здійснюється у визначеному ним цивільному процесуальному порядку.

20. Змагальність сторін полягає:

а) у збиранні доказів судом за його ініціативою;

- б) в можливості суду активно втручатися в матеріально-правові відносини сторін;
- в) у праві суду вийти за межі позовних вимог сторін;
- г) в обов'язку доведення обставин, на які сторона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень.

### **Підготувати словник основних термінів:**

цивільне процесуальне право, предмет цивільного процесуального права, імперативний і диспозитивний методи цивільного процесуального права, джерела цивільного процесуального права, цивільно-процесуальні норми, предмет науки цивільного процесуального права, система науки цивільного процесуального права, дія цивільно-процесуальні норм у часі і просторі.

### **Бібліографічний список:**

1. Конституція України від 28 червня 1996 року / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року(з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 4041, 42. Ст.492.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2003. №40-44. Ст. 356.
4. Сімейний кодекс України від 10лютого 2002 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2002. №21-22. Ст.135.
5. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня.1997 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1997. №40. Ст.263.
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23лютого.2006 р. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
7. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. /Верховна Рада України.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
8. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2червня 2016 р. №1402-VIII /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402>.
9. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05липня 2012 р. № 5076-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/conv>.

10. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.
11. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
12. Про судовий збір: Закон України від 08 липня 2011 р.. № 3674-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3674-17/conv>.
13. Балюк М.І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях та відповідях): коментарії, рекомендації пропозиції. Харків. 2008. 708 с.
14. Васильєв С.В. Цивільний процес України: навчальний посібник Київ. 2013. 344 с.
15. Застосування судами цивільного і цивільного процесуального законодавства За заг. ред. П.І. Шевчука. Київ. 2002. 416 с.
16. Зейкан Я.П. Адвокат: цивільні справи: методичні поради. Харків. 2013. 688 с.
17. Карнаух Т.В. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник. Київ. 2011. 400 с.
18. Комаров В.В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України. Харків. 2012. 624 с.
19. Кравчук В.М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. Харків. 2010. 800 с.
20. Курс цивільного процесу: підручник / [В.В. Комаров, В.А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків. 2011. 1352 с.
21. Навроцька Ю.В., Верба-Сидор О.Б., Воробель У.Б. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник (у схемах і таблицях) / за заг. ред. Ю.В. Навроцької. Львів. 2013. 388 с.
22. Позовне провадження: монографія / [В.В. Комаров, Д.Д.Луспеник, П.І. Радченко та ін.]; за ред. В.В. Комарова. Харків. 2011. 522 с.
23. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: монографія / [В. В. Комаров, В. І. Тертишніков, В. В. Баранкова та ін.]; за заг. ред. професора В.В. Комарова. Харків. 2008. 928 с.
24. Сенік С.В. Цивільне процесуальне право: навч. посібник. Львів. 2010. 424 с.
25. Фурса С.Я. Цивільний процес України: Проблеми і перспективи: [науково-практичний посібник] Київ. 2006. 448 с
26. Фурса С. Я., Фурса Є. І., Щербак С. В. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред. С.Я.Фурси. Київ. 2010. Т. 1. 1044 с.



27. Цивільне процесуальне право України: Підручник / Бичкова С.С., Бірюков І. А., Бобрик В. І. та ін.; За заг. ред. С. С. Бичкової. Київ. 2009. 760 с.
28. Цивільний процес України: академічний курс: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [за ред. С. Я. Фурси]. Київ, 2009. 848 с.
29. Цивільний процесуальний кодекс: науково-практичний аналіз / З.Ромовська, Н. Шумська, Н. Шумська. Київ. 2013. 600 с.
30. Цивільний процес України: підручник / За заг. ред. Є.О.Харитоновна, О.І. Харитонової, Н. Ю. Голубевої. Київ, 2012. 536 с.
31. Цивільний процес України: підручник; [за загальною ред. д.ю.н., доцента М. М. Ясинка]. Київ. 2014. 744 с.
32. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути / Комаров В.В., Гусаров К.В., Сакара Н.Ю. та ін.; за ред. В.В. Комарова. Харків. 2016. 848 с.
33. Вавженчук С. Проблеми цивільно-правового захисту прав шляхом вчинення виконавчого напису нотаріусом. Підприємництво, господарство і право. 2015. № 3 (231). С. 36.
34. Васильєв С.В. Види та системи джерел цивільного судочинства зарубіжних країн: порівняльно-правовий аналіз. Юридичний науковий електронний журнал. 2015. №1. С. 45 — 48. URL: [http://lsej.org.ua/1\\_2015/11.pdf](http://lsej.org.ua/1_2015/11.pdf).
35. Васильєв С. В. Загальноправові та спеціальні методи дослідження джерел цивільного процесуального права. Університетські наукові записки. 2013. № 3 (47). С. 123—128.
36. Васильєв С. В. Етапи реформування цивільного процесуального законодавства України. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2012. № 1000. С. 243—249.
37. Жилин Г.А. Правосудие по гражданским делам: актуальные вопросы: [монографія]. Москва. 2010. 576 с.
38. Короєд С.О. Спрощення судових процедур як окремих напрямів оптимізації цивільного процесу України. Держава і право. 2012. Вип. №.57. с. 345–349.
39. Косаренко О.І. Проблеми аналогії в контексті реформування цивільного судочинства. Митна справа. 2011. № 3 (75) Ч. 2. С. 299–302.
40. Кучер Т.М. Право на судовий захист в порядку цивільного судочинства України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 „Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право” / Т. М. Кучер. К. 2009. 22 с.
41. Кучер Т.М. Умови звернення до суду за захистом як невід’ємні елементи в реалізації права на судовий захист. Часопис Київського університету права. 2008. № 4. С. 121–125.
42. Лічман Л. Процесуальне значення способів судового захисту цивільних прав та інтересів у цивільному судочинстві (на прикладі договору найму (оренди) житла). Право України. 2012. № 9. С. 167–173.



43. Ярема А.Г., Належна судова процедура – важлива складова доступності правосуддя у цивільних справах (коментар до Постанови Пленуму Верховного Суду України від 12 червня 2009 р. №2 «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції») / Вісник ВСУ. 2009. №8. С. 13-15

44. Васильєв С.В. Процесуальне провадження у цивільному судочинстві України. Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. 2006. Вип. 28. С. 109–118.

45. Гетманцев О.В. Зміст предмета цивільного процесуального права: історичні витоки сучасних. Науковий вісник Чернівецького університету. Збірник наук. праць. Чернівці. 2011. Вип. 559. С. 71-78.

46. Дрішлюк А. І. Практика Європейського Суду з прав людини як фактор впливу на систему джерел цивільного та процесуального права України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Вип. 24. Том 2. С. 37-40.

47. Зайвий Т.В. Правова природа видів цивільного судочинства у юридичній літературі та законодавстві України: порівняльний аналіз. Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. 2010. Вип. 56. С. 150–155.

48. Зайвий Т. В. Розвиток концепції видів цивільного судочинства у законодавстві пострадянських країн . Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. 2012. Вип. 66. С. 360–365.

49. Захарова О. Процесуальні гарантії в цивільному процесі. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2010. № 83. С. 32-34.

50. Захарова О.С. До питання про цивільну процесуальну форму. Вісник Академії адвокатури України. 2009. Вип. 2. С. 27-30.

51. Захарова О.С. До проблеми визначення завдань цивільного судочинства . Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2013. № 6 (15). С. 61-67.

52. Захарова О.С. Завдання цивільного судочинства. Деякі теоретичні проблеми. Адвокат. 2009. № 11. С. 10-13.

53. Лічман Л. Г. Деякі особливості правозастосування в сучасному цивільному процесі: до питання про джерела цивільного процесуального права України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2012. Частина II. Том 1. С. 206-208.

54. Лічман Л. Г. Деякі особливості правозастосування у сучасному цивільному процесі: до питання про джерела цивільного процесуального права України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Випуск 21. Частина I. Том 1. С. 244-246.

55. Лічман Л. Г. Значення судової практики для правозастосування у цивільному судочинстві України . Вісник Верховного суду України. 2011. № 6. С. 34–38.

56. Лічман Л.Г. Про деякі процесуальні форми застосування та тлумачення судом норм цивільного законодавства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Вип. 24. Том 2. С. 60-63.

57. Притика Ю.Д. Співвідношення понять "стадія" та "провадження" в цивільному процесуальному праві. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2009. № 81. С. 163-166.

## **Тема 2. ПРИНЦИПИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА.**

Принципи як світоглядний елемент формування цивільного процесуального права. Роль правової доктрини у нормотворчому процесі.

Поняття принципів цивільного процесуального права та їх значення. Система принципів цивільного процесуального права. Проблеми класифікації принципів цивільного процесуального права.

Конституційні основи (принципи) правосуддя у цивільних справах. Здійснення правосуддя тільки судом. Формування судової системи України. Колегіальність та одноособовість розгляду цивільних справ. Незалежність суддів і підкорення їх тільки закону. Рівність громадян перед законом і судом. Принцип гласності. Національна мова судочинства. Галузеві принципи цивільного процесуального права. Принципи диспозитивності, змагальності, процесуальної рівноправності сторін, усності та безпосередності, їх характеристика. Взаємний зв'язок і взаємозалежності принципів цивільного процесуального права.

### **Питання для самоконтролю:**

1. Правові аксіоми в цивільному судочинстві
2. В чому полягає значення принципів цивільного процесу?
3. З чого складеться система принципів цивільно процесуального права?
4. В чому полягає взаємозв'язок принципів цивільного процесуального права?
5. Принципи окремих процесуальних інститутів.
6. Загально-правова характеристика окремих принципів цивільного процесуального права
7. Поняття та система принципів цивільного судочинства.
8. Загальновизнані принципи права та судове правозастосування (верховенства права тощо).
9. Які принципи відносяться до міжгалузевих?
10. Які принципи відносяться до галузевих?
11. Які принципи відносяться до принципів стадії судового розгляду?
12. Які бувають принципи цивільного процесу за їх змістом сферою поширення?
13. Які принципи відносяться до загально-правових
14. Правові аксіоми в цивільному судочинстві.
15. Принцип законності.
16. Принцип незалежності суддів та підкорення їх тільки закону.
17. Принцип рівності учасників перед законом та судом.
18. Принцип гласності судового процесу та його повне фіксування технічними засобами.

19. Принцип забезпечення апеляційного та касаційного оскарження.
20. Принцип національної мови.
21. Принцип обов'язковості виконання рішень суду.
22. Принцип диспозитивності.
23. Принцип змагальності.
24. Принцип рівноправності сторін
25. Принцип гласності
26. Принцип диспозитивності.
27. Принцип безпосередності.
28. Принцип неприпустимості зловживання процесуальними правами.
29. Принцип відшкодування судових витрат сторони, на користь якої ухвалене судове рішення.
30. Принцип розумності строків розгляду справи судом.

### **Тести для самоконтролю:**

1. Який з перерахованих принципів не є принципом правосуддя:
  - а) гласність і відкритість судового розгляду;
  - б) забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішень суду;
  - в) диспозитивність;
  - г) незалежність суддів і підкорення їх лише закону.
2. За змістом та сферою поширення принципи поділяються на:
  - а) загально правові, міжгалузеві, галузеві;
  - б) тільки загально правові
  - в) міжгалузеві та галузеві
  - г) міжгалузеві, галузеві, судові.
3. За формою нормативного закріплення виділяють принципи:
  - а) закріплені Конституцією України;
  - б) закріплені в статуті;
  - в) закріплені в договорі та у міжнародній угоді;
  - г) закріплені у кримінальному кодексі.
4. Принципи які визначають процесуально-правову діяльність суду; які визначають процесуальну діяльність осіб, які беруть участь у справі, й інших учасників процес є:
  - а) за формою нормативного закріплення;

- б) за предметом регулювання
- в) за роллю в регулюванні процесуально-правового становища суб'єктів правовідносин;
- г) за змістом та сферою поширення.

5. За їх значимістю принципи поділяються на:

- а) змістові та нормативні;
- б) фундаментальні та конструктивні;
- в) конструктивні та договірні;
- г) нормативні та фундаментальні

6. Значення принципів цивільного процесуального права визначається їх впливом на:

- а) нормотворчу та правозастосовну діяльність;
- б) судову та правоохоронну діяльність;
- в) правозастосовну та судову діяльність;
- г) нормотворчу та правоохоронну діяльність.

7. Принципи цивільного процесуального права – це :

- а) сукупність правових норм, що регулюють порядок розгляду і вирішення судом цивільних справ, тобто правосуддя в цивільних справах;
- б) врегульований нормами цивільного процесуального права порядок розгляду і вирішення окремих категорій цивільних справ;
- в) основні ідеї, уявлення про суд та правосуддя, які закріплені Конституцією та нормами цивільного процесуального права, мають загальне значення для всього цивільного процесу;
- г) система правових норм, за допомогою яких встановлюється порядок провадження в цивільних справах у судах та регулюються правовідносини.

8. Принцип диспозитивності – це:

- а) закріплені в нормах цивільного процесуального права положення про можливість осіб, які беруть участь у справі, розпоряджатися своїми матеріальними і процесуальними правами;
- б) діяльність суду при вирішенні цивільних справ повинна спрямовуватись на зміцнення соціальної справедливості і враховувати та захищати законні інтереси особи;
- в) підпорядкованість діяльності судових органів та всіх учасників цивільного процесу праву як способу вираження державної волі українського народу, щодо яких ця воля стає правом;

г) обов'язок суду та всіх інших учасників процесу неухильно дотримуватись у своїй діяльності норм Конституції та законів України.

9. Закріплені нормами лише цивільного процесуального права є:

- а) загально-правові принципи;
- б) міжгалузеві принципи;
- в) галузеві принципи;
- г) міжгалузеві та галузеві принципи.

10. Об'єктивне з'ясування обставин справи – це:

а) обґрунтованість висновків суду, відповідність їх дійсним обставинам справи, що досягається за умови безстороннього і сумлінного ставлення суду та учасників матеріального спору;

б) можливість громадянам безпосередньо знайомитися з роботою суду, а це підвищує його відповідальність за законне і правильне вирішення цивільних справ

в) окремі категорії справ, визначені законом, розглядаються у судах першої інстанції колегією у складі одного судді і двох народних засідателів;

г) діяльність суду підпорядкована чинному цивільному процесуальному законодавству і здійснюється у визначеному ним цивільному процесуальному порядку.

11. В якому з перерахованих випадків не допускається закритий судовий розгляд:

а) у збиранні доказів судом за його ініціативою;

б) в можливості суду активно втручатися в матеріально-правові відносини сторін;

в) у праві суду вийти за межі позовних вимог сторін;

г) в обов'язку доведення обставин, на які сторона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень.

12. Імперативність методу цивільного процесуального права визначається:

а) з метою забезпечення таємниці усиновлення;

б) за клопотанням осіб, які беруть участь у справі;

в) у справах за участю перекладача;

г) з метою забезпечення збереження державної або іншої таємниці.

13. Принцип змагальності сторін визначається в:

а) відкритому ро розгляді справ у судах

б) рівності учасників судового процесу перед законом і судом;  
в) змагальності судового розгляду;  
г) сторони та інші особи, які беруть участь у справі, мають рівні права щодо подання доказів, їх дослідження та доведення перед судом їх переконливості;

14. Принцип гласності судового розгляду визначається в:

а) відкритому розгляді справ у судах;  
б) рівності учасників судового процесу перед законом і судом;  
в) змагальності судового розгляду;  
г) обов'язковості підкореності закону, яка саме і гарантує законність в діяльності суддів.

15. Кожна особа має право звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи законних інтересів-це:

а) принцип права на звернення до суду за захистом;  
б) принцип гласності судового розгляду;  
в) принцип змагальності сторін;  
г) принцип диспозитивності цивільного судочинства.

16. Рівність учасників судового процесу перед законом і судом полягає в:

а) рівності людей у правах та гідності;  
б) правосуддя у цивільних справах здійснюється відповідно до закону,  
в) відкритому розгляді справ у судах;  
г) сторони та інші особи, які беруть участь у справі, мають рівні права щодо подання доказів, їх дослідження та доведення перед судом їх переконливості.

17. Будь-яка особа має право бути присутньою у відкритому судовому засіданні - це відноситься до принципу:

а) гласності судового розгляду;  
б) змагальності сторін;  
в) рівності учасників судового процесу перед законом і судом;  
г) відкритості розгляду справ у судах.

18. Невиконання судового рішення є підставою для відповідальності, встановленої законом - це відноситься до принципу:

- а) обов'язковості судового рішення;
- б) змагальності сторін;
- в) обов'язковості підкореності закону, яка саме і гарантує законність в діяльності суддів;
- г) відкритому розгляді справ у судах.

19. Принципи цивільного процесуального права – це :

- а) сукупність правових норм, що регулюють порядок розгляду і вирішення судом цивільних справ, тобто правосуддя в цивільних справах;
- б) врегульований нормами цивільного процесуального права порядок розгляду і вирішення окремих категорій цивільних справ;
- в) основні ідеї, уявлення про суд та правосуддя, які закріплені Конституцією та нормами цивільного процесуального права, мають загальне значення для всього цивільного процесу;
- г) система правових норм, за допомогою яких встановлюється порядок провадження в цивільних справах у судах та регулюються правовідносини.

20. В якому випадку може бути обмежено право на судовий захист:

- а) таке взагалі неможливо;
- б) можливо в умовах воєнного стану;
- в) на підставі рішення органу державної влади;
- г) так на підставі рішення суду.

**Обов'язкові завдання:**

**Практичні завдання №1.**

Позивач звернувся до суду з позовом до відповідача про розірвання шлюбу, посилаючись на те, що спільне подружнє життя не склалося, шлюбні відносини не підтримують, спільне господарства не ведуть, не мають спільних інтересів, не живуть однією сім'єю з тих підстав, що мають різні характери та погляди на життя, а тому шлюб не може в подальшому існувати, що й стало підставою звернення до суду з даним позовом.

В судове засіданні позивач не з'явився, звернувся до суду із заявою про розгляд справи за його відсутності з підтриманням позовних вимог з тих же підстав, просив їх задовольнити, а відповідач їх визнав та просив шлюб розірвати, надавши до суду заяву про розгляд справи за його відсутності.



В чому полягає принцип захисту судом порушеного права?  
Яка особа наділена правом звернення до суду за захистом?  
В чому полягає принцип диспозитивної в цивільному процесі?  
Як має бути вирішена справа?

### **Практичні завдання №2.**

До районного суду надійшов інформаційний запит редактора ТК “Горизонт” про дозвіл на встановлення в залі судового засідання стаціонарної відеоапаратури для фіксування судового процесу при розгляді цивільної справи за позовом прокурора району в інтересах держави в особі міської ради до фізичних осіб – підприємців П. і Т. про визнання угоди купівлі- продажу частини будинку-гуртожитку недійсною.

Суддя районного суду, розглянувши у відкритому судовому засіданні зазначений запит, встановив, що редактор ТК “Горизонт” звернувся із запитом про дозвіл на встановлення в залі судового засідання стаціонарної відеоапаратури для фіксування судового процесу, посилаючись на те, що справа, яку розглядає суд, є предметом громадського інтересу, має виняткове суспільне значення, протягом кількох років висвітлюється ЗМІ України всіх рівнів як друкованими, так і телевізійними.

У судовому засіданні прокурор як представник міської ради висловився за надання дозволу на фіксування судового процесу шляхом встановлення в залі судового засідання стаціонарної відеоапаратури, в той час як представники відповідачів висловилися проти такого фіксування.

Дайте характеристику принципу гласності й відкритості судового процесу.

Як повинен у даному випадку діяти суддя?  
Які способи захисту застосовуються судом?  
В чому полягає принцип гласності судового процесу?  
Яке рішення повинний прийняти суд?

### **Практичні завдання №3.**

Тетерев П.П. звернувся до суду з позовом до ДП «Макіїввугілля» про стягнення середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні. Мотивуючи свої вимоги тим, що він працював на «Шахті Ясинівська-Глибока» відокремленого підрозділу «Шахтоуправління ім. С.М. Кірова», яка підпорядковується (відноситься) до ДП «Макіїввугілля» робочим підземної шахтної професії з повним робочим днем під землею з 05 березня 2012 року по 09 березня 2015 року, й був звільнений на підставі ст. 38 КЗпП України за власним бажанням, але відповідач всупереч ст. 116 КЗпП України не здійснив виплату належних йому всіх коштів при

звільненні, які складаються із заборгованості по заробітній платі по листку непрацездатності з 22.05.2014 року по 06.05.2014 року, з 07.06.2014 року по 20.06.2014 року, з 21.06.2014 року по 23.07.2014 року, з 24.07.2014 року по 22.08.2014 року, з 23.08.2014 року по 06.09.2014 року, в сукупності 75 робочих днів в сумі 21 441 грн. 75 коп. Судовим рішенням Дарницького районного суду м. Києва від 13 жовтня 2016 року, яке набуло чинності, стягнуто з ДП «Макіїввугілля» на його користь 21 441 грн. 75 коп. - заборгованості по оплаті лікарняних у зв'язку з професійним захворюванням, пов'язаним з виробництвом, й середній заробіток за час затримки розрахунку за період з 09.03.2015 року по 09.01.2016 року в сумі 57 533 грн. 52 коп. Іншим рішенням Дарницького районного суду м. Києва від 16 серпня 2017 року, яке також набуло чинності, стягнуто з ДП «Макіїввугілля» на його користь середній заробіток за час затримки розрахунку за період з 09.01.2016 року по 15.05.2017 року в сумі 90 402 грн. 72 коп. Вважає, що оскільки з вини відповідача йому не виплачено при звільненні всіх сум у строки, визначені ст. 116 КЗпП України, він вправі згідно ст. 117 КЗпП України вимагати стягнення середнього заробітку за час затримки розрахунку за період з 15 травня 2017 року по 04 грудня 2017 року в загальній сумі 39 056 грн. 16 коп.

В судове засідання позивач не з'явився, належним чином повідомлений про час та місце його проведення, що підтверджується зворотнім повідомленням рекомендованого листа, надіслав на адресу суду заяву про розгляд справи за його відсутності з підтриманням позовних вимог, просив їх задовольнити, посилаючись на вимоги закону про належне виконання зобов'язань роботодавця перед працівником щодо виплати середнього заробітку за час затримки розрахунку, з можливим ухваленням заочного рішення.

Відповідач в судове засідання не з'явився, про час та місце розгляду справи повідомлений згідно чинного законодавства належним чином - рекомендованою поштою з повідомленням про вручення.

За таких підстав судом відповідно до положень статті 280 ЦПК України визнано за можливе ухвалити по даній справі заочне рішення на підставі наявних у справі доказів та заяви позивача.

Дослідивши матеріали справи у їх сукупності, всебічно та повно з'ясувавши фактичні обставини, на яких ґрунтується позов, об'єктивно оцінивши докази, які мають істотне значення для розгляду справи і вирішення спору по суті, суд приходять до висновку про те, що позовні вимоги підлягають задоволенню

Якими нормами ЦПК України і яким принципом слід користуватися при вирішенні питання про стягнення середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні?

Які ознаки принципів цивільно-процесуального права?

Визначте процесуальне становище всіх учасників цих правовідносин.

Дайте правову оцінку даній ситуації.

#### **Практичні завдання №4.**

В листопаді 2017 року позивачка Іванова А.Л. звернулася до суду з позовом до відповідача про зміну способу стягнення аліментів та стягнення пені за прострочення сплати аліментів, посилаючись на те, що рішенням Дніпропетровського районного суду Дніпропетровської області від 14 травня 2013 року стягнуто з Токарева Б.М. на її користь на утримання дитини, Токарева В.Б. аліменти у розмірі 500 грн. щомісячно починаючи з 02 квітня 2013 року і до повноліття дитини. Дитина потребує значно більшого догляду (одяг, шкільне навчання, харчування) та матеріального забезпечення. Відповідач працездатний, інші особи на утриманні відповідача не перебувають. Тому вона звернулася до суду з позовом про збільшення розміру аліментів оскільки не може на даний час повністю забезпечити та задовольнити потреби дитини. На теперішній час відповідач свої зобов'язання по сплаті аліментів не виконує, тому має заборгованість у розмірі 26616,07 грн., внаслідок чого позивачка в порядку ст. 196 СК України просить стягнути з відповідача неустойку(пеню) у розмірі одного відсотка від суми несплачених аліментів за кожен день прострочення за період з 02 квітня 2013 року по жовтень 2017 року включно становить 8115,00 грн., а також стягнути неустойку (пеню) за прострочення сплати аліментів за період з 01 листопада 2017 року по день ухвалення рішення про стягнення пені. Просила позов задовольнити.

Позивачка надала суду заяву в якій вказала, що позовні вимоги підтримує та просить їх задовольнити в повному обсязі, просила розглядати справу без її участі, проти заочного рішення не заперечувала.

В чому полягає принцип змагальності сторін?

Які основні засади цивільного судочинства?

Які нормативно-правові акти слід застосувати при розгляді справи?

Надайте правову оцінку діям позивача та суду.

#### **Практичні завдання №5.**

До суду звернувся позивач Семенов К.Н. з позовом до ПСП «Новокорецьке» с.Новий Корець Корецького району Рівненської області про визнання договору купівлі-продажу дійсним та визнання права власності на майно. В обґрунтування своїх позовних вимог зазначає, що 06.12.2006 року між ним та відповідачем був укладений договір купівлі - продажу, згідно якого ПСП «Новокорецьке» продало йому приміщення контори, що знаходиться в с.Новий Корець по вул. Незалежності, 4а Корецького району Рівненської області, вартістю 17000 (сімнадцять тисяч) гривень . Цей договір був підписаний сторонами і після його підписання

була оплачена вищевказана сума за продане приміщення. всупереч домовленості представник відповідача до нотаріуса не з'явився для належного нотаріального оформлення договору купівлі-продажу. Після передачі грошей, позивач переобладнав дане приміщення з дозволу Новокорецької сільської ради Корецького району Рівненської області під житловий будинок з надвірними будівлями.

В чому полягає принцип змагальності сторін?  
Яке призначення цивільно-процесуального кодексу?  
Надайте правову оцінку ситуації.

### **Практичні завдання №6.**

Позивач звернувся в суд із позовом до відповідача про визнання права власності на нерухоме майно. На підставу своїх вимог посилається на те, що в 2014 році приватне підприємство «Тальне-Агрохім» відповідно до договорів оренди земельних ділянок почало орендувати у співвласників майнових паїв ПСП «Гордашівське» с.Гордашівка належні їм на праві приватної власності земельної ділянки в загальному розмірі 837 га. В процесі проведення господарської діяльності на орендованих земельних ділянках у ПП «Тальне-Агрохім» виникли потреби у необхідності забезпечення господарської діяльності і створення виробничої бази для збереження виробленої сільськогосподарської продукції та зберігання сільськогосподарської техніки для обробітку орендованих земельних ділянок. В загальному ПП «Тальне-Агрохім» було придбано 127 свідоцтв про право власності на майно ПСП «Гордашівське» на загальну суму 679711 гривень, що в загальному становить 73,4% від усього наявного пайового фонду. Таким чином, ПП «Тальне-Агрохім» після підписання договорів купівлі-продажу свідоцтв про право власності на майно ПСП «Гордашівське» стало власником майнових паїв (прав на майнові паї) які належали продавцям. 05 листопада 2009 року на засіданні комітету громадян співвласників майнових паїв спілки власників майнових паїв ПСП «Гордашівське» комісією в присутності представників ПП «Тальне-Агрохім» було розглянуто питання про виділення власнику свідоцтв про право власності на майно ПСП «Гордашівське» - ПП «Тальне-Агрохім» та виділено майна в натурі на суму 625411 гривень, передача майна як зазначено в протоколі проводиться відповідно до акту прийомки передачі. 16 листопада 2014 року ПП «Тальне-Агрохім» звернулось до голови спілки майнових паїв ПСП «Гордашівське» с.Гордашівка з проханням надати відповідні правостановлюючі документи на виділені приміщення та інше нерухоме майно, для подальшої їх реєстрації у Тальнівському відділку Черкаського ООБТІ, однак отримало відмову, що на асфальтний тік вартістю 3 1870 гривень, зерносховища вартістю 80000 гривень, критий тік вартістю 50000 гривень, комору вартістю 25000 гривень, млин вартістю

1500 гривень, битовка тік №2 вартістю 2800 гривень, асфальтна площадка тік №2 вартістю 19400 гривень, корівник бригада №1 вартістю 52425 гривень, ваги автомобільні вартістю 13000 гривень, пекарня бригади №2 вартістю 12000 гривень, які знаходяться в с.Гордашівка Тальнівського району Черкаської області правовстановлюючі документи відсутні.

Внаслідок зазначених обставин ПП «Тальне-Агрохім» в даний час не має можливості зареєструвати придбане нерухоме майно у Тальнівському відділенні Черкаського ОБТІ, так відсутні відповідні документи, що в свою чергу порушує його законні права та інтереси, за захистом яких набувач майна вимушений звернутися до суду

Чи підлягає зазначений спір розгляду в порядку цивільного судочинства?

В чому полягає принцип обов'язковості судових рішень?

Відповідно до чого здійснюється провадження в цивільних справах?

Як суд вирішить даний спір?

### **Практичні завдання №7.**

Позивач звернувся до суду з позовною заявою, в якій просить стягнути з відповідача на свою користь 1050 грн. коштів, внесених, в якості передоплати за придбаний товар, 219 грн. 60 коп. витрат на лікування та 5000 грн. в рахунок відшкодування моральної шкоди.

В судовому засіданні позивач позовні вимоги підтримав та пояснив, що 09.06.2009 року в магазині "Дракон", власником якого є відповідач, вона замовила покриття на огорожу та кришки на стовпи та провела передплату в сумі 1050 грн. Однак, покриття на огорожу було відсутнє і відповідач пообіцяла повернути кошти. Кришки на стовпчики дійсно були доставлені 26.06.2009 року, однак, вони не відповідали кольоровій гамі та мали дефекти. Даний товар відповідачем не замінено та не повернуто кошти.

26.06.2009 року позивач звернулася до відповідача з вимогою повернути кошти, однак, їй було відмовлено та із застосуванням фізичної сили виставлено з магазину. В наслідок неправомірних дій, позивач змушена була проходити лікування, на що витрачено 219 грн. 60 коп. та їх завдано моральну шкоду, яку вона оцінює в 5000 грн.

Відповідач в судове засідання не з'явився, повідомлений належним чином, причини неявки в суд не сповістив.

Назвіть складові принципу гласності і відкритості цивільного процесу?

Які документи мають бути витребувані судом в цій справі?

Надайте правову оцінку діям позивача.

Як має бути вирішена справа?



## **Практичні завдання №8.**

14 лютого 2018 року позивач звернувся до Троїцького районного суду Полотавської області з цивільним позовом до Троїцького територіального медичного об'єднання Департаменту охорони здоров'я Полотавської обласної державної адміністрації (далі - відповідач, Троїцьке ТМО), в якому просив визнати неправомірними дії відповідача про відмову у прийнятті на роботу та зобов'язання вчинити певні дії.

Позовні вимоги обґрунтовані тим, що 23 листопада 2018 року позивач подав заяву головному лікарю Троїцького ТМО Кайді Н.О. про прийняття його на роботу на посаду лікаря акушера - гінеколога. Того ж дня ним було отримано відповідь, в якій йому було відмовлено з підстав відсутності вакантних посад. Вважає, що порушені його права, передбачені ст. 19, ст. 43 Конституції України, та як особи, яка постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи, що має переважне право на прийняття на роботу.

Ухвалою Троїцького районного суду Полотавської області від 19 лютого 2018 року дану позовну заяву було прийнято до розгляду, відкрито провадження по справі та визначено, що справа буде розглядатися за правилами спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін, у відповідності до ст. 274-279 ЦПК України. Також даною ухвалою суду було визначено строки для подання сторонами відзиву на позовну заяву, відповіді на відзив та заперечень.

В чому полягає принцип розумності строків розгляду справи судом?  
Наскільки правовірні вимоги позивача?  
Що є завданням цивільного судочинства?  
Як суд вирішить даний спір?

## **Практичні завдання №9.**

26 квітня 2018 року в.о. головного лікаря комунального закладу «Рівненський обласний центр психічного здоров'я населення» Рівненської обласної ради Миронова Т.В. звернувся до суду із заявою про госпіталізацію до психіатричного закладу Петрової М.С., яка мешкає в с. Пугачівка Млинівського району Рівненської області. Заява мотивована тим, що Петрова М.С. поступила в супроводі сестри за направленням районного психіатра в комунальний заклад «Рівненський обласний центр психічного здоров'я населення» для лікування. Згідно комісійного огляду лікарів-психіатрів від 25 квітня 2018 року є достатні підстави вважати, що Петрова М.С. страждає на тяжкий психічний розлад, внаслідок чого вона виявляє реальні наміри вчинити дії, що являють собою безпосередню небезпеку для оточуючих. Зі слів сестри більше двох років як стала конфліктною. Сусіди скаржаться, що вона бє сина, належним чином за ним

не доглядає, конфліктує з ними. Розповідала чоловікові сестри, що хотіла втопити сина у сільському ставі. При огляді повідомила, що сусіди погано ставляться до її сина, бо її знають давно, а син новий для них. Заперечує, що біла сина чи хотіла його втопити. Відмовляється від лікування. Враховуючи це, а також те, що її лікування можливе лише в стаціонарних умовах виникла необхідність примусової госпіталізації хворої Петрової М.С в психіатричний стаціонар Комунального закладу «Рівненський обласний центр психічного здоров'я населення».

До заяви про примусову госпіталізацію додано комісійний огляд лікарів-психіатрів Комунального закладу «Рівненський обласний центр психічного здоров'я населення» Рівненської обласної ради від 25 квітня 2018 року про необхідність госпіталізації Петрової М.С до психіатричного закладу.

В судовому засіданні представник заявника підтримала заяву у повному обсязі, просить суд її задовольнити.

Допитаний в судовому засіданні лікар-психіатр пояснив, що хвора постуила до комунального закладу «Рівненський обласний центр психічного здоров'я населення» Рівненської обласної ради, оглянута лікарями та встановлено, що вона страждає на гострий шизофреноподібний психотичний розлад, внаслідок чого схильна до дій, що становлять загрозу для оточуючих, відмовляється від усвідомленого надання психіатричного допомоги.

Заінтересована особа підтримала заяву у повному обсязі, просить суд її задовольнити.

Прокурор вважає, що заява про примусову госпіталізацію Петрової М.С до психіатричного закладу підлягає задоволенню, так як для цього наявні всі підстави.

В чому полягає принцип верховенство права?

Чи може бути особа позбавлена права на участь у розгляді своєї справи?

Як поділяються принципи за формою нормативного закріплення?

Як суд вирішить даний спір?

### **Практичні завдання № 10.**

Семенова В.М. звернулася в суд із заявою про видачу обмежувального припису, відповідно до якого просить заборонити Семенову П.С. перебувати в місці спільного проживання (перебування) з Семеновою В.М. за адресою: вул. Ватутина 5; усунути перешкоди у користуванні майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності або особистою приватною власністю Семенової В.М.; заборонити Семенову П.С. наблизитися на визначену відстань до місця проживання (перебування), роботи, інших місць частого відвідування Семенової В.М.

В обґрунтування заявлених вимог Семенова В.М. вказує на те, що рішенням Дарницького районного суду м. Києва від 23.01.2018 року шлюб між нею та Семеновим П.С. розірвано. Починаючи з початку 2018 року Семеновим П.С. створює для неї несприятливі умови для проживання та роботи. Семенов П.С. не проживає за адресою: вул. Ватутина 5, має власне житло по вул. Виноградна 15. Одразу після розлучення Семенов П.С. став приїжджати за місцем її проживання та постійно створює конфліктні ситуації, під час яких наносить їй тілесні ушкодження, висловлює словесні образи, погрожує та виганяє її та її матір з будинку. На виклики працівників поліції Семенов П.С. пояснює, що він є власником будинку де вона проживає. Таким чином, на її думку дії Семенова П.С. носять фізичне та психологічне насильство, які викликають в неї неймовірні страждання та спричиняють психологічної шкоди їх спільним дітям.

Семенова В.М та її представник в судовому засіданні подану заяву підтримали та просили її задовольнити, з підстав, що у ній наведені. Крім того, пояснили, що Семенов П.С фактично перебуває у шлюбних стосунках з іншою жінкою, вони разом проживають та мають спільну дитину. На даний час триває розгляд справи про поділ майна колишнього подружжя. Після надходження до суду заяви про поділ майна, Семенов П.С приходить за місцем проживання Семенової В.М. та їх спільних дітей та вчиняє сварки, при цьому застосовує фізичне насильство, принижує її гідність і честь.

Семенов П.С та його представник в судовому засіданні заяву про видачу обмежувального припису не визнали, вважаючи, що вона не підлягає задоволенню, оскільки обставини, наведені у ній, не відповідають дійсності, а Семенов П.С будь-якого домашнього насильства стосовно своєї колишньої дружини не вчиняв. При цьому представник Семенова П.С пояснила, що дійсно на даний час судом розглядається цивільна справа про поділ майна між Семеновою В.М та Семеновим П.С. Не заперечувала, що Семенов П.С не проживає за адресою вул. Ватутина 5, однак зазначила, що останній приїжджає в будинок, оскільки він є спільною власністю колишнього подружжя, і в ньому проживають їх спільні із заявником діти. Пояснила, що Семенов П.С дуже любить своїх дітей та піклується про них, заявниця інколи перебуває у відрядженнях і саме Семенов П.С та його мати в цей час здійснюють піклування та догляд за їх спільними дітьми. Заперечувала проти того, що Семенов П.С вчиняє психологічне та фізичне насильство по відношенню до заявниці. Просила відмовити у задоволенні заяви, оскільки вона не підтверджується належними та допустимими доказами.

Вислухавши пояснення заявника, її представника, заінтересованої особи та його представника, показання свідків, дослідивши та оцінивши докази по справі, суд вважає, що заява не підлягає задоволенню.

Як поділяються принципи за предметом правового регулювання?



Які принципи закріплені цивільним процесуальним законодавством?  
В чому полягає принцип забезпечення права на апеляційний розгляд справи?

Як має бути вирішена справа?

### **Підготувати словник з основних термінів:**

принципи цивільного процесуального права; система принципів; принципи цивільного процесуального права, поняття та система принципів цивільного судочинства, закріплені Конституцією України; загальноправові принципи; міжгалузеві принципи; галузеві принципи.

### **Бібліографічний список:**

1. Конституція України від 28 червня 1996 року / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року(з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 4041, 42. Ст.492.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2003. №40-44. Ст. 356.
4. Сімейний кодекс України від 10лютого 2002 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України .2002.№ 21-22. Ст.135.
5. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня.1997 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1997. N 40. Ст.263.
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23лютого.2006 р. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
7. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. /Верховна Рада України.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
8. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2червня 2016 р. № 1402-VIII /Верховна Рада України.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402>.
9. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05липня 2012р. № 5076-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/conv>.
10. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.

11. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
12. Про судовий збір: Закон України від 08 липня 2011 р.. № 3674-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3674-17/conv>.
13. Балюк М.І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях та відповідях): коментарії, рекомендації пропозиції. Харків. 2008. 708 с.
14. Васильєв С.В. Цивільний процес України : навчальний посібник Київ. 2013. 344 с.
15. Застосування судами цивільного і цивільного процесуального законодавства За заг. ред. П.І. Шевчука. Київ. 2002. 416 с.
16. Зейкан Я.П. Адвокат: цивільні справи : методичні поради. Харків. 2013. 688 с.
17. Карнаух Т.В. Цивільне процесуальне право України : навчальний посібник Київ. 2011. 400 с.
18. Комаров В.В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України Харків. 2012. 624 с.
19. Кравчук В.М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України Харків. 2010. 800 с.
20. Курс цивільного процесу: підручник / [В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків. 2011. 1352 с.
21. Навроцька Ю.В., Верба-Сидор О.Б., Воробель У.Б. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник (у схемах і таблицях) / за заг. ред. Ю.В. Навроцької. Львів. 2013. 388 с.
22. Позовне провадження: монографія / [В.В. Комаров, Д.Д.Луспеник, П.І. Радченко та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків. 2011. 522 с.
23. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: монографія / [В.В. Комаров, В.І. Тертишніков, В.В. Баранкова та ін.]; за заг. ред. професора В. В. Комарова. Харків. 2008. 928 с.
24. Сенік С. В. Цивільне процесуальне право: навч. посібник. Львів. 2010. 424 с.
25. Фурса С.Я. Цивільний процес України: Проблеми і перспективи: [науково-практичний посібник] Київ. 2006. 448 с
26. Фурса С.Я., Фурса Є.І., Щербак С. В. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред. С.Я. Фурси. Київ. 2010. Т. 1. 1044 с.
27. Цивільне процесуальне право України: Підручник / Бичкова С.С., Бірюков І.А., Бобрик В.І. та ін.; За заг. ред. С.С. Бичкової. Київ. 2009. 760 с.
28. Цивільний процес України: академічний курс: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [за ред. С. Я. Фурси]. Київ. 2009. 848 с.

29. Цивільний процесуальний кодекс: науково-практичний аналіз / З.Ромовська, Н. Шумська, Н. Шумська. Київ, 2013. 600 с.
30. Цивільний процес України: підручник / За заг. ред. Є.О.Харитонов, О. І. Харитонов, Н. Ю. Голубевої. Київ. 2012. 536 с.
31. Цивільний процес України : підручник; [за загальною ред. д.ю.н., доцента М. М. Ясинка]. Київ. 2014. 744 с.
32. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути / Комаров В.В., Гусаров К.В., Сакара Н.Ю. та ін.; за ред.. В.В. Комарова. Харків. 2016. 848 с.
33. Андрушко А.В. Принцип диспозитивності цивільного процесуального права України: [монографія] Харків. 2006. 172 с.
34. Величко О. Правова природа принципів рівності і рівноправності у цивільному процесі. Юридичний журнал. 2004. -№3. –С.118-122 URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1083>
35. Кройтор В.А. Проблеми взаємодії диспозитивних засад та активності суду при здійсненні цивільного судочинства в Україні. Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. 2009. Том 22 (61). № 1. С. 135–141.
36. Луспеник Д.С. Роль суду в цивільному диспозитивному процесі. Юридичний журнал. 2004. №6. С.109-115 URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1253>.
37. Луспеник Д.С. Суд у цивільному змагальному процесі. Юридичний журнал. 2004. №5. С.116-120 URL: [www.justinian.com.ua/article.php?id=1156](http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1156).
38. Неклеса Ю.В. Перспективи розвитку принципів диспозитивності і змагальності цивільного процесуального права України .Форум права. 2010. № 4. С. 667-672. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10njvppu.pdf>.
39. Неклеса Ю.В. Перспективи розвитку принципів диспозитивності і змагальності цивільного процесуального права. Південноукраїнський правничий часопис. 2011. № 3. С. 74-77.
40. Неклеса Ю.В. Принцип диспозитивності цивільного процесуального права: проблеми дефініції. Форум права. 2010. № 3. С. 305-311 URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-3/index.htm>.
41. Немеш П.Ф. Судовий контроль за укладенням мирової угоди законним представником у цивільному процесі (аналіз судової практики) .Адвокат. 2012. № 5 (140). С. 18–20.
42. Роботинська В.О. Становлення та еволюція принципу гласності цивільного процесу Київської русі. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 3. Том 1. С. 141—144.
43. Роботинська В.О. Поняття та сутність "гласність цивільного процесу Форум права. 2015. № 1. С. 275 — 282. URL: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP\\_index.htm\\_2015\\_1\\_46.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_1_46.pdf).

44. Степурко С.І. Формальна визначеність та юридичний зміст принципу рівності сторін у цивільному судочинстві. Науковий вісник Чернівецького університету. 2008. Випуск 478. С. 71–75.

45. Тимошевська І.П. Принцип диспозитивності та участь в цивільному процесі органів і осіб, яким законом надано право захищати інтереси інших осіб. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2009. № 841. С. 93-99.

46. Тимченко Г.П. Подання позову і порушення справи в суді з огляду на принципи цивільного процесуального права. Часопис Київського університету права. 2008. № 1. С. 106–112.

47. Фазикош Г. Змагальний тип цивільного судочинства та вплив змагальних процедур на судові рішення . Право України. 2002. №12. С.27-32.

48. Цувіна Т. Неупередженість суду у контексті практики Європейського суду з прав людини. Право України. 2011. № 10. С. 304-312.

49. Шутенко О.В. Проблемы диспозитивности в гражданском процессе. Харків. 2004. 200 с.

50. Ярема А.Г. Належна судова процедура – важлива складова доступності правосуддя у цивільних справах (коментар до Постанови Пленуму Верховного Суду України від 12 червня 2009 р. №2 «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції»). Вісник ВСУ. 2009. №8. С. 13-15.

51. Гусаров К.В. Реалізація окремих конституційних засад судової влади у цивільному процесуальному законодавстві України. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2013. Вип. 3. Том 1. С. 74–77.

52. Ізарова І. Принцип публічності в цивільному процесі і його зміст. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2011. № 89. С. 66-69.

53. Ізарова І.О. Перспективи запровадження електронного правосуддя в цивільному судочинстві в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Вип. 24. Том 2. С. 44-47.

54. Іліопол І.М. Порівняльний аспект принципів цивільного процесуального права інших держав. Актуальні проблеми держави і права. 2010. Вип. 56. С. 156-162.

55. Короед С.О. Активність суду та ініціативність сторін – основа ефективності цивільного судочинства . Судова апеляція. 2014. № 1 (34). С. 107–112.

56. Короед С.О. Ефективність цивільного судочинства: окремі проблеми теорії і практики: монографія. Київ. Леся. 2013. 223 с.

57. Короєд С.О. Окремі нормативно-процесуальні перешкоди ефективності цивільного. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Вип. 24. Том 2. С. 53-56.

58. Кудря Т.А. Зловживання цивільними процесуальними правами в контексті тлумачення окремих складових принципу диспозитивності. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Випуск 21. Частина II. Том 1. С. 210-213.

59. Неклеса Ю.В. Цивільний процесуальний кодекс України: проблеми реалізації принципів змагальності й диспозитивності. Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. 2010. Вип. 56. С. 180-186.

60. Степурко С.І. Процесуальні гарантії принципу рівноправності сторін у цивільному судочинстві. Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наук. праць. 2011. Випуск 559. Правознавство. С. 79–82.

### **Тема 3. ЦИВІЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ ТА ЇХ СУБ'ЄКТИ.**

Поняття цивільних процесуальних правовідносин та їх особливості. Підстави виникнення цивільних процесуальних правовідносин. Юридичні склади і їх характеристика. Зміст цивільних процесуальних правовідносин та його особливості.

Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин та їх класифікація.

Суд як обов'язковий суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Правовий статус і роль суду у цивільному процесі. Склад суду. Правові засади діяльності суду.

Особи, які беруть участь у справі, як суб'єкти цивільних процесуальних відносин. Поняття і склад осіб, які беруть участь у справі, їх права і обов'язки.

Особи, які сприяють розглядові справи, їх класифікація.

Свідки, експерт, перекладачі та інші учасники процесу, їх процесуальне становище та функції. Права і обов'язки.

#### **Питання для самоконтролю:**

1. У чому полягає специфіка цивільних процесуальних відносин?
2. Яка структура цивільних процесуальних відносин?
3. Хто є обов'язковим суб'єктом цивільних процесуальних відносин? Розкрийте його процесуальний статус.
4. Що є передумовами та підставами виникнення цивільних процесуальних відносин?
5. З урахуванням принципів змагальності, диспозитивності та процесуального становища суду розкрийте сутність цивільних процесуальних відносин.
6. Проаналізуйте на конкретних прикладах етапи виникнення, розвитку, зміни та припинення цивільних процесуальних відносин?
7. Які критерії покладено в основу класифікації суб'єктів. Розкрийте їх сутність з урахуванням груп цих суб'єктів.
8. Що таке цивільна процесуальна правосуб'єктність?
9. З яких елементів вона складається цивільна процесуальна правосуб'єктність?
10. Розкрийте особливості цивільної процесуальної дієздатності фізичних і юридичних осіб та держави.
11. Кого розуміють під поняттям «особи, які беруть участь у справі»?
12. Розкрийте загальні та спеціальні права і обов'язки осіб, які беруть участь у справі?
13. Як визначаються межі діяльності представника в цивільному процесі?



14. Надайте поняття сторін цивільного процесу.
15. Що розуміють під процесуальними права та обов'язки сторін?
16. Розкрийте поняття процесуальної правонаступництва.
17. Визначте порядок заміни неналежного відповідача.
18. Порядок залучення співвідповідачів.
19. Дайте визначення процесуального правонаступництва.
20. Дайте визначення третіх осіб.
21. Дайте визначення третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору.
22. Дайте визначення третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору.
23. Які підстави та форми участі в цивільному процесі Уповноваженого Верховної Ради України, прокурора, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, фізичних та юридичних осіб, які захищають права інших осіб?
24. Яка участь органів державної влади та місцевого самоврядування в процесі для подання висновку у справі?
25. Поняття представництва в суді та його відмінність від суміжних процесуальних інститутів.
26. Види судового представництва.
27. Процесуальне становище та повноваження представника в суді.
28. Особи, що сприяють здійсненню правосуддя.
29. Надайте поняття свідка.
30. Надайте поняття експерта. Надайте поняття спеціаліста. Надайте поняття перекладача.

### **Тести для самоконтролю:**

1. Правосуддя в Україні здійснюється:
  - а) виключно судами;
  - б) будь-якими органами державної влади;
  - в) судами та комісіями по трудовим спорам;
  - г) судами та органами місцевого самоврядування.
2. Цивільні процесуальні правовідносини – це:
  - а) врегульовані нормами цивільного процесуального права відносини, що виникають як між судами, так і між судом та учасниками процесу з приводу розгляду та вирішення цивільної справи;
  - б) врегульована нормами цивільно-процесуального права діяльність органів досудового розслідування, слідчого, прокурора, судді і суду з розкриття злочинів;

в) підпорядкованість діяльності судових органів та всіх учасників цивільного процесу праву як способу вираження державної волі українського народу, щодо яких ця воля стає правом;

г) не заново створювані правом відносини, а відносини, що виникають внаслідок правового врегулювання існуючих суспільних відносин.

3. Цивільні процесуальні правовідносини поділяються на такі елементи:

- а) суб'єкти та об'єкти;
- б) зміст та суб'єкти;
- в) суб'єкта, об'єкта і змісту;
- г) об'єкти та зміст.

4. Правовідносини – це:

а) не заново створювані правом відносини, а відносини, що виникають внаслідок правового врегулювання існуючих суспільних відносин;

б) сукупність правових норм, що регулюють порядок розгляду і вирішення судом цивільних справ, тобто правосуддя в цивільних справах;

в) передбачені в гіпотезах процесуальних норм певні життєві обставини, з якими пов'язуються виникнення, зміна чи припинення правовідносин, суб'єктивних прав та юридичних обов'язків;

г) учасники (суб'єкти) цивільних процесуальних правовідносин, які наділені юридичною заінтересованістю, що визначає їхній правовий статус при розгляді та вирішенні цивільної справи.

5. Норми цивільного процесуального права — це:

а) підставами виникнення, зміни та припинення процесуальних правовідносин;

б) встановлена законом здатність мати цивільні процесуальні права і виконувати цивільні процесуальні обов'язки;

в) закріплені в законі загальнообов'язкові правила поведінки, що регулюють відносини, які складаються в зв'язку з судовою діяльністю з розгляду і вирішення цивільних справ;

г) здатність особисто здійснювати цивільні процесуальні права та виконувати цивільні процесуальні обов'язки в суді.

6. Здатність особисто здійснювати цивільні процесуальні права та виконувати цивільні процесуальні обов'язки в суді-це:



- а) цивільна процесуальна дієздатність;
- б) цивільна процесуальна правоздатність;
- в) норми цивільного процесуального права;
- г) підставами цивільних процесуальних відносин є юридичні факти.

7. Від імені суду в цивільному процесі можуть виступати:

- а) юридично зацікавлені у результаті справи особи;
- б) особи, що не мають юридичної зацікавленості у результаті справи;
- в) суддя одноосібно і суд в колегіальному складі;
- г) юрисдикції судів.

8. Суди апеляційної інстанції розглядають цивільні справи колегіально, у складі:

- а) не менше двох суддів;
- б) не менше трьох суддів;
- в) одного судді;
- г) двоє суддів.

9. Секретар судового засідання – це:

- а) помічник судді за дорученням судді вчиняє дії, необхідні для підготовки справи до розгляду в судовому засіданні;
- б) особа, яка має необхідні знання та якій в порядку, встановленому цим Кодексом, доручається дати висновок з питань, що виникають під час розгляду справи;
- в) орган, що здійснює правосуддя у формі розгляду і вирішення цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних і інших категорій справ у встановленому законом конкретної держави процесуальному порядку;
- г) позивач.

10. Процесуальна бездіяльність – це:

- а) загальні правила поведінки, які встановлюються і підтримуються державою, їх дія скерована на регулювання відносин;
- б) вплив, спрямований на забезпечення виконання правил окремих норм цивільного процесуального права;
- в) суспільні відносини, що виникли внаслідок впливу на них норм цивільного процесуального права та спрямовані на захист і охорону суб'єктивних прав та інтересів певних членів суспільства;
- г) невиконання процесуальних обов'язків суб'єктами цивільних процесуальних правовідносин.

11. У залежності від складності самих юридичних фактів їх можна поділити на:

- а) судові юридичні факти;
- б) прості та складні юридичні факти;
- в) обов'язкові та складні факти;
- г) тільки прості.

12. Суд – це:

- а) орган влади, наділений компетенцією по здійсненню правосуддя шляхом вирішення цивільних і кримінальних справ;
- б) сукупність закріплених у нормах цивільного процесуального права способів та засобів впливу на відносини, які регулюються цією галуззю права;
- в) особа, якій доручено провести дослідження матеріальних об'єктів, явищ і процесів, що містять інформацію про обставини справи, і дати висновок з питань;
- г) такий учасник цивільного процесуального відношення, якому відомі будь-які обставини, що стосуються справи.

13. Особа, яка є фахівцем у галузі права і за законом має право на надання правової допомоги – це:

- а) експерт;
- б) свідок;
- в) судовий розпорядник;
- г) особа, яка надає правову допомогу.

14. Цивільна процесуальна правоздатність-це:

- а) здатність мати цивільні процесуальні права та обов'язки сторони, третьої особи, заявника, заінтересованої особи (цивільна процесуальна правоздатність) мають усі фізичні і юридичні особи;
- б) врегульовані цивільним процесуальним правом відносини, що складаються між судом і позивачем цивільного процесу у зв'язку зі здійсненням правосуддя у цивільних справах, що становлять певну систему;
- в) врегульовані цивільним процесуальним правом відносини, що складаються між судом і відповідачем цивільного процесу у зв'язку зі здійсненням правосуддя у цивільних справах, що становлять певну систему;
- г) врегульовані цивільним процесуальним правом відносини, що складаються між позивачем і відповідачем цивільного процесу у зв'язку зі

здійсненню правосуддя у цивільних справах, що становлять певну систему.

15. Цивільні процесуальні відносини — це завжди відносини між:

- а) трьома суб'єктами;
- б) чотирма суб'єктами;
- в) двома суб'єктами;
- г) п'ятьма і більше суб'єктами.

16. Обов'язковим суб'єктом будь-якого цивільного процесуального відношення є:

- а) суд;
- б) позивач;
- в) відповідач;
- г) свідок.

17. Хто є сторонами в цивільному процесі:

- а) свідок та відповідач;
- б) позивач і відповідач;
- в) позивач і свідок;
- г) позивач, відповідач, свідок.

18. Можливість особи бути учасником будь-яких правовідносин (правоздатність і дієздатність) – це характеристика:

- а) правосуб'єктності цивільно - процесуального права;
- б) норм цивільно - процесуального права;
- в) ознак цивільно - процесуального права;
- г) принципів цивільно - процесуального права.

19. Передбачені в гіпотезах процесуальних норм певні життєві обставини, з якими пов'язуються виникнення, зміна чи припинення правовідносин, суб'єктивних прав та юридичних обов'язків – це характеристика:

- а) норм цивільно - процесуального права;
- б) правосуб'єктності цивільно - процесуального права;
- в) юридичних фактів цивільно - процесуального права;
- г) принципів цивільно - процесуального права.

20. Який характер мають цивільно процесуальні правовідносини?

- а) імперативний;
- б) дизпозитивний;
- в) нормотворчий;
- г) імперативно-дизпозитивний.

**Обов'язкові завдання:**

### **Практичні завдання №1.**

Кузьмина Т.Т. звернулася до суду з позовом до Комунального підприємства «Житлогосп», в якому просить стягнути з відповідача на її користь 32357 грн 50 коп. матеріальної шкоди, завданої внаслідок залиття квартири та суму судового збору сплачену при подачі позову. Позовні вимоги мотивовано тим, що 08 січня 2016 року близько 09.30 години відбулось залиття належної їй квартири № 5 про пр. Леніна, 45 в м.Олександрії. З метою усунення аварійної ситуації її сином, який виявив залиття, були терміново викликані представники КП «Житлогосп». Аварійною бригадою ТОВ «Житло-Устрій» було перекрито постачання теплоносія (води) на будинок та ліквідовано виток. Як було з'ясовано працівниками ТОВ «Житло-Устрій», залиття сталось через прорив опалювальної металеві труби, розташованої на горищі житлового будинку, над належною Кузьминої Т.Т. квартирою. Але працівники аварійної бригади ТОВ «Житло-Устрій», 08.01.2016 року, ліквідувавши виток води, відмовились від участі у складанні акта про залиття квартири та його наслідки, мотивуючи тим, що 08 січня 2016 року є неробочим днем і це виходить за межі їх посадових обов'язків. 11.01.2016 року вона письмово звернулася до КП «Житлогосп» із заявою про вихід комісії на місце залиття з метою складання акта та заміни аварійного відрізка труби. Але належного реагування на її звернення не відбулось. В подальшому вона неодноразово зверталась до КП «Житлогосп» та міського голови з відповідними заявами, але отримувала лише формальні відписки. За її замовленням спеціалістом у галузі архітектурно-будівельної діяльності було складено зведений кошторис розрахунку вартості ремонтно-відновлювальних робіт її квартири, відповідно до якого, вартість відновлення її квартири після залиття складає 32 357.50 грн. Оскільки, на її думку, залиття квартири сталось з вини відповідача та вартість пошкодженого майна у добровільному порядку не відшкодована, вимушена звернутись до суду за захистом своїх прав.

Визначте склад учасників справи.

Які права мають учасники справи?

Чи можливе подання позову в електронній формі?

Як має бути вирішена справа?

## **Практичні завдання № 2.**

До Малиновського районного суду м. Одеси звернувся позивач з позовом до Одеської міської ради про встановлення додаткового строку для прийняття спадщини та визнання права власності в порядку спадкування на спадкове майно, а саме квартиру, після смерті свого дідуся Бобрікова А.А.

В обґрунтування своїх вимог позивач посилається на те, що після смерті дідуся вона звернулася до нотаріальної контори з заявою про прийняття спадщини, однак їй було відмовлено у зв'язку з тим, що пропущено встановлений законом строк для прийняття спадщини. Позивач вважає, що строк вона пропустила з поважних причин, оскільки на момент смерті дідуся вона перебувала за межами території України та була позбавлена можливості вчасно подати заяву про прийняття спадщини. Також посилається на те, що за життя дідусь склав заповіт, яким заповів все своє майно позивачу, а тому вона є єдиним спадкоємцем до майна померлого. Таким чином, вона позбавлена можливості прийняти спадщину після смерті дідуся та змушена звернутися до суду з вказаним позовом.

У судовому засіданні позивач участі не приймав, однак його представник надав до суду заяву в якій просив розглядати справу без його участі, позовні вимоги підтримує та просить їх задовольнити.

Представник відповідача у судовому засіданні участі не приймав, про дату, час та місце розгляду справи був сповіщений у встановленому законом порядку.

Суд, дослідивши матеріали справи, проаналізувавши і оцінивши надані докази в їх сукупності, вважає, приходить до висновку, що позов підлягає задоволенню.

На яких засадах учасники судового процесу та їхні представники повинні користуватися процесуальними правами?

З урахуванням яких обставин справи суд має право залишити без розгляду або повернути позов?

В чому полягає цивільна процесуальна правоздатність?

Чи є правомірним рішення суду?

## **Практичні завдання №3.**

Позивач Кононова А.А. звернулася до суду із позовом до відповідача Виткова Т.Г. в якому просить визнати відповідача батьком дитини та стягнути з нього аліменти на утримання позивача та дитини, оскільки позивач проживала з відповідачем однією сім'єю без реєстрації шлюбу та у період перебування у фактичних шлюбних відносинах у Кононової А.А. та

Виткова Т.Г. народилась спільна дитина, яка перебуває на повному утриманні позивача. Відповідач участі у вихованні та матеріальному забезпеченні не бере.

Вивчивши матеріали позовної заяви, суддя вважає, що дана справа не підсудна Оболонському районному суду м. Києва і підлягає передачі на розгляд до іншого суду, виходячи з наступного.

Звертаючись до Оболонського районного суду м. Києва із позовною заявою до відповідача, позивач вказував на те, що він хоча і не має зареєстрованого місця проживання на території Оболонського району м. Києва, однак фактично проживає разом із дитиною за адресою: вул. Березова 25, що відноситься до Оболонського району м. Києва, тому справа підлягає розгляду саме Оболонським районним судом м. Києва (за місцем проживання/перебування позивача).

За відомостями Відділу обліку та моніторингу інформації про реєстрацію місця проживання ГУ ДМС в м. Києві позивач на території м. Києва не має зареєстрованого місця проживання (перебування).

Хто може бути сторонами в цивільному процесі?

Який порядок захисту прав малолітніх осіб під час розгляду справи?

Хто може бути законним представником малолітніх осіб?

Як має бути вирішена справа?

#### **Практичні завдання №4.**

Позивач звернувся до суду з вказаним позовом, зазначивши, що 17 червня 2009 року померла його дружина Кирилова Т.П.

Після її смерті на підставі державного акту на право власності на земельну ділянку серії ЧР №058314 відкрилася спадщина на земельну ділянку площею 3,62 га для ведення товарного сільськогосподарського виробництва на території Галаганівської сільської ради Чигиринського району.

Посилаючись на те, що в установленій законом шестимісячний термін він не звернувся до нотаріальної контори із заявою про прийняття спадщини по причині необізнаності з чинним законодавством, а також через хворобу, позивач просить визначити йому додатковий строк для прийняття спадщини після смерті Кирилової Т.П.

В судове засідання позивач та його представник не з'явилися, при цьому від останньої до суду надійшла заява про розгляд справи у її та позивача відсутності, де також зазначено про підтримання позовних вимог та прохання про їх задоволення.

Представник відповідача в судове засідання теж не з'явився, надіславши до суду листа про розгляд справи без участі представника сільської ради та про визнання позову повністю.

Вивчивши матеріали справи, суд вважає, що позов задоволенню не підлягає

Які особи можуть бути представниками?

Яким чином оформлюються повноваження?

Чи дозволяється розгляд справи у відсутності заявника чи його представника?

Які обов'язки учасників справи?

Чи є правомірним рішення суду?

### **Практичні завдання №5.**

Неповнолітня Вербова М.М. звернулася до суду 03.01.2018р. з заявою про надання їй права на шлюб з Гуськовим А.П. Подану заяву мотивує тим, що з жовтня 2016р. підтримує досить тісні дружні стосунки з Гуськовим А.П, мають спільні інтереси, взаємні почуття любові і поваги один до одного. У грудні 2017р. вони вирішили одружитися, однак не можуть зареєструвати шлюб, оскільки вона не досягла шлюбного віку, встановленого ч.1 ст. 22 СК України, у зв'язку з чим змушена звернутися до суду. Її батьки, як і батьки майбутнього чоловіка не заперечують проти їх шлюбу.

Назвіть документи, що підтверджують повноваження представників.

Хто може бути законним представником неповнолітніх осіб?

Чи є обов'язковою умовою для вступу в шлюб неповнолітньої особи, згода батьків?

Як вирішити справу?

### **Практичні завдання №6.**

При розгляді цивільної справи Київським районним судом м. Харкова до початку з'ясування обставин справи та перевірки їх доказами представник відповідача заявив відвід головуючому в судовому засіданні відповідно до ЦПК України. Заяву про відвід обґрунтовано тим, що відповідач видав головуючому судді довіреність на право користування власним автомобілем, що викликає сумніви в об'єктивності та неупередженості судді. Копію довіреності надано суду.

Чи підлягає задоволенню заява про відвід судді?

Чи вичерпний перелік підстав для відводу міститься у ЦПК України?



## **Практичні завдання №7.**

Лаврова К. М. звернувся до суду в інтересах Макового П.П. з позовом до Брусинської сільської ради Великоолександрівського району Херсонської області, третя особа на боці відповідача, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, про визнання права на спадщину. Позов мотивовано тим, що 04 лютого 2012 року помер батько позивача Маковий П.В., після його смерті залишилася спадщина у вигляді земельної ділянки, розташованої на території Брусинської сільської ради Великоолександрівського району Херсонської області. Після смерті батька позивача спадщину прийняла його дружина Макова А.А., так як проживала та була зареєстрована з померлим за однією адресою на день його смерті, але не оформила свої спадкові права. 07.12.2015 року Макова А.А померла. 21.03.2016 року приватним нотаріусом заведена спадкова справа, крім позивача інших спадкоємців немає. Однак через відсутність правовстановлюючого документу на спадкове майно нотаріус не має законних підстав для видачі свідоцтва про право власності на спадкове майно та рекомендує звернутися до суду з позовом про визнання права власності на земельну ділянку в порядку спадкування.

В судовому засіданні представник позивача Лаврова К. М вимоги позову підтримав в межах і з підстав, викладених у ньому. Просить суд задовольнити вимоги позову.

Позивач Макового П.П позовні вимоги підтримав в повному обсязі.

Представник Брусинської сільської ради Великоолександрівського району Херсонської області в судовому засіданні вимоги позову визнала частково і суду пояснила, що не заперечує проти визнання за позивачем права власності в порядку спадкування на земельну ділянку його померлого батька. Однак вважає необхідним пояснити, що в померлого Маковий П.В є онука Петрова Ю.О., яка на момент смерті дідуся була повнолітньою та може претендувати на прийняття спадщини.

Який порядок залучення третіх осіб , які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, до участі у справі судом?

Хто не може бути представником в цивільному процесі?

Які обов'язки учасників справи?

Як має бути вирішена справа?

## **Практичні завдання № 8.**

Управління соціального захисту населення Автозаводського району департаменту соціального захисту населення та питань АТО виконавчого комітету Кременчуцької міської ради Полтавської області звернулось до суду з позовом про стягнення з Маленко С.С. надмірно виплаченої грошової допомоги у розмірі 2047, 65 грн.

Зазначає, що відповідач звернувся до управління з заявою від 28.09.2015 року, про призначення житлової субсидії на відшкодування витрат на оплату житлово- комунальних послуг та придбання твердого палива. Відповідно до рішення управління Маленку С.С. призначена субсидія в період з вересня по грудень 2015 року для відшкодування витрат на оплату житлово комунальних послуг в сумі 43, 64 грн та для відшкодування витрат на придбання скрапленого газу та твердого палива на 2015 рік одноразово в сумі 1946, 06 грн.

Згідно з проведеною перевіркою законності призначення, нарахування та виплати усіх видів соціальної допомоги, пільг, субсидій та інших виплат, що здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів в УПСЗН встановлено, що заявник отримує пенсію по інвалідності внаслідок загального захворювання 3 групи .Згідно повідомлення Управління соціального захисту населення Автозаводського району департаменту соціального захисту населення та питань АТО виконавчого комітету Кременчуцької міської ради Полтавської області переплата грошової допомоги становить 2047, 65 грн.

26 травня 2016 року Маленку С.С. направлено повідомлення про припинення надання адресної допомоги та запропоновано добровільно повернути надмірно виплачену суму грошової допомоги. На теперішній час сума в розмірі 2047, 65 грн. не повернута.

У судовому засіданні представник позивача позовні вимоги підтримує в повному обсязі, просить їх задовольнити, посиляючись на обставини і підстави, зазначені у позові.

Відповідачем Маленком С.С. подано письмовий відзив на позов, в якому просить відмовити у задоволенні позову.

Захисник просить відмовити у позові.

Яке рішення має прийняти суд за результатом розгляду заяви відповідача?

Які повноваження представника в суді?

Якій порядок участі у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб?

Надайте правову оцінку ситуації.

### **Практичні завдання №9.**

При розгляді справи Апеляційним судом Закарпатської обл. головуючий колегії суддя Фазикош Г.В. подала заяву про самовідвід у справі за позовом Ужгородського міжрайонного прокурора в інтересах держави в особі Ужгородської районної виконавчої дирекції Закарпатського обласного відділення Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності до ТОВ «Альтернатива компанії» про відшкодування в порядку регресу завданої шкоди. Заява про самовідвід

мотивована тим, що заступником директора виконавчої дирекції Закарпатського обласного відділення Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності є її мати.

Хто має вирішувати питання про задоволення чи відмову в задоволенні заяви про самовідвід вказаної судді?

Чи підлягає задоволенню заява про самовідвід судді Фазикош Г.В.?

Які існують підстави для відводу суддів?

### **Практичні завдання №10.**

15 лютого 2012 р. місцевий Ізюмський міськрайонний суд Харківської обл. розглянув у відкритому судовому засіданні позовну заяву Кузьменко П.П. до Семенова В.В. про визнання порядку користування житловим будинком та земельною ділянкою.

Перед початком слухання справи по суті відповідач заявив письмове клопотання про відвід головуючого по справі, вважаючи, що суддя Хайкін В.М. прямо чи побічно заінтересований в результаті розгляду справи.

Суд, вислухавши думку осіб, що беруть участь у справі, та дослідивши матеріали справи, дійшов висновку, що заява не підлягає задоволенню з наступних підстав.

Згідно з ЦПК України суддя не може брати участі в розгляді справи і підлягає відводу, якщо:

- під час попереднього вирішення цієї справи він брав участь у процесі як свідок / експерт / спеціаліст / перекладач / представник / секретар судового засідання;

- він прямо чи побічно заінтересований у результаті розгляду справи;

- він є членом сім'ї або близьким родичам (чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, брат, сестра, дід, баба, внук, онучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, член сім'ї або близький родич цих осіб) сторони або інших осіб, які беруть участь у справі;

- якщо є інші обставини, які викликають сумнів в об'єктивності та неупередженості судді.

Вказаний перелік підстав є вичерпним. Відповідачем не надано суду обґрунтованих підстав, передбачених ЦПК України, згідно з якими суддя Хайкін В.М. не може брати участі в розгляді даної справи.

Керуючись ЦПК України, суд ухвалив у задоволенні клопотання відповідача про відвід судді Хайкіна В.М. – відмовити.

Чи правильного висновку дійшов суд першої інстанції?

## **Підготувати словник з основних термінів:**

цивільні процесуальні правовідносини; суб'єкти, об'єкт цивільних процесуальних правовідносин; цивільна процесуальна правосуб'єктність; цивільна процесуальна правоздатність; цивільна процесуальна дієздатність; юридичні процесуальні факти; передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин; зміст цивільних процесуальних правовідносин, юридичні склади і їх характеристика

## **Бібліографічний список:**

1. Конституція України від 28 червня 1996 року / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року(з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 4041, 42. Ст.492.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2003. №40-44. Ст. 356.
4. Сімейний кодекс України від 10 лютого 2002 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України .2002.№ 21-22. Ст.135.
5. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня.1997 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1997. N 40. Ст.263.
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого.2006 р. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
7. Про інформацію : Закон України від 02 жовтня 1992 р. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
8. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402>.
9. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. № 5076-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/conv>.
10. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.
11. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
12. Про судовий збір: Закон України від 08 липня 2011 р.. № 3674-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3674-17/conv>.

13. Балюк М. І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях та відповідях): коментарії, рекомендації пропозиції. Харків. 2008. 708 с.
14. Васильєв С. В. Цивільний процес України : навчальний посібник Київ. 2013. 344 с.
15. Застосування судами цивільного і цивільного процесуального законодавства За заг. ред. П. І. Шевчука. Київ. 2002. 416 с.
16. Зейкан Я.П. Адвокат: цивільні справи: методичні поради. Харків. 2013. 688 с.
17. Карнаух Т.В. Цивільне процесуальне право України : навчальний посібник. Київ. 2011. 400 с.
18. Комаров В.В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України. Харків. 2012. 624 с.
19. Кравчук В.М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. Харків. 2010. 800 с.
20. Курс цивільного процесу: підручник / [В.В. Комаров, В.А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.]; за ред. В.В. Комарова. Харків. 2011. 1352 с.
21. Навроцька Ю.В., Верба-Сидор О.Б., Воробель У.Б. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник (у схемах і таблицях) / за заг. ред. Ю. В. Навроцької. Львів. 2013. 388 с.
22. Позовне провадження: монографія / [В.В. Комаров, Д.Д.Луспеник, П. І. Радченко та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків. 2011. 522 с.
23. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: монографія / [В. В. Комаров, В. І. Тертишніков, В. В. Баранкова та ін.]; за заг. ред. професора В. В. Комарова. Харків. 2008. 928 с.
24. Сенік С. В. Цивільне процесуальне право : навч. посібник. Львів. 2010. 424 с.
25. Фурса С.Я. Цивільний процес України: Проблеми і перспективи: [науково-практичний посібник]. Київ. 2006. 448 с
26. Фурса С.Я., Фурса Є.І., Щербак С. В. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред.. С. Я. Фурси. Київ. 2010. Т. 1. 1044 с.
27. Цивільне процесуальне право України: Підручник / Бичкова С. С., Бірюков І. А., Бобрик В. І. та ін.; за заг. ред. С. С. Бичкової. Київ. 2009. 760 с.
28. Цивільний процес України: академічний курс: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [за ред. С. Я. Фурси]. Київ. 2009. 848 с.
29. Цивільний процесуальний кодекс: науково-практичний аналіз / З.Ромовська, Н. Шумська, Н. Шумська. Київ. 2013. 600 с.
30. Цивільний процес України: підручник / За заг. ред. Є.О.Харитоновна, О.І. Харитонової, Н.Ю. Голубевої. Київ. 2012. 536 с.
31. Цивільний процес України : підручник; [за загальною ред. д.ю.н., доцента М.М. Ясинка]. Київ. 2014. 744 с.



32. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути / Комаров В.В., Гусаров К.В., Сакара Н.Ю. та ін.; за ред. В.В. Комарова. Харків. 2016. 848 с.

33. Сапейко Л. В. Проблема визначення обов'язків осіб, які беруть участь у справі. Право і безпека. Науковий журнал. 2009. № 1. URL: [http://www.nbu.gov.ua/portal/soc\\_gum/Pib/2009\\_1/PB-1/pb-1\\_39.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Pib/2009_1/PB-1/pb-1_39.pdf).

34. Бичкова С.С. Визначення неналежної сторони у цивільному процесі України Форум права. 2010. № 4. С. 75–80. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10bcccru.pdf>.

35. Бичкова С.С. Визначення складу осіб, які беруть участь у деяких справах, що можуть розглядатися в порядку окремого провадження. Приватне право і підприємництво. 2009. Вип. 8. С. 89–93.

36. Бичкова С.С. Визначення юридичної природи процесуальної співучасті. Держава та регіони. 2010. № 4. С. 155–160.

37. Бичкова С.С. Загальні суб'єктивні процесуальні права осіб, які беруть участь у справах позовного провадження. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Збірник наукових праць. Львів, 2010. Вип. 3. С. 119–127.

38. Бичкова С.С. Заміна первісного відповідача належним відповідачем. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Збірник наукових праць. Львів. 2012. Вип. 3. С. 130–138.

39. Бичкова С.С. Класифікація цивільної процесуальної співучасті. 2011. № 1 (74). С. 33–42.

40. Бичкова С.С. Обов'язки сторін у справах позовного провадження Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Збірник наукових праць. Львів. 2010. Вип. 4. С. 129–140.

41. Бичкова С.С. Окремі аспекти процесуального правонаступництва Право і безпека. Науковий журнал. 2010. № 3 (35). URL: [http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc\\_Gum/Pib/2010\\_3/PB-3/PB-3\\_48.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pib/2010_3/PB-3/PB-3_48.pdf).

42. Бичкова С.С. Право відповідача на визнання позову: цивільний процесуальний аспект. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2010. № 3 (50). URL: [http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc\\_Gum/VKhnuvs/2010\\_50/50/35.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VKhnuvs/2010_50/50/35.pdf).

43. Бичкова С.С. Процесуальне правонаступництво: поняття і передумови виникнення. Вісник Академії митної служби України. 2010. № 2 (5). С. 102–107.

44. Бичкова С.С. Цивільна процесуальна дієдатність осіб, які беруть участь у справах позовного провадження. Часопис Київського університету права. 2010. № 3 (50). С. 122–126.

45. Бичкова С.С. Цивільна процесуальна правоздатність фізичних та юридичних осіб, які беруть участь у справах позовного провадження. Юридична наука. 2011. №2. С. 66–72.

46. Бичкова С.С. Цивільна процесуальна характеристика окремих розпорядчих прав позивача. Актуальні проблеми політики. Збірник наукових праць. Одеса: Фенікс. 2010. Вип. 40. С. 183–191.
47. Бичкова С.С. Цивільний процесуальний правовий статус осіб, які беруть участь у справах позовного провадження: [монографія]. Київ. Атіка. 2011. 420 с.
48. Бичкова С.С. Цивільний процесуальний правовий статус осіб, які беруть участь у справах позовного провадження: [монографія]. / Світлана Сергіївна Бичкова. К.: Атіка, 2011. 420 с.
49. Бичкова С.С. Щодо моменту набуття процесуального статусу особами, які беруть участь у справі. Кримський юридичний вісник. 2009. № 2 (6). С. 51–57.
50. Бичкова С.С. Юридична природа права позивача на відмову від позову у цивільному процесі України . Судова апеляція. 2010. № 3. С. 83–87.
51. Бобровник О. Зловживання процесуальними правами в цивільному процесі Право України. 2008. №7. С.27-29.
52. Бобровник О. Зловживання процесуальними правами в цивільному процесі. Право України. 2008. №7. С.27-29.
53. Бортнік О. Г. Мирова угода у цивільному судочинстві: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Бортнік Оксана Григорівна. Харків. 2007. 189 с.
54. Бортнік О.Г. Мирова угода на стадіях перегляду судових рішень .Форум права. 2009. №2. С. 63-69. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2009-2/09bogpsr.pdf>.
55. Вильховик А. Юридический интерес как предпосылка доступности судебной защиты. Арбитражный и гражданский процесс. 2005. №12. С. 2–7.
56. Гусаров К. В. Цивільна процесуальна правосуб'єктність сторін та третіх осіб . Бюлетень Міністерства юстиції України. 2004. №2–3 (28–29). С. 54–69.
57. Діденко Л.В. До питання про поняття цивільно-процесуальних відносини . Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. 2008. Вип. 38. С. 309-312.
58. Діденко Л.В. До питання про цивільно-процесуальні відносини . Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. 2008. Вип. 43. С. 25-28.
59. Єфімов О.М. Цивільні процесуальні правовідносини та передумови їх виникнення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Вип. 32. Том 2. С. 32-35.
60. Журба І. Зловживання сторонами процесуальними правами у цивільному процесі. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2013. №4 (98). С. 102-105.



61. Журба І.О. Сторони в цивільному процесі: потенційний та реальний статус . Часопис Київського університету права. 2013. №4. С. 214-219.
62. Захарова О.С. Суб'єктний склад цивільних процесуальних правовідносин. Вісник Академії адвокатури України. 2009. Вип. 3. С. 21-26.
63. Збірник наукових праць Львівського державного інституту новітніх технологій та управління імені В'ячеслава Чорновола. Львів, 2010. Вип. 4. С. 181–192.
64. Ізарова І.О. Європейська історична традиція цивільного процесу та перспективи його подальшого розвитку. Право і суспільство. 2015. №4. Частина 4. С. 67-72.
65. Кімчинська С.В. Загальні ознаки механізму цивільного процесуального регулювання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Вип. 27. Том 1. С. 141—144.
66. Кімчинська С.В. Норма цивільного процесуального законодавства як елемент механізму цивільного процесуального регулювання. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 2. Том. 1. С. 123-126.
67. Кімчинська С.В. Суб'єктний склад механізму цивільного процесуального регулювання . Науковий вісник Чернівецького національного університету. Збірник наукових праць. Вип.7. Чернівці. 2013. С. 78—82
68. Кімчинська С.В. Тлумачення в механізмі цивільного процесуального регулювання. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Вип. 2. Том 1. С. 184—188.
69. Кімчинська С. В. Функції механізму цивільного процесуального регулювання. 2014. № 6-2. Частина 3. С. 56 — 62.
70. Кімчинська С.В. Юридичні факти як елемент механізму цивільного процесуального регулювання . Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2015. Випуск 14. Том 2. С. 26—28.
71. Кіреєва Н.А. Спеціальні знання як критерій розмежування цивільного процесуального статусу експерта та спеціаліста. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Випуск 23. Частина II. Том 1. С. 137-140.
72. Комаров В.В., Радченко П.І. Цивільні процесуальні правовідносини та їх суб'єкти. Київ: НМК з ВО. Мінвузи УРСР. 1991. 104с.
73. Кондрат'єва Л.А. Правова природа інституту мирової угоди . Науковий вісник Чернівецького університету. Збірник наук. праць. 2009. Вип. 518. –URL: <http://lawreview.chnu.edu.ua/article.php?lang=ua&visnuk=41&article=931>.
74. Кондрат'єва Л.А. Цивільна процесуальна правоздатність неповнолітніх осіб. Судова апеляція. №3 (8). 2007. С. 53–59.

75. Лужанський А. В. Об'єднання громадян як суб'єкти звернення у цивільному процесі України. Вісник Верховного Суду України. 2009. №1 (101). С. 44–48.
76. Масюк В. В. Проблемні питання застосування мирової угоди в цивільному процесі. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2013. Вип. 3. Том 1. С. 93–95.
77. Мельник Я.Я. Деякі питання форм реалізації обов'язків учасників цивільного процесу. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2012. №2. С. 96-102.
78. Навроцька В. В. Процесуальне правонаступництво при розгляді цивільного позову у кримінальній справі. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Збірник наукових праць. Львів. 2010. Вип. 1. С. 405–411.
79. Навроцька Ю.В. Роль суду в умовах посилення змагальності в цивільному процесі. Життя і право. 2004. №7. С.45-52.
80. Немеш П.Ф. Судовий контроль за укладенням мирової угоди законним представником у цивільному процесі (аналіз судової практики) . Адвокат. 2012. №5 (140). С. 18–20.
81. Орлова И.В. Понятие, сущность и правовая природа мирового соглашения . Арбитражный и гражданский процесс. 2006. №7. С. 30-33.
82. Пасайлюк І.В. Зустрічний позов як засіб захисту прав та інтересів відповідача. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Збірник наукових праць. Львів. 2013. Вип. 4. С. 64–71.
83. Петрик В. В. Право на відвід у системі цивільних процесуальних гарантій. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2012. Випуск 19. Том 2. С. 107-110.
84. Пушкар Е. Мировое соглашение в судебной практике. Советская юстиция. 1973. №10. С. 8–9.
85. Пушкар Е. Отказ от заявленного иска. Советская юстиция. 1972. №21. С. 10–12.
86. Сапейко Л.В. Проблематика участі в цивільному судочинстві народних засідателів. Форум права. 2015. №1. С. 295-300. URL: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP\\_index.htm\\_2015\\_1\\_48.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_1_48.pdf).
87. Сапейко Л.В. Участь малолітніх та неповнолітніх осіб у цивільному процесі. Право і безпека. 2010. №1 (33). URL: [http://www.nbuv.gov.ua/portl/soc\\_gum/Pib/2010\\_1/PB-1/PB-1\\_35.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/portl/soc_gum/Pib/2010_1/PB-1/PB-1_35.pdf).
88. Сенік С. Поняття цивільних процесуальних правовідносин. Вісник Львівського університету. 2009. Вип. 49. С. 138–141.
89. Середницька І.А. Цивільні процесуальні правовідносини: виникнення, зміна й припинення. Південноукраїнський правничий часопис. 2013. №2. С. 64–66.
90. Тимченко Г.П. Розпорядчі права сторін у судовому процесі: деякі аспекти проблеми. Часопис Київського університету права. 2010. №1. С. 156–164.

91. Черевко П.П. Взаємодія цивільного та цивільного процесуального права при укладенні мирової угоди в цивільному процесі . Право і Безпека. 2012. №5 (47). С. 223–226.

92. Чечина Н.А. Гражданские процессуальные отношения Ленинград. 1962. 68 с.

93. Ярков В.В. Юридические факты в цивилистическом процессе Москва. 2012. 608 с.

94. Ясинок М.М. Мирова угода у цивільному судочинстві: історико-правовий аспект та перспективи розвитку. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2013. №5 (139). С. 46–52.

95. Ясинок М.М. Учасники цивільного процесу як носії цивільних процесуальних обов'язків та їх цивільний процесуальний статус .Підприємництво, господарство і право. 2013. №12 (216). С. 3-6.

96. Яценко Н. Особливості участі суду в цивільних процесуальних відносинах. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2011. № 89. С. 105-107.

## **Тема 4. ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ. СУДОВІ ВИТРАТИ. ЗАХОДИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ.**

Поняття процесуальних строків і їх значення. Види процесуальних строків. Наслідки пропуску процесуальних строків. Обчислення процесуальних строків. Закінчення процесуальних строків.

Порядок продовження і поновлення процесуальних строків. Строки розгляду цивільних справ

Поняття і види судових витрат у цивільному процесі. Судовий збір. Визначення ціни позову. Витрати, пов'язані з розглядом справи. Витрати на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи. Оплата свідків, експертів. Порядок визначення сум витрат, пов'язаних з оглядом на місці. Витрати на розшук відповідача. Витрати, пов'язані з виконанням рішення. Оплата послуг адвоката. Звільнення від сплати судових витрат. Відстрочення та розстрочення сплати судових витрат. Розподіл судових витрат. Повернення судового збору та витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи.

Поняття та види заходів процесуального примусу. Підстави та порядок застосування заходів процесуального примусу.

### **Питання для самоконтролю:**

1. Які види процесуальних строків передбачено ЦПК України?
2. Розкрийте класифікацію строків передбачених ЦПК України.
3. Надайте характеристику строків передбачених ЦПК України .
4. Як співвідноситься зупинення процесуальних строків із зупиненням провадження у справі?
5. Що означає термін «розумний строк», який має місце у нормах ЦПК України?
6. З якого моменту починається вплив строків розгляду справи судом?
7. Як співвідносяться поняття «ціна позову» та «судовий збір»?
8. Розкрийте поняття «відстрочка» та «розстрочка» судових витрат?
9. Розкрийте механізм розподілу судових витрат між сторонами.
10. Охарактеризуйте поняття та значення процесуальних строків цивільного судочинства.
11. Яке значення мають темпоральні межі цивільного процесу?
12. Дайте узагальнююче визначення судових витрат у цивільному процесі.
13. Яка мета і значення встановлення судового збору за звернення до суду?
14. Як співвідноситься встановлені законом ставки судового збору та доступність правосуддя?
15. Хто може бути звільнений від сплати судового збору?

16. Як визначаються витрати, пов'язані з розглядом справи?
17. Чи можна покласти частину витрат на інших учасників цивільного процесу?
18. Чи може суд відстрочити або розстрочити сплату судових витрат?
19. Чи може суд зменшення розмір або звільнити особу від сплати судових витрат?
20. Назвіть правила розподілу судових витрат між сторонами.
21. Що враховує суд при вирішенні питання про розподіл судових витрат?
22. Порядок розподілу витрат у разі визнання позову, закриття провадження у справі або залишення позову без розгляду.
23. Якою є мета та значення застосування заходів процесуального примусу в цивільному процесі?
24. Які підстави та порядок застосування різних видів заходів процесуального примусу?
25. В чому особливості застосування різних видів заходів процесуального примусу в цивільному процесі?
26. Чи можна застосувати привід до осіб, які беруть участь у справі?
27. Які особливості виконання ухвали суду про привід органами Національної поліції?
28. Чи може суд видалити з залу судового засідання осіб, які не беруть участі у справі, наприклад, студентів або родичів сторін?
29. Визначите підстави та порядок приводу свідка.
30. Розкрити зміст такого заходу процесуального примусу, як штраф.

### **Тести для самоконтролю:**

1. Судові витрати — це:
  - а) грошовий збір, що справляється (сплачується) за місцем розгляду та оформлення документів і зараховується до місцевого бюджету;
  - б) витрати, які несуть сторони, треті особи із самостійними вимогами у справах позовного провадження, заявники і заінтересовані особи в справах окремого провадження;
  - в) встановлений законом грошовий збір, що стягується з юридичних і фізичних осіб, в інтересах яких уповноважені державні органи здійснюють дії та видають документи, що мають юридичне значення;
  - г) процесуальна діяльність по збиранню, поданням, дослідженню й оцінці учасниками цивільного судочинства відомостей про факти, на основі яких суд встановлює досліджувані обставини.

2. Встановлений законом грошовий збір, що стягується з юридичних і фізичних осіб, в інтересах яких уповноважені державні органи здійснюють дії та видають документи, що мають юридичне значення є:

- а) судові витрати в цивільному процесуальному праві;
- б) позивачі;
- в) фонди державного соціального страхування;
- г) державне мито.

3. Судовий збір — це:

- а) грошовий збір, що справляється (сплачується) за місцем розгляду та оформлення документів;
- б) витрати, які несуть сторони, треті особи із самостійними вимогами у справах позовного провадження;
- в) часткове відшкодування державі витрат, пов'язаних із забезпеченням діяльності судів;
- г) грошові суми, що підлягають стягненню при розгляді конкретної справи для виплати їх особам, які надають сприяння у здійсненні правосуддя.

4. Грошове вираження позову, тобто матеріально-правової вимоги позивача до відповідача є:

- а) ціна позову;
- б) судовий збір;
- в) державне мито;
- г) державні витрати.

5. Ціна позову – це:

- а) грошове вираження вартості спірного майна;
- б) грошова сума, за яку це майно може бути придбане у даній місцевості;
- в) відсутня сума державного мита оплачується позивачем відповідно до збільшеної ціни позову;
- г) спір про визнання права власності на це майно судом раніше був дозволений.

6. Витрати на правову допомогу – це:

- а) витрати, що не включаються в собівартість запасів і розглядаються як витрати того періоду, у якому вони були здійснені;

б) витрати, що не можуть бути віднесені до визначеного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом;

в) витрати сторін та третіх осіб, які вони несуть у зв'язку із оплатою допомоги адвоката або іншого фахівця у галузі права, котрі беруть участь у справі;

г) одноразові витрати або витрати, які здійснюються періодично (періодичність більше місяця) і спрямовуються на забезпечення процесу виробництва протягом тривалого часу.

#### 7. Санкції — це:

а) встановлені в нормах цивільного процесуального права наслідки, що настають за їх недодержання і порушення, тобто всі правові наслідки, які забезпечують їх реалізацію;

б) така частина правової норми, в якій виражаються обставини і умови, при яких настає реалізація юридичних прав і обов'язків, виникають юридичні факти і правовідносини;

в) така частина норми, в якій записано саме правило поведінки суб'єктів і виражається вона в юридичних правах і обов'язках;

г) частина норми, в якій закріплюються заходи державного примусу в випадку невиконання обов'язків або порушення диспозиції.

8. Функціонування санкцій процесуального захисту і процесуальної відповідальності можливе тільки:

а) в механізмі цивільних процесуальних правовідносин;

б) в складі правовідносин ;

в) в суб'єктів цивільних процесуальних правопорушень;

г) в запобігання порушенням цивільних процесуальних норм.

#### 9. Санкції перебувають у складі:

а) правопорушень;

б) правовідносин;

в) дисциплінарному порядку;

г) правопорядку.

#### 10. Цивільний процесуальний примус – це:

а) сукупність заходів примусового впливу, які покликані забезпечити виконання обов'язків учасниками процесу та належне виконання завдань цивільного судочинства;



б) особливості застосування заходів процесуального примусу та виявити існуючі недоліки їх реалізації, зокрема недоліки законодавчого регулювання;

в) складне за своєю структурою явище, яке охоплює заходи юридичної відповідальності та заходи захисту (відновлення) правопорядку;

г) специфічні правовідносини, які виникають між суб'єктами в процесі застосування заходів процесуального примусу.

11. Суд може постановити ухвалу про стягнення в дохід державного бюджету з відповідної особи штрафу у сумі ..

а) від 0,3 до трьох розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб у випадках:

б) від 10 до 15 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб у випадках:

в) від 0,7 до двох розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб у випадках:

г) від 0,1 до трьох розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб у випадках:

12. Передбачений законом або призначений судом певний проміжок або момент часу, з якими процесуальний закон пов'язує можливість здійснення конкретних процесуальних дій або настання інших правових наслідків – це:

а) строки позовної давності;

б) процесуальний строк;

в) строк звернення до суду;

г) строк розгляду справи.

13. за способом визначення строки бувають :

а) нормотворчі, судові;

б) правові, нормативні;

в) юридичні, судові;

г) нормативні, судові.

14. Залежно від того, якою нормою установлені процесуальні строки, бувають:

а) загальні, спеціальні;

б) нормотворчі, судові;

в) спеціальні, судові;

г) загальні, судові.

15. За ступенем чіткості визначення строки бувають:

- а) абсолютно визначені, відносно визначені;
- б) загальні, спеціальні;
- в) нормативні, судові;
- г) юридичні, цивільні.

16. Витрати, які несуть сторони, треті особи із самостійними вимогами у справах позовного провадження, заявники і заінтересовані особи в справах окремого провадження, за вчинення цивільних процесуальних дій, пов'язаних із розглядом справи в порядку цивільного судочинства – це:

- а) судові витрати;
- б) судовий збір;
- в) слідчі витрати;
- г) слідчий збір.

17. Грошовий збір, що сплачується за місцем розгляду та оформлення документів і зараховується до місцевого бюджету – це:

- а) слідчий збір;
- б) судові витрати;
- в) судовий збір;
- г) слідчі витрати.

18. Судовий збір за позовами майнового характеру також може визначатися:

- а) ціна позову;
- б) ціна скарги;
- в) ціна заяви;
- г) ціна договору.

19. Позовні заяви, зустрічні позовні заяви, заяви третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, апеляційні і касаційні скарги на рішення суддів, заяви окремого наказного провадження, ухвали – це:

- а) суб'єкти сплати судового збору;
- б) об'єкти сплати судового збору;
- в) види сплати судового збору;

г) класифікація сплат судових зборів.

### **Обов'язкові завдання.**

#### **Практичні завдання № 1.**

Комунальне підприємство «Водоканал», місце знаходження: м. Запоріжжя, звернувся до суду з позовом, який мотивує тим, що відповідачі проживають за адресою: вул. Святого Миколая, буд.61, та користуються послугами КП «Водоканал», але оплату за воду і послуги каналізації в повному обсязі не вносять, у зв'язку з чим за період з 01.10.2014р. по 01.09.2017р. утворилась заборгованість в розмірі 69571,58грн.

Просить стягнути солідарно з відповідачів вказану суму заборгованості та судові витрати по сплаті судового збору в сумі 1600,00грн.

Ухвалою суду від 09.01.2018р. відкрито спрощене позовне провадження у цивільній справі за даним позовом і призначено відкрите судові засідання.

Представник позивача в судові засідання не прибув, подав заяву про розгляд справи у його відсутності, позов підтримав повністю, просить його задовольнити, проти ухвалення заочного рішення не заперечує.

Суд вважає можливим розглянути справу у відсутність представника позивача.

Відповідачі в судові засідання не прибули за невідомими причинами, про час та місце судового засідання повідомлялися за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем проживання, судові повістки повернулися до суду без вручення, з відміткою про закінченням строків зберігання, відзиву на позов або зустрічного позову не подали.

Які строки встановлює суд для вчинення процесуальних дій?

Чи можливий розгляд справи у відсутності представника позивача?

Як суд вирішить даний спір?

#### **Практичні завдання № 2.**

У грудні 2017 року позивач звернувся до суду з позовною заявою, в якій просив ухвалити рішення, яким стягнути з відповідача заборгованість за кредитним договором № 23/16 від 22 лютого 2016 року у розмірі 23 398,38 грн., а також судові витрати. В обґрунтування своїх вимог позивач вказав на те, що 22 лютого 2016 року між Кредитною спілкою «Самара» та Носик М.Ю. було укладено кредитний договір № 23/16, згідно якого Носик М.Ю. отримав кредитні кошти строком на 24 місяця, починаючи з 22 лютого 2016 року по 21 лютого 2018 року у сумі 6 390,00 грн. Кредит був

отриманий Носиком М.Ю. 22 лютого 2016 року, що підтверджується Видатковим касовим ордером № 40 від 22 лютого 2016 року. Відповідно до умов кредитного договору Носик М.Ю. зобов'язався погашати заборгованість по кредитному договору щомісячно, у період р 10 по 16 число кожного місяця, згідно з графіком погашення заборгованості по кредитному договору. Відповідач повинен був повернути суму кредиту - 6 390,00 грн. та проценти за користування кредитом, які розраховуються щомісячно при своєчасному внесенні платежів, із розрахунку 2,3% на залишок заборгованості за кредитом з наступного дня надання кредиту. Проте, відповідач не виконував свої зобов'язання по кредитному договору, оскільки вніс всього один платіж, а з квітня 2016 року взагалі не здійснив жодного платежу, тому нарахування процентів здійснювалося відповідно кредитного договору за кожен день простроченого платежу. У зв'язку з порушенням відповідачем зобов'язань за кредитним договором, станом на 16 листопада 2017 року сума кредиту не повернута. Відповідач має заборгованість перед позивачем у розмірі 23 398,38 грн., яка складається з: залишок по кредиту - 6 096,00грн., проценти за користування кредитом з урахуванням прострочення платежів - 17 302,38 грн. Оскільки відповідач у добровільному порядку не сплатив заборгованість за кредитним договором, позивач змушений звернутись до суду за захистом своїх порушених прав та інтересів, для стягнення з відповідача вказаної вище суми заборгованості за кредитним договором.

Дослідивши матеріали справи та оцінивши наявні докази у їх сукупності, Позовну заяву Кредитної спілки «Самара» до Носик М.Ю. про стягнення заборгованості за кредитом - задовольнити.

Які витрати належать до витрат пов'язаних з розглядом справи?

Який порядок попереднього визначення суми судових витрат?

Чи правомірними є вимоги позивача?

Як має бути вирішена справа?

### **Практичні завдання № 3.**

Представник позивача у серпні 2017 року звернувся до суду з указаним позовом, який мотивував тим, що Маленко А.А. був прийнятий у члени КСП «Рассвет» 01.09.1992 року та перебував у лавах його членів до самої ліквідації КСП. 30.06.1995 року позивач, працюючи в КСП був призваний на строкову військову службу, з якої був звільнений в запас 11.11.1996 року. Під час проходження позивачем строкової військової служби, а саме у липні-серпні 1995 року, відбулося розпаювання майна та земель КСП «Рассвет». 04.04.1997 року позивач був поновлений на роботі в КСП, де і працював до 31.08.1999 року. Під час роботи позивач декілька разів звертався усно до керівництва КСП з проханням виділити йому земельну частку (пай) , але прохання не було задоволено. Позивачу було

роз'яснено, що з причин його відсутності в КСП «Рассвет» під час розпаювання майна та земель він не був включений до списків на розпаювання, тому рухоме та нерухоме майно КСП, включаючи землі сільськогосподарського призначення вже розпайоване і поділене без нього та списки членів, які є додатком до Державного акту на право колективної власності на землю, були передані до районної державної адміністрації для виготовлення сертифікатів членів КСП на право на земельні частки (пай). Внаслідок отриманих пояснень позивач, вважав, що строкова військова служба перервала його членство в КСП, а через це у нього права на землю дійсно немає.

У 2017 році позивач дізнався, що він має право на земельну частку (пай), що до списку-додатку до Державного акту на право колективної власності на землю КСП «Рассвет» він не був включений помилково і безпідставно, а не те через те, що він був відсутній в селі під час розпаювання земель. 10.01.2017 року позивач звернувся із заявою до архіву районної державної адміністрації для надання довідки про підтвердження членства в КСП «Рассвет», на що отримав довідку №04-02/7 від 23.01.2017 року з інформацією з протоколів засідань правління та загальних зборів членів сільськогосподарського підприємства за 1992-1999 роки про направлення його на навчання в СПТУ-25 в 1992 році та про звільнення з роботи за власним бажанням 31.08.1999 року.

Крім того, 03.04.2017 року позивач звернувся з письмовою заявою до голови районної державної адміністрації про визнання права на земельну частку (пай) та видачу сертифікату на право на земельну частку (пай), на підставі якого виділити земельну ділянку. Також 03.04.2017 року звернувся із заявою до голови Люджанської сільської ради про виділення його земельної ділянки сільськогосподарського призначення із складу земель запасу, або резервного фонду.

На початку травня 2017 року позивач отримав відповідь від голови районної державної адміністрації, у якій йому було розяснено, що підставою для надання права на земельну частку (пай) в даному випадку може бути лише рішення суду.

Представник позивача зазначив, що вважає, що позивач з поважних причин пропустив строк позовної давності, оскільки Маленко А.А. взагалі не уявляв, що його право на земельну частку (пай) було порушене у 1995 році в період розпаювання земель КСП «Рассвет». Лише у 2017 році, коли позивач звернувся за отримання правової консультації з іншого питання, він випадково дізнався про своє право на земельну частку (пай) як члена КСП, тому саме з цього часу на думку представника позивача Моленко А.А. дізнався про порушення свого права на земельну частку (пай) і почав діяти для його поновлення.

Посилаючись на указані обставини, остаточно уточнивши вимоги, представник позивача просить суд: 1) визнати поважною причину пропуску Моленком А.А. строку подання позову до суду та поновити його;

2) визнати за Моленком А.А. право на земельну частку (пай) у складі земель сільськогосподарського призначення Люджанської сільської ради Тростянецького району Сумської області у розмірі 4,7 умовних кадастрових гектарів, який зазначений під час розпаювання земель КСП "Рассвет" та зазначений у «Технічній документації по корегуванню схеми поділу земель колективної власності на земельні частки (паї) по КСП «Рассвет» (а.с. 4-7, 96-98)

Чи правомірні вимоги позивача?

Порядок поновлення та продовження процесуальних строків?

Наслідки пропущення процесуальних строків?

Як має бути вирішена справа?

#### **Практичні завдання №4.**

І. звернувся з позовом до Д. про витребування з чужого незаконного володіння відеомагнітофона "Samsung". Під час проведення судових дебатів до канцелярії суду надійшла позовна заява Р., який просив допустити його до участі у справі як третю особу, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору. У позовній заяві він зазначав, що спірний відеомагнітофон належить саме йому, у свій час він надав його у користування І. Суддя допустив Р. до участі у справі як третю особу, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору, і після дослідження обставин справи за участю Р. постановив рішення на його користь, відмовивши І. в задоволенні позовних вимог.

Чи правильні дії судді?

Що таке предмет спору?

Якими правами користуються треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору?

#### **Практичні завдання № 5.**

Водій ЗАТ "АТП-61423" К. під час керування автобусом вчинив дорожню аварію, внаслідок чого було заподіяно шкоду Д., який звернувся до суду з позовом до ЗАТ "АТП-61423", вимагаючи відшкодування вартості зіпсованих унаслідок ДТП речей. Під час розгляду справи відповідач звернувся до суду з клопотанням про залучення до участі у справі К. як третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача. Суд це клопотання задовольнив і залучив К. до участі у справі. Під час розгляду справи К. були надані докази, які повністю спростовували позицію позивача, внаслідок чого у задоволенні позову було відмовлено.



Чи правильні дії суду?

За наявністю яких підстав закон пов'язує можливість участі у справі третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору?

### **Практичні завдання № 6.**

С. після смерті батька одержав у спадщину житловий будинок. Згідно з умовами заповіту він повинен був надати одну з кімнат будинку в довічне користування Р. На прохання Р. надати кімнату в користування С. відмовив, пояснивши це тим, що вказану кімнату зараз займає наймач Т., з яким укладений договір найму. Р. звернувся з позовом до С., вимагаючи передання йому в користування кімнати. Під час розгляду справи С. заявив клопотання про притягнення до участі у справі Т. як третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні відповідача. Т. з'явився за викликом суду й у судовому засіданні надав пояснення у справі на користь відповідача.

Чи є підстави для задоволення такого клопотання?

Якими правами користуються у процесі треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.

### **Практичні завдання № 7.**

Д. уклав договір позики з А., за яким позичав А. 25 тис. грн на один рік. Через деякий час Д. здійснив поступку вимогою, передавши свої права як кредитора за договором позики С. Оскільки А. не повернув грошей у встановлений договором строк, С. звернувся до нього з позовом про стягнення грошей. Під час розгляду справи Д. звернувся до суду з заявою про допуск його до участі у справі як третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на боці позивача.

Чи є підстави для задоволення такої заяви?

Який процесуальний порядок допуску до участі у справі третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору?

### **Практичні завдання № 8.**

У суді слухалась справа за позовом М. до Л. про визнання права власності на 1/3 житлового будинку. Після початку судових дебатів до канцелярії суду надійшла позовна заява Ш., який просив допустити його до участі у справі як третю особу, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору. Суд відмовив у прийнятті позовної заяви Ш., постановивши про це ухвалу.

До якого моменту в справу може вступити третя особа, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору?

Чи правомірні дії суду?

### **Практичні завдання № 9.**

Б. звернувся з позовом до Г. про витребування з чужого незаконного володіння автомобіля марки BMW, який у свій час був викрадений у нього і внаслідок здійснених органами внутрішніх справ дій знайдений у Г. Під час розгляду справи Г. зазначав, що він є добросовісним покупцем, і звернувся до суду з клопотанням про притягнення до участі у справі як третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, К., у якого він придбав цей автомобіль. К., у свою чергу, також звернувся до суду з клопотанням про притягнення до участі у справі як третьої особи В., у якого К. придбав цей автомобіль.

Чи підлягає задоволенню клопотання Г.?

Чи підлягає задоволенню клопотання К.?

### **Практичні завдання № 10.**

У суді розглядався позов А. до С. та приватного нотаріуса Г. про визнання виконавчого напису недійсним. Суд позов задовольнив. В апеляційному суді рішення суду першої інстанції було скасоване та постановлено нове рішення про відмову у задоволенні позову.

А. звернувся із касаційної скаргою до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ з проханням про скасування рішення суду апеляційної інстанції та залишення в силі рішення суду першої інстанції. Колегія суддів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ задовольнила касаційну скаргу частково, скасувала всі постановлені по справі рішення і відправила справу на новий розгляд до суду першої інстанції. Скасовуючи зазначені рішення, колегія суддів зазначила, що, оскільки позивач стверджував, що позикове зобов'язання укладено у зв'язку з компенсацією сум за договором купівлі-продажу акцій, тобто для приховання від держави справжніх доходів, то під час повторного розгляду справи суду першої інстанції слід залучити до участі у справі як третю особу державу в особі органів, які її представляють (податкові органи, органи прокуратури).

Дайте оцінку рішенню Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

## **Підготувати словник з основних термінів:**

цивільно-процесуальні строки; витрати сторін та їх представників, пов'язані з явкою до суду; витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів та проведенням судових експертиз; судові виклики; судові повідомлення; судові повістки; юридична відповідальність в цивільному процесі; заходи процесуального примусу; попередження; видалення із залу судового засідання; тимчасове вилучення доказів для дослідження судом; привід свідка.

## **Бібліографічний список:**

1. Конституція України від 28 червня 1996 року / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року(з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 4041, 42. Ст.492.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2003. №40-44. Ст. 356.
4. Сімейний кодекс України від 10лютого 2002 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України .2002.№21-22. Ст.135.
5. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня.1997 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1997. №40. Ст.263.
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23лютого.2006 р. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
7. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. /Верховна Рада України.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
8. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2червня 2016 р. № 1402-VIII /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402>.
9. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05липня 2012 р. №5076-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/conv>.
10. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 р. №1404-VIII. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.
11. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. №1697-VII. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

12. Про судовий збір : Закон України від 08 липня 2011 р. №3674-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3674-17/conv>.
13. Балюк М.І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях та відповідях): коментарії, рекомендації пропозиції. Харків. 2008. 708 с.
14. Васильєв С.В. Цивільний процес України: навчальний посібник Київ. 2013. 344 с.
15. Застосування судами цивільного і цивільного процесуального законодавства За заг. ред. П.І. Шевчука. Київ. 2002. 416 с.
16. Зейкан Я.П. Адвокат: цивільні справи : методичні поради. Харків. 2013. 688 с.
17. Карнаух Т.В. Цивільне процесуальне право України : навчальний посібник Київ. 2011. 400 с.
18. Комаров В.В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України Харків. 2012. 624 с.
19. Кравчук В.М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України Харків. 2010. 800 с.
20. Курс цивільного процесу : підручник / [В.В. Комаров, В.А. Бігун, В.В. Баранкова та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків. 2011. 1352 с.
21. Навроцька Ю.В., Верба-Сидор О.Б., Воробель У.Б. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник (у схемах і таблицях) / за заг. ред. Ю.В. Навроцької. Львів. 2013. 388 с.
22. Позовне провадження: монографія / [В.В. Комаров, Д.Д.Луспеник, П.І. Радченко та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків. 2011. 522 с.
23. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: монографія / [В.В. Комаров, В.І. Тертишніков, В.В. Баранкова та ін.]; за заг. ред. професора В. В. Комарова. Харків. 2008. 928 с.
24. Сенік С. В. Цивільне процесуальне право : навч. посібник. Львів. 2010. 424 с.
25. Фурса С.Я. Цивільний процес України: Проблеми і перспективи: [науково-практичний посібник]. Київ. 2006. 448 с
26. Фурса С.Я., Фурса Є.І., Щербак С.В. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред. С.Я.Фурси. Київ. 2010. Т. 1. 1044 с.
27. Цивільне процесуальне право України: Підручник / Бичкова С.С., Бірюков І. А., Бобрик В. І. та ін.; За заг. ред. С. С. Бичкової. Київ. 2009. 760 с.
28. Цивільний процес України: академічний курс: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [за ред. С.Я. Фурси]. Київ. 2009. 848 с.
29. Цивільний процесуальний кодекс: науково-практичний аналіз / З.Ромовська, Н. Шумська, Н. Шумська. Київ. 2013. 600 с.

30. Цивільний процес України: підручник / За заг. ред. Є.О.Харитонової, О.І. Харитонової, Н.Ю. Голубевої. Київ. 2012. 536 с.

31. Цивільний процес України : підручник; [за загальною ред. д.ю.н., доцента М. М. Ясинка]. Київ. 2014. 744 с.

32. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути / Комаров В.В., Гусаров К.В., Сакара Н.Ю. та ін.; за ред. В.В. Комарова. Харків. 2016. 848 с.

33. Андрійчук О.В. Процесуальні строки у цивільному процесі України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Оксана Василівна Андрійчук; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. 2009. – 21 с.

34. Бонтлаб В.В. Процесуальні строки у контексті удосконалення цивільного судочинства: науково-правовий аспект. *Держава і право*. Збірник наукових праць. 2015. Випуск 67. С. 179 - 188.

35. Буга В.В. Загальні положення про обчислення, поновлення, продовження та зупинення процесуальних строків в цивільному процесуальному праві України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 3. Том 1. С. 80—84.

36. Бужинская Г.П. Процессуальные сроки в советском гражданском судопроизводстве: Автореф. дис. канд. юрид. наук. М. 1987. 21с.

37. Воробель У.Б. Правовые последствия удовлетворения ответчиком требований истца после открытия производства по гражданскому делу по законодательству Украины. 2013. №5. С. 138–141.

38. Заборовський В.В. Граничний розмір компенсації витрат на правову допомогу у цивільному процесі України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. №1. С. 78-80.

39. Заборовський В.В. Закон України «Про судовий збір»: позитивні та негативні аспекти закону. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2011. Випуск 16. С. 96-97.

40. Заборовський В.В. Критерії обмеження розміру компенсації витрат на правову допомогу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Випуск 24. Том 2. С. 40-43.

41. Заборовський В.В. Правова природа витрат на правову допомогу цивільному процесі України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Випуск 23. Частина I. Том 1. С. 210-213.

42. Захарова О.С. Проблеми процесуального примусу у цивільному у процесі України. *Вісник Академії адвокатури України*. 2010. Вип. 2. С. 134-136.

43. Исаева Е.В. Процессуальные сроки в гражданском и арбитражном процессе. Москва. 2005.

44. Кір'якова Н.П. Деякі аспекти необхідності вдосконалення положень Закону України «Про судовий збір». *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2015. №3 (24). С. 113 — 121.

45. Кондрат'єва Л.А., Прокопюк А.Л. СУДОВІ ВИТРАТИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ. *Науковий вісник Чернівецького університету*.

2011. Випуск 597. С.74-78 URL: // <http://lawreview.chnu.edu.ua/visnuku/st/597/14.pdf>.

46. Курило М.П. Щодо необхідності подовження окремих процесуальних строків . Часопис Київського університету права. 2013. №3. С. 167-171.

47. Кучер В.О. Видалення із залу судового засідання як захід процесуального. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2015. №2. С. 88 — 96.

48. Плева В.А. До питання вдосконалення цивільного процесуального законодавства України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Випуск 23. Частина II. Том 1. С. 160-163.

49. Позовне провадження: монографія / [В.В. Комаров, Д.Д.Луспеник, П.І. Радченко та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право. 2011. – 522 с.

50. Попов В.В. Проблемы взаимосвязи институтов встречного иска и процессуальных сроков. Проблемные вопросы гражданского и арбитражного процессов. Москва. 2008. С. 316-334.

51. Рожнов О.В. Деякі питання регламентації строків у цивільному судочинстві Проблеми законності. Харків. 2004. Вип. 67. С. 55-61.



## **Тема 5. ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ.**

Поняття і мета судового доказування. Поняття судового доказу. Докази і засоби доказування.

Поняття предмету доказування. Визначення предмету доказування по конкретних цивільних справах. Факти, які не підлягають доказуванню.

Розподіл між сторонами обов'язку по доказуванню. Роль суду по збиранні доказів і в підтвердженні суттєвих для справи фактів. Права і обов'язки суб'єктів процесу по поданні доказів. Строки подання доказів. Правові наслідки несвоєчасного подання доказів.

Класифікація доказів: первісні і похідні; прямі і побічні; усні і письмові; особисті і речові.

Належність доказів і допустимість засобів доказування.

Пояснення сторін і третіх осіб. Визнання сторони (третьої особи) як засіб доказування. Види визнання. Правові наслідки визнання. Оцінка доказів.

Показання свідків. Процесуальний порядок допиту свідків. Права і обов'язки свідків.

Письмові докази. Види письмових доказів (за змістом і формою). Порядок витребування письмових доказів.

Речові докази. Відмінність речових доказів від письмових. Порядок подання речових доказів і їх зберігання. Огляд на місці. Протокол огляду.

Експертиза. Підстави для проведення експертизи. Порядок призначення і проведення експертизи. Висновок експерта та його зміст. Процесуальні права та обов'язки експерта. Додаткова і повторна експертиза.

Забезпечення доказів. Підстави і способи забезпечення доказів. Порядок забезпечення доказів.

Судові доручення. Процесуальний порядок виконання судового доручення.

### **Питання для самоконтролю:**

1. Як співвідносяться терміни «доказування», «засіб доказування» та «докази»?
2. Розкрийте поняття «належність доказів» та «допустимість доказів».
3. Назвіть і проаналізуйте підстави звільнення від доказування.
4. Які обставини вважаються загальновідомими і не підлягають доказуванню?
5. В чому полягає обов'язок доказування і подання доказів?
6. Які існують підстави звільнення від доказування?
7. Який порядок подання доказів?
8. Який порядок витребування доказів?

9. Який порядок огляду доказів за їх місцезнаходженням?
10. Який порядок огляду речових доказів, що швидко псуються?
11. Який порядок виконання судових доручень, що до збирання доказів?
12. Яка інформація викладається в судовому дорученні щодо збирання доказів?
13. В чому полягає оцінка доказів?
14. Визначите порядок письмового опитування учасників справи як свідків.
15. Визначите порядок подання письмових доказів.
16. Надайте поняття речових доказів.
17. Визначите порядок повернення речових доказів.
18. Надайте поняття електронних доказів.
19. Визначите порядок подання електронних доказів.
20. Визначите порядок зберігання та повернення оригіналів електронних доказів.
21. Назвіть вимоги до висновку експерта.
22. Визначите порядок призначення експертизи судом.
23. Який порядок проведення експертизи на замовлення учасників справи?
24. Який порядок проведення експертизи?
25. Які наслідки ухилення від участі в експертизі?
26. Які існують види експертиз?
27. Який зміст експерта у галузі права?
28. Які підстави та порядок забезпечення доказів?
29. Який зміст заяви про забезпечення доказів?
30. Визначите порядок розгляду заяви про забезпечення доказів.

### **Тести для самоконтролю:**

1. Доказами з цивільної справи є:
  - а) будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін та інших обставин, які мають значення для вирішення справи;
  - б) інформація, за допомогою якої пізнається факт, що має значення для вирішення справи;
  - в) будь-які фактичні дані (інформація), можуть бути представлені у різній формі;
  - г) фактичні дані про обставини справи, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін та інші обставини, що мають значення для вирішення справи.

2. Докази в цивільному процесі характеризуються:

- а) змістом;
- б) процесуальною формою;
- в) встановленим процесуальним порядком;
- г) змістом, процесуальною формою, встановленим процесуальним порядком.

3. Зміст доказів складають:

- а) фактичні дані про обставини справи;
- б) факти;
- в) дії (бездіяльність) ;
- г) події.

4. Засоби доказування, які виступають джерелами інформації про фактичні дані є:

- а) фактичні дані;
- б) процесуальна форма доказів;
- в) зміст доказів;
- г) доказування.

5. Докази – це:

- а) інформація про обставини у справі, яка одержана судом із джерел – засобів доказування;
- б) засоби доказування, які виступають джерелами інформації про фактичні дані;
- в) будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін та інших обставин, які мають значення для вирішення справи
- г) встановлення судом у справі об'єктивної істини та правильного застосування норм матеріального та процесуального права.

6. Зміст доказів – це:

- а) сукупність фактичних даних про обставини, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін та інші обставини;
- б) факти, які згідно з законом припускаються встановленими, такі припущення може бути спростоване в загальному порядку;
- в) факти, встановлені судовим рішенням, що набрали законної сили;
- г) данні факти повинні бути відомі не тільки певним особам, а й всьому складу суду і іншим особам.

7. За процесом формування даних про факти (характерами створення доказів) докази класифікуються також за двома видами:

- а) первинні і похідні;
- б) похідні та об'єктивні;
- в) первинні і вторинні;
- г) об'єктивні та припустимі.

8. Предмет доказування – це:

- а) факти, встановлені судовим рішенням, що набрали законної сили;
- б) коло фактів матеріально-правового значення, необхідних для вирішення справи по суті;
- в) належність до предмету доказування обставин, на яких позивач обґрунтовує свої вимоги, тобто підстави позову;
- г) данні факти повинні бути відомі не тільки певним особам, а й всьому складу суду і іншим особам, що беруть участь у розгляді справи.

9. Необхідний склад фактів предмету доказування визначається на підставі норм:

- а) кримінального права;
- б) матеріального права;
- в) податкового права;
- г) цивільного права.

10. Факти, які згідно з законом припускаються встановленими, такі припущення може бути спростоване в загальному порядку є :

- а) презумпція;
- б) преюридиція;
- в) факти;
- г) об'єктивні межі.

11. Факти, встановлені судовим рішенням, що набрали законної сили, такі факти не доводяться знову при розгляді інших цивільних справ, в яких беруть участь ті ж самі особи є:

- а) факти;
- б) преюридиція;
- в) презумпція;
- г) суб'єктивні межі.

12. Принципи, які визначають форму виконання процесуальних дій :

- а) усність, безпосередність, безперервність;
- б) фундаментальні, конструктивні, усність;
- в) загально-правові, міжгалузеві, галузеві;
- г) фундаментальні, конструктивні, безпосередні.

13. Фактичні дані (докази) суд одержує з певних джерел, що називаються у законі:

- а) фактами доказування
- б) засобами доказування;
- в) доказування;
- г) предметом доказування.

14. Будь-які фактичні дані, на підставі яких у визначеному законом порядку суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи називається:

- а) судове доказування;
- б) доказами по цивільній справі;
- в) показання свідка;
- г) речові докази.

15. Діяльність учасників процесу при визначальній ролі суду по наданню, збиранню, дослідженню і оцінці доказів з метою встановлення з їх допомогою обставин цивільної справи називається:

- а) засоби доказування;
- б) письмові докази;
- в) судове доказування;
- г) предмет доказування.

16. Пояснення сторін, третіх осіб та їхніх представників- це:

- а) інформація отримана за їх згодою при допиті в суді, про відомі їм обставини, що мають значення для справи;
- б) інформація отримана за їх згодою при допиті у слідчого, про відомі їм обставини, що мають значення для справи;
- в) інформація отримана без їх згоди при допиті в суді ,про відомі їм обставини, що мають значення для справи;
- г) інформація отримана без їх згоди при допиті в прокуратурі, про відомі їм обставини, що мають значення для справи.

17. Залежно від джерела одержання відомостей про обставини протиправного спору докази бувають:

- а) основні, первинні;
- б) письмові, первинні;
- в) основні, особистісні;
- г) письмові, речові.

18. Залежно від способу утворення докази бувають:

- а) основні, додаткові;
- б) речові, змішані;
- в) первинні, похідні;
- г) прямі, речові.

19. Залежно від мети доказування докази бувають:

- а) основні, протилежні;
- б) первинні, похідні;
- в) прямі, додаткові;
- г) речові, письмові.

20. Залежно від зв'язку доказів із обставинами, що підлягають доказуванню, докази можуть бути:

- а) первинні, вторинні;
- б) прямі, непрямі;
- в) основні, додаткові;
- г) речові, усні.

### **Обов'язкові завдання:**

#### **Практичне завдання №1.**

Заявник Андрунець П.С. звернулася до суду із заявою про визнання недієздатною її матері Серову О.І, яка страждає на психічне захворювання внаслідок чого перебуває на обліку в Київському психоневрологічному диспансері №3, внаслідок чого не розуміє своїх дій та не може керувати ними, у зв'язку із чим потребує постійного догляду та нагляду. Через хворобу вона не може самотійно захистити свої інтереси і потребує опіки.

Заявник у судовому засіданні не заперечувала проти призначення справи до судового розгляду, крім того заявила клопотання про призначення амбулаторної судово-психіатричної експертизи для встановлення психічного стану Серову О.І, на вирішення якої поставити



питання чи страждає остання на хронічний, стійкий психічний розлад, і чи здатна усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними.

Представник Органу опіки та піклування Оболонської районної в м. Києві державної адміністрації не заперечувала проти призначення справи до судового розгляду та призначення експертизи.

В порядку підготовчого провадження судом були вивчені матеріали справи, з'ясовані всі фактичні обставини справи, які підлягають з'ясуванню під час судового розгляду ,з'ясована думка щодо можливості призначення справи до судового розгляду.

Чи відповідають дії суду чинному законодавству?

Як позивач повинен обґрунтувати свої позовні вимоги?

Які засоби може застосовувати суддя для повного та всебічного дослідження всіх необхідних доказів?

Надайте правову оцінку ситуації.

## **Практичне завдання №2.**

13 лютого 2018 року смт.Нововоронцовка розглянувши у відкритому судовому засіданні в смт.Нововоронцовка Херсонської області цивільну справу за позовом представника позивача в інтересах позивача Антошко Р.Б. до Гаврилівської сільської ради Нововоронцовського району Херсонської області про визнання права власності на житловий будинок в порядку спадкування за законом,

Представник позивача в інтересах позивача Антошко Р.Б звернувся до суду з позовом до Гаврилівської сільської ради Нововоронцовського району Херсонської області про визнання права власності на житловий будинок в порядку спадкування за законом, посилаючись на те, що 13.02.2017 року помер чоловік позивача Антошко П.П, який до смерті постійно проживав в домі. Після його смерті відкрилась спадщина, в тому числі, на житловий будинок, що розташований за адресою: вул.Молодіжна,148 в с.Гаврилівка Нововоронцовського району Херсонської області. Окрім позивача право на спадкування за законом в першу чергу мали її два сина (сини спадкодавця), але вони не бажали прийняти спадщину та до нотаріальної контори не зверталися. Після звернення до нотаріальної контори у встановлений законом строк, позивачу було відмовлено у видачі свідоцтва про право на спадщину на вищевказаний житловий будинок у зв'язку з відсутністю правовстановлюючого документу щодо його належності спадкодавцеві. За життя померлий не встиг оформити в бюро технічної інвентаризації документ про право власності на будинок. Отримати зараз правовстановлюючий документ в позасудовому порядку неможливо, так як власник будинку помер, тому й успадкувати будинок без належних правовстановлюючих документів позивач не може. У зв'язку з цим,

представник позивача просив суд визнати за позивачем право власності на житловий будинок з надвірними будівлями та спорудами по вул. Молодіжна, 148 в с. Гаврилівка Нововоронцовського району Херсонської області в порядку спадкування за законом, та розглянути справу без участі позивача та його представника.

Представник відповідача у судовому засіданні не з'явився. Надав до суду заяву про розгляд справи без його участі, проти задоволення позову не заперечував.

Оцінюючи належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок в їх сукупності за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні наявних у справі доказів, суд приходить до висновку, що позовні вимоги позивача знайшли своє доведення в судовому засіданні, є такими, що ґрунтуються на вимогах чинного законодавства України, у зв'язку з чим позов підлягає задоволенню.

Що може бути доказами у даній справі?

Які докази вважаються письмовими?

Які докази повинна надати кожна зі сторін?

Надайте правову оцінку ситуації.

Які правові наслідки невиконання процесуально-правового обов'язку із доказування?

### **Практичні завдання №3.**

Позивач орган опіки та піклування при виконкомі Дмитрівської сільської ради Петропавлівського району Дніпропетровської області звернувся до суду з позовом до відповідача та зазначає, що Бень Т.С. рішенням Межівського районного суду Дніпропетровської області позбавлена батьківських прав по відношенню до своєї старшої доньки Бень М.С.

Бень Т.С. не має постійного місця роботи, останнім часом зловживає спиртними напоями, вихованням сина Бражка П.П. займається в той час, коли не вживає спиртні напої. Періодично Бражок П.П. перебував у бабусі в с. Мар'яна Роца Петропавлівського району Дніпропетровської області, так як мати за станом здоров'я не могла доглядати дитину.

В житловому будинку, в якому проживає мати з співмешканцем та дитиною, в той час коли відповідач не вживає спиртні напої, підтримується належний стан. З серпня 2017 р. відповідач зловживає спиртними напоями.

З відповідачем, працівниками сільської ради, дільничним інспектором поліції та громадським помічником поліції неодноразово

проводилися бесіди, її попереджали про відповідальність за ухилення від виконання батьківських обов'язків.

14.12.2017 р. надійшло повідомлення, що відповідач сильно пиячить. Відбулося обстеження умов проживання відповідача, було виявлено загрозу життю малолітнього Бражка П.П., прийнято рішення про вилучення дитини, дитина була вилучена і тимчасово влаштована до дитячого відділення КЗ "Петропавлівська ЦРЛ" ДОР.

На даний час Бражок П.П. перебуває у своєї бабусі. Позивач просить суд позбавити батьківських прав Бень Т.С., у відношенні до малолітнього Брожка П.П. В ході судового розгляду справи по суті представник позивача позов підтримала в повному обсязі, дала пояснення щодо фактичних обставин справи і дані пояснення є аналогічними до вищезазначеного. Просить суд позов задоволити. Відповідач позов не визнала та пояснила суду, що вона дійсно має малолітнього сина - Брожка П.П. Проживала разом з ним та співмешканцем, який є рідним батьком сина. Співмешканець постійно провокує в сім'ї сварки, приносить додому спиртні напої, а тому вона часто з ним вживає спиртне. Вона не погоджується з доводами представника позивача в тій частині, що вона не приділяє належної уваги до дитини, не займається домашнім господарством та ін. На її думку все це вигадки. В домі завжди прибрано, охайно, а дитина завжди доглянута. Не заперечує той факт, що вона схильна до алкоголізму. В таких випадках дитину забирає її мати. На даний час дитина знаходиться під опікою матері в с. Мар'яна Роца Петропавлівського району. Однак, вона не робила жодної спроби забрати дитину, так як вважає, що дитині так буде краще. Також не заперечує той факт, що вона раніше вже позбавлялася батьківських прав до старшої доньки Бень М.С. Обіцяє виправитися, а тому просить суд в позові відмовити та не позбавляти її батьківських прав по відношенню до сина

Свідок (мати відповідача) дала свідчення щодо фактичних обставин справи. Характеризує відповідача незадовільно. Зазначила, що донька, в той час як не зловживає спиртними напоями, проявляє себе як хороша мати, проявляє любов та турботу до сина. В той же час, якщо вона починає вживати спиртне, то на довгий час не виходить «з запою». В такі дні вона забирає дитину до себе, так як існує реальна загроза для життя та здоров'я дитини. На даний час дитина знаходиться під її опікою та вихованням. Відповідач ніякої уваги до дитини не проявляє.

Просить суд в позові відмовити. Зазначає, що вона примусить дочку (відповідача) лікуватися від алкогольної залежності.

Вислухавши представника позивача, відповідача та свідка, вивчивши матеріали справи, суд вважає, що позов підлягає задоволенню.

Які докази повинен надати позивач в обґрунтування своїх вимог?

Які підстави звільнення від доказування?

В чому полягає обов'язок доказування і подання доказів?

Чи правомірні дії суду?

#### **Практичне завдання №4.**

Представник позивача Бражника С.С. звернувся до суду з позовом до Великоолександрівської селищної ради Великоолександрівського району Херсонської області, третя особа без самостійних вимог Відділ житлово-комунального господарства, містобудування, архітектури та надзвичайних ситуацій Великоолександрівської районної державної адміністрації, про визнання права власності на самочинне будівництво. Позов мотивовано тим, що 24.10.2014 року позивач за договором купівлі-продажу придбав два суміжні житлові будинки з господарськими будівлями, що знаходяться в смт Велика Олександрівка по вул. Міліцейська, № 32 та № 34. Одночасно з цим за нотаріально посвідченими договорами Бражник С.С. придбав земельну ділянку площею 0,1297 га для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель та споруд по вул. Міліцейська, 34 в смт Велика Олександрівка та земельну ділянку площею 0,0719 га по вул. Міліцейська, 32 в смт Велика Олександрівка.

Суміжні присадибні ділянки Бражник С.С. об'єднав в одну земельну ділянку і 16 жовтня 2015 року в реєстраційній службі Великоолександрівського районного управління юстиції зареєстрував своє право власності на об'єднану земельну ділянку № 32 для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд загальною площею 0,2015 га, в смт. Велика Олександрівка, вулиця Міліцейська. Земельній ділянці під № 32 присвоєно кадастровий номер: 6520955100:01:001:0306.

В 2016 році Бражник С.С. отримав передпроектні роботи для будівництва на приватній земельній ділянці по вул. Міліцейська 32 в смт. Велика Олександрівка торгово-побутового комплексу з пекарнею. Вважаючи отримані документи як дозвіл на будівництво, Бражник С.С. у 2017 році на приватній земельній ділянці по вул. Міліцейська, 32 в смт. Велика Олександрівка, за власні кошти та господарським способом здійснив демонтаж житлових будинків і споруд, збудував торгово - побутовий комплекс з пекарнею загальною площею 716.7 кв. м. та провів в ньому монтажні роботи.

У жовтні 2017 року, після завершення будівництва, сертифікованими спеціалістами з технічного нагляду та інвентаризації нерухомого майна виготовлено технічний паспорт на торгово-побутовий комплекс з пекарнею по вул. Міліцейська, 32 в смт Велика Олександрівка Херсонської області, згідно якого зведені Бражником С.С. будівлі (споруди), зазначені на плані земельної ділянки під літерами «А», «А1», «Б» та «В», визнано збудованими самочинно.

У зв'язку з відсутністю містобудівних умов та обмеження забудови земельної ділянки по вул. Міліцейська, 32 в смт. Велика Олександрівка, в

жовтні 2017 року Бражник С.С. звернувся до відділу житлово-комунального господарства, містобудування, архітектури та надзвичайних ситуацій Великоолександрівської районної державної адміністрації з відповідною заявою.

Листом від 23 жовтня 2017 року № 189 у надані адміністративної послуги «Містобудівних умов та обмеження забудови земельної ділянки» Бражник С.С. відмовлено у зв'язку з недостовірністю даних у документах, поданих заявником для отримання адміністративної послуги, а саме - забудовою земельної ділянки.

Відмова у надані містобудівних умов і обмеження забудови земельної ділянки у зв'язку з її фактичною забудовою проектною документації на будівництво, дозвільних документів на виконання підготовчих та будівельних робіт, позбавляє Бражника С.С. можливості ввести вже збудований торгово-побутовий комплекс з пекарнею в експлуатацію та оформити на нього право власності.

Який порядок подання доказів?

Які особливості оцінки доказів судом?

Який порядок огляду доказів за їх місцезнаходженням?

Як має бути вирішена справа?

#### **Практичні завдання №5.**

05.03.2018 року до Вінницького районного суду Вінницької області звернувся Буднік С.М. з заявою «про встановлення факту, що має юридичне значення», заінтересована особа - Вінницьке приміське об'єднане управління Пенсійного фонду України Вінницької області.

Заяву мотивує тим, що 23.05.2016 року він звернувся до управління Пенсійного фонду України у Вінницькому районі Вінницької області (в теперішній час це Вінницьке приміське об'єднане управління Пенсійного фонду України Вінницької області) щодо призначення йому пенсії у відповідності до статті 55 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», із зменшенням йому пенсійного віку на 5 років.

Зазначає, що підставою для звернення для призначення пенсії є те, що працюючи на посаді дільничної медичної сестри в Вінницькій міській клінічній лікарні № 4, його було направлено в службове відрядження до міста Чорнобиля, до медсанчастини № 126 для надання медичної допомоги на період з 10.11.1988 року по 10.12.1988 року, згідно з наказом головного лікаря № 220-К від 09.11.1988 року.

Вказує, що звернувшись до Управління Пенсійного фонду у Вінницькому районі, йому повідомлено, що йому необхідно надати первинні документи (шляхові листи, відомості тощо), які б підтверджували роботу в зоні відчуження, а також, що в архівній довідці № 91 від



02.03.2000 року в прізвищі є виправлення, а також в довідці табель-за листопад, грудень 1988 року по батькові зазначено Міколайович замість Миколайович.

Зазначає, що ним було взято архівні довідки, однак у Пенсійному фонді йому відповіли, посилаючись на те, що цих довідок - недостатньо. Намагаючись отримати нові довідки, які б підтверджували роботу у зоні відчуження, він випадково у травні 2017 року дізнався про існування судового рішення по схожій з його ситуації (справа №2а/2218/1179/12), згідно з яким ніяких довідок від нього управління не повинно було вимагати, оскільки він має посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Заявник вказує, що коли почав готуватися аби письмово звернутися до Пенсійного фонду, він дізнався про існування рішення комісії з розгляду спірних питань Управління ПФУ у Вінницькому районі від 30.06.2016 року, яким йому відмовили у призначенні пенсії. Про рішення від 30.06.2016 року йому письмово не повідомляли та не вручали підпис.

Зазначає, що 15.05.2017 року він звернувся до Головного управління ПФУ у Вінницькій області, яке просив винести повторно питання щодо призначення йому пенсії. Вказує, що його на це засідання запросили та за результатами розгляду його звернення скасували незаконне рішення ПФУ у Вінницькому районі та призначили йому пенсію. Головне управління ПФУ у Вінницькій області рекомендувало йому звернутися до управління ПФУ у Вінницькому районі.

21.06.2017 заявник звернувся до Управління ПФУ у Вінницькому районі для розгляду його звернення на комісії, скасування рішення від 30.06.2016 року та призначення йому пенсії. Разом із зверненням надав копії 3-х архівних довідок від 26.05.2016 року, 04.01.2017 року та від 20.01.2017 року. Однак, отримав лист - відповідь № Є-21 від 01.07.2017 року, відповідно до якої йому відмовлено у розгляді його звернення від 21.06.2017 року.

Зазначає, що в даний час Вінницьким районним судом Вінницької області розглядається справа про визнання дій Пенсійного фонду неправомірними та зобов'язання призначити пенсію (справа №128/1927/17, суддя Ганкіна І.А.). Під час розгляду справи виникли підстави звернутися із заявою про встановлення факту належності йому первинних документів, в яких містяться помилки, а саме, що в архівній довідці № 91\* від 02.03.2000 року в прізвищі є виправлення (наведено жирним кольором поверх надрукованої літери ), а також в довідці табель-за листопад, грудень 1988 року по батькові зазначено Міколайович замість Миколайович.

За вказаних обставин заявник просить суд встановити факт належності йому документів, в яких містяться помилки, а саме: в архівній довідці № 91 від 02.03.2000 року, де в прізвищі є виправлення (наведено жирним кольором надруковану літеру , а також в довідці табель - за



листопад, грудень 1988 року по батькові зазначено Миколайович замість Миколайович.

Які докази у цій справі мають надати учасники процесу?

Яке процесуальне рішення має ухвалити суд?

Проаналізуйте дії суду хто саме визначає, в якому порядку досліджуються докази у справі?

### **Практичні завдання №6.**

Позивач Варава К. П. звернулася до суду з позовом до Хрещенівської сільської ради Нововоронцовського району Херсонської області про визнання права власності на спадкове майно, посилаючись на те, що 24.05.2014 року померла її мати Ваврік Т.В. Після смерті матері відкрилась спадщина, в тому числі на земельну ділянку з цільовим призначенням для ведення особистого селянського господарства, площею 2,0 га., яка розташована на території Хрещенівської сільської ради Нововоронцовського району Херсонської області. За життя Ваврік Т.В. склала заповіт, однак, позивачу при зверненні до нотаріальної контори у встановлений законом строк, було відмовлено у видачі свідоцтва про право на спадщину на вищевказану земельну ділянку у зв'язку з тим, що у правовстановлюючому документі, а саме в державному акті на право приватної власності на землю від 09.07.2003 року, серія IV-ХС №018125, є дописки, здійснені рукописним способом. У зв'язку з цим, позивач просила суд визнати за нею право власності на вищевказане спадкове майно.

Представник відповідача в судовому засіданні не з'явився, надав заяву про розгляд справи за відсутності представника сільської ради, позовні вимоги визнають, заперечень не мають.

Оцінюючи належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок в їх сукупності за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні наявних у справі доказів, суд приходить до висновку, що позовні вимоги позивача знайшли своє доведення в судовому засіданні, є такими, що ґрунтуються на вимогах чинного законодавства України, у зв'язку з чим позов підлягає задоволенню

Які докази має надати позивач для розгляду справи?

Розкрийте зміст заяви про забезпечення доказів.

В чому полягає оцінка доказів в цивільному судочинстві?

Надайте правову оцінку ситуації.

## **Практичні завдання №7.**

Лещенко подала позов на Власову про виселення її за неможливості сумісного проживання. Позивачка вказала, що відповідачка систематично ображає її непристойними словами. Для підтвердження своїх пояснень Лещенко просила викликати свідками Нілову і Баранову, сусідок по квартирі, і подала характеристику, в якій зазначалося, що позивачка є добросовісною працівницею.

Відповідачка Власова подала суду довідку про те, що хвора на гіпертонію, довідку з місця роботи, що вона виконує виробничий план, але створює в колективі конфліктні ситуації.

Які засоби може застосовувати суддя для повного та всебічного дослідження всіх необхідних доказів?

Які докази повинна надати кожна зі сторін?

Який порядок витребування доказів у цивільному судочинстві?

Як суд вирішить даний спір?

## **Практичні завдання №8.**

Ваник Б.Б. 24 січня 2017 року звернувся до суду з позовом до відповідача ТОВ Компанія ДІВЕС про стягнення нарахованої, але не виплаченої заробітної плати після звільнення та компенсації за час затримки розрахунку при звільненні, грошових коштів та витрат, позовні вимоги не змінювалися і не уточнювалися. Позивач в своєму позові та з представником в ході судового засідання посилаються на те, що з травня 2014 року звернувся до відповідача про прийняття його на роботу до ТОВ «Компанія «ДІВЕС», відповідач погодився, прийняв його на роботу і взяв його трудову книжку і з цього ж травня 2014 року він почав працювати охоронцем з посадовим окладом на зміну/добу 180 грн.. Там він пропрацював по серпень 2016 року, його було звільнено за згодою сторін і 01 вересня 2016 року йому була повернута його трудова книжка, але залишилася не виплаченою зарплата; зі своєї трудової книжки він ще раз точно дізнався, що там немає запису про прийняття на роботу і звільнення. За весь час роботи у відповідача просив останнього належним чином документально оформити його на роботі, йому обіцяли, але врешті-решт цього зроблено так і не було. Про не оформлення його на роботі у відповідача він дізнався точно в вересні 2016 року; вважає вказане (не оформлення його відповідачем на роботу) незаконним, оскільки реально працював: виходив на роботу, отримував завдання і інколи кошти (зарплату) інш., згоди на таке він не давав. Вважає таке ставлення відповідача до нього безпідставним і не законним, звернувся до відповідача з питанням його належного оформлення і виплати належних коштів, але цього зроблено не було. Вказаним йому завдана шкода. Вважає

все це і подальше не визнання відповідачем порушень закону при цьому протиправним через численні порушення відповідачем закону та порядку прийняття на роботу і звільнення з роботи та просив стягнути нараховану і не отриману заробітну плату і компенсацію за час затримки розрахунку, задовольнивши позов в повному обсязі.

Представник відповідача ТОВ Компанія ДІВЕС в судове засідання не з'явився, про день та час розгляду справи повідомлявся належним чином, про причини неявки суду не повідомили, вказаним, на думку суду, позовні вимоги не визнали, не погодилися з викладеними в цьому позові обставинами і не заперечували проти розгляду справи за їх відсутності; прийняття позивача на роботу і його звільнення не було, позивач в них не працював, тому і винесення наказів по ньому не було, їх дії були законними і правильними, нічого вони позивачу не винні, нічого відшкодовувати не потрібно. Вважають свої дії по відношенню до позивача правильними, з дотриманням всіх вимог закону згідно з чинним законодавством, ніякої шкоди не завдавали. По закону все зроблене відповідачем правильно, належних доказів на підтвердження позову позивач не надав, а надані документи позивачем протирічливі і не підтверджують заявлених вимог. Ніяких інших зобов'язань відносно позивача на себе не брали і не беруть, будь-якої іншої шкоди (в тому числі і моральної) позивачу не завдавали. Вважають позовні вимоги до них не доведеними, безпідставними і просили в їх задоволенні відмовити в повному обсязі. Суд вважає можливим розгляд справи за відсутності представника вказаного відповідача відповідно.

Що розуміється під доказами в цивільному процесі?

Чи правомірними є вимоги позивача?

Чи правомірними є докази відповідача?

Чи правомірним є рішення суду?

### **Практичні завдання №9.**

Представник заявника звернулася до суду з заявою про встановлення факту родинних відносин, мотивуючи свої вимоги тим, що Петрова М.М. є онукою Галуги В.М., яка померла 11.04.1998 року. Після її смерті відкрилася спадщина на 1/4 частину квартири, яка розташована в м. Каховка Херсонської області по вул. К. Маркса, 107/7. Петрова М.М. є спадкоємицею за законом, а інших осіб, які мають право на спадщину не має. При зверненні до Каховської міської державної нотаріальної контори із заявою про видачу свідоцтва про право на спадщину за законом їй було відмовлено, оскільки відсутні документи, які підтверджують родинні відносини Галуги В.М та Петрової М.М, а саме те, що померла є її бабою. Представник звернулася до Каховського міського відділу реєстрації актів цивільного стану головного територіального управління юстиції у

Херсонській області із заявою про поновлення актового запису про народження, однак у поновленні актового запису їй також було відмовлено через те, що актовий запис про народження не зберігся. Просила суд встановити факт родинних відносин, а саме те, що Галуги В.М., яка померла 11.04.1998 року в м. Каховка Херсонської області у віці 95 років, дійсно доводиться бабою Петрова М.М..

У суді представник заявника наполягала на задоволенні вимог щодо встановлення факту родинних відносин між померлою Галугою В.М та Петровою М.М. та надала відповідні пояснення.

Як має бути вирішена справа?

Які підстави та порядок забезпечення доказів в цивільному судочинстві?

Чи правомірна відмова нотаріальної контори?

Які докази має надати відповідач?

### **Практичні завдання №10.**

Галуга Н.П. звернулась до суду з заявою про оголошення її сина Галуга А.А. померлим, в обґрунтування якої зазначила, що 08 квітня 2000 року після весілля її рідного брата в селі Роздольне Каховського району Херсонської області, на якому між її сином та невідомими особами відбулася бійка, Галуга А.А. при невідомих обставинах зник з місця свого проживання і протягом близько 18 років його місце перебування заявниці невідомо. Самостійні пошуки сина результатів не дали, в результаті чого 17 квітня 2000 року вона звернулась до Каховського районного відділу УМВС України в Херсонській області з заявою про розшук Галуги А.А. однак, і в ході проведених оперативно-розшукових заходів встановити місцезнаходження безвісти зниклого Галуги А.А. співробітниками Каховського районного відділу УМВС України в Херсонській області не представилося можливим. Заявниця припускає, що внаслідок бійки, яка відбулася 08 квітня 2000 року, її син загинув. На даний час заявниці потрібно вирішити питання майнового характеру, тому оголошення Галуги А.А. померлим їй потрібно для оформлення спадщини.

Хто є учасниками процесу в даній справі?

Які докази має надати позивач?

В чому полягає обов'язок доказування і подання доказів?

Надайте правову оцінку ситуації.

### **Підготувати словник з основних термінів:**

докази, їх основні ознаки; засоби доказування; процесуальна форма доказів; судове доказування; предмет доказування; належність доказів та

допустимість засобів доказування, види доказів: пояснення сторін, третіх осіб, їх представників, допитаних як свідки, показання свідків, письмові докази, речові докази, висновок експерта

### **Бібліографічний список:**

1. Конституція України від 28 червня 1996 року / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. №30. Ст. 141.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року(з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2004. №4041, 42. Ст.492.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2003. №40-44. Ст. 356.
4. Сімейний кодекс України від 10 лютого 2002 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України .2002. №21-22. Ст.135.
5. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів №2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня.1997 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1997. №40. Ст.263.
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого.2006 р. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
7. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. /Верховна Рада України.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
8. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII /Верховна Рада України.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402>.
9. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. №5076-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/conv>.
10. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 р. №1404-VIII. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.
11. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. №1697-VII. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
12. Про судовий збір: Закон України від 08 липня 2011 р. №3674-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3674-17/conv>.
13. Балюк М.І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях та відповідях): коментарії, рекомендації пропозиції. Харків. 2008. 708 с.



14. Васильєв С. В. Цивільний процес України : навчальний посібник Київ. 2013. 344 с.
15. Застосування судами цивільного і цивільного процесуального законодавства За заг. ред. П. І. Шевчука. Київ. 2002. 416 с.
16. Зейкан Я.П. Адвокат: цивільні справи : методичні поради. Харків. 2013. 688 с.
17. Карнаух Т.В. Цивільне процесуальне право України : навчальний посібник Київ. 2011. 400 с.
18. Комаров В.В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України Харків. 2012. 624 с.
19. Кравчук В.М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України Харків. 2010. 800 с.
20. Курс цивільного процесу: підручник / [В.В. Комаров, В.А. Бігун, В.В. Баранкова та ін.]; за ред. В.В. Комарова. Харків. 2011. 1352 с.
21. Навроцька Ю.В., Верба-Сидор О.Б., Воробель У.Б. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник (у схемах і таблицях) / за заг. ред. Ю.В. Навроцької. Львів. 2013. 388 с.
22. Позовне провадження: монографія / [В.В. Комаров, Д.Д.Луспеник, П.І. Радченко та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків. 2011. 522 с.
23. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: монографія / [В.В. Комаров, В.І. Тертишніков, В.В. Баранкова та ін.]; за заг. ред. професора В.В. Комарова. Харків. 2008. 928 с.
24. Сенік С.В. Цивільне процесуальне право: навч. посібник. Львів. 2010. 424 с.
25. Фурса С.Я. Цивільний процес України: Проблеми і перспективи: [науково-практичний посібник] Київ. 2006. 448 с
26. Фурса С.Я., Фурса Є. І., Щербак С. В. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред. С.Я.Фурси. Київ, 2010. Т. 1. 1044 с.
27. Цивільне процесуальне право України: Підручник / Бичкова С.С., Бірюков І.А., Бобрик В.І. та ін.; За заг. ред. С.С. Бичкової. Київ. 2009. 760 с.
28. Цивільний процес України: академічний курс: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [за ред. С.Я. Фурси]. Київ. 2009. 848 с.
29. Цивільний процесуальний кодекс: науково-практичний аналіз / З.Ромовська, Н. Шумська, Н. Шумська. Київ. 2013. 600 с.
30. Цивільний процес України: підручник / За заг. ред. Є.О.Харитоновна, О.І. Харитонової, Н.Ю. Голубєвої. Київ. 2012. 536 с.
31. Цивільний процес України: підручник; [за загальною ред. д.ю.н., доцента М. М. Ясинка]. Київ. 2014. 744 с.
32. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути / Комаров В.В., Гусаров К.В., Сакара Н.Ю. та ін.; за ред. В.В. Комарова. Харків. 2016. 848 с.



33. Андрійцьо В.Д. Концептуальні підходи розуміння юридичної природи доказового права. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право 2013. Випуск 21. Частина I. Том 1. С. 186-188.
34. Андрійцьо В.Д. Мета процесу судового доказування в цивільному судочинстві. Адвокат. 2013. №6 (153). С. 25–28.
35. Андрійцьо В.Д. Правові інституту загальної та особливої частини доказового права як підгалузі цивільного процесуального. Право і Безпека. 2013. №1 (48). С. 182-186.
36. Андрійцьо В.Д. Система цивільних процесуальних принципів, які впливають на процес доказування. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2013. №1 (60). С. 212-217.
37. Бадила О.О. Принцип змагальності та його вплив на забезпечення доказів у цивільному процесі: теорія, судова практика. Часопис Київського університету права. 2013. №4. С. 202-206.
38. Верещінська І. Належні та допустимі докази в окремих категоріях справ, що виникають зі спадкових правовідносин. Право України. 2014. №6. С. 216–221.
39. Гетманцев М. Аналіз взаємозв'язку прямих та побічних речових доказів у цивільному процесі України. / Юридична Україна. 2013. №2. С. 67–72.
40. Гетманцев М. Джерела формування речових доказів. Підприємництво, господарство і право. 2013. №4 (208). С. 134–137.
41. Гетманцев М.О. Види речових доказів у цивільному. Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наук. праць.: Правознавство. Чернівці: Рута. 2013. Вип. 64. С. 88-91.
42. Гетманцев М.О. Поняття та ознаки речових доказів у цивільному процесуальному праві. Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наук. праць. Чернівці: Рута. 2013. Вип. 6. Правознавство. С. 82-86.
43. Грабар Н.М. Особливості участі сторін у процесі доказування за цивільно-процесуальним законодавством України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2013. Випуск 21. Частина II. Том 1. С. 179-182.
44. Грабовська О. Змагальна модель цивільного судочинства: поняття та юридична природа. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2012. №9. С. 54-59.
45. Грабовська О. Місце доказування у системі цивільного процесуального права. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2011. №8. С. 13-15.
46. Грабовська О. Особливості законодавчого регулювання процесуального порядку отримання доказів, проведення інших процесуальних дій, пов'язаних із доказуванням, на території інших держав. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2013. №2 (96). С. 44-47.

47. Завгородня А. Визначення деяких процесуальних факторів, що впливають на встановлення істини у цивільному процесі Підприємництво, господарство і право. 2013. №12 (216). С. 7-10.
48. Зеленьак Е.С. Владна, рекомендаційна та допоміжна оцінка доказів у цивільному процесі. Адвокат. 2013. №1 (148). С. 41-44.
49. Іванченко О.П. Процедура розкриття доказів на стадії підготовки справи до судового розгляду у цивільному процесі Часопис Київського університету права. 2010. №1. С. 173–178.
50. Кучер Т.М. Зміст процедури дослідження доказів у цивільному судочинстві України. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2012. №94. С. 35-37.
51. Кучер Т.М. Доведення прав сторін у виконавчому провадженні. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. 2013. Випуск 5. Том 1. С. 93-95.
52. Кучер Т.М. Належність та допустимість як критерії оцінки. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2012. №91. С. 80-82.
53. Масюк В. Правові та фактичні презумпції в цивільному судочинстві Підприємництво, господарство і право. 2008. №2. С. 73–75.
54. Ратушна Б. Стандарт доказування як критерій достовірності результату судового пізнання. Право України. 2012. №6. С. 282-291.
55. Сериков Ю.А. Презумпции в гражданском судопроизводстве ; науч. ред. В.В. Ярков. Москва. Волтерс Клувер. 2008. 184 с.
56. Тертишніков В. Докази як інструмент судового доказування у цивільному судочинстві. Право України. 2011. №10. С. 77-88.
57. Тимченко Г.П. Основні поняття доказового права України: проблеми законодавчого закріплення. Право України. 2010. №12. С. 220-227.
58. Феннич В.П. Прямі та непрямі доказові презумпції цивільного судочинства Форум права. 2008. №1. С. 427–433. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2008-1/08fvppcs.pdf>.
59. Фурса С.Я. Докази і доказування в цивільному процесі: науково-практичний посібник. Київ, 2005. 256 с. (Серія: Процесуальні науки).

## **Тема 6. ЦИВІЛЬНА ЮРИСДИКЦІЯ. ПІДСУДНІСТЬ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ**

Поняття юрисдикції, цивільної юрисдикції, цивільної юрисдикції суду. Компетенція судів загальної юрисдикції. Поняття компетенції суду як органу судової влади. Види цивільної юрисдикції: виключна, альтернативна, договірна імперативна (змішана), юрисдикція за зв'язком справ. Загальні правила визначення цивільної юрисдикції суду: глобальність цивільної юрисдикції суду; наявність та характер спірних правовідносин; необхідність захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів. Юрисдикція суду щодо справ позовного провадження. Правила визначення юрисдикції суду у справах позовного провадження. Юрисдикція суду щодо справ наказного провадження. Правила визначення юрисдикції суду у справах наказного провадження. Юрисдикція суду щодо справ окремого провадження. Правила визначення юрисдикції суду у справах окремого провадження. Поняття підсудності. Види підсудності: функціональна і територіальна. Характеристика функціональної підсудності. Компетенція окремих ланок судової системи України у здійсненні правосуддя у цивільних справах. Територіальна підсудність. Види та правила територіальної підсудності: загальна, альтернативна, виключна, підсудність кількох вимог, пов'язаних між собою, підсудність за ухвалою судді суду вищої інстанції. Наслідки порушення правил підсудності. Порядок передачі справи з одного суду до іншого суду. Випадки, у яких законодавство допускає передачу цивільної справи з одного суду до іншого. Недопустимість суперечок між судами про підсудність.

### **Питання для самоконтролю:**

1. Поняття цивільної юрисдикції.
2. Предметна та суб'єктна юрисдикція.
3. Юрисдикція суду щодо справ позовного провадження.
4. Юрисдикція суду щодо справ наказного провадження.
5. Юрисдикція суду щодо справ окремого провадження.
6. Поняття і види підсудності.
7. Значення підсудності.
8. Функціональна підсудність.
9. Родова підсудність.
10. Територіальна підсудність.
11. Загальна підсудність.
12. Альтернативна підсудність.
13. Виключна підсудність.
14. Підсудність справ за участю громадян України, якщо обидві сторони проживають за її межами.

15. Підсудність кількох вимог, пов'язаних між собою.
16. Види територіальної підсудності, їх характеристика.
17. Критерій класифікації та види підсудності цивільних справ.
18. Підстави та порядок зміни підсудності цивільної справи.
19. Правові наслідки порушення правил про підсудність.
20. Принцип недопустимості суперечок про підсудність цивільної справи.
21. Підсудність справ за вибором позивача.
22. Наслідки порушення правил підсудності.
23. Недопустимість спорів про підсудність.
24. Порядок передачі справ з одного суду в інший в межах України.
25. Підсудність справ, у яких однією зі сторін є суд.
26. Підсудність справ, у яких однією зі сторін є суддя.
27. Підсудність справ, у яких однією зі сторін є Верховний Суд.
28. Підсудність справ за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача.
29. Передача справ з одного суду до іншого.
30. Передача справ у разі ліквідації суду, що були у його провадженні.

### **Тести для самоконтролю**

1. Цивільна юрисдикція – це:

- а) ухвала про закриття провадження у справі;
- б) розмежування компетенції між окремими ланками судової системи і між судами однієї ланки щодо розгляду і вирішення підвідомчих їм цивільних справ;
- в) компетенція суду щодо вирішення справ у порядку цивільного судочинства;
- г) діяльність на державних політичних посадах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба.

2. Якщо поняття «цивільна юрисдикція» означає компетенцію відповідних юрисдикційних органів по розгляду цивільних справ, то властивість цивільних справ, за допомогою якої їх розгляд і вирішення віднесено законом до компетенції відповідного юрисдикційного органу, називається:

- а) винятковою цивільною юрисдикцією;
- б) підвідомчістю цивільних справ;
- в) множинною цивільною юрисдикцією;
- г) цивільною юрисдикцією.

3. Юрисдикційна форма захисту - це:

- а) діяльність уповноважених державою органів із захисту порушених або оспорюваних суб'єктивних прав;
- б) здійснення прав, можливість їхнього відновлення саме за допомогою судового захисту додає праву судового захисту пріоритету порівняно з іншими формами захисту;
- в) розгляд і вирішення окремої цивільної справи віднесено до компетенції тільки одного юрисдикційного органу;
- г) вибір юрисдикційного органу, який буде розглядати справу, обумовлюється взаємною домовленістю сторін.

4. Згідно зі ст. 124 Конституції України:

- а) юрисдикція суду поширюється на усі правовідносини, які виникають у державі;
- б) нормативне визначення компетенції суду з вирішення справ у порядку цивільного судочинства;
- в) розгляд справ проводиться за правилами іншого судочинства;
- г) визнаватися в іншому значенні, адже інколи можливість звернення до суду із певними умовами чи дотриманням певного порядку.

5. Формою розгляду справ цивільної юрисдикції є:

- а) усне та письмове;
- б) альтернативне та договірне;
- в) провадженням;
- г) тільки письмова.

6. Справи, які окремо віднесені до юрисдикції суду, вирішуються:

- а) за правилами, визначеними законами України;
- б) за законом;
- в) за ознаками, визначеними законами України;
- г) за принципами, визначеними законами України.

7. Який суд відноситься до суду першої інстанції?

- а) апеляційний суд;
- б) місцевий загальний суд;
- в) Верховний Суд;
- г) Європейський суд.

8. Діяльність уповноважених державою органів із захисту порушених або оспорюваних суб'єктивних прав є:

- а) юрисдикційна форма захисту;
- б) засобом судового захисту;
- в) неюрисдикційна форма захисту;
- г) структурно-функціональним характером судової влади.

9. Юрисдикція, за якою розгляд певної категорії цивільних справ належить виключно до компетенції суду є :

- а) альтернативна;
- б) виключна;
- в) договірна;
- г) імперативна.

10. Засобом судового захисту цивільних прав та охоронюваних законом інтересів є:

- а) заява;
- б) постанова;
- в) позов;
- г) наказ.

11. Функціональний характер судової влади характеризується її побудовою за принципами:

- а) територіальності, спеціалізації та інстанційності;
- б) касаційності, спеціальності та альтернативності;
- в) територіальності та спеціальності;
- г) інстанційності та територіальності.

12. Суди розглядають цивільні справи в порядку:

- а) позовного, наказного та окремого провадження;
- б) наказного та окремого провадження;
- в) окремого, позовного та альтернативного провадження;
- г) альтернативного, територіального та окремого провадження.

13. Відношення між юридичною справою та судом, в силу якого залежно від сукупності ознак і властивостей справи закон встановлює, в якому суді повинна розглядатися справа є:

- а) функціональна підсудність;
- б) підсудність;
- в) територіальна підсудність;



г) підсудність за зв'язком справ.

14. У разі ліквідації або припинення суду справи, що перебували у його провадженні:

- а) невідкладно передаються до суду, визначеного відповідним законом;
- б) справа закривається;
- в) матеріали справи передаються на розгляд до Верховного Суду;
- г) не розглядаються.

15. Правила загальної підсудності визначають компетенцію суду з розгляду справи:

- а) однорідними судами залежно від території, на яку поширюється їх юрисдикція;
- б) загальної юрисдикції діють вищі спеціалізовані суди як суди касаційної інстанції з розгляду цивільних і кримінальних, господарських, адміністративних справ;
- в) залежно від місцезнаходження відповідача;
- г) встановлено за згодою між дитиною та батьками або організацією, яка виконує щодо неї функції опікуна.

16. Альтернативною називається підсудність:

- а) за якою декілька судів є компетентними розглянути справу
- б) за вибором позивача;
- в) чітко регламентована законом з метою запобігти суб'єктивізму посадових осіб;
- г) за призначенням суддів.

17. Правила виключної підсудності, передбачені:

- а) ст. 293 ЦПК;
- б) ст. 114 ЦПК;
- в) ст. 30 ЦПК;
- г) ст. 112 ЦПК.

18. В порядку цивільного судочинства розглядаються справи:

- а) у спорах, що виникають з корпоративних відносин;
- б) у спорах між іноземним інвестором та державою щодо державного; регулювання іноземних інвестицій та діяльності підприємств з іноземними інвестиціями ;

в) у спорах, що виникають з приводу укладення адміністративних договорів

г) у спорах що виникають з земельних відносин, трудових, сімейних, житлових відносин.

19. Позови до фізичної особи пред'являються в суд за:

а) встановленому законом порядку місцем проживання або перебування;

б) за місцем роботи;

в) за місцем навчання;

г) за місцем проживання батьків;

20. Які з наведених варіантів є правильними щодо правил визначення підсудності справ, у яких однією із сторін є суд або суддя:

а) якщо однією із сторін є суддя цього суду, то підсудність даної справи визначається ухвалою судді суду вищої інстанції без виклику сторін;

б) якщо однією із сторін є суддя цього суду, то підсудність даної справи визначається ухвалою судді суду вищої інстанції з обов'язковим викликом сторін;

в) колегією суддів судової палати у цивільних справах Верховного Суду;

г) Європейським судом.

**Обов'язкові завдання:**

**Практичні завдання №1.**

Індустріальний районний суд м. Дніпропетровська розглянув в відкритому судовому засіданні в режимі відеоконференції в залі суду в м. Дніпрі заяву представника відповідача про передачу за підсудністю цивільної справи за позовною заявою Крутова О.О. до Товариства з додатковою відповідальністю Страхова компанія «Альфа-Гарант», третя особа: Котенок П.П., про відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.

В провадженні Індустріального районного суду м. Дніпропетровська знаходиться вищевказана цивільна справа.

Через канцелярію суду від відповідача Товариства з додатковою відповідальністю Страхова компанія «Альфа-Гарант» надійшла заява про передачу цивільної справи за підсудністю до Печерського районного суду м. Києва, в зв'язку з тим, що місцезнаходження відповідача є Печерський

район м. Києва, а тому справа повинна розглядатися Печерським районним судом м. Києва.

В судовому засіданні представник відповідача просив суд задовольнити заяву. Звернув увагу суду на те, що предметом спору не є відшкодування шкоди, а виплата страхового відшкодування на підставі Договору (полісу) обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Представник позивача заперечував щодо передачі справи за підсудністю, оскільки позивачем заявлені позовні вимоги до Індустріального районного суду м. Дніпропетровська за місцем заподіяння шкоди.

Яке рішення має прийняти суд?

Який вид підсудності в даному випадку?

Назвіть види підсудності в цивільному процесі.

Яким чином здійснюється передача справи з одного суду до іншого?

## **Практичні завдання №2.**

У лютому 2018 року Алфьоров К.А. звернувся з позовом до Головного управління Держпраці у Дніпропетровській області в особі Криворізького гірничопромислового управління головного управління Держпраці у Дніпропетровській області про визнання нещасного випадку таким, що пов'язаний з виробництвом.

Ухвалою Жовтневого районного суду м. Кривого Рогу від 08 травня 2018 року постановлено цивільну справу за позовом Алфьорова К.А. до Головного управління Держпраці у Дніпропетровській області в особі Криворізького гірничопромислового управління головного управління Держпраці у Дніпропетровській області про визнання нещасного випадку таким, що пов'язаний з виробництвом передати до Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська за підсудністю за місцезнаходженням відповідача.

Не погодившись з даною ухвалою, позивач Алфьоров К.А. подав апеляційну скаргу, в якій ставить питання про скасування ухвали суду, посилаючись на те, що суд прийняв рішення про передачу справи за підсудністю, виходячи з даних Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань від 05.05.2018 року № 1003952833, згідно яких відповідач є юридичною особою, яка не має філій та представництв. Водночас, наголошує, що відсутність відомостей про відсутність філій та представництв у реєстрі, ще не є підставою для однозначного висновку. Разом з цим, суд першої інстанції не надав жодної правової оцінки долученим до матеріалів справи листу ГУ Держпраці у Дніпропетровській області та Положенню про Криворізьке гірничопромислове управління, зі змісту яких вбачається, що Криворізьке

гірничопромислове управління Головного управління Держпраці у Дніпропетровській області є його територіальним представництвом у м. Кривому Розі.

Передаючи цивільну справу за позовом Алфьорова К.А. до Головного управління Держпраці у Дніпропетровській області в особі Криворізького гірничопромислового управління головного управління Держпраці у Дніпропетровській області про визнання нещасного випадку таким, що пов'язаний з виробництвом за територіальною підсудністю до Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська, суд першої інстанції виходив з того, що дана справа не підсудна даному суду.

Чи правомірне рішення суду?

Яким чином здійснюється передача справи з одного суду до іншого?

Який вид підсудності застосований в даному випадку?

Визначте яким чином здійснюється підсудність справ за вибором позивача?

### **Практичні завдання №3.**

Ухвалою Саксаганського районного суду м. Кривого Рогу від 13 лютого 2018 року позовну заяву Кроленко О.О. до Кроленко Л.Д. про зміну розміру аліментів передано на розгляд Дунаєвецькому районному суду Хмельницької області.

В апеляційній скарзі позивач просить скасувати ухвалу суду та направити справу для подальшого розгляду до Саксаганського районного суду м. Кривого Рогу посилаючись на те, що відповідно до вимог ч.1 ст. 28 ЦПК України, справа підлягає розгляду за зареєстрованим місцем проживання чи перебування позивача.

Яке рішення має прийняти суд?

Що таке альтернативна підсудність?

### **Практичні завдання №4.**

У жовтні 2018 року Красвітний В.О. звернувся до суду з позовом до державного підприємства «Чернівецьке лісове господарство» про поновлення на роботі, стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу та відшкодування моральної шкоди.

Ухвалою Першотравневого районного суду м. Чернівці від листопада 2018 року провадження справі відкрито та призначено судові засідання.

На вказану ухвалу суду державне підприємство «Чернівецьке лісове господарство» подало апеляційну скаргу, в якій просить її скасувати як незаконну та необґрунтовану, постановлену з порушенням норм процесуального права.

Зазначає, що провадження у справі судом першої інстанції відкрито з недотриманням правил підсудності, оскільки місцезнаходженням відповідача згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань є с. Валя Кузьміна Глибоцького району Чернівецької області, вул. Головна, 25, що територіально належить до Глибоцького районного суду Чернівецької області.

Яким чином визначається підсудність справ позовного провадження?  
Який порядок пред'явлення позовів до юридичних осіб?

Чи існує в даному випадку підстава для підсудності за вибором позивача?

### **Практичні завдання №5.**

У грудні 2018 року. Дурін М.І. звернувся до суду з позовом до Дурін О.І. про розірвання шлюбу.

Ухвалою Жовтневого районного суду м. Запоріжжя від 17 грудня 2018 року відкрито провадження по справі.

Не погоджуючись із зазначеною ухвалою суду, Дурін О.І. у особі представника Ляшко П.П. подала апеляційну скаргу, в якій, посиляючись на порушення судом норм процесуального права, просить скасувати ухвалу суду першої інстанції.

В обґрунтування доводів апеляційної скарги зазначила, що оскільки місцем реєстрації відповідачки є: АДРЕСА\_1, тому справа за територіальною юрисдикцією підсудна Шевченківському районному суду м. Запоріжжя.

Яке рішення має прийняти суд апеляційної інстанції?

Чи існує в даному випадку підстава для підсудності за вибором позивача?

Яким чином пред'являються позови про розірвання шлюбу?

### **Практичні завдання №6.**

У червні 2018 року Осика М.С. звернувся до суду з позовом до Комунальної медичної установи «Міська стоматологічна поліклініка» про визнання незаконним та скасування наказу про звільнення, поновлення на роботі, стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу.

Ухвалою Першотравневого районного суду м. Чернівці від 11 липня 2018 року провадження по справі відкрито та призначено її до розгляду за правилами спрощеного позовного провадження.

Не погоджуючись із вказаним судовим рішенням, Комунальна медична установа «Міська стоматологічна поліклініка» подала апеляційну

скаргу, в якій просить ухвалу суду скасувати з підстав порушення правил підсудності та направити справу для розгляду до іншого суду за встановленою підсудністю.

Посилається на незаконність та необґрунтованість оскаржуваної ухвали, порушенням норм процесуального права.

Вказує, що провадження у справі відкрито з недотриманням правил підсудності, оскільки згідно з частиною 1 статті 28 ЦПК України позови, що виникають з трудових правовідносин, можуть пред'являтися також за зареєстрованим місцем проживання чи перебування позивача.

Позивач зареєстрований АДРЕСА\_1, що за адміністративно-територіальним поділом відноситься до Шевченківського району м. Чернівці.

Яке рішення має прийняти суд?

Чи існує в даному випадку підстава для підсудності за вибором позивача?

### **Практичні завдання №7.**

03 серпня 2018 року до Апеляційного суду міста Києва з Голосіївського районного суду м. Києва надійшли матеріали цивільної справи за позовом Мітченюк П.Ж. Ліпов М.Г. про стягнення заборгованості за договором позики, з метою визначення підсудності даного позову у порядку статті 26 ЦПК України.

Як вбачається з матеріалів, що надішли на адресу суду та ухвали Голосіївського районного суду м. Києва від 23.07.2018 відповідач Ліпов М.Г. займав посаду судді Голосіївського районного суду м. Києва.

Яким чином в даному випадку повинна бути визначена підсудність?

Що таке альтернативна підсудність?

### **Практичні завдання №8.**

08 травня 2018 року до Апеляційного суду Сумської області надійшли матеріали позовної заяви Жердева В.Л.

Сторонами за заявою є Апеляційний суд Сумської області, Держава Україна, Верховна Рада України та суддя Охтирського міськрайонного суду Сумської області Плотникова Н.Б., що виключає можливість її розгляду в цьому суді, а тому, необхідно визначити підсудність даної справи іншому суду Сумської області.

Яким чином в даному випадку повинна бути визначена підсудність?

Мають право сторони на передачу спору в даному випадку на розгляд третейського суду?



## **Практичні завдання №9.**

У жовтні 2018 року Живиця А.П. звернулася до суду з позовом до Живиця М.І. про розірвання шлюбу.

Позов обґрунтовувала тим, що з 30 грудня 2015 року перебуває у шлюбі з відповідачем. Оскільки заявник має намір розірвати шлюб, а відповідач є громадянином Республіки Польщі, Живиця М.І. просила визначити підсудність у справі про розірвання шлюбу.

Ухвалою Деснянського районного суду м. Києва від 23 жовтня 2018 року справу за позовом Живиця А.П. до Живиця М.І. про розірвання шлюбу направлено до Верховного Суду для визначення підсудності.

Яке рішення має прийняти Верховний Суд?

Який порядок визначення підсудності справ за участю громадян України, якщо обидні сторони проживають за її межами?

Чи передбачене оскарження ухвали суду про визначення підсудності?

## **Практичні завдання №10.**

Коноба О.Б. звернувся до суду з позовною заявою до Одеської міської ради про визначення додаткового строку для подання заяви про прийняття спадщини після смерті Кулик Н.Л., яка померла 24.03.2016 року, строком три місяця з дня набрання рішенням законної сили.

Відповідно до Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ у п.п.41.42 постанови «Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ» за №3 від 01 березня 2013 року роз'яснив, що перелік позовів, для яких визначено виключну підсудність, є вичерпним і розширеному тлумаченню не підлягає. У разі конкуренції правил підсудності мають застосовуватись правила виключної підсудності. Виключну підсудність встановлено для позовів, що виникають із приводу нерухомого майна. Зокрема, до таких позовів відносяться і позови про усунення від права на спадкування та визначення додаткового строку для прийняття спадщини.

Як вбачається із позовної заяви, позивач ставить питання про визначення додаткового строку для прийняття спадщини у вигляді квартири, яка розташована в АДРЕСА\_1, що територіально розташована в Малиновському районі міста Одеси.

Яке рішення має прийняти суд?

Що таке виключна підсудність?

Яким процесуальним документом оформлюється визначення підсудності?

## **Підготувати словник з основних термінів та визначень теми:**

Цивільна юрисдикція, підсудність, види підсудності, територіальна підсудність, виключна підсудність, суд першої інстанції, суд апеляційної інстанції, суд касаційної інстанції, передача справ, недопустимість спорів про підсудність.

### **Бібліографічний список:**

1. Конституція України від 28 червня 1996 року / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року (з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 4041, 42. Ст. 492.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 356.
4. Сімейний кодекс України від 10 лютого 2002 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21-22. Ст. 135.
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402>.
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. № 5076-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/conv>.
7. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.
8. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
9. Про судовий збір: Закон України від 08 липня 2011 р. № 3674-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3674-17/conv>.
10. Балюк М.І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях та відповідях): коментарії, рекомендації пропозиції. Харків. 2008. 708 с.
11. Васильєв С.В. Цивільний процес України: навчальний посібник Київ. 2013. 344 с.
12. Застосування судами цивільного і цивільного процесуального законодавства За заг. ред. П.І. Шевчука. Київ. 2002. 416 с.
13. Зейкан Я.П. Адвокат: цивільні справи: методичні поради. Харків. 2013. 688 с.
14. Карнаух Т.В. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник Київ. 2011. 400 с.

15. Комаров В.В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України Харків. 2012. 624 с.
16. Кравчук В. М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. Харків. 2010. 800 с.
17. Курс цивільного процесу: підручник / [В.В. Комаров, В.А. Бігун, В.В.Баранкова та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків. 2011. 1352 с.
18. Короед С.О. Спрощення судових процедур як окремий напрям оптимізації цивільного процесу України. Держава і право. 2012. Вип. №.57. С. 345–349.
19. Косаренко О.І. Проблеми аналогії в контексті реформування цивільного судочинства. Митна справа. 2011. №3 (75) Ч. 2. С. 299–302.
20. Кучер Т.М. Право на судовий захист в порядку цивільного судочинства України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 „Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право” / Т.М. Кучер. К. 2009. 22 с.
21. Кучер Т.М. Умови звернення до суду за захистом як невід’ємні елементи в реалізації права на судовий захист. Часопис Київського університету права. 2008. №4. С. 121–125.
22. Лічман Л. Процесуальне значення способів судового захисту цивільних прав та інтересів у цивільному судочинстві (на прикладі договору найму (оренди) житла). Право України. 2012. №9. С. 167–173.
23. Навроцька Ю.В., Верба-Сидор О.Б., Воробель У.Б. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник (у схемах і таблицях) / за заг. ред. Ю.В. Навроцької. Львів. 2013. 388 с.
24. Позовне провадження: монографія / [В.В. Комаров, Д.Д.Луспеник, П.І. Радченко та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків. 2011. 522 с.
25. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: монографія / [В.В.Комаров, В.І. Тертишніков, В.В. Баранкова та ін.]; за заг. ред. професора В.В. Комарова. Харків. 2008. 928 с.
26. Сенік С.В. Цивільне процесуальне право: навч. посібник. Львів. 2010. 424 с.
27. Фурса С.Я. Цивільний процес України: Проблеми і перспективи: [науково-практичний посібник]. Київ. 2006. 448 с
28. Фурса С.Я., Фурса Є.І., Щербак С.В. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред.. С.Я.Фурси. Київ. 2010. Т. 1. 1044 с.
29. Зайвий Т.В. Розвиток концепції видів цивільного судочинства у законодавстві пострадянських країн. Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. 2012. Вип. 66. С. 360–365.
30. Захарова О. Процесуальні гарантії в цивільному процесі. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2010. №83. С. 32 34.

31. Захарова О.С. До питання про цивільну процесуальну форму. Вісник Академії адвокатури України. 2009. Вип. 2. С. 27-30.
32. Захарова О.С. До проблеми визначення завдань цивільного судочинства. Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2013. №6 (15). С. 61-67.
33. Захарова О.С. Завдання цивільного судочинства. Деякі теоретичні проблеми. Адвокат. 2009. №11. С. 10-13.
34. Лічман Л.Г. Деякі особливості правозастосування в сучасному цивільному процесі: до питання про джерела цивільного процесуального права України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2012. Частина II. Том 1. С. 206-208.
35. Лічман Л.Г. Деякі особливості правозастосування у сучасному цивільному процесі: до питання про джерела цивільного процесуального права України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Випуск 21. Частина I. Том 1. С. 244-246.
36. Лічман Л.Г. Значення судової практики для правозастосування у цивільному судочинстві України. Вісник Верховного суду України. 2011. №6. С. 34–38.
37. Лічман Л.Г. Про деякі процесуальні форми застосування та тлумачення судом норм цивільного законодавства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Вип. 24. Том 2. С. 60-63.
38. Притика Ю.Д. Співвідношення понять "стадія" та "провадження" в цивільному процесуальному праві. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2009. №81. С. 163-166.
39. Романюк Я.М. Проблеми розмежування адміністративної та цивільної судових юрисдикцій щодо земельних спорів: перспективи розв'язання унаслідок оновлення процесуального законодавства / Я.М.Романюк, Л. М. Майстренко. Право України. 2017. №8. С. 83-99.

## Тема 7. ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Поняття, ознаки і суть позовного провадження. Поняття позову. Елементи позову. Види позовів. Право на позов і право на пред'явлення позову.

Об'єднання і роз'яснення позовів. Захист інтересів відповідача. Заперечення проти позову (матеріальноправові і процесуальні). Зустрічний позов. Порядок пред'явлення зустрічного позову. Зміна позову. Відмова від позову, визнання позову. Мирова угода.

Правові наслідки вчинення вказаних процесуальних дій. Забезпечення позову. Підстави забезпечення позову. Способи забезпечення позову. Порядок пред'явлення позову. Позовна заява та її реквізити. Підстави та

правові наслідки залишення позовної заяви без руху. Відкриття провадження у справі. Підстави для відмови у відкритті провадження у справі. Правові наслідки відкриття провадження у справі.

Поняття та значення провадження у справі досудового розгляду. Попереднє судове засідання: строки, порядок призначення, значення. Врегулювання спору до судового розгляду. Процесуальні дії учасників справи з підготовки справи до судового розгляду. Класифікація дій з підготовки справи до судового розгляду. Процесуальне оформлення закінчення провадження у справі до судового розгляду. Призначення справи до судового розгляду. Судові виклики та повідомлення. Зміст повістки. Порядок вручення повісток.

Значення судового розгляду. Роль суду у керівництві судовим розглядом справи. Зміст судового розгляду. Підготовча частина судового розгляду.

Наслідки неявки до суду осіб, викликаних у судове засідання. Відводи суддів (судді) та інших учасників процесу (підстави і порядок вирішення). Відкладення розгляду справи. Зупинення провадження у справі. Відмінність відкладення розгляду справи від зупинення провадження у справі. Розгляд справи по суті. Порядок дослідження доказів. Судові дебати.

Ухвалення і оголошення судового рішення. Закінчення справи без ухвалення судового рішення: закриття провадження у справі; залишення заяви без розгляду. Відмінність закриття провадження у справі від залишення заяви без розгляду (за підставами і правовими наслідками). Фіксування цивільного процесу технічними засобами Журнал судового засідання, його зміст та значення. Протоколи окремих процесуальних дій.

Право осіб, які беруть участь у справі, знайомитись з журналом судового засідання. Зауваження на технічний запис або журнал. Порядок розгляду зауважень.

## **Питання для самоконтролю:**

1. Поняття, елементи та види позову.
2. Право на позов.
3. Види позовного провадження.
4. Види заяв по суті справи.
5. Зміст позовної заяви.
6. Відзив на позовну заяву(відзив).
7. Відповідь на відзив.
8. Заперечення.
9. Пояснення третьої особи одо позову або відзиву.
10. Що повинна містити позовна заява.
11. Ціна позову.
12. Документи, що додаються до позовної заяви.
13. Відзив.
14. Заперечення проти позову.
15. Що повинен містити відзив.
16. Відповідь на відзив.
17. Заперечення.
18. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву.
19. Залишення позовної заяви без руху.
20. Що таке додаткові пояснення.
21. Відмова у відкритті провадження у справі.
22. Загальні вимоги до форми та змісту письмової заяви, клопотання, заперечення.
23. Особливості змісту позовної заяви по певних категоріях справ.
24. Зміни в позовному спорі.
25. Об'єднання та роз'єднання позовів.
26. Процесуальні засоби захисту інтересів відповідача в суді.
27. Забезпечення позову.
28. Процесуальний порядок пред'явлення позову.
29. Прийняття судом позовної заяви
30. Відкриття провадження у справі.

## **Тести для самоконтролю:**

1. Заявами по суті справи є:
  - а) позовна заява;
  - б) відзив на позовну заяву (відзив); відповідь на відзив;
  - в) заперечення; пояснення третьої особи щодо позову або відзиву;
  - г) всі варіанти відповідей вірні.



2. Позовна заява повинна містити:

- а) найменування суду першої інстанції, до якого подається заява
- б) найменування суду апеляційної інстанції
- в) найменування Верховного суду України
- г) жоден з варіантів відповідей не вірний.

3. Ціна позову про стягнення аліментів визначається:

- а) сукупністю всіх платежів або видач, але не більше ніж за три роки;
- б) сукупністю всіх виплат, але не більше ніж за шість місяців;
- в) сукупністю платежів або видач за три роки;
- г) вартістю майна.

4. Позивач повинен додати до позовної заяви:

- а) її копії та копії всіх документів, що додаються до неї, відповідно до кількості відповідачів і третіх осіб;
- б) її копії та копії всіх документів, що додаються до неї, в кількості двох примірників;
- в) її копії та копії всіх документів, що додаються до неї, в кількості трьох примірників;
- г) її копії та копії всіх документів, що додаються до неї, в кількості одного примірника.

5. У відзиві відповідач викладає:

- а) свою позицію у підтримку позивача;
- б) прохання задовольнити позов позивача;
- в) заперечення проти позову;
- г) відомості, необхідні для правильного вирішення спору на користь позивача.

6. Відповідь на відзив підписується:

- а) відповідачем;
- б) третьою особою ;
- в) представником відповідача;
- г) позивачем або його представником.

7. Відповідь на відзив подається в строк:

- а) п'яти календарних днів з дати отримання позивачем відзиву;
- б) семи календарних днів з дати отримання позивачем відзиву;

- в) десяти календарних днів з дати отримання позивачем відзиву;
- г) встановлений судом.

8. Заперечення підписується:

- а) позивачем або його представником;
- б) відповідачем або його представником;
- в) третьою особою;
- г) представником позивача.

9. Пояснення третьої особи підписуються:

- а) третьою особою або її представником;
- б) позивачем або його представником;
- в) відповідачем або його представником;
- г) третьою особою.

10. Заяви, клопотання і заперечення з цивільних питань подаються та розглядаються в порядку, встановленому:

- а) Кодексом адміністративного судочинства України;
- б) Кримінальним процесуальним кодексом України;
- в) Господарським процесуальним кодексом України;
- г) Цивільним процесуальним кодексом України.

11. Позов пред'являється шляхом подання позовної заяви до суду першої інстанції, де вона реєструється та не пізніше:

- а) наступного дня передається судді;
- б) другого дня передається судді;
- в) третього дня передається судді;
- г) сьомого дня передається судді.

12. Про повернення позовної заяви суд постановляє:

- а) рішення;
- б) постанову;
- в) наказ;
- г) ухвалу.

13. За відсутності підстав для залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви чи відмови у відкритті провадження суд відкриває провадження у справі протягом:

- а) одного дня з дня надходження позовної заяви або заяви про усунення недоліків;
- б) двох днів з дня надходження позовної заяви або заяви про усунення недоліків;
- в) трьох днів з дня надходження позовної заяви або заяви про усунення недоліків;
- г) п'яти днів з дня надходження позовної заяви або заяви про усунення недоліків.

14. Про прийняття позовної заяви до розгляду та відкриття провадження у справі суд постановляє:

- а) рішення;
- б) постанову;
- в) ухвалу;
- г) всі варіанти відповідей невірні.

15. Підготовче провадження починається відкриттям провадження у справі і закінчується:

- а) закриттям підготовчого засідання;
- б) перенесенням підготовчого засідання;
- в) закриттям провадження у справі;
- г) перенесенням провадження у справі.

16. У разі ненадання відповідачем відзиву у встановлений судом строк без поважних причин суд має право вирішити спір:

- а) на користь відповідача;
- б) на користь позивача;
- в) за наявними матеріалами справи;
- г) на користь третьої особи.

17. Відповідач має право подати заперечення на відповідь на відзив у строк:

- а) п'яти календарних днів з дати отримання позивачем відзиву;
- б) семи календарних днів з дати отримання позивачем відзиву;
- в) десяти календарних днів з дати отримання позивачем відзиву;
- г) встановлений судом.

18. За результатами підготовчого засідання суд постановляє ухвалу про:

- а) залишення позовної заяви без розгляду;
- б) закриття провадження у справі;
- в) закриття підготовчого провадження та призначення справи до судового розгляду по суті;
- г) всі варіанти відповідей вірні.

19. Врегулювання спору за участю судді проводиться до початку розгляду справи по суті:

- а) за згодою сторін;
- б) за заявою відповідача;
- в) за клопотанням позивача;
- г) за клопотанням відповідача.

20. У разі відмови позивача від позову суд постановляє про закриття провадження у справі:

- а) рішення;
- б) ухвалу;
- в) постанову;
- г) наказ.

### **Обов'язкові завдання:**

#### **Практичне завдання №1.**

28.12.2017 року до суду надійшла позовна заява Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку «Центральний» до Куценко Р.О. про стягнення заборгованості за членськими внесками. 18.01.2018 року позовну заяву прийнято до розгляду та відкрито провадження у справі, ухвалено про розгляд справи у порядку спрощеного провадження. В своєму позові позивач посилається на те, що відповідач є співвласником, якому на праві приватної власності належать нежитлові приміщення №61 та №68 в житловому будинку №4 по пров. Шевченка у м. Дніпрі, загальною площею 388,00 кв.м. відповідач оплати за нежитлові приміщення №61 та №68 не здійснює, тому за ним утворилась заборгованість у період з 2012 року по 2017 рік в розмірі 68530,86 грн. Позивач просить стягнути вказану суму заборгованості з відповідача, витрати на правову допомогу у розмірі 4000 грн. та судовий збір.

Яке рішення має прийняти суд?

В якому порядку може бути оскаржено рішення?  
Коли рішення набирає законної сили ?

### **Практичне завдання №2.**

Позивач звернулася до суду з позовом, в якому посилається на те, що вона та відповідач зареєстровані за однією адресою. Відповідач є сином позивача, яка за час спільного з ним проживання його утримувала за рахунок своєї пенсії та своєї зарплати. На теперішній час позивач вимушено не проживає за однією адресою з відповідачем, оскільки він вчиняє сварки, наносить матері тілесні ушкодження, внаслідок чого позивач звертається до поліції за захистом. У позивача на утриманні знаходиться її онкохвора мати, якою позивач опікується та яка потребує постійного догляду. Відповідачу було запропоновано надати відзив на позов, але від нього відзиву на позов не надано.

Яке рішення має прийняти суд?  
Який строк оскарження судового рішення?  
Назвіть механізм апеляційного оскарження.

### **Практичні завдання №3.**

Позивач звернулася до суду з позовом та просила визначити їй додатковий строк для прийняття спадщини за законом після смерті матері Вірченко П.Т., яка померла 19.03.2017 року. В обґрунтування позовної заяви посилається на те, що 19.03.2017 року померла її мати Вірченко А.Д. Позивачка є єдиним спадкоємцем після смерті матері. Вона не встигла своєчасно прийняти спадщину через стан свого здоров'я. Ухвалою суду від 27.04.2018 року відкрито провадження по справі та призначено до розгляду за правилами загального позовного провадження. У встановлений ухвалою суду від 27.04.2018р. строк для надіслання (надання) до суду відзиву на позовну заяву і всіх доказів, які можливо доставити до суду, що підтверджують заперечення проти позову, відповідач не надав. Від третьої особи письмових пояснень до суду не надходило.

Яким чином суд має вирішити справу?  
Де можна оскаржити судові рішення та в який термін?  
Якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини судового рішення або у разі розгляду справи (вирішення питання) без повідомлення (виклику) учасників справи, як обчислюється зазначений строк?

#### **Практичні завдання №4.**

Ефімова О.Л. звернулася до Хмельницького міськрайонного суду Вінницької області з позовом до Ефімов П.П. про стягнення аліментів на утримання повнолітньої дитини на період навчання. Позовні вимоги мотивовані тим, що позивач є рідною донькою відповідача. Після розлучення батьків, Ефімова О.Л. проживає разом із матір'ю, перебуває на її утриманні. З 1-го вересня 2016 року позивач являється студенткою Донецького національного університету ім. Василя Стуса, навчається на денній формі за контрактом. Позивач не має ніяких засобів для існування, у зв'язку із чим потребує додаткової матеріальної підтримки, що послужило підставою для звернення до суду. Ухвалою суду від 18.09.2018 року відкрито спрощене позовне провадження без виклику учасників у даній справі. Відповідачу визначено п'ятнадцятиденний строк з дня вручення ухвали про відкриття провадження у справі для подання відзиву на позовну заяву. Згідно поштового повідомлення, 30.09.2018 року відповідач отримав копії ухвали та позовної заяви з додатками, проте у встановлений судом строк відзив на позовну заяву та клопотання про розгляд справи у судовому засіданні з повідомленням (викликом) сторін не подав, тому суд вважає за можливе розглянути дану справу в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення сторін за наявними матеріалами.

Вирішить справу по суті.

Назвіть строк на апеляційне оскарження?

Назвіть порядок апеляційного оскарження?

#### **Практичні завдання №5.**

09.01.2018 року позивач звернулася до суду з позовом до відповідача та просила стягнути з відповідача на її користь на утримання доньки Лукша П.Д., аліменти в розмірі 30% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, щомісячно із дня пред'явлення цього позову і до досягнення дитиною повноліття.

В обґрунтування позову зазначено, що 17.01.2015 року між сторонами укладено шлюб, від якого народились Лукша П.Д., В травні 2016 року стосунки між подружжям погіршились та поступово зійшли нанівець, наразі сторони проживають окремо, дитина проживає з позивачем та перебуває на її повному утриманні. Батько дитини матеріальної допомоги не надає, вихованням дитини не займається, не дивлячись на її неодноразові прохання про допомогу.

Вирішить справу по суті

Назвіть термін оскарження рішення?



Механізм оскарження згідно ЦПК.

### **Практичні завдання №6.**

Позивач звернувся до суду із позовною заявою до Коптев А.Р. про усунення перешкод в користуванні майном в якій посилається на те, що він є власником домоволодіння м. Дніпро, вул. Грушка буд1. В обґрунтування свого позову зазначає, що належному йому домоволодінні з 02.02.2001р. зареєстрований (прописаний) Коптев А.Р. Коптев А.Р. йому підтвердив, що зареєстрований в його домоволодінні, надав копію свого паспорту з відміткою про реєстрацію місця проживання та пообіцяв самостійно знятися з реєстрації. Але до сих пір добровільно не знявся з реєстрації, він продовжує мати право користуватися належним позивачу на праві приватної власності домоволодінням шляхом збереження реєстрації за вищевказаною адресою, чим порушує право позивача користування та розпорядження своєю власністю на свій розсуд. Фактично Коптев А.Р. не проживає за місцем реєстрації. Перебування Коптев А.Р. протягом тривалого часу на реєстраційному обліку за адресою належного позивачу житла перешкоджає йому користуватись своїм майном на свій розсуд та завдає збитків, оскільки нарахування платежів за певні комунальні послуги здійснюється з розрахунку кількості зареєстрованих осіб, що обмежує гарантоване Конституцією та законами України моє право власності. Ухвалою Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська від 16 січня 2019р. позовна заява прийнята до розгляду за правилами спрощеного позовного провадження з викликом сторін. У судовому засіданні позивач не з'явився, його представник надав суду заяву про розгляд справи без участі позивача та його представника. Позовні вимоги підтримав у повному обсязі та просив їх задовольнити. Відповідач у судовому засіданні не з'явився, однак, через канцелярію суду, надав заяву про визнання позову та просив розглянути справу без його участі.

Вирішить справу по суті

Назвіть умови апеляційного оскарження?

До якого суду подається апеляційна скарга?

### **Практичні завдання №7.**

Позивач звернулася в суд з позовом. В позові посилаються на те, що квартира м. Дніпро вул. Пелиха буд 56 була придбана її батьками в 1997 році. Дана квартира є спільною сумісною власністю подружжя. 08.01.2012 року померла мати позивача та відповідача, який є рідним її братом. Батько сторін у встановлений законом строк звернувся до державної нотаріальної контори із заявою про прийняття спадщини після смерті дружини. Відповідач відмовився від своєї частки у спадщині на користь

батька. 13.12.2012 року Сьомою Дніпропетровською державною нотаріальною конторою батьку сторін було видано свідоцтво про право власності на 1/2 частину зазначеної квартири та свідоцтво про право на спадщину за законом на 1/2 частину квартири. 07.05.2013 року батько сторін помер. За життя батько не зареєстрував зазначені свідоцтва у відповідних реєстраційних державних органах на своє ім'я. Після смерті батька позивач звернулася до Четвертої Дніпропетровської державної нотаріальної контори із заявою про прийняття спадщини після смерті батька на спірну квартиру, але постановою від 08.02.2014 року нотаріус відмовила у зв'язку з тим, що право власності на квартиру не було зареєстровано за батьком та право власності на квартиру у батька не виникло. Позивач вважає, що фактично звернувшись до нотаріальної контори у встановлений строк, вона заявила про прийняття спадщини після смерті батька, тому просить визнати за нею право власності в порядку спадкування після смерті батька на квартиру м. Дніпро вул. Пелиха буд 56.

Вирішіть справу по суті.

Яким шляхом може бути оскаржено рішення?

Срок подання апеляційної скарги.

### **Практичні завдання №8.**

Позивач звернулася в суд з вказаним позовом. В позові посиляється на те, що вона перебувала у зареєстрованому шлюбі з відповідачем. На даний час шлюб між ними розірвано. Від шлюбу з відповідачем вона має трьох дітей. Рішенням Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська від 01.11.2016 року з Тишко Р.О. на її користь стягнуто аліменти на утримання неповнолітніх дітей у розмірі 1/3 частини заробітку (доходу) щомісячно. Відповідно до розрахунку боргу за виконавчим листом у відповідача Тишко Р.О. склалася заборгованість за 2016 рік 7951,20 грн. Зважаючи на те, що відповідач рішення суду не виконує, від своїх батьківських обов'язків ухиляється позивач вважає, що з відповідача на її користь необхідно стягнути неустойку (пеню) за прострочення сплати аліментів в розмірі 29021,15 грн. по заборгованості за період 2016 року 7951,00 грн., за несплату аліментів за 2016 рік нараховується пеня за період з 01 вересня 2016 року по 01 вересня 2017 року 365 днів. Позивач просить суд стягнути з Тишко Р.О. на її користь заборгованість по аліментам (за період з 01.09.2016 року по 31.12.2016 року) в сумі 7951,20 грн. та неустойку (пеню) за прострочення сплати аліментів в розмірі 29021,15 грн. з 01 вересня 2016 року по 01 вересня 2017 року.

Вирішіть справу по суті.

Распишіть умови оскарження рішення суду першої інстанції

### **Практичні завдання №9.**

У січні 2018 року позивач Липко Н.О. звернувся до Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська із зазначеним позовом.

В обґрунтування позову посилається на те, він є власником квартири № 64, яка знаходиться за адресою м. Дніпро, вул. Д. Нечая, б.31. 11 листопада 2006 року дочка позивача Липко М.А. уклала шлюб з Кондратенко А.О., та на її прохання позивач зареєстрував відповідача за даною адресою. 03 жовтня 2017 року шлюб між донькою позивача та відповідачем розірвано. Відповідач більше року не проживає за вказаною адресою та не приймає участі в утриманні квартири, що створює позивачу фінансові проблеми у вигляді нарахування плати за комунальні послуги на відповідача як особу, що є зареєстрованою у квартирі. Добровільно знятися з реєстрації відповідач відмовляється. З огляду на зазначене, з урахуванням вимог уточненої позовної заяви, позивач просить суд визнати Кондратенко А.О. таким, що втратив право користування житловим приміщенням - квартирою № 64, яка знаходиться за адресою м. Дніпро, вул. Д. Нечая, б.31. Стягнути з відповідача судові витрати.

Вирішити справу по суті

В якому випадку строк на апеляційне оскарження може бути також поновлений?

### **Практичні завдання №10.**

Некlesa М.М. звернулась в суд з позовом до Некlesa К.Р. про стягнення аліментів на утримання повнолітньої дитини Некlesa О.К., у зв'язку з тим, що вона продовжує навчання. В обґрунтування своїх позовних вимог позивач посилається на те, що батьком її доньки Некlesa О.К є відповідач Некlesa К.Р. Донька проживає разом з нею та перебуває на її утриманні. Донька навчається на денному відділенні Університету митної справи та фінансів, у зв'язку з чим потребує матеріальної допомоги. Відповідач має можливість надавати матеріальну допомогу, оскільки працює та має постійних дохід. Тому, позивач просить суд стягнути з відповідача аліменти на утримання доньки в розмірі 1/2 частини від всіх видів доходів щомісячно, до закінчення навчання чи досягнення двадцяти трьох річного віку.

Проаналізуйте ситуацію. Яке рішення має прийняти суд?

Як оскаржити рішення по даній справі, термін подання апеляційної скарги?

## **Підготувати словник з основних термінів та визначень теми:**

позовне провадження, учасники справи, заперечення, аргументи, пояснення, предмет спору, заява по суті, відзив на позовну заяву, відповідь на відзив, пояснення третьої особи.

### **Бібліографічний список:**

1. Конституція України від 28 червня 1996 року / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року (з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 4041, 42. Ст. 492.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 356.
4. Сімейний кодекс України від 10 лютого 2002 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 21-22. Ст. 135.
5. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня 1997 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 40. Ст. 263.
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
7. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
8. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402>.
9. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. № 5076-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/conv>.
10. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.
11. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
12. Про судовий збір: Закон України від 08 липня 2011 р. № 3674-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3674-17/conv>.

13. Балюк М.І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях та відповідях): коментарії, рекомендації пропозиції. Харків. 2008. 708 с.
14. Васильєв С.В. Цивільний процес України: навчальний посібник Київ. 2013. 344 с.
15. Застосування судами цивільного і цивільного процесуального законодавства За заг. ред. П.І. Шевчука. Київ. 2002. 416 с.
16. Зейкан Я.П. Адвокат: цивільні справи : методичні поради. Харків. 2013. 688 с.
17. Карнаух Т.В. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник Київ. 2011. 400 с.
18. Комаров В.В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України Харків. 2012. 624 с.
19. Кравчук В.М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України Харків. 2010. 800 с.
- Курс цивільного процесу: підручник / [В.В. Комаров, В.А. Бігун, В.В.Баранкова та ін.]; за ред. В.В. Комарова. Харків. 2011. 1352 с.
20. Навроцька Ю.В., Верба-Сидор О.Б., Воробель У.Б. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник (у схемах і таблицях) / за заг. ред. Ю.В. Навроцької. Львів. 2013. 388 с.
21. Позовне провадження: монографія / [В.В. Комаров, Д.Д.Луспеник, П.І.Радченко та ін.]; за ред. В.В. Комарова. Харків. 2011. 522 с.
22. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: монографія / [В.В.Комаров, В.І. Тертишніков, В.В. Баранкова та ін.]; за заг. ред. професора В. В. Комарова. Харків. 2008. 928 с.
23. Сенік С.В. Цивільне процесуальне право: навч. посібник. Львів. 2010. 424 с.
24. Фурса С.Я. Цивільний процес України: Проблеми і перспективи: [науково-практичний посібник] Київ. 2006. 448 с
25. Фурса С.Я., Фурса Є.І., Щербак С.В. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред.. С.Я.Фурси. Київ. 2010. Т. 1. 1044 с.
26. Цивільне процесуальне право України: Підручник / Бичкова С.С., БірюковІ. А., Бобрик В.І. та ін.; За заг. ред. С. С. Бичкової. Київ. 2009. 760 с.
27. Цивільний процес України: академічний курс: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [за ред. С.Я. Фурси]. Київ. 2009. 848 с.
28. Цивільний процесуальний кодекс: науково-практичний аналіз / З.Ромовська, Н. Шумська, Н. Шумська. Київ. 2013. 600 с.
29. Цивільний процес України: підручник / За заг. ред. Є.О.Харитоновна, О.І.Харитонової, Н. Ю. Голубевої. Київ. 2012. 536 с.
30. Цивільний процес України : підручник; [за загальною ред. д.ю.н., доцента М. М. Ясинка]. Київ. 2014. 744 с.



31. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути /Комаров В.В., Гусаров К.В., Сакара Н.Ю. та ін.; за ред. В.В. Комарова. Харків. 2016. 848 с.

32. Андрійчук О.В. Процесуальні строки у цивільному процесі України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Оксана Василівна Андрійчук; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. 2009. – 21 с.

33. Бонтлаб В В. Процесуальні строки у контексті удосконалення цивільного судочинства: науково-правовий аспект. Держава і право. Збірник наукових праць. 2015. Випуск 67. С. 179 - 188.

34. Буга В.В. Загальні положення про обчислення, поновлення, продовження та зупинення процесуальних строків в цивільному процесуальному праві України. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 3. Том 1. С. 80—84.

35. Бужинская Г.П. Процессуальные сроки в советском гражданском судопроизводстве: Автореф. дис. канд. юрид. наук. М. 1987. 21с.

36. Воробель У.Б. Правовые последствия удовлетворения ответчиком требований истца после открытия производства по гражданскому делу по законодательству Украины. 2013. №5. С. 138–141.

37. Заборовський В.В. Граничний розмір компенсації витрат на правову допомогу у цивільному процесі України. Порівняльно-аналітичне право. 2014. №1. С. 78-80.

38. Заборовський В. В. Закон України „Про судовий збір”: позитивні та негативні аспекти закону. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2011. Випуск 16. С. 96-97.

39. Заборовський В.В. Критерії обмеження розміру компенсації витрат на правову допомогу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Випуск 24. Том 2. С. 40-43.

40. Заборовський В.В. Правова природа витрат на правову допомогу цивільному процесі України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Випуск 23. Частина I. Том 1. С. 210-213.

41. Захарова О.С. Проблеми процесуального примусу у цивільному у процесі України. Вісник Академії адвокатури України. 2010. Вип. 2. С. 134-136.

42. Исаева Е.В. Процессуальные сроки в гражданском и арбитражном процессе. Москва. 2005.

43. Кір'якова Н.П. Деякі аспекти необхідності вдосконалення положень Закону України «Про судовий збір». Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2015. №3 (24). С. 113 — 121.

44. Кондрат'єва Л.А., Прокопюк А.Л. СУДОВІ ВИТРАТИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ. Науковий вісник Чернівецького університету. 2011. Випуск 597. С.74-78 URL: // <http://lawreview.chnu.edu.ua/visnuku/st/597/14.pdf>.



45. Курило М.П. Щодо необхідності подовження окремих процесуальних строків . Часопис Київського університету права. 2013. №3. С. 167-171.

46. Кучер В.О. Видалення із залу судового засідання як захід процесуального. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2015. №2. С. 88 — 96.

47. Плева В.А. До питання вдосконалення цивільного процесуального законодавства України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Випуск 23. Частина II. Том 1. С. 160-163.

48. Позовне провадження: монографія / [В. В. Комаров, Д.Д.Луспеник, П. І. Радченко та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Х.: Право. 2011. 522 с.

49. Попов В.В. Проблемы взаимосвязи институтов встречного иска и процессуальных сроков. Проблемные вопросы гражданского и арбитражного процессов. Москва. 2008. С. 316-334.

50. Рожнов О.В. Деякі питання регламентації строків у цивільному судочинстві Проблеми законності. Харків. 2004. Вип. 67. С. 55-61.

## **Тема 8. УСКЛАДНЕННЯ У ПРОЦЕСІ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ. ЗАОЧНИЙ РОЗГЛЯД СПРАВИ**

Виникнення та еволюція заочного провадження у цивільному процесі. Поняття та умови проведення заочного розгляду справи. Відмінності заочного та змагального судочинства. Форма і зміст заочного рішення. Процесуальний порядок перегляду заочного рішення. Скасування та оскарження заочного рішення. Законна сила заочного рішення. Поняття та підстави (умови) заочного розгляду справи. Порядок повідомлення відповідача про заочне рішення. Перегляд заочного рішення. Повноваження суду при перегляді заочного рішення. Поняття та підстави (умови) заочного розгляду справи. Порядок повідомлення відповідача про заочне рішення. Перегляд заочного рішення. Повноваження суду при перегляді заочного рішення.

### **Питання для самоконтролю:**

1. Ускладнення в процесі судового розгляду цивільних справ: тимчасове припинення провадження у справі; закінчення провадження у справі без ухвалення судового рішення.
2. Перерва в судовому засіданні.
3. Відкладення розгляду справи.
4. Підстави відкладення розгляду справи, їх обов'язковий чи факультативний характер.
5. Правові наслідки відкладення розгляду справи.
6. Зупинення провадження у справі (обов'язкове і провадження у справі).
7. Процесуальні підстави закриття провадження у справі.
8. Правові наслідки закриття провадження у справі.
9. Процесуальні підстави залишення заяви без розгляду.
10. Правові наслідки залишення заяви без розгляду.
11. ЗАОЧНИЙ РОЗГЛЯД СПРАВИ.
12. Умови і порядок проведення заочного розгляду справи.
13. Скасування та оскарження заочного рішення.
14. Законна сила заочного рішення.
15. Зупинення провадження у справі: процесуальні особливості.
16. Залишення заяви без розгляду: процесуальні особливості.
17. Процесуальні особливості закриття провадження у справі.
18. Особливості заочного розгляду.
19. Правові наслідки зупинення.
20. Умови проведення заочного розгляду справи.
21. Порядок заочного розгляду справи.
22. Форма і зміст заочного рішення.
23. Повідомлення про заочне рішення.

24. Порядок і строк подання заяви про перегляд заочного рішення.
25. Форма і зміст заяви про перегляд заочного рішення.
26. Дії суду після прийняття заяви про перегляд заочного рішення.
27. Порядок розгляду заяви про перегляд заочного рішення.
28. Скасування заочного рішення.
29. Оскарження заочного рішення.
29. Законна сила заочного рішення.
30. Перегляд заочного рішення.

### **Тести для самоконтролю:**

1. Умовами проведення заочного розгляду справи є:
  - а) неявка в судове засідання позивача;
  - б) згода на заочний розгляд справи усіх присутніх учасників процесу;
  - в) неявка в судове засідання відповідача;
  - г) неявка в судове засідання відповідача або його представника.
  
2. Передача справи з одного суду до іншого здійснюється на підставі:
  - а) ухвали суду;
  - б) рішення суду;
  - в) окремої ухвали суду;
  - г) виконавчого листа.
  
3. Вкажіть положення, які є правильними щодо порядку і строків подання заяви про перегляд заочного рішення:
  - а) заочне рішення може бути оскаржене лише в апеляційному порядку;
  - б) заочне рішення може бути переглянуте судом, що його ухвалив, за письмовою заявою позивача ;
  - в) заочне рішення може бути переглянуте судом, що його ухвалив, за письмовою заявою відповідача, яку може бути подано протягом десяти днів з дня отримання його копії ;
  - г) заяву про перегляд заочного рішення може бути подано протягом 30 днів з дня його проголошення.
  
4. Про заочний розгляд справи суд постановляє:
  - а) постанову;
  - б) ухвалу;
  - в) рішення;

г) витяг.

5. Заява про перегляд заочного рішення повинна бути подана у...?

- а) в письмовій формі;
- б) в усній формі;
- в) в електронній формі;
- г) в усній або письмовій формі.

6. Заперечення підписується?

- а) відповідачем або його представником;
- б) відповідачем;
- в) представником;
- г) позивачем.

7. Заява про перегляд заочного рішення повинна бути розглянута протягом:

- а) протягом 10 днів з дня її надходження;
- б) протягом 5 днів;
- в) протягом 15 днів з дня її надходження;
- г) протягом 14 днів.

8. Заяви, клопотання і заперечення подаються в:

- а) письмовій і усній формі;
- б) письмовій формі;
- в) усній формі;
- г) електронній формі.

9. Заочне рішення набирає законної сили, якщо:

- а) при ухваленні судом;
- б) протягом строків, не подані заява про перегляд заочного рішення або апеляційна скарга, або якщо рішення залишено в силі за результатами апеляційного розгляду справи;
- в) протягом 15 діб;
- г) при ухваленні судом, протягом 10 днів.

10. В якому випадку не допускається зупинення провадження у справ:

- а) про стягнення аліментів та наявності спору про батьківство;

- б) призначення судом експертизи;
- в) розшук відповідача в разі неможливості розгляду справи за його відсутні;
- г) перебування учасника справи на альтернативній службі (невійськовій) службі не за місцем проживання.

11. В якій термін поновлюється провадження у справі:

- а) в місячний термін;
- б) не пізніше 10 днів з дня отримання судом повідомлення про усунення обставин, що викликали його зупинення;
- в) в 21 денний термін;
- г) 30 місяців з дня отримання судом повідомлення про усунення обставин, що викликали його зупинення.

12. Який документ постановляє суд при зупиненні провадження у справі:

- а) суд постановляє ухвалу;
- б) суд приймає рішення;
- в) протокол;
- г) письмові зауваження.

13. Суд прийнявши належно оформлену заяву про заочний розгляд справи повідомляє учасникам справи про:

- а) місце розгляду;
- б) дату, час і місце розгляду;
- в) дату розгляду;
- г) про те що вона оформлена належним чином.

14. Ким може бути оскаржене повторне заочне рішення:

- а) позивачем і відповідачем;
- б) тільки позивачем;
- в) тільки відповідачем;
- г) захисником.

15. У разі смерті або оголошення померлою фізичної особи, яка була стороною у справі, якщо спірні правовідносини допускають правонаступництво застосовується:

- а) зупинення провадження;
- б) залишення провадження без розгляду;

- в) факультативне зупинення провадження;
- г) обов'язкове зупинення провадження.

16. Ким підписується заява про заочний розгляд справи?

- а) суддею;
- б) особою, яка подала її;
- в) адвокатом;
- г) секретарем сідді.

17. У разі пропуску з інших поважних причин строку на подання заяви про перегляд заочного рішення, він може бути:

- а) скасований;
- б) продовжений;
- в) оскаржений;
- г) поновлений.

18. Яку форму повина мати заява про заочний розгляд справи?

- а) електронну;
- б) усну;
- в) письмову;
- г) будь-яку.

19. Які дії суду, якщо відповідачі не з'явилися до судового засідання?

- а) закриття провадження;
- б) направити оригінал проведення заочного рішення відповідачу;
- в) направити оригінал проведення заочного рішення позивачу;
- г) направити ім. копію заочного рішення справи.

20. Як повинен вчинити суд, якщо відповідач не подав відзив?

- а) закрити справу;
- б) вирішити справу заочно;
- в) оголосити переву по справі;
- г) залиши справу без розгляду.



## **Обов'язкові завдання:**

### **Практичні завдання №1.**

Заочним рішенням Луцького міськрайонного суду від 21 грудня 2010 року, ухваленому у справі, позовні вимоги Ігнатенко М.А. задоволені частково. Головний юрисконсульт у Західному регіоні Козловський В.Г. звернувся до суду із заявою про перегляд заочного рішення, посилаючись на те, що відповідач не був належним чином повідомлений про час та місце слухання справи, що позбавило його права на захист. Вважає, що справу було розглянуто поверхнево, до справи не було залучено вигодо набувача Луцьку філію АТ «Укрінбанк. а тому дане рішення підлягає скасуванню. Представник позивача в судовому засіданні просив відмовити в задоволенні заяви так як відповідач був належним чином повідомлений про час та місце слухання справи. Вважає, що рішення є обґрунтованим та об'єктивним. Просить відмовити в задоволенні заяви. Представники відповідача в судовому засіданні заяву підтримали з підстав в ній викладених, просили задоволити.

Чи правомірні дії суду?

В якому випадку скасовується ухвала про перегляд заочного розгляду справи?

Хто має право просити суд відмовити в задоволенні заяви.

### **Практичні завдання №2.**

Заочним рішенням Красногвардійського районного суду м. Дніпропетровська від 21 грудня 2018 року було частково задоволено позовні вимоги Кулик Е.Д. Визнано за Кулик Е.Д. право власності на 2/3 частини квартири загальною площею 68,1 кв.м., житловою площею 42,3 кв.м., яка складається з: 1 - коридор, 2 - житлова, 3 - житлова, 4 - житлова, 5 - кладова, 6 - кухня, 7 - ванна, 8 - туалет, 9 - кладова, І - балкон, ІІ - лоджія. Стягнуто з Кулик Е.Д. судовий збір в сумі 2 017 грн. 69 коп. В задоволенні решти позовних вимог відмовлено. Відповідач Лобов А.А. подав апеляційну скаргу на вказане заочне рішення суду від 21 грудня 2018 року.

Однак, відповідач Лобов А.А. звернувся з апеляційною скаргою на заочне рішення Красногвардійського районного суду м. Дніпропетровська від 21 грудня 2018 року без дотримання порядку перегляду заочного рішення, заяви про перегляд вказаного заочного рішення суду від 21 грудня 2018 року відповідач Лобов А.А. не подавав. Вказані обставини свідчать про передчасне подання відповідачем апеляційної скарги на вказане заочне рішення суду від 21 грудня 2018 року без звернення до суду першої інстанції із заявою про перегляд цього заочного рішення.

Назвіть порядок надання та строк апеляційної скарги на заочне рішення?

В якому випадку справа розглядається заочно?

Порядок розгляду заяви про перегляд заочного рішення.

### **Практичні завдання №3.**

Позивач звернулась Мирний Н.Н., до Жовтоводського міського суду Дніпропетровської області із позовом, в якому просить усунути перешкоди у користуванні квартирою, шляхом визнання відповідача Никир Р.И. таким, що втратив право користування квартирою №19 в будинку №1 по вул. Франка в м. Жовті Води, Дніпропетровської області.

В обґрунтування своїх вимог позивач посилалась на те, що їй на підставі договору дарування, належить квартира .1. 06 червня 2016 року за домовленістю сторін відповідач подарував їй свою частину квартири, але з реєстрації місця проживання у цій квартирі не знявся та фактично не проживає в цій квартирі з 22 березня 2013 року, витрат по утриманню квартири та сплаті комунальних послуг не несе. В свою чергу, реєстрація відповідача у квартирі створює їй перешкоди у її користуванні, оскільки вона позбавлена можливості оформити житлову субсидію, на яку має право, так як при обчисленні субсидії враховуються доходи всіх зареєстрованих на житловій площі осіб, а відсутність відповідача позбавляє її можливості надати інформацію про доходи, що змусило її звернутись до суду за захистом своїх порушених прав.

У судовому засіданні позивач Мирний Н.Н. позов підтримала просила його задовольнити та пояснила, що відповідач Никир Р.И. є її колишнім чоловіком. Спочатку квартира їм на праві спільної часткової власності відповідно до договору дарування від 27.12.2012 року. Потім, у 2015 році шлюб між ними було розірвано і в 2016 році колишній чоловік подарував їй свою частку квартири, але з реєстрації місця проживання у цій квартирі не знявся, та зараз не бажає зніматись, оскільки боїться приводу у воєнкомат. Фактично у квартирі він не проживає з 22 березня 2013 року. У зв'язку з тим, що на даний час відповідач зареєстрований проживаючим у її квартирі, вона не має змоги оформити житлову субсидію, так як він не надає довідку про свої доходи.

Відповідач Никир Р.И. судові засідання не з'являється, про дату, час та місце розгляду справи повідомлявся належним чином, причини неявки суду не повідомив, відзиву на позовну заяву до суду не надходило.

Приймаючи до уваги те, що судом виконані вимоги щодо повідомлення відповідача про слухання справи у спосіб передбачений законом та з огляду на те, що відповідач не подав відзив, позивач не заперечує проти заочного вирішення справи, суд вважає, що є передбачені підстави для ухвалення заочного рішення на підставі наявних у справі

письмових доказів та у відповідності до ЦПК без фіксації судового процесу за допомогою звукозаписувального технічного засобу.

Назвіть умови проведення заочного розгляду справи.  
Яким чином оскаржується заочне рішення?

#### **Практичні завдання №4.**

11 січня 2019 року відповідач Ветко Л.Б. звернувся до суду із заявою про перегляд заочного рішення, ухваленого Дніпровським районним судом м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області 15 червня 2018 року у цивільній справі за позовом Публічного акціонерного товариства Комерційний банк «ПриватБанк» до Ветко Л.Б. про стягнення заборгованості, яким з відповідача стягнуто на користь ПАТ КБ «ПриватБанк» заборгованість за кредитним договором б/н від 06 липня 2011 року в розмірі 27689,26 грн. та 1762 грн. сплаченого судового збору.

Також відповідач просить поновити пропущений строк на подання заяви про перегляд заочного рішення, оскільки повне заочне рішення було отримано ним 28 грудня 2018 року після ознайомлення з матеріалами справи.

Із матеріалів справи вбачається, що повне заочне рішення було отримано відповідачем 28 грудня 2018 року після ознайомлення з матеріалами справи (а.с. 57), а заява про перегляд заочного рішення подана відповідачем 11 січня 2019 року, тобто протягом 20 днів з дня вручення відповідачу повного заочного рішення, що дає підстави для поновлення пропущеного строку на подання заяви про перегляд заочного рішення.

В який термін може бути подано заяву про перегляд заочного рішення?

Учасник справи, якому повне заочне рішення суду не було вручене у день його проголошення, має право на поновлення пропущеного строку на подання заяви про його перегляд в якій термін?

#### **Практичні завдання №5.**

Позивач Липко Н.Т. у серпні 2018 року звернувся до суду з позовом до відповідачки ЛипкоМ.Ш. про розірвання шлюбу, мотивуючи свої вимоги тим, що 21 серпня 2002 року Виконавчим комітетом Ювілейної селищної ради Дніпропетровського району Дніпропетровської області було зареєстровано шлюб між ним та відповідачкою. Неповнолітніх дітей від шлюбу вони не мають. Вказав, що сімейне життя з відповідачкою не склалося через відсутність взаєморозуміння, розходження поглядів на сімейні відносини. Шлюбні відносини фактично припинені з 2004 року, спільного господарства не ведуть, подальше збереження шлюбу не

можливе, у зв'язку з чим, просив розірвати шлюб. Позивач в судове засідання не з'явився. Відповідно до заяви ЛипкоМ.Ш. від 11.12.2018 року просив суд розглядати справу без його участі, позовні вимоги підтримав та просив шлюб розірвати, проти заочного розгляду справи не заперечував, зазначивши, що спір щодо поділу майна відсутній. Відповідачка у судове засідання не з'явилась. Про розгляд справи була повідомлена належним чином, причини неявки суду не повідомила, відзиву, заяв, заперечень до суду не надала. у зв'язку з чим, враховуючи, що позивач не заперечував проти ухвалення заочного рішення, суд вважає за можливе розглянути справу за відсутності відповідачки та ухвалити заочне рішення, на підставі наявних у справі доказів.

Вирішити справу по суті?

В якому випадку фіксування судового процесу за допомогою звукозаписувального технічного засобу не здійснюється.

Умови проведення заочного розгляду справи.

### **Практичні завдання №6**

Шутько Р.Т. звернулася з позовом до Шутько П.М. про розірвання шлюбу. Сторони по справі зареєстрували свій шлюб 01.09.1995 року у Підберезівській сільській раді Горохівського району Волинської області, актовий запис №5. Від шлюбу дітей немає. В зв'язку з тим, що сімейне життя в них не склалося, шлюб розпався, позивач просить шлюб розірвати. Відповідач в судове засідання не з'явився, хоча належним чином повідомлявся судовою повісткою про час та місце розгляду справи. Оскільки розгляд справи здійснюється судом за відсутності учасників справи, тому відповідно до ЦПК фіксування судового процесу за допомогою звукозаписувального технічного засобу не здійснюється. Суд, зі згоди позивача, вважає можливим розглядати справу у заочному розгляді справи. Суд вважає, що позов підставний та підлягає до задоволення.

Назвіть порядок оскарження заочного рішення.

Строк оскарження оскарження заочного рішення?

Назвіть умови проведення заочного розгляду справи.

### **Практичні завдання №7.**

Заочним рішенням Луцького міськрайонного суду від 18 грудня 2018 року у справі за позовом Никитченко Р.О. до Никитченко Н.Н. про стягнення аліментів та додаткових витрат, було ухвалено заочне рішення, яким позов задоволено. Відповідач з даним рішенням не погодився, подав заяву про перегляд заочного рішення, в якій просив скасувати заочне рішення Луцького міськрайонного суду від 18.12.2018 року і призначити

справу до розгляду в загальному порядку. Никитченко Н.Н. заяву мотивує тим, що судові засідання, в якому було ухвалено рішення, відбулося за його відсутності, оскільки він не був повідомлений про розгляд справи, тому не зміг прийняти участь у судовому засіданні. В судовому засіданні представник заявника Куций Р.Т. заявлені вимоги підтримав повністю, просив скасувати заочне рішення. Суду пояснив, що відповідач проживає у м. Луганськ разом з сімєю. Також зазначає, що судом не враховано ту обставину, що на утриманні у відповідача перебуває троє малолітніх дітей. Позивач Никитченко Р.О. та її представник Лукас П.П. заперечили щодо скасування заочного рішення. Представник позивача в судовому засіданні пояснив, що в своїй заяві про перегляд заочного рішення представник відповідача також зазначив місцем для листування відповідача його останнє зареєстроване місце проживання, яке у своїй позовній заяві і вказала позивач, а саме: квартира. Представник позивача у своїй заяві взагалі не вказав місце проживання відповідача, а лише висловив припущення, що він проживає в м. Луганськ, не вказавши точної адреси проживання. Тому на думку позивача відповідач, як може проживати за своїм місцем реєстрації, так і може проживати за інформацією в Данії зі своїми дітьми, оскільки він надав до своєї заяви копії свідоцтв про народження дітей, які зареєстровані і проживають в Данії.

До якого висновку прийде суд?

Назвіть порядок заочного розгляду справи.

Які умови проведення заочного розгляду справи?

### **Практичні завдання №8.**

ПАТ КБ «Приват Банк» звернувся до суду з вказаною заявою зазначивши, що 24 вересня 2010 року Романівським районним судом було винесено заочне рішення по справі № 2-166/10 за позовом Красний Н.Г. до ПАТ КБ «Приват Банк» про визнання рішення банку про підвищення процентів за користування кредитом недійсним. Причиною неявки представника банку у судові засідання 24.09.2010 року є зайнятість представників банку у інших судових засіданнях, призначених на 24.09.2010 року іншого представника банку. А тому просили скасувати вказане заочне рішення і призначити справу до розгляду в загальному порядку. В судовому засіданні 01.07.2011 року представник ПАТ КБ «Приват Банк», підтримав вимоги заяви про перегляд заочного рішення, пояснивши, що представники Банку не з'явилися в судові засідання 24.09.2010 року, в зв'язку з чим було постановлено заочне рішення, оскільки були зайняті в інших більш важливих судових засіданнях, а тому просить заяву про перегляд заочного рішення задоволити. Красний Н.Г. та її представник вимоги заяви про перегляд заочного рішення не визнали та просять залишити заяву без задоволення.



Вкажіть умови проведення заочного розгляду справи  
Назвіть порядок скасування та оскарження заочного рішення

### **Практичні завдання №9.**

Пусько В.А. звернулася до суду з позовом до Пусько І.В. про розірвання шлюбу, зазначивши, що вони з відповідачем зареєстрували шлюб 12 січня 1996 року в відділі державної реєстрації актів цивільного стану Вінницького міського управління юстиції Вінницької області, актовий запис № 41. Під час шлюбу у сторін спільне життя не склалося, оскільки з часом було втрачено взаєморозуміння, взаємини змінилися на гірше, в зв'язку з цим 3 місяці тому за обопільним рішенням було припинено подружні стосунки та подружнє життя. Позивач в судове засідання не з'явилася, однак подала до суду заяву, в якій позовні вимоги підтримує, та просить справу заслухати у її відсутність проти прийняття заочного рішення не заперечує, позовні вимоги підтримує в повному обсязі. Відповідач, будучи належним чином повідомлений про місце та час розгляду справи, в судове засідання повторно не з'явився, повідомлення про причини своєї неявки та заяву про розгляд справи за їх відсутності суду не надіслав, в силу чого, суд не вбачає підстав для відкладення розгляду справи та вважає за можливе вирішити справу на підставі наявних у ній даних та доказів. Взнявши до уваги відсутність заперечення з боку позивача про можливий заочний розгляд справи та ухвалення заочного рішення на підставі наявних у справі доказів, суд постановив ухвалу про заочний розгляд справи.

Коли заочне рішення набирає законної сили?

В якому випадку заочне рішення підлягає скасуванню?

В який термін заява про перегляд судового рішення може бути розглянута?

### **Практичні завдання №10.**

В провадженні Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська знаходиться справа за позовом Любімова П.М., до Кунчін К.Н., третя особа: Дніпропетровська п'ята державна нотаріальна контора м. Дніпро про визнання заповіту недійсним. Позивач звернувся до суду з клопотанням про зупинення провадження у справі на час проведення слідчих дій по кримінальних провадженнях № 12018040640000576 від 03.03.2018 року. Щодо підроблення підпису у заповіті від 08.06.2006 року №1-8324, оскільки встановлені обставини матимуть вирішальне значення для даної цивільної справи.



Назвіть умови проведення заочного розгляду справи.

Які дії суду після прийняття заяви про перегляд заочного рішення?

### **Підготувати словник з основних термінів:**

ускладнення в процесі судового розгляду; відкладення розгляду справи; зупинення провадження в справі; закриття провадження у справі; залишення заяви без розгляду.

### **Бібліографічний список:**

1. Конституція України від 28 червня 1996 року / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року (з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2004. №4041, 42. Ст.492.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2003. №40-44. Ст. 356.
4. Сімейний кодекс України від 10 лютого 2002 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2002. №21-22. Ст.135.
5. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня. 1997 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1997. №40. Ст.263.
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого. 2006 р. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
7. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
8. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402>.
9. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. № 5076-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/conv>.
10. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.
11. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. №1697-VII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

12. Про судовий збір: Закон України від 08 липня 2011 р. №3674-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3674-17/conv>.
13. Балюк М.І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях та відповідях): коментарії, рекомендації пропозиції. Харків. 2008. 708 с.
14. Васильєв С.В. Цивільний процес України : навчальний посібник Київ. 2013. 344 с.
15. Застосування судами цивільного і цивільного процесуального законодавства За заг. ред. П. І. Шевчука. Київ. 2002. 416 с.
16. Зейкан Я.П. Адвокат: цивільні справи: методичні поради. Харків. 2013. 688 с.
17. Карнаух Т.В. Цивільне процесуальне право України : навчальний посібник Київ. 2011. 400 с.
18. Комаров В. В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України. Харків. 2012. 624 с.
19. Кравчук В.М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України Харків. 2010. 800 с.
20. Курс цивільного процесу: підручник / [В.В. Комаров, В.А. Бігун, В.В.Баранкова та ін.]; за ред. В.В. Комарова. Харків. 2011. 1352 с.
21. Навроцька Ю.В., Верба-Сидор О.Б., Воробель У.Б. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник (у схемах і таблицях) / за заг. ред. Ю.В. Навроцької. Львів. 2013. 388 с.
22. Позовне провадження: монографія / [В.В. Комаров, Д.Д.Луспеник, П.І.Радченко та ін.]; за ред. В.В. Комарова. Харків. 2011. 522 с.
23. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: монографія / [В.В.Комаров, В.І. Тертишніков, В.В. Баранкова та ін.]; за заг. ред. професора В.В. Комарова. Харків. 2008. 928 с.
24. Сенік С.В. Цивільне процесуальне право: навч. посібник. Львів. 2010. 424 с.
25. Фурса С.Я. Цивільний процес України: Проблеми і перспективи: [науково-практичний посібник] Київ. 2006. 448 с
26. Фурса С.Я., Фурса Є.І., Щербак С.В. Цивільний процесуальний кодекс України : Науково-практичний коментар : У 2 т. / За заг. ред. С.Я.Фурси. Київ. 2010. Т. 1. 1044 с.
27. Цивільне процесуальне право України: Підручник / Бичкова С.С., Бірюков С. А., Бобрик В. І. та ін.; За заг. ред. С. С. Бичкової. Київ. 2009. 760 с.
28. Цивільний процес України : академічний курс: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [за ред. С. Я. Фурси]. Київ. 2009. 848 с.
29. Цивільний процесуальний кодекс: науково-практичний аналіз / З.Ромовська, Н. Шумська, Н. Шумська. Київ. 2013. 600 с.

30. Цивільний процес України : підручник / За заг. ред. Є.О.Харитонов, О. І. Харитонової, Н. Ю. Голубевої. Київ. 2012. 536 с.

31. Цивільний процес України: підручник; [за загальною ред. д.ю.н., доцента М. М. Ясинка]. Київ. 2014. 744 с.

32. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути / Комаров В.В., Гусаров К.В., Сакара Н.Ю. та ін..; за ред.. В.В. Комарова. Харків. 2016. 848 с.

33. Андрійчук О.В. Процесуальні строки у цивільному процесі України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Оксана Василівна Андрійчук; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. 2009. – 21 с.

34. Бонтлаб В. В. Процесуальні строки у контексті удосконалення цивільного судочинства: науково-правовий аспект . Держава і право. Збірник наукових праць.2015. Випуск 67. С. 179 - 188.

35. Буга В.В. Загальні положення про обчислення, поновлення, продовження та зупинення процесуальних строків в цивільному процесуальному праві України. Науковий вісник Херсонського державного університету.2015. Вип. 3. Том 1. С. 80—84.

36. Бужинская Г.П. Процессуальные сроки в советском гражданском судопроизводстве: Автореф. дис. канд. юрид. наук. М. 1987. 21с.

37. Воробель У.Б. Правовые последствия удовлетворения ответчиком требований истца после открытия производства по гражданскому делу по законодательству Украины. 2013. №5. С. 138–141.

38. Заборовський В.В. Граничний розмір компенсації витрат на правову допомогу у цивільному процесі України. Порівняльно-аналітичне право. 2014. №1. С. 78-80.

39. Заборовський В.В. Закон України „Про судовий збір”: позитивні та негативні аспекти закону. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2011. Випуск 16. С. 96-97.

40. Заборовський В.В. Критерії обмеження розміру компенсації витрат на правову допомогу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Випуск 24. Том 2. С. 40-43.

41. Заборовський В.В. Правова природа витрат на правову допомогу цивільному процесі України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Випуск 23. Частина І. Том 1. С. 210-213.

42. Захарова О.С. Проблеми процесуального примусу у цивільному у процесі України . Вісник Академії адвокатури України. 2010. Вип. 2. С. 134-136.

43. Исаева Е.В. Процессуальные сроки в гражданском и арбитражном процессе. Москва. 2005.

44. Кір'якова Н.П. Деякі аспекти необхідності вдосконалення положень Закону України «Про судовий збір». Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2015. № 3 (24). С. 113 — 121.

45. Кондрат'єва Л.А, Прокопюк А.Л. Судові витрати в цивільному процесі. Науковий вісник Чернівецького університету. 2011. Випуск 597. С.74-78 URL: // <http://lawreview.chnu.edu.ua/visnuku/st/597/14.pdf>.

46. Курило М.П. Щодо необхідності подовження окремих процесуальних строків . Часопис Київського університету права. 2013. №3. С. 167-171.

47. Кучер В.О. Видалення із залу судового засідання як захід процесуального. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2015. №2. С. 88 — 96.

48. Плева В.А. До питання вдосконалення цивільного процесуального законодавства України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Випуск 23. Частина II. Том 1. С. 160-163.

49. Позовне провадження: монографія / [В.В. Комаров, Д.Д. Луспеник, П.І.Радченко та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Х. Право. 2011. – 522 с.

50. Попов В.В. Проблемы взаимосвязи институтов встречного иска и процессуальных сроков. Проблемные вопросы гражданского и арбитражного процессов. Москва. 2008. С. 316-334.

51. Рожнов О.В. Деякі питання регламентації строків у цивільному судочинстві Проблеми законності. Х.арків. 2004. Вип. 67. С. 55-61.

## ТЕМА 9. НАКАЗНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Поняття та особливості наказного провадження. Природа наказного провадження. Судовий наказ як особлива форма рішення суду.

Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ.

Предмет розгляду у справах наказного провадження. Особи, які беруть участь у справі: стягувач, боржник, їхні представники.

Особливості розгляду справи у порядку наказного провадження. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу. Судовий збір за подання заяви про видачу судового наказу. Підстави для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу. Порядок розгляду заяв про видачу судового наказу.

Зміст судового наказу. Надіслання боржникові копії судового наказу. Право боржника подати заяву про скасування судового наказу в разі заперечення проти вимог стягувача.

Набрання судовим наказом законної сили. Видача судового наказу стягувачеві для пред'явлення до виконання.

Розгляд заяви боржника про скасування судового наказу. Правові наслідки скасування судового наказу. Процесуальні строки наказного провадження.

### Питання для самоконтролю:

1. Поняття судового наказу.
2. Зміст судового наказу.
3. Особливості наказного провадження.
4. Суб'єкти наказного провадження.
5. Процесуальні права суб'єктів наказного провадження.
6. Процесуальні обов'язки суб'єктів наказного провадження.
7. Стягнення на підставі судового наказу.
8. Вимоги, за якими видається судовий наказ.
9. Предмет розгляду у справах наказного провадження.
10. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу.
11. Порядок подання заяви про видачу судового наказу.
12. Порядок подання заяви про скасування судового наказу.
13. Підстави повернення заяви про видачу судового наказу.
14. Правові наслідки повернення заяви про видачу судового наказу.
15. Порядок сплати судового збору за подання заяви про видачу судового наказу.
16. Підстави відмови у видачі судового наказу.
17. Процесуальний порядок відмови у видачі судового наказу.
18. Наслідки відмови у видачі судового наказу.
19. Надіслання боржникові копії судового наказу.
20. Процесуальний строк розгляду заяви про видачу судового наказу.

21. Форма заяви про скасування судового наказу.
22. Зміст заяви про скасування судового наказу.
23. Строк подання заяви про скасування судового наказу.
24. Процесуальний порядок розгляду заяви про скасування судового наказу.
25. Підстави для повернення заяви про скасування судового наказу.
26. Набрання судовим наказом законної сили.
27. Видача судового наказу стягувачеві.
28. Виправлення помилки в судовому наказі.
29. Визнання судового наказу таким, що не підлягає виконанню.
30. Процесуальний порядок відстрочення чи розстрочення виконання судового наказу.

### **Тести для самоконтролю**

1. До якого суду, відповідно норм цивільного процесуального законодавства, подається заява про видачу судового наказу:
  - а) до місцевого суду;
  - б) до третейського суду;
  - в) до апеляційного суду;
  - г) до касаційного суду.
  
2. Ким має бути підписано заяву про видачу судового наказу:
  - а) заявником;
  - б) заявником або його представником;
  - в) представником заявника;
  - г) боржником.
  
3. В якому випадку стягувачеві не повертається сума судового збору:
  - а) у разі відмови у видачі судового наказу;
  - б) в разі скасування судового наказу;
  - в) у разі відмови у видачі судового наказу або в разі скасування судового наказу;
  - г) у разі не дотримання вимог, за якими може бути видано судовий наказ.
  
4. Про відмову у видачі судового наказу суддя постановляє:
  - а) рішення;
  - б) постанову;
  - в) ухвалу;
  - г) вирок.



5. Інформація про місце проживання (перебування) фізичної особи-боржника має бути подана протягом:

- а) десяти днів;
- б) двадцяти днів;
- в) п'ятнадцяти днів;
- г) п'яти днів.

6. За результатами розгляду заяви про видачу судового наказу суд видає:

- а) судовий наказ;
- б) ухвалу;
- в) рішення;
- г) судовий наказ або ухвалу про відмову у видачі судового наказу.

7. Суд розглядає заяву про видачу судового наказу протягом:

- а) десяти днів з дня її надходження;
- б) двадцяти днів з дня її надходження;
- в) п'ятнадцяти днів з дня її надходження;
- г) трьох днів з дня її надходження.

8. Протягом скількох днів з дня вручення копії судового наказу та доданих до неї документів боржник має право подати заяву про його скасування до суду:

- а) двадцяти;
- б) десяти;
- в) п'ятнадцяти;
- г) п'яти.

9. У разі відсутності підстав для повернення заяви про скасування судового наказу, суддя постановляє ухвалу не пізніше:

- а) трьох днів;
- б) двох днів;
- в) п'яти днів;
- г) десяти днів.

10. Якщо заява не підсудна суду, до якого її подають, суд:

а) не пізніше десяти днів з дня надходження заяви постановляє ухвалу про передачу заяви про видачу судового наказу разом з доданими до неї документами за підсудністю;

б) не пізніше двадцяти днів з дня надходження заяви постановляє ухвалу про передачу заяви про видачу судового наказу разом з доданими до неї документами за підсудністю;

в) не пізніше десяти днів з дня надходження заяви виносить рішення про передачу заяви про видачу судового наказу разом з доданими до неї документами за підсудністю;

г) не пізніше двадцяти днів з дня надходження заяви виносить рішення про передачу заяви про видачу судового наказу разом з доданими до неї документами за підсудністю.

11. Заява про видачу судового наказу подається до суду:

а) у письмовій формі;

б) в усній формі;

в) в електронній формі;

г) у письмовій або в електронній формі.

12. Заявник має право відкликати заяву про видачу судового наказу:

а) до її розгляду судом;

б) на будь-якій стадії розгляду;

в) протягом десяти днів після відкриття провадження;

г) протягом п'яти днів після відкриття провадження.

13. Про відмову у видачі судового наказу суддя постановляє ухвалу не пізніше:

а) десяти днів з дня надходження заяви до суду про видачу судового наказу;

б) п'ятнадцяти днів з дня надходження заяви до суду про видачу судового наказу;

в) тридцяти днів з дня надходження заяви до суду про видачу судового наказу;

г) шестидесяти днів з дня надходження заяви до суду про видачу судового наказу.

14. У разі, якщо отримана інформація судом не дає можливості встановити у встановленому законом порядку місце перебування або проживання фізичної особи-боржника, суд:

а) відмовляє у видачі судового наказу;

- б) видає судовий наказ;
- в) постановляє ухвалу про відмову у видачі судового наказу;
- г) передає справу на розгляд третейського суду.

15. В якому порядку скасовується судовий наказ:

- а) в апеляційному;
- б) в порядку, передбаченому цивільним процесуальним законодавством;
- в) не скасовується;
- г) укладається мирова угода.

16. Судовий наказ складається і підписується суддею у:

- а) у двох примірниках;
- б) у трьох примірниках;
- в) в одному примірнику;
- г) залежності від кількості учасників справи.

17. Коли судовий наказ вважається врученим боржнику:

- а) день його вручення;
- б) через три дні після видання;
- в) через п'ять днів після видання;
- г) через десять днів після видання.

18. В ухвалі про скасування судового наказу суд за клопотанням боржника вирішує питання про:

- а) поворот виконання судового наказу;
- б) відмову у видачі судового наказу;
- в) поворот виконання судового наказу в порядку, встановленому статтею 444 ЦПК України;
- г) передачу судового наказу на розгляд апеляційного суду.

19. Судовий наказ як процесуальний документ одночасно є:

- а) виконавчим документом;
- б) виконавчим написом;
- в) розпорядчим документом;
- г) уповноважуючим документом.

20. Чи є допустимим укладання мирової угоди у наказному провадженні:

- а) є допустимим;
- б) не є допустимим;
- в) є допустимим за згодою сторін;
- г) є допустимим за вимогою стягувача.

### **Обов'язкові завдання**

#### **Практичне завдання №1.**

07 травня 2018 року суддя Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська Татарчук Л.О. розглянув заяву КП «Жилсервіс-2» Дніпровської міської ради про видачу судового наказу про стягнення заборгованості з Мохова П.К. по оплаті житлово-комунальних послуг та судового збору.

Які підготовчі дії мають бути проведені при вирішенні питання про прийняття заяви про видачу судового наказу до провадження?

Яким вимогам мають відповідати подані документи?

Зазначте вимоги, за якими може бути видано судовий наказ?

Чи підлягає ухвала оскарженню?

#### **Практичне завдання №2.**

Суддя Баглійського районного суду м. Дніпродзержинська Дніпропетровської області Савченко В.О., розглянув заяву Брускова М.П. до Державного підприємства «Український державний науково-дослідний і проектний інститут азотної промисловості і продуктів органічного синтезу» про стягнення нарахованої, але не виплаченої заробітної плати і видав судовий наказ про стягнення з Державного підприємства «Український державний науково-дослідний і проектний інститут азотної промисловості і продуктів органічного синтезу», яке знаходиться за адресою: Дніпропетровська область м. Кам'янське, вул. Горобця, будинок № 2, на користь Брускова М.П., який мешкає за адресою: АДРЕСА\_1, нараховану, але не виплачену заробітну плату в сумі 7621 (сім тисяч шістсот двадцять одна) гривня 99 коп.

Хто в даному випадку має сплатити судовий збір?

У який строк копію судового наказу та копію заяви стягувача з доданими до неї документами слід направити боржнику?

Яким вимогам має відповідати судовий наказ про стягнення нарахованої, але не виплаченої заробітної плати?

### **Практичне завдання №3.**

05.06.2018 року Нововолинським міським судом Волинської області було видано судовий наказ про стягнення з ДП «Волиньвугілля» на користь Пахомова С.С. 8220,24 грн. середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні за період з 06 січня 2018 року по 19 березня 2018 року включно. Однак суд не вирішив питання щодо понесених витрат на професійну правничу допомогу.

Чи можливо ухвалити додаткове рішення, якщо судом не вирішено питання про судові витрати?

Який процесуальний порядок ухвалення додаткового рішення?

Допускається ухвалення додаткового судового наказу без судового засідання та повідомлення заявника та боржника? Відповідь обґрунтуйте.

### **Практичне завдання №4.**

Суддя Заводського районного суду м. Дніпродзержинська Івченко Т.П. розглянув заяву Воронцової Н.О. про видачу судового наказу про стягнення аліментів на дитину з Воронцова С.М. суддя видав судовий наказ про стягнення з Воронцова С.М., зареєстрованого за адресою АДРЕСА\_1, на користь Воронцової Н.О., яка зареєстрована та мешкає за адресою : АДРЕСА\_2, на утримання дитини Воронцової А.С., аліменти у розмірі 1/4 частки з усіх видів його заробітку (доходу), але не менше 50 відсотків мінімального прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку щомісяця, та не більше десяти прожиткових мінімумів на дитину відповідного віку, починаючи з «24» вересня 2018 р., і до досягнення дитиною повноліття.

Хто повинен компенсувати витрати за надання правової допомоги?

Чи підлягає судовий наказ про стягнення аліментів оскарженню?

Чи має право боржник звернутися до суду з позовом про зменшення розміру аліментів?

### **Практичне завдання №5.**

Суддя Суворовського районного суду м. Одеси Мурманова І.М., розглянув заяву Мотрич Н.С. про видачу судового наказу про стягнення з Мотрич М.М. аліментів на її користь на утримання неповнолітнього сина Мотрич А.М. та неповнолітнього сина Мотрич С.М. щомісячно у розмірі однієї третини його заробітку (доходу), що не може бути меншим, ніж 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку на одну дитину, але не більше десяти прожиткових мінімумів на дитину відповідного віку на кожну дитину, до досягнення найстаршою дитиною повноліття, та витрат на правничу допомогу в розмірі 5000 грн 00 коп.

Заявником до заяви додано калькуляцію № 2937 від 08.05.2018 р. за вартістю витраченого на надання послуг часу.

Які докази повинен надати заявник?

Що необхідно надати суду для визначення розміру компенсації витрат на правову допомогу?

Чи допустимою є відмова стягувачеві у компенсації витрат на правову допомогу?

### **Практичне завдання №6.**

Суддя Орджонікідзевського районного суду міста Харкова Горчакова О.І., розглянувши заяву Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку «Воробйові гори» про видачу судового наказу за вимогою про стягнення з Василичина П.О. заборгованості за надані послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Заявник прохає стягнути з Василичина П.О. заборгованість за житлово-комунальні послуги з утримання житлового будинку та прибудинкових територій у розмірі - 2992 грн. 61 коп., судовий збір у розмірі - 176 грн. 20 коп. та витрати на правову допомогу - 3500 грн. 00 коп.

Як визначається розмір компенсації витрат на правову допомогу при видачі судового наказу?

Чи може боржник подати заяву про скасування судового наказу?

Що входить до суми судових витрат, що сплачена заявником?

### **Практичне завдання №7.**

16.05.2018 року Торопенко В.М. звернувся до суду про видачу судового наказу про нарахованої, але не виплаченої заробітної плати.

При вирішенні питання про прийняття заяви про видачу судового наказу до провадження були проведені наступні підготовчі дії: вивчені матеріали справи, перевірено відповідність поданих документів вимогам ст. ст. 161-164 ЦПК України.

При перевірці документів встановлено, що заява не відповідає вимогам чинного законодавства і вимоги, які містяться в заяві не підлягають розгляду в порядку наказного провадження.

Які процесуальні дії має здійснити суддя?

Чи можливе відкриття наказного провадження?

Зазначте процесуальний порядок відкриття наказного провадження.



### **Практичне завдання №8.**

Суддя Жовтневого районного суду м. Дніпропетровська 25 жовтня 2018 р. видав судовий наказ про стягнення з ТзОВ «Омега» заробітної плати в сумі 16700 грн. на користь Калугіна М.П. та судові витрати в сумі 137 грн. на користь держави. 25 листопада боржник подав в суд, який видав судовий наказ, заяву про його скасування, вказавши, що він не мав можливості своєчасно надіслати свої заперечення проти вимог заявника, оскільки не отримував повідомлень суду.

Проаналізуйте ситуацію.

Який порядок скасування судового наказу?

Чи є підстави для скасування судового наказу?

Чи підлягають апеляційному оскарженню ухвала про відмову у скасуванні судового наказу та ухвала про скасування судового наказу?

### **Практичне завдання №9.**

Громадянин Петренко М.С. уклав з громадянином Донченко Р.М. нотаріально посвідчений договір купівлі-продажу житлового будинку для зносу, відповідно до якого Донченко Р.М. зобов'язався знести будинок та звільнити земельну ділянку до визначеного у договорі строку. До спливу зазначеного строку, Донченко Р.М. умов договору не виконав. Петренко М.С. звернувся в суд із заявою про видачу судового наказу.

Суддя відмовив у прийнятті заяви, оскільки не було сплачено судовий збір і заявлена вимога не відповідає нормам ЦПК України.

Проаналізуйте ситуацію.

Вкажіть вимоги для видачі судового наказу?

Чи правомірні дії судді?

### **Практичне завдання №10.**

19 квітня 2018 року суддя Комінтернівського районного суду м. Харкова Колодяжна І.М., розглянувши заяву Гуранової С.М., яка фактично мешкає (як внутрішньо переміщена особа) за адресою: АДРЕСА\_1, про видачу судового наказу за вимогою про стягнення з Гуранова П.Т., адреса: АДРЕСА\_2, на її користь аліментів на утримання малолітнього сина Гуранова С.П., у твердій грошовій сумі в розмірі 50 відсотків прожиткового мінімуму, для дитини відповідного віку і до повноліття дитини.

Чи є заява щодо стягнення з боржника аліментів на утримання неповнолітньої дитини у зазначеному розмірі обґрунтованою?

Чи підлягає наказ виконанню і в який термін?  
Чи підлягає судовий наказ оскарженню та скасуванню?  
Відповідь обґрунтуйте.

### **Підготувати словник з основних термінів:**

наказне провадження, судовий наказ, стягувач, боржник, заява про видачу судового наказу, заява про скасування судового наказу.

### **Бібліографічний список:**

1. Конституція України від 28 червня 1996 року / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. №30. Ст. 141.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року(з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2004. №4041. 42. Ст.492.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2003. №40-44. Ст. 356.
4. Сімейний кодекс України від 10 лютого 2002 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2002. №21-22. Ст.135.
5. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня 1997 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1997. №40. Ст.263.
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого.2006 р. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
7. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. /Верховна Рада України.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
8. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402>.
9. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. № 5076-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/conv>.
10. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.
11. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. №1697-VII. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

12. Про судовий збір: Закон України від 08 липня 2011 р. №3674-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3674-17/conv>.
13. Балюк М. І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях та відповідях): коментарії, рекомендації пропозиції. Харків. 2008. 708 с.
14. Васильєв С. В. Цивільний процес України: навчальний посібник Київ. 2013. 344 с.
15. Застосування судами цивільного і цивільного процесуального законодавства За заг. ред. П. І. Шевчука. Київ. 2002. 416 с.
16. Зейкан Я.П. Адвокат: цивільні справи : методичні поради. Харків. 2013. 688 с.
17. Карнаух Т.В. Цивільне процесуальне право України : навчальний посібник Київ. 2011. 400 с.
18. Комаров В.В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України Харків. 2012. 624 с.
19. Кравчук В.М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України Харків. 2010. 800 с.
20. Курс цивільного процесу: підручник / [В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків. 2011. 1352 с.
21. Навроцька Ю.В., Верба-Сидор О.Б., Воробель У.Б. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник (у схемах і таблицях) / за заг. ред. Ю. В. Навроцької. Львів. 2013. 388 с.
22. Позовне провадження: монографія / [В. В. Комаров, Д.Д.Луспеник, П. І. Радченко та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків. 2011. 522 с.
23. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: монографія / [В.В. Комаров, В.І. Тертишніков, В. В. Баранкова та ін.]; за заг. ред. професора В. В. Комарова. Харків. 2008. 928 с.
24. Сенік С.В. Цивільне процесуальне право : навч. посібник. Львів, 2010. 424 с.
25. Фурса С.Я. Цивільний процес України: Проблеми і перспективи: [науково-практичний посібник] Київ. 2006. 448 с
26. Фурса С. Я., Фурса Є. І., Щербак С. В. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред. С. Я.Фурси. Київ. 2010. Т. 1. 1044 с.
27. Цивільне процесуальне право України: Підручник / Бичкова С.С., Бірюков І. А., Бобрик В. І. та ін.; За заг. ред. С. С. Бичкової. Київ. 2009. 760 с.
28. Цивільний процес України: академічний курс: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [за ред. С. Я. Фурси]. Київ. 2009. 848 с.
29. Цивільний процесуальний кодекс: науково-практичний аналіз / З. Ромовська, Н. Шумська, Н. Шумська. Київ. 2013. 600 с.

30. Цивільний процес України: підручник / За заг. ред. Є.О.Харитоновна, О.І. Харитонової, Н.Ю. Голубевої. Київ. 2012. 536 с.
31. Цивільний процес України : підручник; [за загальною ред. д.ю.н., доцента М. М. Ясинка]. Київ. 2014. 744 с.
32. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути / Комаров В.В., Гусаров К.В., Сакара Н.Ю. та ін.; за ред. В.В. Комарова. Харків. 2016. 848 с.
33. Андрушко А.В. Принцип диспозитивності цивільного процесуального права України: [монографія] Харків. 2006. 172 с.
34. Величко О. Правова природа принципів рівності і рівноправності у цивільному процесі. Юридичний журнал. 2004. №3. С.118-122. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1083>
35. Кройтор В.А. Проблеми взаємодії диспозитивних засад та активності суду при здійсненні цивільного судочинства в Україні. Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. 2009. Том 22 (61). №1. С. 135–141.
36. Луспеник Д.С. Роль суду в цивільному диспозитивному процесі. Юридичний журнал. 2004. №6. С.109-115 URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1253>.
37. Луспеник Д.С. Суд у цивільному змагальному процесі. Юридичний журнал. 2004. №5. С.116-120 URL: [www.justinian.com.ua/article.php?id=1156](http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1156).
38. Неклеса Ю. В. Перспективи розвитку принципів диспозитивності і змагальності цивільного процесуального права України .Форум права. 2010. №4. С. 667-672. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10njvppu.pdf>.
39. Грушицький А.І. Особливості цивільного процесу - роз'яснення судді. 07.10.2018. <https://UkrPress.info>.
40. Грушицький А. Новели цивільного процесу: малозначні справи та спрощене позовне провадження. Судебно-юридическая газета. 5 октября 2018.
41. Ізарова І.О., Ханик-Посполітак Р.Ю. Цивільний процес України: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищих навчальних закладів. Київ: ВД «Дакор». 2018. 276 с.
42. Старих С. Навіщо нам наказне провадження коли є спрощене позовне. Обозреватель. 17.12.2017. <https://www.obozrevatel.com>.
43. Шабалін А. Деякі питання доказування у спрощеному цивільному провадженні (наказне провадження). Теорія і практика інтелектуальної власності. № 1. 2018. С. 43-53.

## ТЕМА 10. ОКРЕМЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Загальна характеристика окремого провадження. Характерні риси і особливості розгляду і вирішення справ у порядку окремого провадження. Справи, які розглядає і вирішує суд у порядку окремого провадження. Процесуальні засоби відкриття в суді справ окремого провадження. Підсудність справ окремого провадження. Особи, які беруть участь у справах окремого провадження: заявники, заінтересовані особи, їх представники. Участь у справі органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свободи чи інтереси інших осіб. Процесуальні права та обов'язки осіб, які беруть участь у справах окремого провадження. Відмінність справ окремого провадження від справ позовного провадження. Категорії справ, які розглядаються у порядку окремого провадження. Їх загальні риси та особливості. Справи про зміну правового статусу фізичної особи та встановлення фактів, що мають юридичне значення. Розгляд судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи. Розгляд судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності. Розгляд судом справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою. Дії суду в разі появи фізичної особи, яку було визнано безвісно відсутньою або оголошено померлою. Розгляд судом справ про усиновлення. Розгляд судом справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення. Справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення. Особливості провадження у справах про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України. Розгляд судом справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі. Обов'язки держателя втраченого цінного папера на пред'явника або векселя. Строк пред'явлення позову заявником до держателя втраченого цінного папера на пред'явника або векселя. Права держателя цінного папера на пред'явника або векселя щодо відшкодування збитків. Розгляд судом справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність. Розгляд судом справ про визнання спадщини відумерлою. Розгляд заяви про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку. Розгляд судом справ про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу. Розгляд судом справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб. Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису. Заінтересовані особи у справах про видачу обмежувального припису. Продовження обмежувального припису. Вручення рішення суду, повідомлення про видачу або продовження обмежувального припису.



## **Питання для самоконтролю:**

1. Поняття та ознаки окремого провадження.
2. Порядок розгляду справ окремого провадження.
3. Порядок розгляду судом справ про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.
4. Особи, які можуть бути заявниками у справах окремого провадження.
5. Порядок призначення судово-психіатричної експертизи.
6. Порядок розгляду судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
7. Процесуальний порядок розгляду судом справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою.
8. Дії суду в разі появи фізичної особи, яку було визнано безвісно відсутньою або оголошено померлою.
9. Процесуальний порядок розгляду судом справ про усиновлення.
10. Справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення.
11. Особливості провадження у справах про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України.
12. Процесуальний порядок розгляду судом справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.
13. Строк пред'явлення позову заявником до держателя втраченого цінного папера на пред'явника або векселя.
14. Права держателя цінного папера на пред'явника або векселя щодо відшкодування збитків.
15. Особливості розгляду судом справ про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність.
16. Порядок розгляду судом справ про визнання спадщини відумерлою.
17. Розгляд заяви про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.
18. Зміст заяви про проведення психіатричного огляду фізичної особи у примусовому порядку.
19. Процесуальний порядок розгляду судом справ про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.
20. Розгляд судом справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб.
21. Форма і зміст заяви про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичної або фізичної особи.
22. Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису.
23. Особи, які можуть бути заявниками у справах про видачу обмежувального припису.



24. Процесуальний статус заінтересованих осіб у справах про видачу обмежувального припису.

25. Процесуальний порядок розгляду справи про видачу обмежувального припису.

26. Продовження обмежувального припису.

27. Порядок вручення рішення суду, повідомлення про видачу або продовження обмежувального припису.

28. Строк розгляду справи про видачу обмежувального припису.

29. Судові витрати, пов'язані з розглядом справи про видачу обмежувального припису.

30. Заходи тимчасового обмеження прав особи, яка вчинила домашнє насильство чи насильство за ознакою статі.

### **Тести для самоконтролю:**

1. Особами, які можуть подавати заяву про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи є:

- а) члени сім'ї;
- б) члени сім'ї, органи опіки та піклування;
- в) наркологічний або психіатричний заклад;
- г) члени сім'ї, орган опіки та піклування, заклад з надання психіатричної допомоги.

2. Строк дії рішення про визнання фізичної особи недієздатною:

- а) визначається судом, але не може перевищувати двох років;
- б) не може перевищувати трьох років;
- в) визначається судом, але не може перевищувати п'яти років;
- г) не може перевищувати п'яти років.

3. Обов'язковими учасниками розгляду справи про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності є:

- а) заявник, один або обидва батьки (усиновлювачі) або піклувальник;
- б) заявник, один або обидва батьки (усиновлювачі) або представник органу опіки та піклування;
- в) заявник або піклувальник;
- г) заявник, один або обидва батьки (усиновлювачі) або піклувальник, а також представник органу опіки та піклування.

4. Заява про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою подається до суду:

а) за місцем проживання заявника;  
б) за місцем проживання фізичної особи;  
в) за останнім місцем перебування заявника або фізичної особи;  
г) за місцем проживання заявника або за останнім відомим місцем проживання (перебування) фізичної особи, місцеперебування якої невідоме, або за місцезнаходженням її майна.

5. Суд розглядає справу про усиновлення дитини за обов'язковою участю:

а) заявника, органу опіки та піклування або уповноваженого органу виконавчої влади, а також дитини, якщо вона за віком і станом здоров'я усвідомлює факт усиновлення, з викликом заінтересованих та інших осіб;  
б) заявника та дитини;  
в) заявника, органу опіки та піклування або уповноваженого органу виконавчої влади;  
г) заявника, органу опіки та піклування або уповноваженого органу виконавчої влади, а також дитини.

6. Ухвалене судом рішення у справах про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України, визначеній Верховною Радою України, підлягає:

а) виконанню через десять днів після ухвалення;  
б) негайному виконанню;  
в) виконанню через п'ять днів після ухвалення;  
г) виконанню через тридцять днів після ухвалення.

7. Заява про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі подається до суду:

а) за місцезнаходженням емітента цінного папера на пред'явника ;  
б) за місцем платежу за векселем;  
в) за місцем реєстрації пред'явника;  
г) за місцезнаходженням емітента цінного папера на пред'явника або за місцем платежу за векселем.

8. Строк пред'явлення позову заявником до держателя втраченого цінного папера на пред'явника або векселя:

а) три роки;  
б) не може бути більшим двох місяців;  
в) не може бути більшим один рік;  
г) не може бути більшим шести місяців.

9. За результатами розгляду справи про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі ухвалює рішення:

- а) про визнання втраченого цінного папера на пред'явника або векселя недійсним;
- б) про відмову в задоволенні заявленої вимоги;
- в) про визнання втраченого цінного папера на пред'явника;
- г) про визнання втраченого цінного папера на пред'явника або векселя недійсним або про відмову в задоволенні заявленої вимоги.

10. Заява про визнання спадщини відумерлою подається до суду:

- а) за місцем відкриття спадщини;
- б) за місцезнаходженням нерухомого майна, що входить до складу спадщини;
- в) за місцем реєстрації заявника;
- г) за місцем відкриття спадщини або за місцезнаходженням нерухомого майна, що входить до складу спадщини.

11. Суд відмовляє в прийнятті заяви про визнання спадщини відумерлою, якщо заява подана:

- а) до закінчення шести місяців з часу відкриття спадщини;
- б) до закінчення одного року з часу відкриття спадщини;
- в) до закінчення трьох років з часу відкриття спадщини;
- г) до закінчення п'яти років з часу відкриття спадщини.

12. Заява лікаря-психіатра про проведення психіатричного огляду особи у примусовому порядку, про надання особі амбулаторної психіатричної допомоги та її продовження в примусовому порядку подається до суду:

- а) за місцем проживання особи;
- б) за місцезнаходженням закладу;
- в) за місцем реєстрації особи;
- г) за місцем проживання особи або місцезнаходженням закладу.

13. Справи про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу або про продовження строку примусової госпіталізації суд розглядає:

- а) протягом 72 годин;
- б) протягом трьох днів;

- в) не пізніше 24 годин після відкриття провадження у справі;
- г) не пізніше 72 годин після відкриття провадження у справі.

14. Заява про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичної або фізичної особи у випадках, встановлених законом, подається до суду:

- а) за місцем реєстрації фізичної або юридичної особи;
- б) за місцезнаходженням банку, що обслуговує таку юридичну або фізичну особу;
- в) за місцезнаходженням юридичної особи;
- г) за місцем реєстрації банку, що обслуговує таку юридичну або фізичну особу.

15. Справа про розкриття банком інформації, яка містить банківську таємницю, розглядається:

- а) у п'ятиденний строк з дня надходження заяви у закритому судовому засіданні;
- б) у десятиденний строк з дня надходження заяви у закритому судовому засіданні;
- в) у п'ятиденний строк з дня надходження заяви у відкритому судовому засіданні;
- г) у десятиденний строк з дня надходження заяви у відкритому судовому засіданні.

16. Заява про видачу обмежувального припису подається до суду:

- а) за місцем проживання (перебування) особи, яка постраждала від домашнього насильства або насильства за ознакою статі;
- б) за місцем проживання (перебування) особи, яка постраждала від домашнього насильства або насильства за ознакою статі, а якщо зазначена особа перебуває у закладі, що належить до загальних чи спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, - за місцезнаходженням цього закладу;
- в) за місцезнаходженням закладу;
- г) за місцем проживання особи, яка постраждала від домашнього насильства або насильства за ознакою статі.

17. Хто є заінтересованими особами у справах про видачу обмежувального припису:

- а) особи, стосовно яких подано заяву про видачу обмежувального припису;

б) фізичні особи, прав та інтересів яких стосується заява про видачу обмежувального припису;

в) органи державної влади та органи місцевого самоврядування у межах їх компетенції;

г) особи, стосовно яких подано заяву про видачу обмежувального припису також можуть бути інші фізичні особи, прав та інтересів яких стосується заява про видачу обмежувального припису, а також органи державної влади та органи місцевого самоврядування у межах їх компетенції.

18. Справа про видачу обмежувального припису розглядається судом за участю:

а) заявника та заінтересованих осіб;

б) тільки заінтересованих осіб;

в) заявника;

г) заявника та заінтересованих осіб. У разі якщо участь заявника становить загрозу подальшої дискримінації чи насильства для нього, справа може розглядатися без його участі.

19. Суд розглядає справу про видачу обмежувального припису:

а) не пізніше 72 годин після надходження заяви про видачу обмежувального припису до суду;

б) не пізніше 24 годин після надходження заяви про видачу обмежувального припису до суду;

в) не пізніше 48 годин після надходження заяви про видачу обмежувального припису до суду;

г) не пізніше 12 годин після надходження заяви про видачу обмежувального припису до суду.

20. На який строк судом може бути продовжений обмежувальний припис:

а) не більше шести місяців після закінчення строку, встановленого рішенням суду;

б) не більше трьох місяців після закінчення строку, встановленого рішенням суду;

в) не більше трьох років після закінчення строку, встановленого рішенням суду;

г) не більше двох місяців після закінчення строку, встановленого рішенням суду.

## **Обов'язкові завдання:**

### **Практичне завдання №1.**

У січні 2018 року Петрушіна М.М. звернулася до суду з позовом про встановлення факту родинних відносин в порядку окремого провадження. При цьому, Петрушіна М.М. звернулася до суду в порядку окремого провадження із позовною заявою про встановлення факту родинних відносин зазначивши себе позивачем, більше того в порядку ст.ст. 256-258 ЦПК України від 18.03.2004 року, який втратив чинність 15.12.2017 року ЦПК України.

Петрушіна М.М. в заяві про встановлення факту родинних відносин поданій в порядку окремого провадження зазначає себе позивачем, при цьому не зазначає заінтересованих осіб на права і обов'язки яких може вплинути рішення суду в даній справі.

Чи може суд за таких обставин прийняти заяву?

Що має бути зазначено у заяві про встановлення факту, що має юридичне значення?

Чи має право суддя, виходячи із вказаних обставин, залишити заяву без руху.

Охарактеризуйте процесуальний порядок розгляду заяв про встановлення факту, що має юридичне значення.

### **Практичне завдання №2.**

27 квітня 2018 року до Кіровського районного суду м. Дніпропетровська надійшла заява про встановлення факту проживання однією сім'єю зі спадкодавцем.

Позивачем недотримано норми ст.ст.10, 175, 177, 318 ЦПК України. При цьому заявникам для усунення недоліків заяви окремого провадження було встановлено десятиденний строк з дня вручення ухвали, а також вказано конкретні недоліки заяви та спосіб їх усунення.

01 червня 2018 року від заявників до суду на виконання ухвали судді від 03 травня 2018 року про залишення заяви окремого провадження без руху надійшли документи, необхідні для усунення недоліків такої заяви.

Ознайомившись із матеріалами вищезазначеної заяви окремого провадження і доданими до неї документами, в тому числі тими, що надійшли до суду 01 червня 2018 року, вважаю за неможливе прийняти дану заяву окремого провадження до розгляду та відкрити провадження у цивільній справі.

Чи правомірна відмова суду?



Вкажіть за яких підстав заяву не прийнято до розгляду та не відкрите провадження у цивільній справі?

Обґрунтуйте рішення.

### **Практичне завдання №3.**

В провадженні Амур-Нижньодніпровського районного суду м. Дніпропетровська перебувала на розгляді цивільна справа за позовом Купріянова П.П. до Ченцова С.Д. про витребування майна з чужого незаконного володіння та за зустрічним позовом Ченцова С.Д. до Купріянова П.П. про стягнення витрат на утримання, зберігання та здійснення поліпшення майна, по якій 31 серпня 2018 року ухвалено рішення, яким первісні позовні вимоги задоволено, у задоволенні зустрічного позову відмовлено.

Проте, при ухваленні рішення по справі не вирішено клопотання сторони позивача за первісним позовом Васильєва Н.Р. щодо постановлення окремої ухвали по справі.

19.10.2018 через канцелярію суду надано заяву Васильєва Н.Р. представника позивача Купріянова П.П., в якій він наголошує на вирішенні його клопотання про постановлення окремої ухвали.

В судовому засіданні Васильєв Н.Р. просив його клопотання про постановлення окремої ухвали задовольнити, постановити окрему ухвалу з приводу приймання та передання документів - відзиву на позов та зустрічної позовної заяви організацією ТВІН-ДМ, оскільки виникають сумніви щодо обставин направлення та доставки документів, що може свідчити про кримінальне правопорушення передбачене ст.ст. 355, 358 КК України, яку просив направити прокурору або органу досудового розслідування.

Представник відповідача за первісним позовом Ходченко В.Д. просив вирішити питання постановлення окремої ухвали на розсуд суду.

Чи є підстави для постановлення окремої ухвали?

Яке рішення має ухвалити суд?

Чи відповідають дії судді нормам чинного цивільного процесуального законодавства?

### **Практичне завдання №4.**

19 жовтня 2016 року до суду надійшла заява Крутченко В.Л. про встановлення факту інвалідності та видачу судового наказу про зобов'язання нотаріуса видати свідоцтво про право на спадщину.

Заявник подав заяву в порядку окремого провадження, яка не відповідає вимогам ст. 258 ЦПК України.

Які процесуальні дії має вчинити суддя щодо поданої заяви?

Вкажіть процесуальний порядок розгляду заяви про встановлення факту інвалідності та видачу судового наказу про зобов'язання нотаріуса видати свідоцтво про право на спадщину.

Які норми цивільного процесуального законодавства було порушено заявником?

### **Практичне завдання №5.**

Суддя Міловського районного суду Луганської області, розглянувши матеріали цивільної справи в порядку окремого провадження за заявою Ігнатова М.С., заінтересована особа Довжанський міський відділ державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Луганській області про встановлення юридичного факту смерті з'ясував, що заяву подано із порушенням вимог статей 175-177 ЦПК України, підстави, визначені статтями 185-186 ЦПК України, для залишення заяви без руху, повернення заяви чи відмови у відкритті провадження у справі відсутні.

Чи може за таких обставин справа розглядатися в порядку окремого провадження?

Вкажіть порядок відкриття провадження за заявою про встановлення юридичного факту смерті.

Чи можливо на ухвалу про відкриття провадження окремо від рішення суду подати апеляційну скаргу?

### **Практичне завдання №6.**

Донченко П.О. звернулася до суду із заявою про розірвання шлюбу в порядку окремого провадження з в'язку з тим, що її чоловік Донченко С.В. відбуває призначене судом покарання в Ірпінському Виправному центрі Київської області.

Чи може суд розглядати в порядку окремого провадження справи про надання права на шлюб, про розірвання шлюбу за заявою подружжя, яке має дітей, за заявою будь-кого з подружжя, якщо один з нього засуджений до позбавлення волі, про встановлення режиму окремого проживання за заявою подружжя?

Як розглядаються справи окремого провадження?

Чи може суд зобов'язати адміністрацію Ірпінського Виправного центру Київської області вручити заінтересованій особі Донченко С.В., копію ухвали про відкриття провадження, копію заяви з копіями доданих до неї документів та письмові пояснення особи направити до суду?

### **Практичне завдання №7.**

26 грудня 2018 року до суду надійшла позовна заява Калугіна М.С. подана в порядку окремого провадження відповідно до ст. 315 ЦПК України.

Дослідивши подану заяву та додані до неї матеріали, суддя прийшов до висновку, що її слід залишити без руху.

У вказаній заяві просить суд встановити факт родинних відносин. В заяві, поданій Калугіним М.С. в порядку окремого провадження заінтересовану особу, місце її знаходження не вказано. Суддя вирішив заяву залишити без руху.

Чи правомірні дії судді?

Чи необхідно, в даному випадку, надавати строк для усунення недоліків?

Вкажіть процесуальний порядок розгляду такої заяви.

### **Практичне завдання №8.**

16 квітня 2018 року Абрамцов Ф.Д. звернувся до суду в порядку окремого провадження з заявою про встановлення факту проживання однією сімєю чоловіка та жінки без шлюбу.

Вивчивши матеріали даної заяви, суддя дійшла висновку про відмову у відкритті провадження і винесла ухвалу про відмову у відкритті провадження.

Чи правомірною є ухвала судді?

Чи вбачається із заяви наявність спору про право?

Чи перешкоджає відмова у відкритті провадження по справі в порядку окремого провадження звернутися до суду за захистом порушеного права у порядку позовного провадження?

Чи може ухвала бути оскаржена в апеляційному порядку?

### **Практичне завдання №9.**

25 квітня 2018 року Петрова Н.М. звернулась до суду в порядку окремого провадження з заявою про встановлення факту дійсності договору купівлі-продажу, в якій просить визнати дійсним договір №22652 купівлі-продажу нерухомого майна від 24.03.1998 року.

Вивчивши матеріали даної заяви, суддя дійшла висновку про відмову у відкритті провадження і винесла ухвалу про відмову у відкритті провадження.

Чи правомірною є ухвала судді?

Чи вбачається із заяви наявність спору про право?

Чи перешкоджає відмова у відкритті провадження по справі в порядку окремого провадження звернутися до суду за захистом порушеного права у порядку позовного провадження?

Чи може ухвала бути оскаржена в апеляційному порядку?

### **Практичне завдання №10.**

Блохіна Л.В. звернулася до Виноградівського районного суду з заявою в порядку окремого провадження про встановлення факту належності документів.

Чи має бути відкрите окреме провадження за даною заявою?

Визначте процесуальний порядок відкриття окремого провадження за заявою про встановлення факту належності документів.

Чи є підстави для залишення заяви без руху, її повернення, відмови у відкритті провадження?

### **Підготувати словник з основних термінів:**

окреме провадження; особи, які можуть бути заявниками; заінтересовані особи у справах окремого провадження, процесуальний порядок розгляду справ окремого провадження, підсудність заяв.

### **Бібліографічний список:**

1. Аналіз стану здійснення судочинства судами загальної юрисдикції у 2014 р. (за даними судової статистики). Вісник Верховного Суду України. 2015. № 7. С. 14-29.

2. Бичкова С. С. Визначення складу осіб, які беруть участь у справах окремого провадження, що виникають із сімейних правовідносин. Юридична наука. 2011. № 4–5. С. 57–62.

3. Бичкова С. С. Цивільний процесуальний правовий статус осіб, які беруть участь у справах позовного провадження: дис... д-ра юрид. наук : 12.00.03. К., 2011. 519 с.

4. Конституція України від 28 червня 1996 року / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. №30. Ст. 141.

5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року(з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2004. №4041, 42. Ст.492.

6. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. (з наст. змінами і доповненнями) / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2003. №40-44. Ст. 356.

7. Сімейний кодекс України від 10 лютого 2002 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2002. №21-22. Ст.135.

8. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня.1997 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1997. №40. Ст.263.

9. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого.2006 р. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.

10. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. /Верховна Рада України.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

11. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402>.

12. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 р. № 5076-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/conv>.

13. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.

14. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. /Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

15. Про судовий збір: Закон України від 08 липня 2011 р.. № 3674-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3674-17/conv>.

16. Балюк М.І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях та відповідях): коментарії, рекомендації пропозиції. Харків. 2008. 708 с.

17. Васильєв С.В. Цивільний процес України : навчальний посібник Київ. 2013. 344 с.

18. Застосування судами цивільного і цивільного процесуального законодавства За заг. ред. П.І. Шевчука. Київ. 2002. 416 с.

19. Зейкан Я.П. Адвокат: цивільні справи : методичні поради. Харків. 2013. 688 с.

20. Карнаух Т.В. Цивільне процесуальне право України : навчальний посібник Київ. 2011. 400 с.

21. Комаров В.В. Цивільне процесуальне законодавство у динаміці розвитку та практиці Верховного Суду України Харків. 2012. 624 с.

22. Кравчук В.М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України Харків. 2010. 800 с.

23. Курс цивільного процесу: підручник / [В.В. Комаров, В.А. Бігун, В.В. Баранкова та ін.]; за ред. В.В. Комарова. Харків. 2011. 1352 с.

24. Навроцька Ю.В., Верба-Сидор О.Б., Воробель У.Б. Цивільне процесуальне право України: навчальний посібник (у схемах і таблицях) / за заг. ред. Ю.В. Навроцької. Львів. 2013. 388 с.
25. Позовне провадження: монографія / [В.В. Комаров, Д.Д.Луспеник, П.І. Радченко та ін.]; за ред. В. В. Комарова. Харків. 2011. 522 с.
26. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: монографія / [В.В. Комаров, В.І. Тertiшніков, В.В. Баранкова та ін.]; за заг. ред. професора В. В. Комарова. Харків. 2008. 928 с.
27. Сенік С. В. Цивільне процесуальне право : навч. посібник. Львів. 2010. 424 с.
28. Фурса С.Я. Цивільний процес України: Проблеми і перспективи: [науково-практичний посібник]. Київ. 2006. 448 с
29. Фурса С. Я., Фурса Є. І., Щербак С. В. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред. С.Я.Фурси. Київ. 2010. Т. 1. 1044 с.
30. Цивільне процесуальне право України: Підручник / Бичкова С.С., Бірюков І. А., Бобрик В. І. та ін.; За заг. ред. С.С. Бичкової. Київ. 2009. 760 с.
31. Цивільний процес України: академічний курс: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [за ред. С. Я. Фурси]. Київ. 2009. 848 с.
32. Цивільний процесуальний кодекс: науково-практичний аналіз / З. Ромовська, Н. Шумська, Н. Шумська. Київ. 2013. 600 с.
33. Цивільний процес України: підручник / За заг. ред. Є.О.Харитоновна, О.І. Харитонової, Н. Ю. Голубевої. Київ. 2012. 536 с.
34. Цивільний процес України : підручник; [за загальною ред. д.ю.н., доцента М. М. Ясинка]. Київ. 2014. 744 с.
35. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути / Комаров В.В., Гусаров К.В., Сакара Н.Ю. та ін.; за ред. В.В. Комарова. Харків. 2016. 848 с.
36. Андрушко А.В. Принцип диспозитивності цивільного процесуального права України: [монографія]. Харків. 2006. 172 с.
37. Величко О. Правова природа принципів рівності і рівноправності у цивільному процесі. Юридичний журнал. 2004. №3. С.118-122 URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1083>.
38. Кройтор В.А. Проблеми взаємодії диспозитивних засад та активності суду при здійсненні цивільного судочинства в Україні. Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. 2009. Том 22 (61). №1. С. 135–141.
39. Луспеник Д.С. Роль суду в цивільному диспозитивному процесі. Юридичний журнал. 2004. №6. С.109-115 URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1253>.



40. Луспенник Д.С. Суд у цивільному змагальному процесі. Юридичний журнал. 2004. №5. С.116-120 URL: [www.justinian.com.ua/article.php?id=1156](http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1156).
41. Неклеса Ю.В. Перспективи розвитку принципів диспозитивності і змагальності цивільного процесуального права України .Форум права. 2010. № 4. С. 667-672. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10njvppu.pdf>.
42. Грушицький А.І. Особливості цивільного процесу - роз'яснення судді. 07.10.2018. <https://UkrPress.info>.
43. Грушицький А.І. Новели цивільного процесу: малозначні справи та спрощене позовне провадження. Судебно-юридическая газета. 5 октября 2018.
44. Ізарова І.О., Ханік-Посполітак Р.Ю. Цивільний процес України: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищих навчальних закладів. Київ. ВД «Дакор». 2018. 276 с.
45. Старих С. Навіщо нам наказне провадження коли є спрощене позовне. Обозреватель. 17.12.2017. <https://www.obozrevatel.com>.
46. Шабалін А. Деякі питання доказування у спрощеному цивільному провадженні (наказне провадження). Теорія і практика інтелектуальної власності. № 1. 2018. С. 43-53.
47. Кашпеська Т.Ц. Особи, які беруть участь у справах окремого провадження про встановлення фактів, що мають значення для охорони сімейних права ті інтересів. Науковий вісник національної академії внутрішніх справ. №3. 2015. С. 166-172.
48. Рогач О.Я. Особливості доказування та системи доказів у справах щодо встановлення фактів, що мають юридичне значення. Серія Право. Випуск 35. Чатина І. Том 2. С. 24-28.
49. Цивільний процесуальний правовий статус осіб, які беруть участь у справах позовного провадження: [моногр.] / С.С. Бичкова. К. Атіка. 2011. 420 с.
50. Чурпіта Г.В. Деякі аспекти суб'єктного складу справ окремого провадження, що виникають із сімейних правовідносин. Юридична наука. 2011. № 6. С. 46–52.
51. Ясинок М.М. Актуальні питання прикладної цивілістики у сфері складання процесуальних документів: науковопрактичний посібник. К. Вид-во «Правова єдність». 2015. 814 с.

## ТЕМА 11. АПЕЛЯЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Суть апеляції. Право апеляційного оскарження рішень і ухвал суду першої інстанції. Суб'єкти права апеляційного оскарження. Об'єкт апеляційного оскарження.

Порядок прийняття апеляційної скарги до розгляду. Порядок приєднання співучасників, третіх осіб до апеляційної скарги, поданої особою, на стороні якої вони виступали. Доповнення, зміна апеляційної скарги або відкликання чи відмова від неї.

Процесуальний порядок підготовки справи апеляційним судом. Призначення справи до розгляду. Межі розгляду справи апеляційним судом.

Процесуальний порядок розгляду справи апеляційним судом.

Повноваження апеляційного суду. Підстави для відхилення апеляційної скарги і залишення рішення без змін. Підстави для скасування рішення суду першої інстанції і ухвалення нового рішення або зміни рішення. Підстави для скасування рішення із закриттям провадження у справі або залишенням заяви без розгляду. Підстави для відхилення скарги на ухвалу суду першої інстанції або зміни чи скасування ухвали.

Порядок ухвалення рішень та постановлення ухвал апеляційним судом.

Форма і зміст ухвали та рішення апеляційного суду. Законна сила рішення і ухвали апеляційного суду. Окрема ухвала апеляційного суду.

### Питання для самоконтролю

1. Право апеляційного оскарження.
2. Строк на апеляційне оскарження.
3. Порядок подання апеляційної скарги.
4. Форма і зміст апеляційної скарги.
5. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляцій.
6. Відкриття апеляційного провадження.
7. Залишення апеляційної скарги без руху.
8. Повернення апеляційної скарги.
9. Відмова у відкритті апеляційного провадження.
10. Відзив на апеляційну скаргу.
11. Підстави для скасування судового рішення повністю або частково із закриттям провадження у справі або залишенням позову без розгляду у відповідній частині.
12. Підстави для скасування судового рішення і направлення справи для розгляду до іншого суду першої інстанції встановленою підсудністю.
13. Підстави для скасування ухвали суду, що перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції.

14. Постанова суду апеляційної інстанції.
15. Вручення судових рішень суду апеляційної інстанції.
16. Приєднання до апеляційної скарги.
17. Доповнення апеляційної скарги.
18. Зміна апеляційної скарги.
19. Відкликання апеляційної скарги.
20. Особливості розгляду в апеляційному порядку окремих категорій справ.
21. Строк розгляду апеляційної скарги.
22. Продовження строку розгляду справи.
23. Наслідки неявки в судове засідання учасників справи.
24. Повноваження суду апеляційної інстанції.
25. Постанова суду апеляційної інстанції.
26. Проголошення постанови судом апеляційної інстанції.
27. Окрема ухвала суду апеляційної інстанції.
28. Порядок вручення постанов суду апеляційної інстанції.
29. Процесуальний порядок повернення справи до суду першої інстанції, який її розглянув.
30. Порядок прийняття постанов судом апеляційної інстанції.

### **Тести для самоконтролю**

1. Апеляційна скарга на рішення суду подається протягом:
  - а) десяти днів з дня його проголошення;
  - б) двадцяти днів з дня його проголошення;
  - в) тридцяти днів з дня його проголошення;
  - г) шестидесяти днів з дня його проголошення.
  
2. Питання про відкриття апеляційного провадження у справі вирішується:
  - а) не пізніше п'яти днів з дня надходження апеляційної скарги;
  - б) не пізніше двадцяти днів з дня надходження апеляційної скарги;
  - в) не пізніше п'яти днів з дня надходження апеляційної скарги або заяви про усунення недоліків, поданої у порядку, передбаченому ст. 357 ЦПК України;
  - г) не пізніше п'яти днів з дня надходження апеляційної скарги або заяви про усунення недоліків, поданої у порядку, передбаченому ст. 261 ЦПК України.
  
3. Апеляційна скарга на рішення суду першої інстанції має бути розглянута протягом:

а) п'ять днів із дня постановлення ухвали про відкриття апеляційного провадження;

б) десять днів із дня постановлення ухвали про відкриття апеляційного провадження;

в) тридцять днів із дня постановлення ухвали про відкриття апеляційного провадження;

г) шестидесяти днів із дня постановлення ухвали про відкриття апеляційного провадження.

4. Питання про залишення апеляційної скарги без руху суддя-доповідач вирішує протягом:

а) десяти днів з дня надходження апеляційної скарги;

б) двадцяти днів з дня надходження апеляційної скарги;

в) тридцять днів з дня надходження апеляційної скарги;

г) п'яти днів з дня надходження апеляційної скарги.

5. Про закриття апеляційного провадження суд апеляційної інстанції постановляє:

а) постанову;

б) рішення;

в) ухвалу;

г) вирок.

6. Апеляційна скарга на ухвалу суду подається протягом:

а) десяти днів з дня її проголошення;

б) двадцяти днів з дня її проголошення;

в) п'ятнадцяти днів з дня її проголошення;

г) трьох місяців з дня її проголошення.

7. Про відкриття апеляційного провадження у справі суд апеляційної інстанції постановляє:

а) рішення;

б) ухвалу;

в) постанову;

г) наказ.

8. Розгляд справ у суді апеляційної інстанції починається:

а) з відкриття першого судового засідання;

б) з відкриття першого судового засідання або через п'ятнадцять днів з дня відкриття апеляційного провадження, якщо справа розглядається без повідомлення учасників справи;

в) з відкриття першого судового засідання, якщо справа розглядається без повідомлення учасників справи;

г) через п'ятнадцять днів з дня відкриття апеляційного провадження.

9. На який строк за клопотанням сторони суд апеляційної інстанції може продовжити строк розгляду справи:

а) не більше як на десять днів;

б) не більше як на п'ятнадцять днів;

в) не більше як на двадцять днів;

г) не більше як на тридцять днів.

10. В яких випадках суд апеляційної інстанції може відкласти розгляд справи:

а) в разі неявки у судове засідання учасника справи;

б) в разі неявки у судове засідання учасника справи, щодо якого немає відомостей про вручення йому судової повістки;

в) в разі неявки у судове засідання учасника справи, щодо якого немає відомостей про вручення йому судової повістки, або за його клопотанням, коли повідомлені ним причини неявки буде визнано судом поважними;

г) за клопотанням учасника справи.

11. В яких випадках суд апеляційної інстанції залишає апеляційну скаргу без задоволення, а судове рішення без змін:

а) якщо визнає, що суд першої інстанції ухвалив судове рішення з додержанням норм матеріального і процесуального права;

б) якщо визнає, що суд першої інстанції ухвалив судове рішення з додержанням норм матеріального права;

в) якщо визнає, що суд першої інстанції ухвалив судове рішення з додержанням норм процесуального права;

г) якщо визнає, що суд першої інстанції порушив строки розгляду справи.

12. В чому полягає зміна судового рішення:

а) зміна його мотивувальної частини;

б) зміна його резолютивної частини;

в) зміна його мотивувальної та (або) резолютивної частини;

г) доповнення або зміна його мотивувальної та (або) резолютивної частини.

13. Які скарги розглядаються судом апеляційної інстанції без повідомлення учасників:

а) апеляційні скарги, які не підлягають розгляду в порядку спрощеного позовного провадження;

б) апеляційні скарги на рішення суду у справах з ціною позову менше ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;

в) апеляційні скарги на рішення суду у справах з ціною позову менше двохста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;

г) апеляційні скарги на рішення суду у справах з ціною позову менше ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, крім тих, які не підлягають розгляду в порядку спрощеного позовного провадження.

14. Протягом якого строку з дня вручення ухвали особа має право звернутися до суду апеляційної інстанції з заявою про поновлення строку:

а) десять днів;

б) п'ятнадцять днів;

в) тридцять днів;

г) шістдесят днів.

15. Протягом якого строку суддя-доповідач вирішує питання про залишення апеляційної скарги без руху:

а) десять днів з дня надходження апеляційної скарги;

б) п'ять днів з дня надходження апеляційної скарги;

в) тридцять днів з дня надходження апеляційної скарги;

г) шістдесят днів з дня надходження апеляційної скарги.

16. Питання про повернення апеляційної скарги суд апеляційної інстанції вирішує протягом:

а) десяти днів з дня надходження апеляційної скарги або з дня закінчення строку на усунення недоліків;

б) п'яти днів з дня надходження апеляційної скарги або з дня закінчення строку на усунення недоліків;

в) тридцяти днів з дня надходження апеляційної скарги або з дня закінчення строку на усунення недоліків;

г) п'ятнадцяти днів з дня надходження апеляційної скарги або з дня закінчення строку на усунення недоліків.



17. Питання про відмову у відкритті апеляційного провадження вирішується:

- а) не пізніше п'ятнадцяти днів з дня надходження апеляційної скарги або з дня закінчення строку на усунення недоліків;
- б) не пізніше п'яти днів з дня надходження апеляційної скарги або з дня закінчення строку на усунення недоліків;
- в) не пізніше десяти днів з дня надходження апеляційної скарги або з дня закінчення строку на усунення недоліків;
- г) не пізніше тридцяти днів з дня надходження апеляційної скарги або з дня закінчення строку на усунення недоліків.

18. Які процесуальні документи мають права подати учасники справи до суду апеляційної інстанції:

- а) заперечення;
- б) відзив;
- в) клопотання;
- г) зустрічний позов.

19. В чому полягає зміна судового рішення:

- а) в доповненні його мотивувальної частини;
- б) в зміні його резолютивної частини;
- в) в доповненні або зміні його мотивувальної частини;
- г) в доповненні або зміні його мотивувальної та (або) резолютивної частин.

20. В який строк після закінчення апеляційного провадження справа направляється до суду першої інстанції, який її розглянув:

- а) у п'ятиденний строк;
- б) у десятиденний строк;
- в) у тридцятиденний строк;
- г) у п'ятнадцятиденний строк.

### **Обов'язкові завдання**

#### **Практичне завдання №1.**

У липні 2017 року Петрушіна В.М. звернулася до Білоцерківського міськрайонного суду Київської області з позовом про стягнення аліментів на утримання неповнолітньої дитини, мотивуючи його тим, що з 11

листопада 2011 року по 23 серпня 2016 року вона перебувала з Петрушіним К.В. у зареєстрованому шлюбі.

27 листопада 2012 року рішенням Рокитнянського районного суду Київської області оголошено Петрушіна К.В. усиновлювачем малолітньої Петрушіна С.К. Внесено зміни до актового запису про народження Петрушіна С.К., а саме: прізвище дитини змінено на «ІНФОРМАЦІЯ\_5», по-батькові «ІНФОРМАЦІЯ\_5» змінено на «ІНФОРМАЦІЯ\_5», а також записано батьком дитини Петрушін К.В., ІНФОРМАЦІЯ\_2.

Рішенням Білоцерківського міськрайонного суду Київської області від 01 листопада 2017 року позов задоволено.

Стягнуто з Петрушіна К.В. в дохід держави судовий збір у розмірі 640 грн.

Не погоджуючись з рішенням суду першої інстанції, Петрушін К.В. подав апеляційну скаргу, посилаючись на те, що 12 липня 2017 року позивач звернулася до суду з вимогою про стягнення аліментів у твердій грошовій сумі - 1 650 грн. на місяць, але не менше 50% прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Просив скасувати рішення Білоцерківського міськрайонного суду Київської області від 01 листопада 2017 року та залишити позовну заяву без розгляду.

Чи підлягає апеляційна скарга задоволенню?

Яке рішення має прийняти апеляційний суд.

Чи відповідає розмір аліментів визначений судом першої інстанції вимогам закону?

## **Практичне завдання №2.**

У квітні 2009 року Іванченко О.О. звернувся до суду з позовною заявою до ТОВ «Побутсервіс» про стягнення заробітної плати, витрат на відрядження та стягнення моральної шкоди, посилаючись на те, що 30 жовтня 2008 року він був прийнятий до відповідача на роботу на посаду водія міжнародних перевозок на автомобіль НОМЕР\_1, НОМЕР\_2.

1 листопада 2008 року позивач відправився в рейс за маршрутом м. Дніпропетровськ - м. Стрий, Львівської області, - м. Ридберг /Німеччина/, звідки повернувся до Дніпропетровська 07 грудня 2008 року.

07 грудня 2008 року позивача з займаної посади звільнено за власним бажанням по ст. 38 КЗпП України, про що свідчить запис у трудовій книжці.

Однак, зважаючи на те, що при звільненні позивачеві не була виплачена заробітна плата та витрати на відрядження, він вимушений був звернутись з даним позовом до суду, в якому просив нарівні з вказаними сумами стягнути з відповідача на свою користь і заробітну плату за весь

час затримки розрахунку при звільненні, а також моральну шкоду, яку він оцінює у розмірі 5 000 гривень.

Не погоджуючись з позовними вимогами Іванченко О.О., ТОВ «Побутсервіс» звернулося до суду з зустрічною позовною заявою про відшкодування працівником матеріальної та моральної шкоди, заподіяної підприємству, посилаючись на те, що Іванченко О.О., знаходячись у трудових правовідносинах з ТОВ «Побутсервіс», використовував автомобіль роботодавця з своєю особистою метою, тобто для перевезення з Німеччини своїх особистих речей, придбаних там, в результаті чого товариство не отримало прибутку від виконання договірних зобов'язань з закордонними партнерами і в результаті чого товариству була заподіяна матеріальна шкода у розмірі 45 302 гривні 92 копійки та моральна шкода, яку товариство оцінює у розмірі 10 000 гривень і які ТОВ «Побутсервіс» просить стягнути на свою користь.

Рішенням Індустріального районного суду м. Дніпропетровська від 23 жовтня 2009 року з Іванченко О.О. на користь ТОВ «Побутсервіс» стягнуто матеріальну шкоду у розмірі 45 302 гривень 92 копійок та моральну шкоду у розмірі 1 000 гривень, а також понесені по справі витрати на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи у розмірі 581 гривні 52 копійок. У задоволенні позову Іванченко О.О. до ТОВ «Побудсервіс» про стягнення заробітної плати, витрат на відрядження і стягнення моральної шкоди відмовлено.

В апеляційній скарзі Іванченко О.О., посилаючись на допущені судом першої інстанції при постановці рішення порушення норм матеріального та процесуального права, просив його скасувати та ухвалити нове рішення, яким задовольнити його позовні вимоги, а у задоволенні позову ТОВ «Побутсервіс» відмовити.

Ухвалюючи рішення про відмову у задоволенні позову Іванченко О.О. про стягнення заробітної плати, витрат на відрядження і стягнення моральної шкоди та одночасно стягуючи з Іванченко О.О. на користь ТОВ «Побутсервіс» матеріальної та моральної шкоди, суд виходив з того, що Іванченко О.О. використовував автомобіль ТОВ «Побутсервіс» в своїх особистих цілях, без погодження з керівництвом.

Яке рішення має прийняти апеляційний суд?

В якій частині скарга підлягає задоволенню?

Чи підлягає задоволенню зустрічний позов ТОВ «Побутсервіс» до Іванченко О.О. про відшкодування працівником матеріальної та моральної шкоди, заподіяної підприємству?

### **Практичне завдання №3.**

У травні 2018 року позивач звернувся до суду з позовом Публічного акціонерного товариства комерційний банк «ПриватБанк» до Омельченко

П.В. про стягнення заборгованості. Посилаючись на те, що відповідно до умов укладеного договору за № б/н від 25 липня 2014 року Омельченко П.В. отримав кредит у вигляді встановленого кредитного ліміту на платіжну картку в розмірі 8000 гривень. Відповідач зобов'язався повертати кредит та сплачувати відсотки за користування кредитними коштами в строки та в порядку, встановлених кредитним договором.

Відповідно до змісту позовної заяви, договір складається з анкети - заяви позичальника, умов надання банківських послуг та правил користування платіжною карткою. Відповідач підтвердив свою згоду на те, що підписана заява разом з умовами надання банківських послуг, правилами користування платіжною карткою складає між ним та банком договір, що підтверджується підписом у заяві.

Відповідно до умов та правил надання банківських послуг, позичальник зобов'язується погашати заборгованість за кредитом, відсотками за його використання, за перевитрати платіжного ліміту, а також оплачувати комісії на умовах, передбачених цим договором.

Банк зазначає, що відповідач не виконує належним чином зобов'язання щодо своєчасного повернення грошових коштів для погашення заборгованості за кредитом, відсотками, а також іншими витратами відповідно до умов договору, у зв'язку з чим у відповідача виникла заборгованість, яка станом на 13 травня 2018 року складає 67103,05 грн., тому позивач просив суд стягнути з відповідача на свою користь дану заборгованість за кредитним договором № Б/Н від 25 липня 2014 року та судові витрати в розмірі 1762,00 грн. судового збору.

Рішенням Святошинського районного суду міста Києва від 29 серпня 2018 року в задоволенні позову відмовлено.

В своїй апеляційній скарзі АТ КБ «Приватбанк» просить рішення суду скасувати у зв'язку з порушенням судом норм матеріального та процесуального права та ухвалити нове рішення, яким задовольнити позовні вимоги в повному обсязі.

Чи підлягає оскаржуване рішення суду вимогам закону?

Чи правомірні дії суду першої інстанції?

Чи можливе задоволення апеляційної скарги АТ КБ «Приватбанк»?

Відповідь обґрунтуйте.

#### **Практичне завдання №4.**

У серпні 2017 року позивач Камова М.П. звернулася до суду з позовом до відповідача ОСББ «Павліченко, 26» про відшкодування збитків, завданих внаслідок заливки приміщення.

Свої позовні вимоги обґрунтувала тим, що Камовій М.П. на праві приватної власності належить нежиле приміщення АДРЕСА\_1 на підставі договору купівлі - продажу від 24.12.2008 року.

З технічного паспорту вбачається, що вказане приміщення розташоване на першому та підвальному поверхах багатоквартирного житлового будинку АДРЕСА\_1. Управителем вказаного багатоквартирного будинку є ОСББ «Павліченко, 26», що діє на підставі статуту.

Вказувала, що обов'язки управитель, в особі ОСББ «Павліченко, 26», виконує не в повному обсязі та неналежним чином.

Зазначала, що 06.05.2017 року близько 09.30 год. відбулось zalиття підвальної частини вищевказаного нежитлового приміщення, яке сталося внаслідок прориву водопровідної труби в місці встановленого вентиля у підвалі.

На думку позивача, залиття відбулось з вини ОСББ «Павліченко, 26», внаслідок неналежного утримання будинку та незабезпечення належного технічного стану неподільного майна. Крім того, внаслідок відсутності сантехніка та неможливості самостійно без голови правління ОСББ потрапити до підвального приміщення, де знаходиться водонапірний вентиль, Козенко П.П. тривалий час не вдавалось припинити залиття, а за відсутності електрика в таких умовах мав надзвичайний ризик ураження електричним струмом.

Крім того, позивач вважає, що саме завдяки бездіяльності відповідача, як управителя ОСББ «Павліченко, 26», їй завдана ще й моральна шкода, оскільки вона вкрай емоційно важко перенесла події того дня, що відобразилося на її здоров'ї. Завдану моральну шкоду оцінила в 5000 гривень.

Рішенням Білоцерківського міськрайонного суду Київської області від 07 вересня 2017 року в задоволенні позову Козенко П.П. відмовлено.

Не погоджуючись з рішенням суду, Козенко П.П. подала апеляційну скаргу, в якій просить скасувати рішення суду та ухвалити нове рішення, яким задовольнити позовні вимоги в повному обсязі, мотивуючи тим, що рішення було постановлено з порушенням норм процесуального права, неправильним застосуванням норм матеріального права та неповним з'ясуванням обставин, що мають значення для справи.

Чи підлягає апеляційна скарга задоволенню?

Проаналізуйте чи повно і всебічно суд першої інстанції з'ясував обставини справи.

Чи належну оцінку дав суд зібраним доказам і прийшов до правильного висновку про відмову у задоволенні позовних вимог?

### **Практичне завдання №5.**

У липні 2017 року Пономаренко В.В. звернулась до суду з позовом, в якому просила стягнути з Власенко П.П. на її користь відшкодування

завданої матеріальної шкоди в розмірі 46 708,00 грн., моральної шкоди в розмірі 40 000,00 грн. та судовий збір у розмірі 2 240,00 грн.

В обґрунтування заявлених вимог вказувала, в лютому 2017 року в будинку АДРЕСА\_1, яка належить позивачу на праві власності.

Згідно з Актом комісії у складі представників КП «Спецжитлофонд» від 08.02.2017 залив квартири відбулося з вище розташованої квартири АДРЕСА\_2, внаслідок механічного руйнування фільтра холодної води діаметром ?, який розташований на трубопроводі відводу для стояка в зазначену квартиру, після запірної арматури.

Відповідно до Висновку експерта за результатами проведення експертного будівельно-технічного дослідження № 8763 від 13.03.2017 вартість ремонтно-будівельних робіт, проведення яких необхідне для усунення пошкоджень, які утворились внаслідок заливки приміщень, квартири, становить 41 503,00 грн., позивач, з урахуванням вартості проведеної експертизи в розмірі 5 205,00 грн., просила стягнути ці кошти з власника квартири АДРЕСА\_2 – Власенко П.П.

Крім того, оскільки протягом тривалого часу позивач вимушена була миритися з неможливістю нормального користування квартирою та вирішувати питання щодо організації проведення ремонтних та відновлювальних робіт, тобто зазнала фізичних та душевних страждань внаслідок значного пошкодження власного майна, у зв'язку з цим вказувала, що їй було завдано відповідачем моральну шкоду в розмірі 40 000,00 грн.

Рішенням Шевченківського районного суду м. Києва від 11.09.2018 у задоволенні позову відмовлено.

В апеляційній скарзі позивач, посилаючись на порушення судом норм матеріального та процесуального права, просить рішення скасувати та ухвалити нове про задоволення позову. Вказує, що судом першої інстанції не правильно встановлені обставини справи та не надано належної оцінки всім наявним у справі доказам, внаслідок чого суд дійшов помилкового висновку про недоведеність позовних вимог.

Проаналізуйте дії суду першої інстанції.

Чи підлягає апеляційна скарга задоволенню?

Чи є Акт про заливку квартири від 08.02.2017 належним і допустимим доказом за яким можливо було б дійти однозначного висновку про заливку квартири внаслідок неправомірних дій відповідача?

Чи є належними і допустимим докази позивача?

## **Практичне завдання №6.**

Позивач Васирина М.М. звернулася до Печерського районного суду м. Києва з позовом до ПАТ «Київенерго», з якого просила стягнути на її користь завданої матеріальної шкоди в розмірі 21567 грн, моральної



шкоди у розмірі 16000 грн, а також судові витрати у розмірі 640 грн - судового збору за подання позовної заяви та 1400 грн - витрати за проведення експертизи.

В обґрунтування заявлених вимог Васирина М.М. посилається на те, що вона є власницею квартири АДРЕСА\_1, яка знаходиться на 5 поверсі п'ятиповерхового будинку. 18 січня 2017 року сталося zalиття її квартири з горища будинку. Згідно з актом від 18 січня 2017 року причиною zalиття стало некоректне підключення системи центрального опалення, роботи з яких виконувало ПАТ АК «Київенерго». Оскільки відповідач добровільно не відшкодовує завдані збитки позивач змушена була звернутись із даним позовом до суду.

Рішенням Печерського районного суду м. Києва від 24 травня 2018 року позов Васирина М.М. до ПАТ «Київенерго», третя особа - КП «Керуюча компанія з обслуговування житлового фонду Печерського району м. Києва», про відшкодування шкоди - задоволено частково.

Стягнуто з ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» на користь ОСОБА\_3 21 567 грн у відшкодування матеріальної шкоди, 5 000 грн. у відшкодування моральної шкоди, 1 400 грн. витрат на проведення експертизи та 640 грн у відшкодування судового збору.

В задоволенні решти позовних вимог - відмовлено.

Стягнуто з ПАТ «КИЇВЕНЕРГО» на користь держави судовий збір в розмірі 640 грн.

Не погоджуючись із таким рішенням суду Дуднік В.К. інтересах ПАТ «Київенерго» подав апеляційну скаргу в якій просив скасувати рішення Печерського районного суду м. Києва від 24 травня 2018 року та ухвалити нове про відмову у задоволенні вимог позивача у повному обсязі.

Яке рішення має прийняти суд?

Чи відповідають висновки суду першої інстанції обставинам справи та нормам матеріального права?

Як визначається розмір матеріальної та моральної шкоди?

### **Практичне завдання №7.**

У травні 2018 року Петренко В.В. звернувся до суду з позовом до Васильченко М.К. про стягнення заборгованості.

В обґрунтування заявлених вимог вказував, що 01.11.2015 Васильченко М.К. отримала від нього в позику кошти у розмірі 135 000,00 грн. Відповідач зобов'язалася повернути кошти до 01.11.2016 зі сплатою відсотків за їх користування у розмірі 10% щомісячно. На даний час, відповідач позичених коштів не повернула.

Рішенням Києво-Святошинського районного суду Київської області від 20.08.2018 у задоволенні позову відмовлено.

В апеляційній скарзі позивач, посилаючись на порушення судом норм матеріального права, просить рішення скасувати та ухвалити нове про задоволення позову. Зазначає, що суд не розглянув позовну вимогу про стягнення інфляційних збитків.

Ухвалою Київського апеляційного суду від 24.10.2018 поновлено строк на апеляційне оскарження, відкрито апеляційне провадження у справі та надано учасникам справи строк для подання відзиву.

Ухвалою Київського апеляційного суду від 20.11.2018 призначено справу до розгляду в порядку письмового провадження.

Заслухавши доповідь судді, вивчивши та дослідивши матеріали справи, перевіривши законність та обґрунтованість рішення в межах доводів апеляційної скарги, обговоривши доводи апеляційної скарги, суд приходить до висновку, що апеляційна скарга не підлягає задоволенню.

Вкажіть підстави відмови у задоволенні апеляційної скарги.

Чи правомірною є відмова?

Чи підлягають відшкодуванню судові витрати у зв'язку з переглядом справи у суді апеляційної інстанції?

Чи можна віднести дану справу до категорії малозначних справ?

Чи підлягає касаційному оскарженню дана апеляційна скарга?

### **Практичне завдання №8.**

У березні 2018 року Борисова А.Н. звернулася до суду з позовом до Борисова М.М. про збільшення розміру стягуваних аліментів, і в обґрунтування позовних вимог посилалась на те, що рішенням Білгород-Дністровського міськрайонного суду від 15.09.2015 року Борисов М.М. зобов'язаний сплачувати аліменти на користь Борисової А.Н. на утримання неповнолітньої доньки Борисової К.М. у твердій грошовій сумі 500 грн. щомісячно, починаючи з 01.07.2015 року.

Враховуючи те, що дитина проживає з позивачем та потребує більшого забезпечення для належного утримання, а також те, що прожитковий мінімум на дитину збільшився, позивач просила суд:

- збільшити розмір аліментів, визначених рішенням Білгород-Дністровського міськрайонного суду від 15.09.2015 року та стягувати з Борисова М.М. на користь Борисової А.Н. на утримання неповнолітньої Борисової К.М. у розмірі 1500 грн. щомісячно, починаючи стягнення з 08.06.2017 року;

- виконавчий лист, виданий на виконання рішення Білгород-Дністровського міськрайонного суду Одеської області від 15 вересня 2015 року по справі 495/4334/15-ц відкликати;

- стягнути з відповідача на її користь витрати на послуги адвоката у сумі 500 грн. та судові витрати у сумі 704,80 грн.

Рішення ухвалено у відсутності сторін.

Рішенням Білгород-Дністровського міськрайонного суду Одеської області від 02.05.2018 року позов Борисової А.Н. задоволено частково.

Збільшено розмір аліментів, визначених рішенням Білгород-Дністровського міськрайонного суду Одеської області від 15.09.2015 року по справі № 495/4334/15-ц, стягнувши з Борисова М.М., ІНФОРМАЦІЯ\_1 аліменти на користь Борисової А.Н., ІНФОРМАЦІЯ\_2 на утримання неповнолітньої дитини Борисової К.М., ІНФОРМАЦІЯ\_3 у розмірі 1500 грн. щомісячно, починаючи з дня набрання рішенням законної сили та до досягнення дитиною повноліття, а саме до 25.06.2032 року включно.

Вказаний розмір аліментів, визначений за рішенням суду у відповідності до ч.2 ст. 184 СК України підлягає індексації відповідно до закону.

Стягнуто з Борисова М.М. на користь Борисової А.Н., ІНФОРМАЦІЯ\_2 судовий збір у розмірі 704,80 грн., згідно квитанції № 18764161 від 23.03.2018 року та витрати на професійну правничу допомогу у розмірі 500 грн., згідно квитанції № 5046 від 23.03.2018 року.

Допущено негайне виконання рішення в частині стягнення з Борисова А.Н., ІНФОРМАЦІЯ\_1, паспорт НОМЕР\_3 від 10.03.2005 року, ІНН НОМЕР\_2, який мешкає за адресою: АДРЕСА\_1 суми платежу за один місяць, відповідно до вимог ст. 430 ч. 1 п. 1 ЦПК України.

В апеляційній скарзі Борисов М.М. просить рішення суду скасувати та ухвалити нове рішення про стягнення з нього аліментів в частці, а не грошовому еквіваленті.

Апеляційна скарга мотивована тим, що відповідач офіційно працює в ДП «ОСТ «Медик-2» та отримує зарплату у розмірі 3900 грн., тому згоден платити аліменти у розмірі ? частки його заробітку, відповідно до закону. Крім того, він проживає з іншою жінкою, яка має малолітню дитину, сплачує комунальні послуги, має витрати на проїзд до роботи, тому не в змозі буде виконати повністю рішення суду.

Матеріали справи не містять докази працевлаштування відповідача та дійсний дохід відповідача.

За станом здоров'я відповідач спроможний працевлаштуватися та сплачувати аліменти.

Чи підлягає апеляційна скарга задоволенню?

Чи можливе касаційне оскарження апеляційної скарги?

Чи допускається розгляд справи без виклику учасників?

Вкажіть порядок нарахування аліментів.

## **Практичне завдання №9.**

Ухвалою Орджонікідзевського міського суду Дніпропетровської області від 02 липня 2018 року цивільну справу за позовом Костюк К.В. до Товариства з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Форінт»,

Публічного акціонерного товариства «Райффайзен Банк Аваль» про визнання договору частково недійсним направлено за підсудністю до Печерського районного суду м. Києва для розгляду по суті .

В апеляційній скарзі, Костюк К.В., посилаючись на порушення судом норм процесуального права, ставить питання про скасування ухвали суду.

Апеляційну скаргу мотивовано тим, що суд першої інстанції повернув позовну заяву у порушення норм процесуального права, оскільки правовідносини між відповідачами по укладенню договору відступлення права вимоги за кредитним договором №М014/03-03/242 від 20 травня 2008 року відносно нього є похідними від умов кредитного договору №М014/03-03/242 від 20 травня 2008 року, а тому на ці правовідносини розповсюджується дія Закону України «Про захист прав споживачів».

02 жовтня 2018 року ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» подало відзив на апеляційну скаргу, посилаючись на те, ухвала суду від 02 липня 2018 року є законною та обґрунтованою, оскільки права позивача, як споживача у розумінні Закону України «Про захист прав споживачів» ніяким чином не порушуються, тому до спірних правовідносин норми Закону України «Про захист прав споживачів» не можуть бути застосовані.

Відповідно до ч.13 ст.7 ЦПК України, розгляд справи здійснюється в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами.

Перевіривши законність і обґрунтованість рішення суду в межах заявлених вимог і доводів апеляційної скарги, колегія суддів вважає, що апеляційна скарга задоволенню не підлягає з наступних підстав.

Направляючи справу для розгляду по суті за підсудністю до Печерського районного суду м. Києва відповідно до ст. 31 ЦПК України, суд першої інстанції посилався на те, що позивачем пред'явлено позов, який підлягає розгляду за правилами, визначеними положеннями ч.2 ст. 27 ЦПК України та враховуючи, що юридична адреса відповідачів знаходиться поза межами м. Покрова Дніпропетровської області, дійшов обґрунтованого висновку про те, що дана цивільна справа не підсудна Орджонікідзевському міському суду Дніпропетровської області.

Колегія суддів погоджується з зазначеним висновком з огляду на наступне.

Відповідно до вимог ч.2 ст. 27 ЦПК України позови до юридичних осіб пред'являються в суд за їхнім місцезнаходженням згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Судом встановлено, що рішенням Орджонікідзевського міського суду Дніпропетровської області від 04 лютого 2015 року у цивільній справі № 184/3812/14-ц за позовом ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» до Костюк К.В. про стягнення заборгованості стягнуто з Костюк К.В. заборгованість за кредитним договором № МО14/03-03/242 від 20 травня 2008 року у розмірі 1 113 092,30 грн.

Рішенням Апеляційного суду Дніпропетровської області від 16 квітня 2015 року рішення суду першої інстанції змінено частково, стягнуто з Костюк К.В. на користь ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» заборгованість за кредитним договором № М014/03-03/242 від 20 травня 2008 року, яка складається із: заборгованість за кредитним договором в розмірі 62 554,39 доларів США; заборгованість по процентам в розмірі 5 264,94 доларів США; пеня за порушення строків повернення кредиту в розмірі 6 181,36 грн; пеня за порушення строків сплати процентів у розмірі 4 869,11 грн, в іншій частині рішення залишено без змін.

19 травня 2015 року на виконання зазначеного рішення було видано відповідний виконавчий лист.

Зазначений виконавчий документ був пред'явлений до виконання у Покровський міський відділ ДВС Головного територіального управління юстиції у Дніпропетровській області ДВС, де сума заборгованості була частково стягнута за рахунок реалізації іпотечного майна.

11 квітня 2018 року між ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» та ТОВ «Фінансова компанія «Форінт» укладено Договір (портфельного відступлення прав вимоги) № Б/Н, згідно з умовами якого ТОВ «ФК «Форінт» передав (сплатив) ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» загальну вартість прав вимоги, а ПАТ «Райффайзен Банк Аваль» відступив ТОВ «ФК «Форінт» Права Вимоги за кредитним договором № М014/03-03/242 від 2 травня 2008 року, укладеним в рамках Генеральної кредитної угоди № М014/03-03/238 від 16 травня 2008 року, зі змінами і доповненнями та укладеними додатковими угодами до них (надалі-Кредитний договір), в обсягах та умовах, що існували на дату відступлення прав вимоги, в тому числі вимоги задоволені рішенням Орджонікідзевського міського суду Дніпропетровської області від 04 лютого 2015 року у цивільній справі за № 184/3812/14-ц за кредитним договором №М014/03-03/242 від 20 травня 2008 року в сумі заборгованості за кредитом - 62 554,39 доларів США; заборгованість по процентам в розмірі 5 264,94 доларів США; пеня за порушення строків повернення кредиту в розмірі 6 181,36 грн; пеня за порушення строків сплати процентів у розмірі 4 869,11 грн

Згідно з Реєстром відступлених Прав Вимоги від 11 квітня 2018 року розмір заборгованості становить: основна заборгованість - 38 833,39 доларів США, нараховані проценти за користування кредитом - 34 865,83 доларів США. штрафні санкції за прострочення повернення заборгованості - 11 050,47 грн.

Проте, предметом спору у даній справі є позовні вимоги до відповідачів про визнання частково недійсним договору між ними в частині відступлення Права Вимоги за кредитним договором відносно позивача. Отже, відповідачами у справі є юридичні особи, місцезнаходженням яких є м. Київ, а саме: АТ «Райффайзен Банк Аваль» зареєстровано за адресою: м. Київ, Печерський район, вул. Лескова, 9, а ТОВ «Фінансова компанія «Форінт» зареєстровано за адресою: м. Київ,



Печерський район, б-р Лесі Українки, 34, офіс 212, що відноситься до територіальної підсудності Печерського районного суду м. Києва.

Проаналізуйте ситуацію.

Вкажіть підстави для скасування для скасування судового рішення колегією суддів.

Чи підлягає скарга задоволенню?

Чи можуть бути доводи апеляційної скарги позивача щодо застосування до спірних правовідносин Закону України «Про захист прав споживачів» прийняті до уваги?

### **Практичне завдання №10.**

Карпушіна А.М. звернулася з позовом до Іваненко П.П., третя особа Поляков С.В. про визнання недійсним правочину вчиненого під впливом обману і визнання факту прийняття спадщини. В подальшому позивач уточнив позовні вимоги, просив встановити факт прийняття ним спадщини, яка відкрилася та визнати недійсним свідоцтво про право на спадщину за законом, видане 21.04.1988 року Жовківською (в минулому Нестеровською) державною нотаріальною конторою на ім'я його матері, Ракової О.О.

В обґрунтування позовних вимог зазначає, що помер його батько, Раков М.С., який проживав в м. Рава-Руська Жовківського району Львівської області, після смерті якого відкрилася спадщина на належне йому на день смерті майно. Оскільки до і після смерті батька, він разом з ним проживав у незавершеному будівництвом житловому будинку, вважає, що відповідно до ст. 549 ЦК УРСР є таким, що прийняв спадщину, а відтак, як спадкоємець першої черги, мав право на спадкування та видачу йому свідоцтва про право на спадщину за законом. Вважає, що його матір отримала свідоцтво про право на спадщину грошового вкладу незаконно, так як в заяві про видачу свідоцтва про право на спадщину не зазначила інших спадкоємців, а також яке саме спадкове майно підлягало спадкуванню, хоч на час смерті батька, крім грошового вкладу, був ще незавершений будівництвом будинок в АДРЕСА\_1. Позивач вважає, що його безпідставно не закликали до спадкування, безпідставно видали свідоцтво про право на спадщину за законом лише на матір, чим порушено його право на спадкування після смерті батька. Крім того, просив поновити строк звернення до суду з позовом, мотивуючи тим, що повне рішення Апеляційного суду Львівської області від 28.04.2014 року ним отримано лише 13.05.2014 року, з якого він дізнався, що підставою для відмови у задоволенні позовних вимог було невнесення його імені в свідоцтво про право на спадщину, яке видано на ім'я матері Ракової О.О., 21.04.1988 року. Вважав, що це є поважною причиною пропуску ним строку на звернення до суду з такими позовними вимогами.



Оскаржуваним рішенням у задоволенні позовної вимоги позивача Карпушіна Н.М. про встановлення факту прийняття ним спадщини Ракова М.С., яка відкрилась ІНФОРМАЦІЯ\_1 - відмовлено. У задоволенні позовної вимоги позивача Карпушіна Н.М. про визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину Ракова М.С. по закону, виданого 21.04.1988 року Нестеровською державною нотаріальною конторою Раковій О.О. - відмовлено.

Рішення в апеляційному порядку оскаржив Карпішіна Н.М. вважає, що рішення суду ухвалене з порушенням норм матеріального права при неповно з'ясованих обставинах, що мають значення для справи, а висновки суду не відповідають дійсним обставинам справи. В апеляційній скарзі зазначає, що суд першої інстанції безпідставно не взяв до уваги ту обставину, що він постійно проживав з батьком (спадкодавцем) до і після відкриття спадщини, що підтверджується записами про реєстрацію в будинковій книзі і виникненні права на користування житловою площею, яка була надана йому у користування спадкодавцем. Зазначає і те, що суд першої інстанції безпідставно не взяв до уваги його твердження про те, що вступом його в управління і користування спадковим майном після відкриття спадщини, є обставини, які встановлені в рішенні Апеляційного суду Львівської області в справі №444/2843/12 від 28.04.2014 р., а саме, встановлено обставини фактичного вступу його в управління і користування спадковим майном, яке складалось з предметів домашнього вжитку і обстановки, предметів домашнього господарства, які були ним успадковані у відповідності до ст. 533 ЦК УРСР, будівельних матеріалів, обладнання, власником яких був спадкодавець. Враховуючи наведене просить скасувати рішення суду першої інстанції та ухвалити нове судове рішення, яким його позовні вимоги задовольнити повністю.

Чи підлягає скарга задоволенню?

Чи є поважною причина пропущення строку позовної давності?

Чи є порушеним право позивача на спадкування після смерті його батька, Ракова М.С., а заявлені ним позовні вимоги є підставними?

Вкажіть, що є підставою для відмови в задоволенні позову Карпушіна Н.М.

### **Підготувати словник з основних термінів:**

апеляція, апеляційне провадження, право апеляційного оскарження, апеляційна скарга, повноваження апеляційного суду, відкриття апеляційного провадження, відзив на апеляційну скаргу, постанова суду апеляційної інстанції.

## Бібліографічний список

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. №30. с. 141.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод Офіційний вісник України від 16.04.1998. № 13. № 32 від 23.08.2006. С. 270.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року. Відомості Верховної Ради. 2003. №№ 40-44. С. 356.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року. Відомості Верховної Ради. 2004. №40-41, 42. С. 492.
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон від 02.06.2016. Відомості Верховної Ради. 2016. № 31. С. 545.
6. Про виконавче провадження: Закон від 02.06.2016. Відомості Верховної Ради. 2016. № 30. С. 542.
7. Про судову практику розгляду цивільних справ в апеляційному порядку: Постанова Пленуму ВСУ від 24.10.2008 № 12 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-08>.
8. Про застосування норм цивільного процесуального законодавства, що регулюють провадження у справі до судового розгляду: Постанова Пленуму ВСУ від 12.06.2009 р. № 5 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/3adf2d0e52f68d76c2256c080037bac9/3bbb0ab0220f6b9bc22575de004e6fc0?open Document>.
9. Рішенні Конституційного Суду України від 11 березня 2010 р. №8-рп/2010 . Офіційний вісник України. 2010. № 21. С. 31.
10. Рішення Конституційного Суду України від 11 грудня 2007 року № 11-рп/2007 . Офіційний вісник України. 2008. № 29. С. 34.
11. Андронов І. В. Ухвалення рішення судом апеляційної інстанції в цивільному процесі. Актуальні проблеми цивільного права та процесу: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет – конференції ім. Ю. С. Червоного (м. Одеса, 13 груд. 2013 р.) за загальною редакцією М. Мінченко; МОН України; НУ ОЮА. Одеса: Фенікс. 2014. С. 10-12.
12. Батрин О.В. Приєднання до апеляційної скарги в цивільному судочинстві України. Науковий вісник Чернівецького університету. 2013. №682. С. 86-90.
13. Бондаренко Н.Л. До питання про виникнення і розвиток інституту апеляції в зарубіжних країнах. Університетські наукові записки. 2005. № 3. С. 85-92.
14. Борисова Е.А. Апелляция в гражданском (арбитражном) процессе (изд. второе, испр. и доп.) М.: Городец. 2000. 287 с.
15. Бородін М.М. Оскарження і розгляд цивільних справ у порядку апеляції (судова практика). Судова апеляція. 2005. № 1. С. 112-114.

16. Васильєв С.В. Порівняльний цивільний процес. Підручник. К.: Алерта. 2015. 352 с.
17. Гусаров К.В. Інстанційний перегляд судових рішень у цивільному судочинстві: дис... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого» Харків. 2011. 431 с.
18. Дем'янова О.В. Повноваження суду апеляційної інстанції по скасуванню судових рішень в цивільному судочинстві та підстави їх застосування. Форум права. 2010. № 4. С. 274–280.
19. Зайвий Т. В. Правова природа видів цивільного судочинства у юридичній літературі та законодавстві України: порівняльний аналіз. Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. 2010. Вип. 56. С. 150–155.
20. Зайвий Т. В. Розвиток концепції видів цивільного судочинства у законодавстві пострадянських країн . Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. 2012. Вип. 66. С. 360–365.
21. Захарова О. Процесуальні гарантії в цивільному процесі. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2010. № 83. С. 32
22. Захарова О.С. До питання про цивільну процесуальну форму. Вісник Академії адвокатури України. 2009. Вип. 2. С. 27-30.
23. Захарова О.С. До проблеми визначення завдань цивільного судочинства . Часопис цивільного і кримінального судочинства. 2013. № 6 (15). С. 61-67.
24. Захарова О.С. Завдання цивільного судочинства. Деякі теоретичні проблеми. Адвокат. 2009. № 11. С. 10-13.
25. Лічман Л.Г. Деякі особливості правозастосування в сучасному цивільному процесі: до питання про джерела цивільного процесуального права України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2012. Частина II. Том 1. С. 206-208.
26. Лічман Л.Г. Деякі особливості правозастосування у сучасному цивільному процесі: до питання про джерела цивільного процесуального права України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2013. Випуск 21. Частина I. Том 1. С. 244-246.
27. Лічман Л.Г. Значення судової практики для правозастосування у цивільному судочинстві України . Вісник Верховного суду України. 2011. № 6. С. 34–38.
28. Лічман Л.Г. Про деякі процесуальні форми застосування та тлумачення судом норм цивільного законодавства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Вип. 24. Том 2. С. 60-63.
29. Дем'янова О.В. Заява про апеляційне оскарження: окремі питання правового регулювання. Університетські наукові записки. 2005. № 4. С. 114-116.

30. Дрішлюк А.І. Деякі питання зловживання правом на апеляційне оскарження судових рішень за цивільним процесуальним законодавством України. Зловживання цивільними процесуальними правами: шляхи протидії: матер. круглого столу (м. Одеса, 27 лист. 2015 р.) Одеса: Фенікс. 2015. С. 10-12.

31. Заїка Ю.В. Право на оскарження судового рішення // Проблеми цивільного права та процесу: матеріали наук. – практ. конф., присвяч. світлій пам'яті О. А. Пушкіна, 27 трав. 2016 р. Харків: ХНУВС. 2016. С. 54-56.

32. Захарова О.С. Проблемні аспекти визначення меж розгляду справ судом апеляційної інстанції. Цивільне судочинство у світлі судової реформи в Україні: матеріали Міжнар. наук. – практ. конф. ім. Ю. С. Червоного. Одеса:Фенікс. 2015. С. 61-64.

33. Захарова О.С. Сутність інституту апеляції в цивільному процесі України. 2015. №12. С. 129-131.

34. Згама А.О. Апеляційний перегляд судових актів за цивільним, господарським та адміністративним процесуальним законодавством: питання уніфікації та диференціації. Юридичний науковий електронний журнал. 2015. №1. С.67-70.

35. Фурса С.Я. Цивільний процес України: Проблеми і перспективи: [науково-практичний посібник] Київ. 2006. 448 с

36. Фурса С. Я., Фурса Є. І., Щербак С. В. Цивільний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар: У 2 т. / За заг. ред.. С.Я.Фурси. Київ. 2010. Т. 1. 1044 с.

37. Цивільне процесуальне право України: Підручник / Бичкова С. С., Бірюков І. А., Бобрик В. І. та ін.; За заг. ред. С. С. Бичкової. Київ. 2009. 760 с.

38. Цивільний процес України: академічний курс: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / [за ред. С. Я. Фурси]. Київ. 2009. 848 с.

39. Цивільний процесуальний кодекс: науково-практичний аналіз / З.Ромовська, Н. Шумська, Н. Шумська. Київ. 2013. 600 с.

40. Цивільний процес України: підручник / За заг. ред. Є. О. Харитоновна, О. І. Харитонової, Н. Ю. Голубевої. Київ. 2012. 536 с.

41. Цивільний процес України : підручник; [за загальною ред. д.ю.н., доцента М. М. Ясинка]. Київ. 2014. 744 с.

42. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути / Комаров В.В., Гусаров К.В., Сакара Н.Ю. та ін.; за ред.. В.В. Комарова. Харків. 2016. 848 с.

## **Тема 12. КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ**

Суть і значення касаційного оскарження і перевірки рішень і ухвал суду першої інстанції, які були предметом розгляду у апеляційному порядку та рішень і ухвал апеляційного суду. Підстави касаційного оскарження.

Право касаційного оскарження та процесуальний порядок його реалізації. Суб'єкти права касаційного оскарження. Об'єкт касаційного оскарження. Строк на касаційне оскарження.

Форма і зміст касаційної скарги. Порядок подання касаційної скарги.

Відкриття касаційного провадження. Витребування справи Верховним судом, надіслання копій касаційної скарги особам, які беруть участь у справі. Заперечення на касаційну скаргу. Приєднання до касаційної скарги. Доповнення, зміна касаційної скарги або відкликання її та відмова від неї.

Підготовка справи до касаційного розгляду. Порядок розгляду справи судом касаційної інстанції. Межі розгляду справи.

Повноваження суду касаційної інстанції при перегляді рішення суду. Підстави для відхилення касаційної скарги і залишення рішення без змін. Підстави для повного або часткового скасування рішення і передачі справи на новий розгляд до суду першої або апеляційної інстанції. Підстави для постановлення ухвали про скасування рішення апеляційного суду і залишення в силі судового рішення суду першої інстанції, що було помилково скасоване апеляційним судом. Підстави для постановлення ухвали про скасування судових рішень і закриття провадження у справі або залишення заяви без розгляду. Підстави для скасування судових рішень і ухвалення нового рішення або зміни рішення, не передаючи справи на новий розгляд.

Форма і зміст ухвали та рішення суду касаційної інстанції. Законна сила рішення і ухвали суду касаційної інстанції.

### **Питання для самоконтролю:**

Суд касаційної інстанції.

Суть і значення касаційного оскарження і перевірки рішень та ухвал суду першої інстанції, які були предметом розгляду у апеляційному порядку та постанов і ухвал апеляційного суду.

Підстави касаційного оскарження.

Право касаційного оскарження та процесуальний порядок його реалізації.

Суб'єкти права касаційного оскарження.

Об'єкти касаційного оскарження.

Строки на касаційне оскарження.

Форма і зміст касаційної скарги.

- Сплата судового збору за подання касаційної скарги.
10. Порядок подання касаційної скарги.
  11. Залишення касаційної скарги без руху.
  12. Відкриття касаційного провадження.
  13. Відмова у відкритті касаційного провадження у справі.
  14. Відзив на касаційну скаргу.
  15. Підстави закриття касаційного провадження.
  16. Витребування справи судом касаційної інстанції, надіслання копій касаційної скарги особам, які беруть участь у справі.
  17. Заперечення на касаційну скаргу.
  18. Приєднання до касаційної скарги.
  19. Доповнення, зміна касаційної скарги або відкликання її та відмова від неї.
  20. Межі розгляду справи судом касаційної інстанції.
  21. Порядок розгляду справи судом касаційної інстанції.
  22. Порядок розгляду касаційної скарги, що надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення касаційного розгляду справи.
  23. Порядок укладення сторонами мирової угоди в касаційному провадженні.
  24. Повноваження суду касаційної інстанції.
  25. Порядок прийняття постанов судом касаційної інстанції.
  26. Постанова суду касаційної інстанції.
  27. Порядок проголошення постанови судом касаційної інстанції.
  28. Окрема ухвала суду касаційної інстанції.
  29. Вручення судових рішень суду касаційної інстанції.
  30. Порядок повернення справ після закінчення касаційного провадження.

### **Тести для самоконтролю:**

1. Судом касаційної інстанції у цивільних справах є:
  - а) окружний суд ;
  - б) суд першої інстанції;
  - в) апеляційний суд;
  - г) Верховний Суд.
  
2. Касаційна скарга подається у строк:
  - а) десять днів з дня проголошення ухвали або постанови суду апеляційної інстанції;
  - б) двадцять днів з дня проголошення ухвали або постанови суду апеляційної інстанції;
  - в) тридцять днів з дня проголошення постанови суду апеляційної



інстанції;

г) два місяці з дня проголошення ухвали або постанови суду апеляційної інстанції.

3. Рішення і ухвали суду першої інстанції після їх перегляду в апеляційному порядку, а також постанови і ухвали апеляційного суду – з підстав неправильного застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права-це:

- а) об'єкт касаційного оскарження;
- б) право касаційного оскарження;
- в) підстави касаційного оскарження;
- г) суть касаційного провадження;

4. У разі пропуску строку на касаційне оскарження:

- а) особа не має права на оскарження;
- б) особа має право знову звернутися до суду апеляційної інстанції;
- в) особа може реалізувати це право через окружний суд;
- г) особа, якій повне судове рішення не було вручено у день його проголошення або складення, має право на поновленого пропущеного строку на касаційне оскарження.

5. Який документ виноситься при поновлені строку на касаційне оскарження:

- а) постанова;
- б) ухвала;
- в) судовий наказ;
- г) вирок.

6. Касаційна скарга подається:

- а) до апеляційного суду;
- б) безпосередньо до суду касаційної інстанції;
- в) до суду першої інстанції;
- г) подається через прокурора.

7. Заява про приєднання учасників справи до касаційної скарги, поданої особою, на стороні якої вони виступали, подається:

- а) до початку розгляду справи в суді касаційної інстанції;
- б) двадцяти днів з дня подання касаційної скарги;
- в) протягом тридцяти днів з дня подання касаційної скарги;
- г) протягом семи днів з дня подання касаційної скарги.

8. Особа, яка подала касаційну скаргу, має право доповнити чи змінити її протягом:

- а) десяти днів після подання касаційної скарги;
- б) строку на касаційне оскарження;
- в) двадцяти днів з дня подання касаційної скарги;
- г) протягом семи днів з дня подання касаційної скарги.

9. Після отримання справи суддя-доповідач готує доповідь, у якій викладає обставини, необхідні для ухвалення рішення суду касаційної інстанції протягом:

- а) п'яти днів;
- б) семи днів;
- в) десяти днів;
- г) двадцяти днів.

10. Розгляд справ у суді касаційній інстанції здійснюється:

- а) одним суддею;
- б) колегією у складі не менше п'яти суддів;
- в) двома суддями;
- г) колегією у складі не менше трьох суддів;

11. Неявка сторони або інших осіб, які беруть участь у справі, повідомлених про час і місце розгляду справи тягне за собою наслідки:

- а) відкладання судового засідання;
- б) перенос судового засідання на визначену дату;
- в) ухвали рішення на користь особи, яка подала скаргу;
- г) не перешкоджає розгляду справи.

12. Попередній розгляд справи має бути проведений протягом:

- а) 3 днів після складення доповіді суддею-доповідачем;
- б) 10 днів після складення доповіді суддею-доповідачем;
- в) 15 днів після складення доповіді суддею-доповідачем;
- г) 5 днів після складення доповіді суддею-доповідачем.

13. У разі несплати суми судового збору чи несплати витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи:

- а) суддя постановляє постанову про залишення скарги без руху;

- б) суддя постановляє ухвалу про залишення скарги без руху;
- в) суддя відмовляє у відкритті касаційного провадження;
- г) суддя постановляє ухвалу про відкриття справи.

14. Особа, яка подала касаційну скаргу, до постановлення ухвали про відкриття касаційного провадження має право її:

- а) відкликати;
- б) доповнити;
- в) змінити;
- г) відмовитись.

15. Особа, яка подала касаційну скаргу, має право відмовитись від неї:

- а) до початку розгляду справи у суді касаційної інстанції;
- б) до закінчення касаційного провадження;
- в) протягом строку на касаційне оскарження;
- г) не має право відмовитися від неї.

16. Постанова суду касаційної інстанції є:

- а) остаточною і оскарженню не підлягає;
- б) не є обов'язковими для суду першої чи апеляційної інстанції при повторному розгляді справи;
- в) на розсуд суду подається для суду першої чи апеляційної інстанції при повторному розгляді справи;
- г) взагалі не подається для суду першої чи апеляційної інстанції при повторному розгляді справи.

17. Чи мають право сторони між собою укласти мирову угоду під час касаційного розгляду?

- а) не мають такого права;
- б) так, під час попереднього розгляду справи;
- в) так, на будь якій стадії розгляду справи;
- г) так, після подання касаційної скарги.

18. Постанова суду касаційної інстанції набирає чинності:

- а) після п'яти днів з дня її проголошення;
- б) на наступний день з дня її проголошення;
- в) через тиждень з дня її проголошення;
- г) з моменту її прийняття.

19. Після закінчення касаційного провадження справа повертається до:

- а) апеляційного суду;
- б) суду першої інстанції;
- в) до суду, який її розглядав;
- г) залишається в Верховному Суді.

20. Постанова суду касаційної інстанції:

- а) виготовляється в письмовій формі і містить в собі вступну, описову, мотивувальну частини;
- б) виготовляється в письмовій формі і містить в собі вступну, описову, мотивувальну, резолютивну частини.
- в) виготовляється в письмовій формі і містить в собі описову, мотивувальну, резолютивну частини.
- г) виготовляється в письмовій формі і містить в собі вступну, мотивувальну, резолютивну частини.

### **Обов'язкові завдання:**

#### **Практичне завдання №1.**

Позивач Ковальов В.В., який є інвалідом І групи звернувся до районного суду із позовом про стягнення зі своєї повнолітньої доньки Ісаєвої О.В. – відповідача аліментів на своє утримання.

У позовній заяві він зазначив, що є непрацездатною особою внаслідок інвалідності та потребує сторонньої допомоги у виконанні життєво важливих соціальних функцій. Єдиним доходом є пенсія для осіб із інвалідністю, інших джерел доходу немає. Дочка в добровільному порядку матеріально йому не допомагає та не піклується про нього.

Водночас донька позивача звернулась до суду із зустрічним позовом про звільнення від обов'язку утримання непрацездатного батька аргументуючи його тим, що останній ухилявся від виконання своїх батьківських обов'язків щодо її належного виховання та утримання до її повноліття, має заборгованість з аліментів на її утримання та не надав їй дозволу на виїзд за кордон на спортивні змагання, чим позбавив її фізичного та спортивного розвитку.

Рішенням суду першої інстанції у позові Ковальова В.В. відмовлено та задоволено зустрічний позов Ісаєвої О.В.. Обґрунтовуючи своє рішення суд першої інстанції вказав на те, що позивачем не надано доказів про його стан здоров'я та щомісячний розмір понесених ним витрат на лікування, а також про те, що позивач має скрутне матеріальне становище, що виключає можливість застосування частини першої статті 202 СК України.

З таким рішенням погодився і суд апеляційної інстанції.

На вказані рішення позивачем Ковальовим В.В. було подано касаційну скаргу, яку вмотивовано тим, що його колишня дружина чинила йому перешкоди у виконанні своїх батьківських обов'язків та добровільно відмовилась від будь-якої допомоги на утримання дитини. Лише наприкінці 2005 року вона звернулася в суд з позовом про стягнення аліментів на утримання дитини.

В свою чергу касаційний суд частково задовольнив вказану скаргу - погодився із залишенням без задоволення і залишив без задоволення зустрічний позов.

Чи правильно вчинив суд касаційної інстанції, надайте розгорнуту відповідь?

Який порядок подання касаційної скарги?

Який порядок відкликання касаційної скарги?

Вкажіть повноваження суду касаційної інстанції за результатами розгляду касаційної скарги.

### **Практичне завдання №2.**

27 січня 2018 року подана до Верховного Суду касаційна скарга Варецької О.В. на рішення Святошинського районного суду м. Києва від 24 грудня 2015 року та постанову Апеляційного суду міста Києва від 21 грудня 2017 року.

Ухвалою Верховного Суду від 7 березня 2018 року поновлено Варецькій О.В. строк на касаційне оскарження рішення Святошинського районного суду м. Києва від 24 грудня 2015 року та постанови Апеляційного суду міста Києва

від 21 грудня 2017 року; касаційну скаргу Варецької О.В. на рішення Святошинського районного суду м. Києва від 24 грудня 2015 року та постанову Апеляційного суду міста Києва від 21 грудня 2017 року залишено без руху і надано заявнику десять днів з дня вручення копії цієї ухвали для подання доказів сплати судового збору в розмірі 2 814 грн 76 коп.

5 червня 2018 року до Верховного Суду надійшла заява від Максакової Р.О. з квитанцією про сплату нею судового збору за подання касаційної скарги у справі № 759/14089/15-ц у розмірі 2 814 грн 76 коп.

Хто має право касаційного оскарження?

В якій формі подається касаційна скарга?

Які існують строки на касаційне оскарження?

Яка ставка судового збору за подання касаційної скарги?

### **Практичне завдання №3.**

Прокурор обґрунтував потребу звернутися з касаційною скаргою

необхідністю захистити порушені інтереси держави при розпорядженні земельною ділянкою державної форми власності, яку, за доводами прокурора, незаконно передано у власність позивачу для ведення особистого селянського господарства із земель сільськогосподарського призначення державної власності, розташованої за межами населених пунктів. Прокурор, зокрема, вказав на відсутність реагування на судові рішення з боку РДА, яка уповноважена державою здійснювати відповідні функції у спірних правовідносинах.

Втім, Верховний Суд відмовив прокурору у прийнятті касаційної скарги, зазначивши, що підставою для представництва прокурором інтересів держави в суді є належне обґрунтування, підтверджене достатніми доказами, зокрема, але не виключно, повідомленням прокурора на адресу відповідного суб'єкта владних повноважень про звернення до суду від його імені, відповідними запитам, а також копіями документів, отриманих від суб'єкта владних повноважень, що свідчать про наявність підстав для такого представництва(частини 3, 4 ст. 53 КАС України, ч. 3 ст. 23 Закону України «Про прокуратуру»). За відсутності належних підстав для звернення прокурора до суду скарга підлягає поверненню.

Проаналізуйте вказану ситуацію.

Чи може прокурор вважатися альтернативним суб'єктом звернення до суду і замінювати належного суб'єкта владних повноважень, який може і бажає захищати інтереси держави?

Чи повинні органи прокуратури сплачувати судовий збір за подання касаційної скарги?

Який порядок повернення касаційної скарги?

#### **Практичне завдання №4.**

У січні 2018 року Варанський О.Г. звернувся до суду з позовом до ДП

«Дніпрообленерго» про стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу, обґрунтовуючи свої вимоги тим, що рішенням Ленінського районного суду м. Дніпропетровська, залишеним без змін ухвалою Апеляційного суду Дніпропетровської області області, його було поновлено на посаді заступника директора державного підприємства «Дніпрообленерго», стягнуто з відповідача на його користь середній заробіток за час вимушеного прогулу у сумі 145 416,77 грн.

Оскільки відповідач поновив його на роботі через два місяці після винесення ухвали Апеляційним судом Дніпропетровської області, час його вимушеного прогулу збільшився, а розмір середнього заробітку становить 436 250,31 грн.



Посилаючись на зазначені обставини, Варанський О.Г. просив стягнути з ДП «Дніпрообленерго» на його користь середній заробіток у сумі 436 250,31 грн. за час вимушеного прогулу.

Рішенням Ленінського районного суду м. Дніпропетровська у задоволенні позову Варбанському О.Г. було відмовлено.

Постановою Апеляційного суду Дніпропетровської області рішення суду першої інстанції було скасовано та ухвалено нове рішення про задоволення позову. Стягнуто з ДП «Дніпрообленерго» на користь позивача

середній заробіток за час вимушеного прогулу у розмірі 436 250,31 грн.

Відповідач - ДП «Дніпрообленерго» звернувся до Верховного Суду із касаційною скаргою на рішення суду апеляційної інстанції, в якій просив скасувати рішення апеляційного суду та залишити в силі рішення суду першої інстанції, посилаючись на неправильне застосування апеляційним судом норм матеріального права та порушення норм процесуального права.

Обґрунтовуючи свою скаргу відповідач посилався на те, що вина підприємства у невиконанні рішення суду про поновлення позивача на роботі відсутня, що було правильно встановлено судом першої інстанції, а тому підстав для стягнення з відповідача на користь позивача середнього заробітку за час вимушеного прогулу відсутні.

Під час ознайомлення зі змістом касаційної скарги та доданими до неї

матеріалами, суддя-доповідач звернув увагу на те, що у постанові у справі Верховний Суд вже дійшов висновку, що затримкою виконання рішення суду про поновлення працівника на роботі є саме не видання власником (уповноваженим органом) наказу про поновлення працівника на роботі після проголошення судового рішення.

Зважаючи на це, суддею-доповідачем було постановлено ухвалу про відмову у відкритті касаційного провадження, у зв'язку з необґрунтованістю касаційної скарги.

Проаналізуйте вказану ситуацію.

Визначте порядок подання касаційної скарги та процедуру відкриття касаційного провадження.

Чи були в наведеній ситуації підстави для відмови у відкритті касаційного провадження?

Чи дотримався в наведеному випадку суд вимог ЦПК України?

### **Практичне завдання №5.**

Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду розглянув у порядку спрощеного позовного

провадження касаційну скаргу Петрова О.П. на постанову Апеляційного суду Дніпропетровської області від 29 травня 2018 року.

Суть справи: у вересні 2015 року публічне акціонерне товариство «Державний ощадний банк України» (далі - ПАТ «Ощадбанк») звернулося до суду із позовом до Петрова О.П. про спонукання до виконання мирової угоди шляхом стягнення боргу.

Позовна заява мотивована тим, що ухвалою Магдалинівського районного суду Дніпропетровської області від 12 грудня 2008 року було визнано мирову угоду, укладену 03 грудня 2008 року між ПАТ «Ощадбанк» і Петровим О.П., за умовами якої останній зобов'язався у строк до 01 листопада 2014 року повернути заборгованість за кредитом, отриманим у ПАТ «Ощадбанк».

Боржник свої зобов'язання за мировою угодою в установленій строк не виконав, тому 07 липня 2015 року ПАТ «Ощадбанк» пред'явило ухвалу про затвердження мирової угоди до примусового виконання.

Постановою ВДВС від 09 липня 2015 року відмовлено у прийнятті до провадження виконавчого документа та у відкритті виконавчого провадження з примусового виконання, оскільки виконавчий документ не відповідає вимогам Закону України «Про виконавче провадження».

Таким чином, ПАТ «Ощадбанк» втратило право пред'явлення ухвали Магдалинівського районного суду Дніпропетровської області до примусового виконання, а Петров О.П. ухиляється від добровільного виконання умов мирової угоди.

На підставі вказаного, ПАТ «Ощадбанк» просило суд спонукати Петрова О.П. до виконання мирової угоди, визнаної ухвалою Магдалинівського районного суду Дніпропетровської області, шляхом стягнення з нього на користь ПАТ «Ощадбанк» заборгованості за мировою угодою станом на 05 серпня 2015 року.

Рішенням Магдалинівського районного суду Дніпропетровської області від 14 липня 2017 року в задоволенні позову ПАТ «Ощадбанк» відмовлено.

Постановою Апеляційного суду Дніпропетровської області від 29 травня 2018 року апеляційну скаргу ПАТ «Ощадбанк» задоволено.

Вирішено спонукати Петрова О.П. до виконання мирової угоди, визнаної ухвалою Магдалинівського районного суду Дніпропетровської області, шляхом стягнення з нього на користь ПАТ «Ощадбанк» заборгованості за мировою угодою.

У касаційній скарзі Петров О.П., посилаючись на неправильне застосування судом норм матеріального права та порушення норм процесуального права, просить скасувати постанову апеляційного суду.

Касаційна скарга мотивована тим, що апеляційний суд безпідставно поновив ПАТ «Ощадбанк» строк на апеляційне оскарження рішення Магдалинівського районного суду Дніпропетровської області та відкрив провадження у справі. Так, оскаржуване рішення місцевого суду було

ухвалено 14 липня 2017 року і представник позивача приймав участь у судовому засіданні та був присутім під час проголошення вступної і резолютивної частини рішення. При цьому, апеляційна скарга ПАТ «Ощадбанк» була подана з пропуском строку на апеляційне оскарження, а саме - 28 серпня 2017 року, і в апеляційного суду не було законних і обґрунтованих підстав для поновлення цього строку.

Яке рішення має прийняти Верховний Суд?

Який строк на касаційне оскарження? Чи може він бути поновленим?

Чи може відповідач подати відзив на касаційну скаргу? Якщо так, то який порядок подання відзиву?

Що є підставою для скасування судового рішення та направлення справи на новий розгляд?

### **Практичне завдання №6.**

У жовтні 2015 року Смоляров М.Л. звернувся до суду із позовом до Товариства з обмеженою відповідальністю «Укррейл Лоджистік» (далі - ТОВ «Укррейл Лоджистік») про стягнення заборгованості по заробітній платі.

Свої позовні вимоги позивач обґрунтовував тим, що з 16 липня 2012 року по 19 січня 2015 року він обіймав посаду заступника генерального директора ТОВ «Укррейл Лоджистік». У період із 01 серпня 2012 року по 23 січня 2013 року він виконував обов'язки генерального директора вказаного товариства. Оплата праці за вказаний період проводилась відповідно до штатного розпису за окладом заступника генерального директора в розмірі 18 500,00 грн, а не окладом генерального директора в розмірі 120 480,00 грн. Позивач просив стягнути з ТОВ «Укррейл Лоджистік» суму недоплаченої йому заробітної плати, яка становить 576 850,00 грн, компенсацію втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням строків її виплати, яка з урахуванням індексу інфляції у 2013, 2014 та 9 місяців 2015 року складає 447 010,54 грн.

Посилаючись на викладене, позивач просив стягнути з відповідача 1 023 860,54 грн заборгованості із заробітної плати та компенсацію втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням строків її виплати.

Рішенням Дніпровського районного суду м. Києва від 29 листопада 2017 року позов Смолярова М.Л. задоволено. Стягнуто з ТОВ «Укррейл Лоджистік» на його користь невикладену заробітну плату за період із 01 серпня 2012 року по 23 січня 2013 року у сумі 576 850,00 грн та компенсацію втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням строків її виплати у сумі 447 010,54 грн, а всього 1 023 860,54 грн. Вирішено питання судових витрат.

Задовольняючи позов, суд першої інстанції виходив із того, що відповідачем порушені права Смолярова М.Л. на отримання при звільненні

належних до виплати йому сум заробітної плати у розмірі посадового окладу генерального директора товариства згідно зі штатним розкладом ТОВ «Укррейл Лоджистікс» на 2012 рік, за період із 01 серпня 2012 року по 24 січня 2013 року.

Постановою Апеляційного суду міста Києва від 17 січня 2018 року рішення суду першої інстанції залишено без змін.

Залишаючи рішення суду першої інстанції без змін, суд апеляційної інстанції погодився із висновком суду першої інстанції про законність та обґрунтованість позовних вимог Смолярова М.Л. про стягнення заборгованості із заробітної плати та компенсацію втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням строків її виплати.

У січні 2018 року ТОВ «Укррейл Лоджистікс» подало до Верховного Суду касаційну скаргу на рішення Дніпровського районного суду м. Києва від 29 листопада 2017 року та постанову Апеляційного суду міста Києва від 17 січня 2018 року, в якій просить скасувати оскаржувані судові рішення та направити справу на новий розгляд, посилаючись на неправильне застосування судами норм матеріального права та порушення норм процесуального права. Вказує на те, що обмеження кількості та періодичності змін до штатного розпису протягом року законодавством не передбачено. Будь-які зміни, що стосуються штатного розпису, здійснюються на підставі наказу по підприємству.

Проаналізуйте ситуацію?

Яке рішення має прийняти Верховний Суд?

В якому порядку буде розглядатися касаційна скарга?

Що є підставами касаційного оскарження?

### **Практичне завдання №7.**

У січні 2017 року Ількова В.В. звернулася до суду із позовом до Ількова О.О. про стягнення аліментів на утримання повнолітньої дитини, що продовжує навчання.

Заявлені позовні вимоги Ількової В.В. обґрунтувала тим, що 12 вересня 2005 року між нею та відповідачем розірвано шлюб. У період шлюбу у них народився син. Син навчається в Інституті фізико-технічних та комп'ютерних наук Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича на першому курсі та потребує матеріального допомоги у зв'язку із навчанням, яку вона не може йому самостійно надавати.

Враховуючи наведене, Ількова В.В. просила стягнути з відповідача на її користь аліменти на утримання повнолітнього сина, у твердій грошовій сумі в розмірі 1 000,00 грн щомісячно починаючи з 23 грудня 2016 року до закінчення навчання.

Рішенням Коломийського міськрайонного суду Івано-Франківської області від 28 березня 2017 року позов задоволено частково. Стягнуто з

Ількова О.О. на користь Ількової В.В. аліменти на утримання сина для продовження навчання у твердій грошовій сумі у розмірі 600,00 грн щомісячно, без урахування часу канікул, до закінчення навчання, але не більше як до досягнення ним двадцяти трьох років, починаючи з 10 січня 2017 року. В решті позовних вимог відмовлено. Вирішено питання розподілу судових витрат.

Ухвалою Апеляційного суду Івано-Франківської області від 15 травня 2017 року рішення суду першої інстанції залишено без змін.

У травні 2017 року Ількова В.В. подала до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ касаційну скаргу на рішення Коломийського міськрайонного суду Івано-Франківської області від 28 березня 2017 року та ухвалу Апеляційного суду Івано-Франківської області від 15 травня 2017 року, в якій просить скасувати зазначені судові рішення та направити справу на новий розгляд, обґрунтовуючи свої вимоги порушенням судами норм процесуального права та неправильним застосуванням норм матеріального права.

У касаційній скарзі заявник вказує на те, що батьки зобов'язані утримувати дітей, які навчаються, на весь період навчання, але не пізніше досягнення двадцяти трьох років. При цьому стягнення аліментів припиняється у зв'язку із закінченням навчання, а не у зв'язку із канікулами, як зазначено судами в оскаржуваних рішеннях. Суди не взяли до уваги, що оплата за гуртожиток проводиться за повний рік, а не за навчальний, при цьому її розмір є завеликим для неї.

Проаналізуйте ситуацію?

Яке рішення має прийняти Верховний Суд?

В якому порядку буде розглядатися касаційна скарга?

Що є підставами касаційного оскарження?

### **Практичне завдання №8.**

Відповідно до наказу відділу освіти районної державної адміністрації від 29 травня 2015 року Корольова Г.М. була звільнена з посади у зв'язку із скороченням штату працівників та припиненням діяльності районного методичного кабінету відділу освіти на підставі пункту 1 частини першої статті 40 КЗпП України та з останньою було проведено розрахунок при звільненні. Однак, при звільненні Корольової Г.М. не було нараховано та виплачено у повному розмірі індексацію заробітної плати, що і стало підставою для позову про стягнення заборгованості з індексації заробітної плати з компенсацією та середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні.

Скасовуючи позитивне для позивача – працівника, звільненого у зв'язку із скороченням штату працівників, рішення суду першої інстанції, апеляційний суд зазначив, що для звернення працівника до суду з вимогою



про стягнення середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні встановлено тримісячний строк. Апеляційний суд вважав, що з дня проведення розрахунку при звільненні позивач міг дізнатися про порушення свого права на виплату індексації і з цього часу повинен обраховуватися тримісячний строк звернення до суду з відповідним позовом. Однак, з позовом останній звернувся 20 грудня 2016 року.

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного цивільного суду визнав такий висновок хибним, залишив в силі рішення суду першої інстанції.

Чи правомірне рішення Верховного Суду?

Надайте правову характеристику ситуації.

Який строк на касаційне оскарження? Чи може він бути поновленим?

Що є підставами касаційного оскарження?

### **Практичне завдання №9.**

У лютому 2015 року Публічне акціонерне товариство «Державний експортно-імпорتنний Банк України» в особі філії Публічного акціонерного товариства «Державний експортно-імпорتنний банк України» в м. Черкаси (далі – АТ «Укрексімбанк») звернулось до суду зі скаргою на дії та рішення державного виконавця.

Банк зазначав, що 2 червня 2014 року головний державний виконавець відділу державної виконавчої служби Канівського міськрайонного управління юстиції в Черкаській області (далі – ВДВС Канівського МРУЮ) на підставі пункту 8 частини першої статті 49 Закону України від 24 квітня 1999 року № 606-XIV «Про виконавче провадження» виніс постанову про закінчення виконавчого провадження, відкритого з приводу примусового виконання рішення Канівського міськрайонного суду Черкаської області від 13 квітня 2009 року про стягнення з Верби О.І. на користь банку заборгованості за кредитним договором в розмірі 16 тис. 819 швейцарських франків 24 сантимами.

Посилаючись на те, що заборгованість потрібно було стягнути у валюті отриманого кредиту – швейцарських франках, а не у гривнях, проте в ході виконавчого провадження ВДВС Канівського МРУЮ перевів на рахунок банку кошти саме в гривнях, які на виконання умов кредитного договору та рішення суду були конвертовані банком у швейцарські франки згідно з існуючим курсом валют, а тому на погашення заборгованості надійшло лише 13 тис. 473 швейцарських франки, тобто залишок заборгованості згідно з рішенням суду складав 3 тис. 346 швейцарських франків 24 сантимами, банк просив скасувати зазначену постанову про закінчення виконавчого провадження, зобов'язавши державного виконавця поновити виконавче провадження і вжити заходів, спрямованих на виконання рішення суду в повному обсязі.



Канівський міськрайонний суд Черкаської області ухвалою від 16 лютого 2016 року поновив АТ «Укресімбанк» строк для подання скарги на дії та рішення ВДВС Канівського МРУЮ; у задоволенні скарги АТ «Укресімбанк» на дії державного виконавця ВДВС Канівського МРУЮ суд відмовив.

Апеляційний суд Черкаської області ухвалою від 18 травня 2016 року ухвалу суду першої інстанції скасував; скаргу АТ «Укресімбанк» задовольнив: визнав неправомірною та скасував постанову про закінчення виконавчого провадження, винесену 2 червня 2014 року головним державним виконавцем ВДВС Канівського МРУЮ на підставі пункту 8 частини першої статті 49 Закону України «Про виконавче провадження»; поновив виконавче провадження щодо виконання рішення Канівського міськрайонного суду Черкаської області від 13 квітня 2009 року про стягнення з Верби О.І. боргу за кредитним договором від 26 квітня 2007 року на користь АТ «Укресімбанк», зобов'язавши ВДВС Канівського МРУЮ вжити заходів, спрямованих на виконання рішення суду в повному обсязі. В іншій частині ухвалу суд залишив без змін.

Складіть проект касаційної скарги за даною фавбулою.

Яке рішення має прийняти Верховний Суд?

Який порядок стягнення суми боргу в іноземній валюті?

Визначте порядок подання касаційної скарги та процедуру відкриття касаційного провадження.

### **Практичне завдання №10.**

У липні 2017 року Круглов В.В. звернувся з позовом до громадської організації «Київська міська спілка автомобілістів України», в якому просив суд визнати незаконною та скасувати постанову президії громадської організації «Київська міська спілка автомобілістів України» № 7 від 26 серпня 2016 року «Про перегляд та встановлення розміру членського внеску для відокремлених структурних підрозділів автостоянок громадської організації «Київська міська спілка автомобілістів України».

Позовна заява мотивована тим, що позивач з 2006 року є членом громадської організації «Київська міська спілка автомобілістів України». 26 серпня 2016 року президія громадської організації «Київська міська спілка автомобілістів України» в оспорюваній постанові безпідставно та необґрунтовано збільшила розмір членського внеску на 42 %. Всі звернення позивача в досудовому порядку, щодо надання відомості про збільшення членського внеску були проігноровані відповідачем. Позивач вважав, підставу збільшення розміру членського внеску, яка зазначена відповідачем в оспорюваній постанові, безпідставною, а тому звернувся до суду з цим позовом.

Рішенням Шевченківського районного суду м. Києва 05 липня 2018 року, залишеним без змін постановою Київського апеляційного суду від 21 листопада 2018 року, позов залишено без задоволення.

22 грудня 2018 року Круглов В.В. засобами поштового зв'язку подав до Верховного Суду касаційну скаргу на рішення Шевченківського районного суду м. Києва від 05 липня 2018 року та постанову Київського апеляційного суду від 21 листопада 2018 року. Круглов В.В. просить скасувати рішення суду першої інстанції і постанову суду апеляційної інстанції та ухвалити нове рішення, яким задовольнити позовні вимоги.

Касаційна скарга мотивована неправильним застосуванням судами норм матеріального права та порушенням норм процесуального права. Зокрема, Круглов В.В. зазначає, що суди попередніх інстанцій неповно з'ясували всі фактичні обставини, що мають значення для справи, не дослідили і не надали належної правової оцінки доказам у справі. Висновки судів щодо безпідставності звернення із позовною заявою, оскільки позивач не є членом громадської організації «Київська міська спілка автомобілістів України», є такими, що не відповідають дійсності.

Яке рішення має ухвалити Верховний Суд?

В порядку якого провадження має розглядатись дана справа?

Визначте форму і зміст касаційної скарги.

Зазначте, з чого складається постанова суду касаційної інстанції.

#### **Підготувати словник з основних термінів та визначень теми:**

Верховний Суд, Велика Палата Верховного Суду, касаційна скарга суддя-доповідач, колегія суддів, касаційний розгляд, попередній розгляд справи, постанова суду, окрема ухвала суду, судова практика.

#### **Бібліографічний список:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. (зі змінами від 24.02.2019 р.) // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

2. Сімейний кодекс України від 10.02.2002 р. // Верховна Рада України. URL:// <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14/page6>.

3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України № 1402-VIII від 02.06.2016 / Верховна Рада України. URL://[zakon3.rada.gov.ua](http://zakon3.rada.gov.ua).

4. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 року / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 14. Ст. 87.

5. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII/Верховна Рада України. URL://[zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/page7](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/page7).

6. Постанова Верховного Суду від 4 липня 2018 року у справі № 337/5253/13-ц (касаційне провадження № 61-10084сво18). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75149048>.

7. Про судову практику розгляду цивільних справ у касаційному порядку: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 14.06.2012 № 10 // URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010740-12>.

8. Ізарова І.О. Реформи цивільного процесуального законодавства в незалежній Україні: 1991–2017 рр. Україна на шляху до Європи: реформа цивільного процесуального законодавства: зб. наук. праць. 2017, С. 18

9. Помазанов А.В. Здійснення права на касаційне оскарження та відкриття касаційного провадження. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 2 (38) 2018. С.132-136.

10. Помазанов А.В. Деякі аспекти сутності та змісту касаційного перегляду у цивільному процесі України. Підприємництво, господарство і право. Випуск 12 (2017). С. 58-62.

11. Мінченко Р.М. Особливості відкриття касаційного провадження та підготовки справи до судового розгляду в касаційній інстанції. URL: <http://www.apdp.in.ua/v57/64.pdf>.

## **Тема 13. ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ АБО ВИКЛЮЧНИМИ ОБСТАВИНАМИ**

Загальна характеристика, суть та значення перегляду судових рішень і ухвал, якими закінчено розгляд справи, що набрали законної сили, у зв'язку з нововиявленими обставинами. Юридична природа, ознаки нововиявлених обставин.

Право на звернення про перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Підстави для перегляду рішення, ухвали чи судового наказу у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Строк подання заяв про перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами. Суди, що здійснюють перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Процесуальний порядок перегляду у зв'язку з нововиявленими обставинами. Об'єкт перегляду. Вимоги щодо оформлення заяв про перегляд у зв'язку з нововиявленими обставинами

### **Питання для самоконтролю:**

1. Право на звернення про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
2. Підстави для перегляду рішення, ухвали чи постанови суду за нововиявленими обставинами.
3. Підстави для перегляду рішення, ухвали чи постанови суду за виключними обставинами.
4. Надайте визначення поняття «нововиявлені обставини».
5. Надайте визначення поняття «виключні обставини».
6. Визначте різницю між нововиявленими та виключними обставинами.
7. Строк подання заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
8. Порядок подання заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
9. Суди, що здійснюють перегляд за нововиявленими або виключними обставинами.
10. Форма заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
11. Зміст заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
12. Документи, що додаються до заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
13. Суб'єкти провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

14. Об'єкти провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

15. Строк відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

16. Права особи, яка подала заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.

17. Порядок відкриття провадження за нововиявленими обставинами.

18. Порядок відкриття провадження за виключними обставинами.

19. Судові витрати у провадженні за нововиявленими або виключними обставинами.

20. Строк розгляду заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.

21. Процесуальний порядок розгляду справи за нововиявленими або виключними обставинами.

22. Наслідки відмови від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.

23. Рішення, що приймаються судом за результатами перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.

24. Повноваження Верховного Суду у провадженні за нововиявленими або виключними обставинами.

25. Процесуальні наслідки відмови в задоволенні заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.

26. Порядок оскарження судового рішення, ухваленого за результатами перегляду за нововиявленими або виключними обставинами.

27. Набрання законної сили новим судовим рішенням.

### **Тести для самоконтролю:**

1. Підставами для перегляду рішення у цивільній справі за нововиявленими обставинами є:

а) встановлення вироком суду, що набрав законної сили, вини судді у вчиненні злочину, внаслідок якого було ухвалено незаконне або необґрунтоване рішення;

б) неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

в) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні даної справи судом;

г) скасування судового рішення, яке стало підставою для ухвалення судового рішення, що підлягає перегляду.

2. Заяви про перегляд рішення у цивільній справі за нововиявленими або виключними обставинами можуть бути подані протягом:

- а) одного місяця з дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про існування обставин, що стали підставою для перегляду судового рішення;
- б) трьох місяців з дня встановлення обставини, що є підставою для перегляду;
- в) одного року з дня встановлення обставини, що є підставою для перегляду;
- г) шести місяців з дня встановлення обставини, що є підставою для перегляду.

3. Підставами для перегляду у зв'язку з виключними обставинами:

- а) нові докази, які не були відомі на час розгляду справи;
- б) встановлені вироком суду, що набрав законної сили, вини судді у вчиненні злочину, внаслідок якого було ухвалено судове рішення;
- в) встановлені постановою суду, що набрала законної сили, за відомо не правдиві показання свідка, що потягли за собою ухвалення незаконного або необґрунтованого рішення;
- г) істотні для справи обставини, що не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із заявою, на час розгляду справи.

4. Вкажіть, які з наведених положень, що стосуються строків подання заяв про перегляд за нововиявленими обставинами є правильними:

- а) заява про перегляд за нововиявленими обставинами може бути подана протягом тридцяти днів з дня, коли особа дізналася або могла дізнатись про існування обставин, що стали підставою для перегляду судового рішення;
- б) заява про перегляд у зв'язку нововиявленими обставинами може бути подана протягом одного місяця з дня, коли вирок у кримінальній справі було ухвалено;
- в) заява про перегляд у зв'язку нововиявленими обставинами може бути подана протягом одного місяця з дня, коли вирок у кримінальній справі набрав законної сили;
- г) заява про перегляд у зв'язку нововиявленими обставинами може бути подана протягом трьох місяців з дня набрання законної сили відповідним рішенням Конституційним Судом України.

5. Чи можна об'єднати в одній заяві вимоги про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами та про його незаконність і необґрунтованість:



а) ні, в провадженні за нововиявленими обставинами суд тільки перевіряє відповідність ухваленого рішення встановленій обставині;

б) ні, в провадженні за нововиявленими обставинами суд перевіряє відповідність ухваленого рішення встановленій обставині й ухвалює рішення по суті справи;

в) у провадженні за нововиявленими обставинами суд перевіряє законність і обґрунтованість ухваленого рішення і встановлює наявність обставини, а рішення по суті справи ухвалюється в іншому провадженні;

г) так, у провадженні за нововиявленими обставинами суд не тільки перевіряє відповідність ухваленого рішення встановленій обставині, а й у разі, коли судове рішення суперечить нововиявленій у справі обставині, здійснює перевірку його законності.

6. Які з перерахованих обставин можна віднести до нововиявлених у справі:

а) результати проведеної додаткової експертизи у справі;

б) показання нового свідка - очевидця події, що трапилась;

в) встановлена вироком суду завідомо неправильна консультація представника сторони, що потягла за собою ухвалення необґрунтованого рішення;

г) встановлена рішенням Вищої кваліфікаційної комісії невідповідність займаній посаді.

7. Чи може особа, яка не брала участі в провадженні у справі в суді першої інстанції, звернутися в порядку провадження за нововиявленими обставинами:

а) так, якщо ця особа є правонаступником особи, яка брала участь у справі, або її представником;

б) так, якщо суд визнає, що права та законні інтереси цієї особи було порушено оскаржуваним рішенням;

в) так, якщо справу переглядає суд апеляційної або касаційної інстанції;

г) ні, така особа не може стати заявником у зазначеному провадженні.

8. Чи можуть переглядатися в провадженні за нововиявленими або виключними обставинами рішення суду, ухвалені в порядку окремого провадження:

а) так, у порядку провадження за нововиявленими або виключними обставинами можуть переглядатися будь-які рішення суду й ухвали суду, які набрали законної сили;

б) так, у порядку провадження за нововиявленими обставинами або виключними можуть переглядатися будь-які судові рішення, які набрали законної сили;

в) ні, судові рішення у справах окремого провадження не можуть бути переглянуті за нововиявленими або виключними обставинами, оскільки в процесі розгляду цих справ суддя повноважний витребувати будь-які докази у справі;

г) ні, судові рішення у справах окремого і наказного провадження не можуть бути переглянуті за нововиявленими або виключними обставинами.

9. Чи можуть переглядатися в провадженні за нововиявленими або виключними обставинами ухвала касаційного суду про відмову у відкритті касаційного провадження:

а) ні, оскільки такі ухвали не належать до тих, якими закінчено розгляд справи;

б) ні, оскільки такі ухвали оскаржуватимуться спільно із судовим рішенням, яким було закінчено розгляд цієї справи;

в) ні, оскільки ухвали суду не можуть переглядатися в провадженні за нововиявленими або виключними обставинами, а тільки рішення суду по суті справи;

г) так, у порядку перегляду за нововиявленими або виключними обставинами можуть переглядатися і рішення суду, й ухвали суду.

10. Чи можуть суди залишити заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами без руху або повернути її заявникові:

а) так, на загальних підставах, ЦПК України;

б) так, якщо заява не відповідає вимогам ст. 426 ЦПК України;

в) так, якщо заявник відкликає свою заяву до розгляду справи по суті;

г) ні, в провадженні за нововиявленими або виключними обставинами такі процесуальні дії не передбачено.

11. Чи може суд у провадженні за нововиявленими або виключними обставинами ухвалити рішення про передачу справи на новий розгляд:

а) так, якщо суд касаційної інстанції встановив наявність порушення норм матеріального або процесуального права, що призвели до

постановлення незаконної ухвали, що перешкоджає подальшому розгляду справи;

б) так, якщо суд касаційної інстанції встановив наявність порушення норм процесуального права, що унеможливили встановлення фактичних обставин, які мають значення для правильного вирішення справи;

в) так, якщо судом встановлено наявність порушення норм матеріального чи процесуального права;

г) ні, у цьому провадженні суд може або відмовити у задоволенні заяви, або ухвалити нове рішення.

12. Чи може бути оскаржене судове рішення, ухвалене судом за наслідком перегляду за нововиявленими або виключними обставинами, як незаконне або необгрунтоване:

а) так, у загальному порядку, встановленому ЦПК України, для оскарження судових рішень відповідної інстанції;

б) так, до того самого суду, який ухвалив рішення, що оскаржується, але в порядку апеляційного та касаційного провадження;

в) ні, в загальному порядку, встановленому ЦПК України, для оскарження судових рішень відповідної інстанції;

г) ні, рішення суду, ухвалене у порядку перегляду за нововиявленими або виключними обставинами, тільки до Верховного Суду.

13. Якщо суд, розглядаючи заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, встановив, що судове рішення, що оскаржується, не відповідає встановленій обставині, він:

а) скасовує судове рішення, що оскаржується, та направляє справу на новий розгляд;

б) суд не має права скасувати судове рішення, що оскаржується, він просто ухвалює нове рішення у справі, яким скасовуються всі попередні судові рішення у справі;

в) залишає заяву без розгляду;

г) своєю ухвалою скасовує судове рішення, що оскаржується, і за результатами розгляду справи ухвалює нове.

14. Чи можуть стати підставою для перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами повідомлені позивачем неправдиві відомості:

а) так, якщо скасоване рішення було обгрунтоване такими відомостями або поданими позивачем підробленими документами;

б) ні, до підстав такого перегляду віднесено нововиявлені обставини у справі, але не докази;

в) так, будь-які порушення процесуального порядку розгляду і вирішення справи можуть стати підставою для її перегляду за нововиявленими або виключними обставинами;

г) ні, рішення суду має оскаржуватися в порядку апеляційного або касаційного провадження як незаконне, оскільки воно не може ґрунтуватися на припущеннях позивача.

15. Заяви про перегляд рішень і ухвал за нововиявленими або виключними обставинами можуть бути подані протягом:

а) одного дня з дня встановлених обставин;

б) двох днів з дня встановлених обставин;

в) трьох днів з дня встановлених обставин;

г) чотирьох днів з дня встановлених обставин.

16. Рішення чи ухвали переглядаються за нововиявленими або виключними обставинами судом:

а) першої інстанції;

б) Верховним Судом;

в) апеляційним судом;

г) судом, який їх постановив.

17. Вкажіть, які з наведених положень, що стосуються нововиявлених обставин є правильними:

а) це обставини, що були відомі суду;

б) це обставини, які визнані судом загальновідомими;

в) нововиявленими є обставини, що обґрунтовують вимоги або заперечення сторін чи мають інше істотне значення для правильного вирішення справи;

г) нововиявленими є обставини, які існували на час розгляду справи та ухвалення рішення, постановлення ухвали, видачі судового наказу.

18. В який строк розглядається заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами:

а) протягом трьох місяців з дня відкриття провадження;

б) протягом тридцяти днів з дня відкриття провадження;

в) протягом тридцяти днів з дня подання заяви;

г) протягом 60 днів з дня відкриття провадження.

19. За результатами перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами суд може:

а) відмовити в задоволенні заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами та залишити відповідне судове рішення в силі;

б) задовольнити заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами, скасувати відповідне судове рішення та ухвалити нове рішення чи змінити рішення;

в) скасувати судове рішення і закрити провадження у справі або залишити позов без розгляду.

г) скасувати судове рішення.

20. Питання про відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами вирішується протягом:

а) протягом п'яти днів після надходження заяви до суду;

б) негайно після надходження заяви до суду;

в) протягом десяти днів після надходження заяви до суду;

г) протягом доби після надходження заяви до суду.

### **Обов'язкові завдання:**

#### **Практичне завдання №1.**

У квітні 2018 року Боровенський О.Л. звернувся до суду із заявою про перегляд судового наказу від 19 жовтня 2017 року по цивільній справі. Зазначав, що наказом від 19 жовтня 2017 року з нього на користь Боровенської Г.Л. стягнуто на утримання дочки, кошти в твердій грошовій сумі в розмірі 50 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідно віку щомісячно. В обґрунтування заяви зазначав, що він не є батьком вказаної дитини, хоча і перебував у шлюбі зі стягувачем на момент винесення спірного судового наказу. Згідно рішення суду від 21 грудня 2017 року задоволено його позов та виключено з актового запису про народження дитини відомості про його батьківство. Однак, Боровенська Г.Л., знаючи, що він не є батьком її дитини, обманним шляхом намагається стягнути з нього аліменти. Вказав, що шлюб між ними на даний час розірвано.

Надайте правовий аналіз вказаній ситуації.

Чи є в даному випадку підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами?

Який порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами?

Яке рішення має прийняти суд?

## **Практичне завдання №2.**

Рішенням Слов'янського міськрайонного суду Донецької області від 30 липня 2017 року позовні вимоги позивача до відповідача про стягнення аліментів задоволено частково.

Стягнуто з відповідача аліменти на утримання дитини у розмірі 1\10 частини усіх видів заробітку (доходу) щомісячно, починаючи з 12 червня 2013 року довічно.

05 березня 2018 року до Слов'янського міськрайонного суду Донецької області надійшла заява відповідача про перегляд за нововиявленими обставинами вказаного рішення суду з тих підстав, що 01.03.2018 року заявнику стало відомо, що він має право на стягнення аліментів зі свого сина у більшому розмірі, а саме у твердій грошовій сумі 500 гривень як і було заявлено у позові.

Надайте правовий аналіз вказаній ситуації.

Чи є в даному випадку підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами?

Яке рішення має прийняти суд?

Назвіть підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами.

## **Практичне завдання №3.**

Позивач Сидоров К.О. звернувся до Шевченківського районного суду м. Києва з позовом до відділу Державної виконавчої служби Шевченківського району м. Києва, Павлова Петра Вікторовича, Григорово Миколи Ігнатовича про визнання недійсним акта про проведення прилюдних торгів щодо реалізації належного позивачу будинку, визнання прилюдних торгів такими, що не відбулися, визнання свідоцтва про право власності Павлова П. В. на придбане на прилюдних торгах майно та визнання договору купівлі-продажу цього нерухомого майна, укладеного між Павловим П. В. та Григоровим М. І., недійсними. Рішенням Шевченківського суду м. Києва, залишеним чинним ухвалою Апеляційного суду м. Києва й ухвалою Верховного Суду вимоги позивача частково задоволено.

Визнано недійсним акт проведення прилюдних торгів, визнано прилюдні торги такими, що не відбулися. У задоволенні позову про визнання недійсним свідоцтва про право власності на майно та визнання недійсним договору купівлі-продажу нерухомого майна було відмовлено з тих підстав, що суд не мав можливості дослідити оспорювані документи та визначитись, хто є сторонами цієї угоди.

Позивач звернувся до Шевченківського районного суду м. Києва із заявою про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами та



просив змінити це рішення, визнати недійсним свідоцтво про право власності на майно, придбане на прилюдних торгах, та визнати недійсним договір купівлі-продажу, укладений між Павловим П. В. та Григоровим М. І. В якості нововиявленої обставини позивач зазначав про те, що рішенням Дарницького районного суду м. Києва, залишеним без змін ухвалою Апеляційного суду міста Києва, було визнано недійсним свідоцтво про право власності на будинок, придбаний на прилюдних торгах.

Надайте правовий аналіз вказаній ситуації.

Чи є нововиявленими обставинами визнання недійсним свідоцтва про право власності?

Як має діяти суд, на вашу думку?

Назвіть підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами.

#### **Практичне завдання №4.**

ТОВ «Технології» звернулося до суду із заявою про перегляд рішення Макарівського районного суду Київської області за позовом Карізи Геннадія Васильовича до ТОВ «Технології» про усунення перешкод у здійсненні права власності на земельну ділянку в зв'язку з нововиявленими обставинами.

У своїй заяві ТОВ «Технології» зазначило про таке: рішенням Макарівського районного суду Київської області позов задоволено: зобов'язано ТОВ «Технології будівництва» усунути перешкоди у володінні та користуванні Карізи Г. В. належною йому на праві власності земельною ділянкою шляхом винесення газопроводу високого тиску, що належить ТОВ «Технології», за межі його земельної ділянки.

Під час розгляду справи суд виходив із того, що газопровід високого тиску, належний ТОВ «Технології», прокладено по належній позивачу на праві власності земельній ділянці та без його погодження, що порушує право власності позивача на земельну ділянку. У подальшому ТОВ «Технології» виявило в архіві Управління Держземагентства у Макарівському районі Київської області координати земельної ділянки, відмінні від координат, заявлених Карізою Г. В. Якщо вирішувати справу на підставі цих координат, то виходить, що газопровід не пролягає по ділянці позивача. Зазначені обставини ТОВ «Технології» вважало нововиявленими й у заяві про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами заявило клопотання про призначення у справі судової земельно-технічної експертизи, оскільки лише експертним шляхом, на переконання заявника, можна підтвердити зазначені обставини.

Ухвалою Макарівського районного суду Київської області це клопотання задоволено та призначено у справі судову земельно-технічну

експертизу, провадження з розгляду заяви ТОВ «Технології» про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами - зупинено на час проведення експертизи.

Прокоментуйте дії суду.

Які є підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами?

Чи вбачається у наведеній ситуації порушення процедури звернення до суду за нововиявленими обставинами?

Чи допускається призначення судової експертизи у провадженні з перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами?

### **Практичне завдання №5.**

Позивач М. в інтересах малолітньої К. звернувся до Апеляційного суду Дніпропетровської області із заявою про перегляд рішення апеляційного суду за нововиявленими обставинами. У вересні 2014 року Позивач М. звернувся з позовом в інтересах малолітньої К. до Кредитної спілки «Взаємний кредит», про визнання недійсним договору іпотеки від 08.09.2010р. щодо квартири з посиланням на те, що у вказаній квартирі була зареєстрована та проживала дитина. Рішенням Ленінського районного суду м.Дніпропетровська від 28.01.2015р. позовні вимоги позивача в інтересах малолітньої К. задоволено. Рішенням Апеляційного суду Дніпропетровської області від 08.06.2015р. рішення Ленінського районного суду м. Дніпропетровська від 28.01.2015 року скасовано та у задоволенні позовних вимог М. в інтересах малолітньої К. про визнання недійсним договору іпотеки – відмовлено. 08.12.2017р. року до Апеляційного суду Дніпропетровської області надійшла заява М. в інтересах малолітньої К. про перегляд судового рішення апеляційного суду Дніпропетровської області від 08.06.2015р. за нововиявленими обставинами. Такою істотною для справи обставиною, яка існувала на час розгляду справи, є офіційна інформація у довідці Департаменту адміністративних послуг та дозвільних процедур відділу обліку проживання фізичних осіб від 23.11.2017р. про те, що М., 31.05.2007р. є зареєстрованою з 31.05.2007р. за адресою: м. Дніпро. ж/м Парус 2 кор. 6 кв.11. Колегія суддів не вбачила підстави для задоволення заяви М. в інтересах малолітньої К. про перегляд судового рішення апеляційного суду Дніпропетровської області від 08.06.2015р. за нововиявленими обставинами. Ухвалюючи 08.06.2015р. рішення про відмову у задоволенні позову М., Апеляційний суд встановив факт відсутності порушення прав малолітньої К. на користування квартирою, та посилався на те, що при укладенні договору іпотеки нотаріусу була надана довідка ЖКП «Парус» від 07.09.2010р. №1704, згідно якої у вказаній квартирі не малося зареєстрованих малолітніх чи неповнолітніх осіб, а додана до позову

довідка №5042 від 23.07.2013р. спростована відповіддю Відділу адресно-довідкової роботи управління з питань громадянства, реєстрації та роботи з громадянами про те, що К, на території Дніпропетровської області зареєстрованою або знятою з реєстрації не значиться. А тому фактично надана для переоцінки доказів, вже оцінених судом у процесі розгляду справи, довідка Департаменту адміністративних послуг та дозвільних процедур відділу обліку проживання фізичних осіб від 23.11.2017р. надана згідно положень ч.4 ст.423 ЦПК України не є підставою для перегляду рішення суду за нововиявленими обставинами.

Які є підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами?

Чи вбачається у наведеній ситуації порушення процедури звернення до суду за нововиявленими обставинами?

Чи правильне рішення винесла колегія суддів?

На якій стадії судового провадження було ухвалене відповідне рішення?

### **Практичне завдання №6.**

Судом першої інстанції було прийняте рішення про усунення перешкод у користуванні власністю – належними позивачу будинком та земельною ділянкою шляхом зобов'язання відповідача знести капітальний паркан між будинками позивача та відповідача та відновити його на відстані не ближче ніж 1 метр до стін її будинку.

Рішення суду першої інстанції мотивовано тим, що висновком судової будівельно-технічної експертизи встановлено, що межі земельної ділянки відповідача зміщені у бік земельної ділянки позивача. Відстань від огорожі земельної ділянки відповідача до зовнішніх стін будинку позивача складає 21-32 см, що унеможливорює доступ власника.

З огляду на наведене, суд дійшов висновку, що змістивши паркан у бік межі земельної ділянки позивача, відповідач чинить перешкоди у користуванні належною йому земельною ділянкою та частиною будинку.

Відповідач у апеляційній скарзі, заперечуючи проти позову, висновку експерта та рішення суду першої інстанції, вказував на те, що вони ґрунтуються на документах, що не відповідають дійсності. На підтвердження своїх доводів надавав відповідні документи, які на його думку безпідставно не були прийняті до уваги судом першої інстанції.

З огляду на неповноту з'ясованих судом першої інстанції обставин справи та неповноту проведеного експертом дослідження відповідач у апеляційній скарзі, а також в судовому засіданні просив призначити у справі повторну судово-будівельну експертизу.

Апеляційним судом було видано ухвалу про відмову у задоволенні клопотання відповідача про призначення судової будівельно-технічної

експертизи, в якій апеляційний суд зазначив про відсутність правових підстав для його задоволення. При цьому апеляційний суд посилався на положення ч.1 ст.303 ЦПК України 2004 року, відповідно до якої суд апеляційної інстанції перевіряє законність та обґрунтованість рішення суду першої інстанції у межах доводів апеляційної скарги та вимог заявлених у суді першої інстанції, а також на:

відсутність поданих відповідачем клопотань про призначення повторної чи додаткової експертизи у суді першої інстанції;

наявність у справі висновку судово-будівельної експертизи, який на думку апеляційного суду є належним та допустимим доказом, не викликає сумніву в його правильності, узгоджується з іншими матеріалами справи, і відповідач не довів його необґрунтованість.

З огляду на зазначене апеляційну скаргу відповідача було відхилено, рішення суду першої інстанції залишено без змін.

Відповідач звернувся з касаційною скаргою, у якій просив скасувати оскаржуване судові рішення та ухвалити нове рішення про відмову у задоволенні позову, посилаючись на неправильне застосування судами попередніх інстанцій норм матеріального права та порушення норм процесуального права.

У касаційній скарзі відповідач стверджував, що суди помилково поклалися на висновок будівельно-технічної експертизи, який виконаний на підставі підроблених документів. У ході проведення експертизи було допущено ряд порушень, зокрема експерт не обстежив межі його земельної ділянки, та не урахував що внаслідок перенесення паркану буде унеможливлено доступ до його будинку. Клопотання про проведення повторної експертизи апеляційним судом були залишені без задоволення. При цьому, від надавав документи на підтвердження того, що межа між суміжними земельними ділянками проходить по самому його будинку, однак такі докази були безпідставно відхилені, а надані ним документи повернуто засобами поштового відправлення.

Чи є в даному випадку підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами?

Чи вбачається у наведеній ситуації порушення процедури звернення до суду за нововиявленими чи виключними обставинами?

Яке рішення має прийняти суд касаційної інстанції?

Назвіть підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами?

### **Практичне завдання №7.**

07 грудня 2018 року Іващенко О.В. звернувся з заявою про перегляд за нововиявленими обставинами судового наказу, виданого Новомосковським міськрайонним судом 27 серпня 2018 року по справі №

183/4767/18, про стягнення з нього на користь Іващенко А.В. аліментів на утримання неповнолітньої дитини.

В обґрунтування свої заяви Іващенко О.В. зазначає, що на день видачі оскаржуваного судового наказу, Іващенко А.В. у своїй заяві про видачу судового наказу приховала від суду наступні обставини. Їх неповнолітня донька, постійно проживає разом з батьком Іващенко О.В. та знаходиться на повному забезпеченні батька, окремо від матері Іващенко А.В., яка в утриманні дитини участі не приймає. На даний час він знаходиться в процесі розірвання шлюбу з Іващенко А.В. Факт того, що неповнолітня донька проживає разом з батьком та знаходиться на його утриманні підтверджується довідкою № 284 від 03 вересня 2018 року Черкаського селищного голови Ніколюкіна П.В.

Сама по собі заява Іващенко А.В. про видачу судового наказу суперечить зазначеному рішенню суду, а видача оскаржуваного судового наказу суперечить вимогам ст. 161 Сімейного Кодексу України, яка визначає, що аліменти повинні присуджуватися на користь того з батьків, з ким проживає дитина, а отже на користь Іващенко А.В. Фактично останній самостійно утримує доньку, сам несе усі витрати на її проживання, харчування, одяг, дозвілля, розвиток та розваги. Натомість Іващенко А.В. постійно ухиляється від участі у витратах на дитину.

Таким чином, заявник наполягає на тому, що на день видачі судового наказу Іващенко А.В. у своїй заяві про видачу судового наказу приховала від суду відомості щодо реального місця проживання дитини, а також факт знаходження неповнолітньої доньки на утриманні батька. У зв'язку з вищевикладеним, посилаючись на вимоги ст.170, 423 ЦПК України, заявник просить скасувати судовий наказ № 183/4767/18, яким з нього на користь Іващенко А.В. стягнуті аліменти на утримання доньки, у розмірі 1/4 частини від заробітку (доходу) щомісяця, та відмовити Іващенко А.В. у видачі судового наказу про стягнення аліментів.

Яке рішення має прийняти суд?

Чи є в даному випадку підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами?

Чи вбачається у наведеній ситуації порушення процедури звернення до суду за нововиявленими чи виключними обставинами?

Назвіть підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами?

### **Практичне завдання №8.**

До Саксаганського районного суду м. Кривого Рогу надійшла заява Митрофанова І.І. про перегляд справи за нововиявленими обставинами, яка подана заявником у відповідності до вимог ст. 423 ЦПК України, а



тому по суті є заявою про перегляд справи за нововиявленими обставинами.

Дана заява подана з порушенням вимог ст. 426 ЦПК України.

Так, у порушення ч. 2 ст. 426 ЦПК України, у поданій заяві не зазначено:

- дати ухвалення і зміст судового рішення, про перегляд якого подано заяву;

- нововиявлені обставини, якими обґрунтовується вимога про перегляд судового рішення, дата їх відкриття або встановлення;

- посилення на докази, що підтверджують наявність нововиявлених обставин.

Крім того, у порушення вимог ч. 3 ст. 426 ЦПК України до заяви не додані:

- копії заяви відповідно до кількості учасників справи;

- докази, що підтверджують наявність нововиявлених обставин;

- у разі пропуску строку на подання заяви - клопотання про його поновлення.

Яке рішення має ухвалити суд?

Назвіть вимоги щодо форми і змісту заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими та виключними обставинами.

Який порядок відкриття провадження за нововиявленими та виключними обставинами.

Який порядок розгляду провадження за нововиявленими та виключними обставинами?

## **Практичне завдання №9.**

Рішенням Ямпільського районного суду Вінницької області від 18.10.2016 року по справі № 134/1249/14 за позовом Кисельової О.О. до Кисельова Г.П. про визнання батьківства, позов Кисельової О.О. було задоволено частково.

23 березня 2018 року Кисельов Г.П. звернувся до Ямпільського районного суду Вінницької області із заявою про перегляд рішення Ямпільського районного суду від 18 жовтня 2017 року за нововиявленими обставинами та його скасування (том № 4 а.с. 86, 87), де підставою такого перегляду зазначав, що 20 лютого 2018 року під час ознайомлення його представника з матеріалами зазначеної справи, в присутності секретаря суду встановлено, що у томі 3 аркуші справи 66, 67 знаходяться пошкоджені спеціальні пакети Експертної служби МВС України, а саме № 26061141 (упаковка зразка букального епітелію Кисельова Г.П.) та № 2606139 (упаковка зразка букального епітелію Кисельової О.О.).

Пошкоджені спеціальні пакети містять сліди від проколів. Крім того, внаслідок витікання з упаковки зразка Кисельової О.О. невідомої рідини



жовтого кольору вбачаються сліди підтікання та пошкодження навколишніх аркушів справи (том 3, а.с. 47-74). Плями на аркушах справи засохлі, що вказує на їх тривалу давність.

Вважає, що навмисне пошкодження упаковки невідомою рідиною здійснене для позбавлення сторони відповідача здійснити перевірку (оскарження) правильності проведеної експертизи. Тому вважає, що зазначена нововиявлена обставина є істотною для справи обставиною, що не була йому відома на час розгляду справи, і є підставою для перегляду судового рішення.

Проаналізуйте ситуацію. Яке рішення має прийняти суд?

Чи вбачаються в даному випадку підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами?

Чи допускається призначення судової експертизи у провадженні з перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами?

Назвіть підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами.

### **Практичне завдання №10.**

Корнілов Д.Д. звернувся до суду з заявою про скасування судового наказу Лисичанського міського суду Луганської області від 03.07.2018 у справі № 415/4454/18, у зв'язку з нововиявленими обставинами, посилаючись на те, що судом під час винесення судового наказу не було враховано, що з його заробітної плати, за його заявою до травня 2018 року утримувалися аліменти у розмірі 33 %. Починаючи з червня 2018 року та до сьогодні, його син постійно мешкає з ним та перебуває у нього на утриманні. Таким чином, винесений у липні 2018 року судовий наказ не відповідає дійсним обставинам справи, які склались у теперішній час.

Як вбачається з довідки №184 від 02.08.2018, виданої головою будинкового комітету та посвідченої помічником начальника КП «ЛЖЕК №3» Корнілов Д.Д. разом з неповнолітнім сином з червня 2018 року проживають за адресою: м.Лисичанськ, вул.40 років Перемоги, 1/271.

Відповідно ч. 1 ст. 160 ЦПК України, судовий наказ є особливою формою судового рішення, що видається судом за результатами розгляду вимог, передбачених статтею 161 цього Кодексу. Під час розгляду заяви про видачу судового наказу Корнілов Д.Д. був позбавлений можливості повідомити суд про матеріальне утримання та спільне проживання з неповнолітнім сином.

Відповідно до ч.3 ст. 184 Сімейного кодексу України, той із батьків або інших законних представників дитини, разом з яким проживає дитина, має право звернутися до суду із заявою про видачу судового наказу про стягнення аліментів.

Складіть проект заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами.

Проаналізуйте ситуацію. Яке рішення має прийняти суд?

Чи вбачаються в даному випадку підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами?

Назвіть підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами?

### **Підготувати словник з основних термінів та визначень теми:**

Судове рішення, вирок суду, підстави перегляду, нововиявлені обставини, виключні обставини, істотні для справи обставини, скасування судового рішення, набрання рішенням законної сили, судові витрати, судове засідання.

### **Бібліографічний список:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. (зі змінами від 24.02.2019 р.) //[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

2. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 року /Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1994. №28. Ст. 232.

3. Про застосування цивільного процесуального законодавства при перегляді судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами: Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30.03.2012 №4 // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004740-12>

4. Бородін М.М. Проведення у цивільних справах у зв'язку з нововиявленими обставинами (судова практика). Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «ПРАВО». Випуск 27. 2017 р. с. 34-41

5. Добош З.А. До питання про поняття нововиявлених обставин у цивільному судочинстві. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017 №47 (1). С.120-123

6. Штефан А. Висновок експерта у цивільному судочинстві. Теорія і практика інтелектуальної власності 2/2018. С.16-26.

## **ТЕМА14. ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ. СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ**

Процедура звернення судових рішень до виконання.

Види виконання: за загальними правилами; негайне виконання. Підстави для застосування негайного виконання. Підстави для обов'язкового та факультативного негайного виконання рішень суду.

Виконавчі документи. Виконавчий лист. Вимоги до змісту виконавчого документа. Видача дубліката виконавчого листа або судового наказу. Повноваження суду на виправлення помилки у виданому ним виконавчому листі, допущеної при його оформленні або видачі, чи визнати виконавчий лист таким, що не підлягає виконанню, та стягнути на користь боржника безпідставно одержане стягувачем за виконавчим листом.

Повноваження суду у процесі виконання судового рішення. Роз'яснення рішення суду; поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання; відстрочка або розстрочка виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання рішення; розгляд питання про визнання мирової угоди та відмови від примусового виконання рішення; вирішення питання про тимчасове влаштування дитини до дитячого або лікувального закладу; вирішення питання про оголошення розшуку боржника або дитини; вирішення питання про примусове проникнення до житла чи іншого володіння особи; вирішення питання про звернення стягнення на грошові кошти, що знаходяться на рахунках; заміна сторони виконавчого провадження; визначення частки майна боржника у майні, яким він володіє спільно з іншими особами; вирішення питання про поворот виконання.

Поворот виконання судових рішень. Порядок вирішення питання про поворот виконання. Строк подання заяв про поворот виконання. Особливості повороту виконання в окремих категоріях справ.

Судовий контроль за виконанням судових рішень. Розгляд судом скарг на рішення, дії чи бездіяльність державного виконавця.

### **Питання для самоконтролю:**

1. Процедура звернення судових рішень до виконання.
2. Види виконання: за загальними правилами; негайне виконання.
3. Підстави для застосування негайного виконання.
4. Підстави для обов'язкового та факультативного негайного виконання рішень суду.
5. Виконавчі документи.
6. Виконавчий лист.
7. Вимоги до змісту виконавчого документа.
8. Видача дубліката виконавчого листа або судового наказу.

9. Повноваження суду на виправлення помилки у виданому ним виконавчому листі, допущеної при його оформленні або видачі, чи визнати виконавчий лист таким, що не підлягає виконанню, та стягнути на користь боржника безпідставно одержане стягувачем за виконавчим листом.
10. Повноваження суду у процесі виконання судового рішення.
11. Роз'яснення рішення суду.
12. Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання.
13. Відстрочка або розстрочка виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання рішення.
14. Розгляд питання про визнання мирової угоди та відмови від примусового виконання рішення.
15. Вирішення питання про тимчасове влаштування дитини до дитячого або лікувального закладу.
16. Вирішення питання про оголошення розшуку боржника або дитини.
17. Вирішення питання про примусове проникнення до житла чи іншого володіння особи.
18. Вирішення питання про звернення стягнення на грошові кошти, що належать іншим особам, та нерухоме майно, право власності на яке не зареєстровано в установленому законом порядку.
19. Вирішення питання про тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України.
20. Вирішення питання про заміну сторони виконавчого провадження.
21. Визначення частки майна боржника у майні, яким він володіє спільно з іншими особами.
22. Вирішення питання про поворот виконання рішення, постанови.
23. Порядок вирішення питання про поворот виконання.
24. Строк подання заяв про поворот виконання.
25. Особливості повороту виконання в окремих категоріях справ.
26. Судовий контроль за виконанням судових рішень.
27. Право на звернення до суду зі скаргою на рішення, дії чи бездіяльність державного або приватного виконавця.
28. Строки для звернення зі скаргою на рішення, дії чи бездіяльність державного або приватного виконавця.
29. Процесуальний порядок розгляду скарги на рішення, дії чи бездіяльність державного або приватного виконавця.
30. Виконання ухвали суду, постановленої за результатами розгляду скарги.

## Тести для самоконтролю:

1. Яким розділом Цивільного процесуального кодексу врегульовано процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб)?

- а) Розділ 3;
- б) Розділ 4;
- в) Розділ 5;
- г) Розділ 6.

2. Скільки виконавчих листів видається за кожним судовим рішенням, яке набрало законної сили, за заявою осіб, на користь яких воно ухвалено?

- а) 1;
- б) 2;
- в) з огляду на кількість сторін;
- г) виконавчі листи не видаються.

3. Вказати правильну відповідь «суд допускає негайне виконання рішень у справах про...»

- а) надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності;
- б) визнання фізичної особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою;
- в) визнання спадщини відумерлою;
- г) стягнення аліментів - у межах суми платежу за один місяць.

4. Вказати правильну відповідь «суд допускає негайне виконання рішень у справах про...»

- а) визнання фізичної особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою;
- б) визнання спадщини відумерлою;
- в) присудження працівникові виплати заробітної плати, але не більше ніж за один місяць;
- г) примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.

5. Вказати правильну відповідь «суд допускає негайне виконання рішень у справах про...»

- а) передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність;
- б) надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку;

в) відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи, - у межах суми стягнення за один місяць;

г) каліцтва, якщо це потрібно для призначення пенсії або одержання допомоги по загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню.

6. Негайне виконання рішення покладає на державного виконавця обов'язок відкрити виконавче провадження не пізніше...

а) 10 днів після надходження виконавчого документу;

б) 3 днів після надходження виконавчого документу і невідкладно розпочати його примусове виконання;

в) 5 днів після надходження виконавчого документу і невідкладно розпочати його примусове виконання;

г) наступного робочого дня після надходження виконавчого документу і невідкладно розпочати його примусове виконання.

7. Питання, пов'язані з примусовим виконанням судових рішень, розглядаються в порядку цивільного судочинства, зокрема про:

а) розгляду питання про визнання мирової угоди;

б) вирішення питання про оголошення розшуку боржника або дитини;

в) вирішення питання про звернення стягнення на грошові кошти, що знаходяться на рахунках;

г) всі відповіді є вірними.

8. Хто має право звернутися до суду із заявою про роз'яснення рішення, яке підлягає виконанню:

а) стягувач;

б) боржник;

в) державний виконавець;

г) сторони виконавчого провадження, державний виконавець.

9. Рішення про відстрочку або розстрочку виконання:

а) визначається тільки судом;

б) визначається державним виконавцем за власною ініціативою;

в) визначається керівником органу ДВС за заявою сторін;

г) визначається державним виконавцем за заявою сторін.

10. Підставою для розшуку боржника або дитини є:



- а) подання прокурора;
- б) ухвала суду;
- в) постанова державного виконавця;
- г) заява стягувача.

11. Підставою для розшуку боржника або дитини є:

- а) подання прокурора;
- б) ухвала суду;
- в) постанова державного виконавця;
- г) заява стягувача.

12. Які твердження є вірними щодо заміни сторони виконавчого провадження?

- а) за поданням державного виконавця або за заявою сторони суд замінює сторону виконавчого провадження її правонаступником;
- б) суд за власною ініціативою замінює сторону виконавчого провадження її правонаступником;
- в) неявка сторін та інших осіб є перешкодою для вирішення питання про заміну сторони виконавчого провадження;
- г) суд у десятиденний строк розглядає це питання у судовому засіданні без повідомлення сторін та заінтересованих осіб;

13. Особа, яка вважає, що майно, на яке накладено арешт, належить їй, а не боржникові, може звернутися до суду з позовом про визнання права власності на майно у строк:

- а) десять днів після накладення арешту на таке майно;
- б) 30 днів після накладення арешту на таке майно;
- в) пів року після накладення арешту на таке майно;
- г) строк не визначений.

14. Хто має право вирішити питання про розстрочку виконання постанови податкового органу про податкове стягнення з юридичної особи – платника податків:

- а) суд загальної юрисдикції;
- б) державний виконавець за погодженням з керівником органу ДВС;\
- в) податкова служба;
- г) арбітражний суд.

15. Який суд вирішує питання, що пов'язане зі зверненням судового рішення до виконання?

- а) суд апеляційної інстанції
- б) суд першої інстанції, який розглядав справу
- в) суд першої інстанції
- г) суд касаційної інстанції

16. Хто має право звернутись до суду із заявою про виправлення помилки, допущеної при оформленні або видачі виконавчого листа

- а) стягувач, боржник та державний виконавець;
- б) стягувач, боржник, державний виконавець та прокурор;
- в) лише державний виконавець;
- г) стягувач та боржник

17. Після набрання законної сили рішення, ухвали, постанови суду, виконавчий документ видається не пізніше:

- а) трьох робочих днів;
- б) трьох календарних днів;
- в) наступного дня;
- г) протягом місяця.

18. Ким має бути підписаний виконавчий лист:

- а) суддею;
- б) суддею та прокурором;
- в) суддею та його помічником;
- г) суддею та стягувачем.

19. Самостійний різновид виконавчого документа – це

- а) судовий наказ;
- б) виконавчий напис нотаріуса;
- в) виконавчий лист;
- г) постанова.

20. Хто може відкласти виконавчі дії за заявою стягувача або за заявою боржника, або з власної ініціативи?

- а) суддя;
- б) державний виконавець;
- в) приватний виконавець;
- г) нотаріус.

## **Обов'язкові завдання:**

### **Практичне завдання №1.**

У жовтні 2017 року Красногвардійським районним судом м. Дніпропетровська був виданий судовий наказ, яким стягнути солідарно з Черненко З.М. та Черненко Т.М. на користь Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку «Красногвардієць» 7464 грн.13 коп. – суму заоргованості за надані послуги по утриманню будинків і споруд та прибудинкових територій станом на 01.08.2017 року; 1005 грн. 28 коп. – збитки від інфляції; 223 грн.92 коп. – 3 % річних за поточний рік; 121 грн.80 коп. – суму судового збору.

У зв'язку з невиконанням боржниками Черненко судового наказу, заявник звернувся до відділу державної виконавчої служби з заявою про примусове виконання.

Постановою державного виконавця від 13.01.2018 року було відмовлено у відкритті виконавчого провадження з підстав відсутності у виконавчому документі ІПН боржників Черненко.

Чи правомірно вчинив державний виконавець?

Які вимоги до виконавчого документа?

Чи має право ОСББ оскаржити постанову про відмову у відкритті виконавчого провадження?

Які вимоги до скарги, що подається на рішення, дії чи бездіяльність державного або приватного виконавця.

### **Практичне завдання №2.**

Банківська установа звернулася до суду із скаргою на дії державного виконавця Крутькова М.Г., мотивуючи це тим, що у 2016 році за рішенням суду з боржника було стягнуто заборгованість за кредитним договором у сумі 27 705,67 доларів США, що еквівалентно 219 834 грн. 67 коп.

У 2017 році вказане рішення органом ДВС було виконано та постановою державного виконавця виконавче провадження закрито у зв'язку із виконанням рішення.

Проте, банк вважав, що рішення повною мірою не виконано, оскільки за обмінним курсом національної валюти України до долару США суму боргу у гривні зросла.

Судом першої інстанції у задоволенні скарги було відмовлено.

Чи правомірні дії суду?

Чи правомірні дії державного виконавця?

Яким чином повинен бути вирішений спір?

Назвіть строк для звернення зі скаргою на дії державного або приватного виконавця.

### **Практичне завдання №3.**

Судами було допущене негайне виконання таких рішень:

- про поновлення на роботі та сплату заробітної плати за пів року;
- про визнання права власності на автомобіль та усунення перешкод в користуванні ним;
- про встановлення факту постійного проживання на території України з 2001 р. по цей час;
- про відібрання дитини.

Вкажіть, в яких випадках суд допускає негайне виконання рішень.

Чи правильні такі дії судів?

У яких випадках допускається негайне виконання судових рішень?

За якими правилами здійснюється негайне виконання судових рішень?

### **Практичне завдання №4.**

Захарова Г.О. звернулася до суду з заявою про видачу дублікату виконавчого листа на виконання рішення Козятинського міськрайонного суду Вінницької області від 28.09.2007 про стягнення з Захарова П.П. на її користь аліментів на неповнолітню доньку Захарову І.П., до досягнення нею повноліття у розмірі 1/2 частки заробітку щомісячно.

Свої вимоги мотивувала тим, що рішенням Козятинського міськрайонного суду Вінницької області від 28.09.2007 з Захарова П.П. стягнуто на її користь аліменти на неповнолітню доньку Захарову І.П., в розмірі 1/2 частини зі всіх видів його заробітку, але не менше 30 % прожиткового мінімуму встановленого для дитини відповідного віку щомісячно, починаючи з 31.08.2007 і до повноліття дитини.

Виконавчий лист про стягнення аліментів з Захарова П.П. на її користь втрачений виконавчою службою.

Яке рішення має прийняти суд?

До якого суду необхідно звернутись заявниці?

Визначте порядок видачі дублікату виконавчого листа.

Визначте, чи необхідно заявниці сплачувати судовий збір?

### **Практичне завдання №5.**

Приватний виконавець виконавчого округу Київської області Говоров П.В. звернувся до суду з поданням про тимчасове обмеження

особи у праві виїзду за межі України боржника Колосова Г.П., посилаючись на те, що у нього на виконанні перебуває виконавче провадження № АСВП:55954479 по примусовому виконанню виконавчого листа, виданого Оболонським районним судом міста Києва по справі № 2/756/489/16 від 03.03.2018 року про стягнення з Колосова Г.П. на користь Крутько Б.Б. 4 915 345 грн. 73 коп. боргу.

В обґрунтування своїх вимог приватний виконавець посилається на ті обставини, що будь-яких дій боржником на виконання вимог не здійснено, судові рішення до теперішнього часу боржником не виконано, він ухиляється від явки до приватного виконавця та від сплати боргу, неодноразово виїзжав за межі України, тому вважає, що потрібно вжити заходів та обмежити боржника у праві виїзду за кордон до належного виконання ним відповідних зобов'язань.

Яке рішення має прийняти суд?

Який строк розгляду подання про тимчасове обмеження особи у праві виїзду за межі України?

Чи можна вважати наявність невиконаних зобов'язань підставою для тимчасового обмеження у праві виїзду за кордон?

Чи зміниться рішення суду, якщо Колосов Г.П. ухиляється від виконання зобов'язань ненавмисно, а через невиліковну хворобу?

### **Практичне завдання №6.**

Звіт про оцінку майна на момент реалізації втратив чинність, проте майно було все одно реалізовано і боржник оскаржив цей правочин. Суди перших двох інстанцій відмовили боржнику у визнанні недійсними результатів електронних торгів, недійсним протоколу проведення електронних торгів, недійсним акту державного виконавця про проведення електронних торгів, у скасуванні свідоцтва про право власності на покупця та у скасуванні запису у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно на покупця.

Чи правомірні дії суду?

Яким чином боржник мож захистити порушені права?

Чи правомірні дії Організатора електронних торгів?

Який строк чинності звіту про оцінку майна?

### **Практичне завдання №7.**

25.01.2019р. Жовтневим районним судом м. Дніпропетровська була розглянута цивільна справа за позовом Нестерова Н.О. до Акціонерного товариства Комерційний банк «ПриватБанк» (треті особи приватний нотаріус Чернігівського МНО, приватний виконавець виконавчого округу

Дніпропетровської області) про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню.

Під час направлення повного тексту рішення до Єдиного державного реєстру судових рішень було виявлено опіску в резолютивній частині, де не зазначено що з АТ КБ «ПриватБанк» на користь Нестерова Н.О. стягнутий судовий збір в розмірі 704грн.80коп.

Який порядок виправлення помилки, допущеної при видачі виконавчого листа?

Складіть відповідну заяву.

Який строк розгляду заяви про виправлення помилки, допущеної при видачі виконавчого листа?

Чи підлягає апеляційному оскарженню ухвала про виправлення помилки?

### **Практичне завдання №8.**

В провадженні Красногвардійського районного суду м. Дніпропетровська знаходиться справа за позовом Карпачова А.А. до Карачун Д.О. про стягнення аліментів на утримання непрацездатної матері.

В судовому засіданні сторони, шляхом взаємних поступок, дійшли мирової угоди і домовилися про наступне:

1.Сторони домовились врегулювати спір по справі № 204/7855/18, шляхом підписання та виконання даної мирової угоди.

2.Відповідач Карачун Д.О. визнає аліментні зобов'язання перед позивачем Карпачовим А.А.

3.Відповідач Карачун Д.О. сплачує на момент підписання мирової угоди грошові кошти в сумі 1500 (одну тисячу п'ятсот) гривень.

4.Відповідач Карачун Д.О. зобов'язується та гарантує сплачувати позивачу Карпачову А.А. шляхом перерахування платежів в сумі 1500 (одна тисяча п'ятсот) гривень за грудень 2018 року та січень 2019 року, а також перераховувати по 1000 (одній тисячі) гривень щомісяця до дня смерті, починаючи з лютого 2019 року, на картковий рахунок Карпачова А.А. (к.р. № 5168 7573 84114841 в АТ КБ «Приватбанк»).

5.Відповідач Карачун Д.О. зобов'язується здійснювати щомісячні платежі до 10 числа кожного місяця.

6.В разі зміни прожиткового мінімуму для працездатних осіб сторони зобов'язуються переглянути та визначити суму грошових відрахувань, які складатимуть не менше 50% від суми прожиткового мінімуму громадян на день перегляду суми виплати.

7.Позивач Карпачов А.А. за умовами мирової угоди відмовляється від своїх позовних вимог до відповідача Карачун Д.О..

8.Дана мирова угода укладена в трьох примірниках і направляється сторонами до суду для її затвердження.



9. Дана мирова угода набирає чинності з моменту її затвердження судом і діє до повного виконання зобов'язання, передбаченого цією мировою угодою.

10. Ухвала суду про затвердження даної мирової угоди є виконавчим документом згідно з п.2 частини другої статті 17 Закону України «Про виконавче провадження».

11. У разі несплати Відповідачем Карачун Д.О. грошових коштів, передбачених п. п. 4,5 цієї мирової угоди Позивач звертається з заявою про відкриття виконавчого провадження до відповідного органу виконавчої служби.

В судовому засіданні представник позивача і відповідач підтримали вищевказану мирову угоду, просили затвердити її та закрити провадження у справі. Також, вказали, що їм відомі і зрозумілі наслідки закриття провадження у справі.

Яке рішення має прийняти суд?

Складіть проект мирової угоди за вказаною фабулою?

Який порядок затвердження мирової угоди?

Назвіть порядок укладання мирової угоди вже в процесі виконання?

### **Практичне завдання №9.**

Постановою державного виконавця Марганецького міського відділу державної виконавчої служби головного територіального управління юстиції у Дніпропетровській області Коваленко О.О. від 11.01.2019 року встановлено тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України Ісаєва А.В. до погашення заборгованості по сплаті аліментів у повному обсязі по виконавчому листу № 2-1836/10, що виданий 17.05.2012 року.

На даний час борг погашено частково, відповідно до розрахунку заборгованості Ісаєв А.В. за останні 6 місяців з червня по грудень 2018 сплатив аліменти в сумі 28450 грн., а тому представник боржника звернувся до суду з заявою про скасування тимчасового обмеження права виїзду за межі України Ісаєва А.В.

На даний час борг зі сплати аліментів погашено частково, відповідно до розрахунку заборгованості Ісаєв А.В. за останні 6 місяців з червня по грудень 2018 він сплатив аліменти в сумі 28450 грн.

Тобто з викладеного вбачається, що Ісаєв А.В. не ухиляється від виконання рішення суду, робить все можливе, щоб погасити заборгованість.

Яке рішення має прийняти суд?

Складіть проект подання державного виконавця про обмеження у праві виїзду за межі України.

Яким чином здійснюються розгляд подання про обмеження у праві виїзду за межі України?

Чи можливе оскарження ухвали суду про обмеження у праві виїзду за межі України?

### **Практичне завдання №10.**

В провадженні Дніпровського апеляційного суду перебуває на розгляді справа про те, що заочним рішенням Петропавлівського районного суду Дніпропетровської області від 31 березня 2014 року позов ПАТ КБ "Приватбанк" до Литвиненко О.Д. про стягнення заборгованості задоволено у повному обсязі.

Стягнуто з Литвиненко О.Д. на користь ПАТ КБ "Приватбанк": заборгованість по кредитному договору б/н від 12 листопада 2007 року в сумі 12 424,57 грн, судові витрати (судовий збір) в сумі 243,60 грн, а загалом стягнуто 12 688,17 грн.

Додатковим рішенням Петропавлівського районного суду Дніпропетровської області від 07 лютого 2017 року визначено складові стягнутої заборгованості.

Постановою старшого державного виконавця Павлоградського міськрайонного відділу ДВС ГТУ у Дніпропетровській області від 27 березня 2017 року виконавче провадження з примусового виконання виконавчого листа № 188/265/14-ц, виданого 26 травня 2014 року Петропавлівським районним судом, про стягнення заборгованості за кредитним договором у сумі 12 424,57 грн закінчено з підстав, визначених п.9 ч. 1 ст. 39 Закону України «Про виконавче провадження», тобто у зв'язку з виконанням рішення суду.

Рішенням Апеляційного суду Дніпропетровської області від 03 серпня 2017 року скасовано заочне рішення Петропавлівського районного суду Дніпропетровської області від 31 березня 2014 року і додаткове рішення того ж суду від 07 лютого 2017 року, та відмовлено у задоволенні вищезазначеного позову.

За таких обставин, судом першої інстанції було встановлено, що на момент скасування заочного рішення у апеляційній інстанції Литвиненко О.Д., в порядку виконання вищевказаного заочного рішення сплатив позивачу 12 424,57 грн, тоді як питання про повернення раніше сплачених коштів, апеляційним судом не було вирішено.

У зв'язку із вищезазначеним та на підставі положень ст.444 ЦПК України, Литвиненко О.Д. 03 серпня 2018 року звернувся до суду через поштове відділення із заявою про поворот виконання заочного рішення, яка в подальшому, а саме 07 серпня 2018 року була зареєстрована відділом канцелярії Петропавлівського районного суду Дніпропетровської області.

Залишаючи відповідну заяву без розгляду, суд першої інстанції виходив з того, що заявник звернувся до суду з пропуском однорічного

строку, оскільки рішення Апеляційного суду Дніпропетровської області ухвалено 03 серпня 2017 року, а заява до суду була направлена 07 серпня 2018 року.

Як вбачається з матеріалів апеляційного провадження, заяву про поворот виконання рішення суду було подано заявником до поштового відділення 03 серпня 2018 року, з дотриманням передбаченого законом строку для звернення з такою заявою, який відповідає одному року з часу набрання законної сили рішенням апеляційного суду про скасування заочного рішення.

Яке рішення має прийняти суд в даному випадку?

Чи наявний в даному випадку поворот виконання?

Які рішення може прийняти суд, вирішуючи питання про поворот виконання?

Які вимоги висуваються до заяви про поворот виконання?

### **Підготувати словник з основних термінів та визначень теми:**

Негайне виконання, виконавчий документ, стягнення за виконавчим документом, виконавче провадження, мирова угода, повноваження суду, пов'язані з виконавчим провадженням, роз'яснення рішень суду, відстрочка, розстрочка виконання рішення суду, зміна способу і порядку виконання рішення суду, поворот виконання.

### **Бібліографічний список:**

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. (зі змінами від 24.02.2019 р.) /Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

2. Про виконавче провадження. Закон України від 02 червня 2016 р. № 606-хiv /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/606-14/page>.

3. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів Закон України від 02.06.2016 р. №1403-viii /Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>.

4. Інструкція з організації примусового виконання рішень, затверджена Наказом Міністерства юстиції України від 02 квітня 2012 № 512/5 /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12>).

5. Загальна декларація прав людини: ООН; Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948 /Верховна Рада України. URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995\\_015](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015).

6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04.11.1950 /Верховна Рада України. URL: // [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004).

7. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 р. // [http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995\\_043](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_043) (Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII від 19.10.73 р. ).

8. Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів: Гаазька конференція з МПП; Конвенція, Міжнародний документ від 05.10.1961 р. /Верховна Рада України. URL:// [http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995\\_082](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_082)

9. Комаров В.В. Вчення про предмет цивільного процесуального права /В.В. Комаров// Право України. 2017. № 5. с. 154-173.

10. Коханська М. Принципи цивільного судочинства, які забезпечують своєчасність судового захисту /М.Коханська//Підприємництво, господарство і право. 2018. №9. с. 14-18.

11. Кройтор В.А. Особливості прояву змісту принципу пропорційності в цивільному судочинстві/В.А.Кройтор//Порівняльно-аналітичне право. 2018. №1. с. 96-99.

12. Лісничка Т.В. Правові наслідки появи особи, яку було оголошено померлою: виявлення і шляхи вирішення проблемних питань / Т.В.Лісничка // Право і безпека. Харків. 2012. №4 (41). С. 196-200.

13. Андрушко А.В. Принцип диспозитивності цивільного процесуального права України: Монографія / А. В. Андрушко ; рец.: О.О.Підпригора, И. И. Штефан; Хмельницький інститут регіонального управління та права. Харків: Консум. 2014 (Харків). 172 с.

14. Бірюков І.А. Справедливість та її місце в цивільному судочинстві / І. А. Бірюков // Бюлетень Міністерства юстиції України: Міністерство юстиції України. 2010. №10. С. 93-98.

15. Боева О.С. Доцільність застосування аналогії права при розгляді трудових спорів / О. С. Боева // Судова апеляція: ТОВ "Видавництво "Юридична думка". 2014. №2. С. 103-109

16. Буркацький Л.К. Захист цивільного права та інтересу: Методика складання документів, коментарі, позовні та інші заяви: Навч. посібник. К. Юрінком Інтер. 2015.

17. Гетманцев М. Джерела формування речових доказів / М. Гетманцев // Підприємництво, господарство і право. 2013. №4. С. 134-137.

18. Гетманцев, Олександр. Дія в часі нормативно-правових актів, що застосовуються судом при здійсненні правосуддя в цивільних справах / О.Гетманцев, М. Гетманцев // Юридична Україна : Юрінком Інтер. 2010. №6. С. 67-73

19. Городовенко В.В. Принцип гласності та відкритості у вітчизняному судочинстві: проблеми реалізації / В. В. Городовенко // Вісник Верховного Суду України: ТОВ "Видавництво "Истина". 2011. №9. С. 38-43

20. Грабовська Оксана Олександрівна. Правосуб'єктність органів опіки та піклування в процедурі усиновлення / О. О. Грабовська // Держава і право: Збірник наукових праць. 2014. Вип. 45. С. 291-296

21. Грень Н. М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів. 2016. 250 с.

22. Єпанчіцев О.С. Поняття та склад суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин/О.С.Єпанчіцев//Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2018. №4. с. 45-48

23. Тарасенко Л. Судовий контроль за виконанням судових рішень // Вісник Львівського університету: Серія юридична / Міністерство освіти і науки України. Львівський національний університет ім. І. Франка: ВЦ Львівського національного університету ім. І. Франка. 2013. Вип. 42. С. 209-216.

24. Ткачук О.С. Проблеми реалізації судової влади у цивільному судочинстві: монографія. Х. Право. 2016.

25. Ханік-Посполітак Р. Ю. Представництво в цивільному процесі за новим Цивільним процесуальним кодексом України / Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2018. Том 1. с.50-54

26. Шабалін А. В. Судочинство у справах наказного провадження: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: 12.00.03 / А. В. Шабалін; Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва НАПрН України. Київ. 2016. 16 с.

27. Штефан А.С. Об'єкт і зміст цивільних процесуальних правовідносин / Штефан А.// Вісник Національної академії внутрішніх справ. Київ. 2015. 120 с.



## Бібліографічний список

### 1. Основні нормативні акти:

1.1. Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості ВРУ. 1996. №30. Ст. 141 (із змінами).

### 1.2. Акти міжнародного права:

1.2.1. Загальна декларація прав людини: ООН; Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948 /Верховна Рада України.URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995\\_015](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015).

1.2.2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04.11.1950 (ратифікована Законом України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР /Верховна Рада України. URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004).

1.2.3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 р. // (Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР №2148-VIII від 19.10.73 р.) Верховна Рада України.URL: [http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995\\_043](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_043).

1.2.4. Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів: Гаазька конференція з МПП; Конвенція, Міжнародний документ від 05.10.1961 р. /Верховна Рада України. URL: [http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995\\_082](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_082).

1.2.5. Конвенція про отримання за кордоном доказів у цивільних або комерційних справах: Австрія, Бельгія, Іспанія [...]; Конвенція, Міжнародний документ від 18.03.1970 // [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995\\_922](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_922) (Україна приєдналась до Конвенції, Закон України від 19 жовтня 2000 р. №951-III // Відомості Верховної Ради України. 2000. № 49. Ст. 423.

1.2.6. Конвенція про правову допомогу та правові відносини в цивільних, сімейних та кримінальних справах. Міжнародна угода від 22 січня 1993 р. (Ратифіковано Україною 10 листопада 1994 року № 240/94 ВР) /Верховна Рада України.URL: [http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/997\\_009](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/997_009).

1.2.7. Конвенція про права дитини. Схвалено ООН, Резолюція № 44/25, 20 листопада 1989 року. Ратифіковано Україною 27 лютого 1991 р. № 789-XII /Верховна Рада України.URL: [http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995\\_021](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_021).

1.2.8. Європейська конвенція про здійснення прав дітей, від 25 січня 1996 р. (Конвенцію ратифіковано із заявою Законом України «Про ратифікацію Європейської конвенції про здійснення прав дітей» № 69-V від 03 серпня 2006 р. // ВВР. 2006. № 41. Ст. 354).



1.2.9. Європейська конвенція про усиновлення дітей (переглянута) від 27 листопада 2008 р. // [http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994\\_a17](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_a17) (Конвенцію ратифіковано Законом України «Про ратифікацію Європейської конвенції про усиновлення дітей (переглянутої)» № 3017-VI від 15 лютого 2011 р. із застереженням та заявою // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 35. Ст. 346).

### **1.3. Закони:**

1.3.1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. (зі змінами від 24.02.2019 р.). Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

1.3.2. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р Редакція від 07.01.2019. Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>

1.3.3. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> 1.3.7.

1.3.4. Про виконавче провадження. Закон України від 02 червня 2016 р. № 606-XIV /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/606-14/page>.

1.3.5. "Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів" Закон України від 02.06.2016 р. №1403-VIII /Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>

1.3.6. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень. Закон України від 5 червня 2012 року № 4901-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4901-17>.

1.3.7. Про судоустрій та статус суддів. Закон України від 30 09. 2016 року. Верховна Рада України. URL: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP\\_index.htm\\_2016\\_1\\_42.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_1_42.pdf)

1.3.8. Про судовий збір. Закон України від 8 липня 2011 р. № 3674-VI /Верховна Рада України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

1.3.9. Про міжнародне приватне право. Закон України від 23 червня 2005 р. № 2709-IV. ВВР. 2005. № 32. Ст. 422.

1.3.10. Про безоплатну правову допомогу. Закон України від 8 липня 2011 р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

1.3.11. Про прокуратуру. Закон України № 1697-VII від 14 жовтня 2014р. Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/page>

1.3.12. Про адвокатуру та адвокатську діяльність. Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. Верховна Рада України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

1.3.13. Про нотаріат. Закон України № 3425-XII від 2 вересня 1993 р. // ВВР. 1993. № 39. Ст. 383.

1.3.14. Про третейські суди. Закон України № 1701-IV від 11 травня 2004 року // Офіційний вісник України. 2004. № 23. Ст. 1540.

1.3.15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження цивільної дієздатності осіб, які зловживають азартними іграми. Закон України від 21.02.2012 р. № 4416-VI // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 42. Ст. 522.

1.3.16. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини. Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV // Відомості Верховної Ради України. 2006. № 30. Ст. 260.

1.3.17. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні. Закон України від 11.12.2003 № 1382-IV // Відомості Верховної Ради України. 2004. №15. Ст. 232.

1.3.18. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства. Закон України від 22.09.2011 р. № 3773-VI // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 19-20. Ст. 179.

1.3.19. Про охорону дитинства. Закон України № 2402-III від 26 квітня 2001 р. // ВВР України. 2001. №30. Ст. 42 (із змінами).

1.3.20. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей. Закон України від 24 січня 1995 р. № 20/95-ВР // ВВР. 1995. №6. - Ст. 35 (у редакції від 11.06.2009. Назва Закону із змінами, внесеними згідно із Законом України № 609-V від 07.02.2007).

1.3.21. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Закон України від 13 січня 2005 р. № 2342-IV // ВВР. 2005. № 6. Ст. 147.

1.3.22. Про судову експертизу. Закон України від 25 лютого 1994 р. № 4038-XII // ВВР. 1994. № 28. Ст. 232.

1.3.23. Про психіатричну допомогу. Закон України від 22 лютого 2000 р. № 1489-III (із змінами) // ВВР. 2000. №19. Ст. 143.

#### **1.4. Підзаконні акти:**

1.4.1. Про деякі питання здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України. Указ Президента України від 03.03.2011 р. № 261/2011 // /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/261/2011>

1.4.2. Про граничні розміри компенсації витрат, пов'язаних з розглядом цивільних та адміністративних справ, і порядок їх компенсації за рахунок держави. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 2006 р. № 590. /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/590-2006-п>

1.4.3. Про затвердження Інструкції про порядок і розміри компенсації (відшкодування) витрат та виплат винагороди особам, що викликаються до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів. Постанова Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996 р. № 710 (у редакції від 07.12.2012 р.) /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/710-96-п>

1.4.4. Про порядок визначення друкованого засобу масової інформації, у якому розміщуються оголошення про виклик до суду відповідача, третіх осіб, свідків, місце фактичного проживання (перебування) яких невідоме. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 січня 2006 р. № 52. /Верховна Рада України. URL: <http://ua-info.biz/legal/basert/ua-dmekqe.htm>

1.4.5. Інструкція про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень. Затверджена наказом Міністерства юстиції України, Державної судової адміністрації України від 27 червня 2008 № 1092/5/54 (із змінами від 25 березня 2010 р., наказ; 604/5/47) /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0573-08>

1.4.6. Про затвердження Порядку реєстрації місця проживання та місця перебування фізичних осіб в Україні та зразків необхідних для цього документів. Наказ МВС України від 22.11.2012 р. № 1077 /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z2109-12/paran11#n11>

1.4.7. Про затвердження Положення про порядок доступу судів загальної юрисдикції до відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва від 14.02.2011 р. № 17/Верховна Рада України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0193-11>

1.4.8. Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 // Офіційний вісник України. 2008. № 76. Ст. 2561.

## **1.5. Рішення Конституційного Суду України:**

1.5.1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа про право на правову допомогу) від 30 вересня 2009 року № 23-рп/2009 /Верховна Рада України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v023p710-09>

1.5.2. Рішення Конституційного Суду України від 12 липня 2011 р. № 9-рп/2011 у справі за конституційними поданнями 54 народних депутатів України та Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Кримінально-процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України (щодо принципу інстанційності в системі судів загальної юрисдикції) /Верховна Рада України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/card/v009p710-11>

1.5.3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Трояна Антона Павловича щодо офіційного тлумачення положень статті 24 Конституції України (справа про рівність сторін судового процесу) від 12.04.2012 № 9-рп/2012 (Справа № 1-10/2012) /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-12>

1.5.4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців сьомого, одинадцятого статті 2, статті 3, пункту 9 статті 4 та розділу VIII «Третейське самоврядування» Закону України «Про третейські суди» (справа про завдання третейського суду) від 10 січня 2008 року № 1-рп/2008 /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-08>

1.5.5. Постанови Пленуму Верховного Суду України, Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, узагальнення судової практики, роз'яснення Міністерства юстиції України.

1.5.6. Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 1 листопада 1996 року № 9. /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96>

1.5.7. Про незалежність судової влади. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 8 від 13 червня 2007 р. /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-07>

1.5.8. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про усиновлення і про позбавлення та поновлення батьківських прав. Постанова пленуму Верховного Суду України від 30 березня 2007 р. № 3 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Верховного Суду України № 20 від 19.12.2008 р.) /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-07>

1.5.9. Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення. Постанова Пленуму Верховного суду України від 31 січня 1995 р. №5 (Із змінами, внесеними згідно з Постановою

Пленуму Верховного Суду України №15 від 25.05.98 /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-95>.

1.5.10. Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 р. № 9 /Верховна Рада України. URL: [http://www.yuricom.com/ua/legal\\_practice/?id=11477](http://www.yuricom.com/ua/legal_practice/?id=11477).

1.5.11. Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи. Постанова Пленуму Верховного суду України від 27 лютого 2009 р. №1 /Верховна Рада України. URL: [http://www.yuricom.com/ua/legal\\_practice/?id=11477](http://www.yuricom.com/ua/legal_practice/?id=11477).

1.5.12. Про судову практику у справах про спадкування. Постанова Пленуму Верховного суду України від 30 травня 2008 р. №7 /Верховна Рада України. URL: [http://www.yuricom.com/ua/legal\\_practice/?id=11477](http://www.yuricom.com/ua/legal_practice/?id=11477).

1.5.13. Про судову практику із справ про визнання громадянина обмежено дієздатним чи недієздатним. Постанова Пленуму Верховного суду України від 28 березня 1972 р. №3 /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0003700-72>.

1.5.14. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 11 від 21 грудня 2007 р. Вісник Верховного Суду України. 2008. №1. С. 5–11.

1.5.15. Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 № 5. /Верховна Рада України. URL: [http://www.yuricom.com/ua/legal\\_practice/?id=11477](http://www.yuricom.com/ua/legal_practice/?id=11477).

1.5.16. Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів, що виникають із кредитних правовідносин. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30.03.2012 № 5 /Верховна Рада України. URL: [http://www.yuricom.com/ua/legal\\_practice/?id=11477](http://www.yuricom.com/ua/legal_practice/?id=11477).

1.5.17. Принципи та положення Європейської конвенції про усиновлення дітей (переглянутої). Роз'яснення Міністерства юстиції України від 20.04.2011 р. / М.Б.Сніжко – Начальник відділу міжнародного приватного права Департаменту міжнародного приватного права і міжнародної правової допомоги. Верховна Рада України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

1.5.18. Щодо обов'язкових для всіх судів України правових позицій: Вищий спеціалізований суд; Лист від 16.01.2012 /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0001740-12>.

1.5.19. Щодо роз'яснення окремих аспектів видачі судових наказів про стягнення заборгованості по оплаті комунальних послуг: Вищий



спеціалізований суд; Лист від 03.05.2012 № 6-27/0/9-12 /Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0027740-12>.

1.5.20. Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки /Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>.

## **1.6. Підручники:**

1.6.1. Ізарова І. О., Ханик-Посполітак Р. Ю. І–32 Цивільний процес України /І. О. Ізарова, Р. Ю. Ханик-Посполітак. Київ: ВД «Дакор». 2018.

1.6.2. Масюк В. В. Виконавче провадження у схемах і таблицях : навч. посіб. /В. В. Масюк, М. Ю. Акулова. Харків: Право. 2017. 126 с.

1.6.3. Виконавче провадження : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти/ уклад.: К. В. Гусаров, М. Є. Червинська, Л. М. Мазур та ін. Х.: Право 2017. 186 с.

1.6.4. Актуальні питання цивільного судочинства в світлі судової реформи в Україні: монографія /[С.В. Ківалов, Н.Ю. Голубєва, І.В. Андронов та ін.]; за заг. ред. Н.Ю. Голубєвої; НУ ОЮА. Одеса: Юридична література. 2017. 212 с.

1.6.5. Цивільний процес (загальна частина): навч. посібник. –2-е вид., доп. і перероб. / кол. авт.; кер. авт. кол. к.ю.н., доц. А.В. Коваленко. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД. 2017. 192 с.

1.6.6. Теорія держави і права : навч. Посібник [для студ. вищ. навч. за-кл.] / кол.авт. канд. юрид. наук, доц. Ю.А. Ведерніков. – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2012. 384 с.

1.6.7. Кваліфікаційний (адвокатський) іспит : [навч. посіб.] : у 17 кн. / за наук. ред. О. Д. Святоцького, Р. О. Стефанчука, О. М. Дроздова. – Кн. 6 : Цивільне процесуальне право / С. С. Бичкова, Г. В. Чурпіта. К.: Вид. дім. «Ін Юре». 2017. 152 с.

1.6.8. Цивільне право України: посібник для підготовки до іспитів \ відп. ред. С.В. Губарєв, О.О. Лов'як . Дніпро: Середняк Т.К. 2017. 206 с.

1.6.9. Притуляк В. М. Повноваження суду при примусовому виконанні судових рішень у цивільних справах: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Валерій Миколайович Притуляк; Національний університет «Одеська юридична академія». О. 2016. 205 с.

1.6.10. Практикум з цивільного процесу України : Навчальний посібник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За заг. ред. Н. В. Василюк, Ю. Д. Притики. Київ: ВД «Дакор». 2018. 332 с.

1.6.11. Рекомендація R (84) 5 Комітета міністрів державам-членам относительно принципів гражданского судопроизводства, направленных на совершенствование судебной системы от 28 февраля



1984 года. Верховна Рада України. URL: Режим доступу: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994\\_126](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_126).

1.6.12. Розгляд окремих категорій цивільних справ у судах: навч. посіб. / за ред. Н.Ю. Голубевої. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2017. 480 с.

1.6.13. Програмний документ «Інтеграція медіації в судову систему України» в рамках проекту Ради Європи «Підтримка впровадженню судової реформи в Україні». Київ. 2017. 28 с.

1.6.14. Нотаріат в Україні : [навч. посіб.] / [Нікітін Ю. В., Бичкова С. С., Чубенко А. Г. та ін.]; за заг. ред. Ю. В. Нікітіна. – [4-те вид., допов. і перероб.]. К.: ВНЗ «Нац. акад. упр.»; Алерта. 2016. 586 с.

## **7. Допоміжна:**

7.1. Андрушко А.В. Принцип диспозитивності цивільного процесуального права України : Монографія / А. В. Андрушко ; ред.: О.О.Підпригора, И. И. Штефан; Хмельницький інститут регіонального управління та права. - Харків: Консум, 2014 (Харків). 172 с.

7.2. Бірюков І.А. Справедливість та її місце в цивільному судочинстві / І. А. Бірюков // Бюлетень Міністерства юстиції України: Міністерство юстиції України. 2010. №10. С. 93-98.

7.3. Боева О.С. Доцільність застосування аналогії права при розгляді трудових спорів / О. С. Боева // Судова апеляція: ТОВ "Видавництво "Юридична думка". 2014. №2. С. 103-109

7.4. Буркацький Л.К. Захист цивільного права та інтересу: Методика складання документів, коментарі, позовні та інші заяви: Навч. посібник. К.: Юрінком Інтер. 2015.

7.5. Гетманцев М. Джерела формування речових доказів / М. Гетманцев // Підприємництво, господарство і право. 2013. № 4. С. 134-137.

7.6. Гетманцев О. Дія в часі нормативно-правових актів, що застосовуються судом при здійсненні правосуддя в цивільних справах / О.Гетманцев, М. Гетманцев // Юридична Україна : Юрінком Інтер. 2010. №6. С. 67-73

7.7. Городовенко В.В. Принцип гласності та відкритості у вітчизняному судочинстві: проблеми реалізації / В. В. Городовенко // Вісник Верховного Суду України: ТОВ "Видавництво "Істина". 2011. №9. С. 38-43

7.8. Грабовська О.О. Правосуб'єктність органів опіки та піклування в процедурі усиновлення / О.О. Грабовська // Держава і право: Збірник наукових праць. 2014. Вип.45. С. 291-296

7.9. Грень Н.М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 – теорія та історія держави і права;

історія політичних і правових учень; Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів. 2016. 250 с.

7.10. Єпанчіцев О.С. Поняття та склад суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин/О.С.Єпанчіцев//Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2018. №4. с. 45-48

7.11. Жукевич І.В. Поняття, види та форми судового контролю за виконанням рішень у цивільних справах/І.В.Жукевич//Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: Журнал. Серія Право. 2017. №4(16). с.110-116

7.12. Зейкан Я.П. Представництво у цивільному процесі [Електронний ресурс] / Я.П. Зейкан, В.В. Ігнатенко // Юридичний вісник. – 2017. №1 (42). С.92–97.

7.13. Зуб О.Ю. Спрошене позовне vs. наказне провадження в цивільному процесі. Журнал східноєвропейського права. 2018. №58. С.188-193

7.14. Демків Р.Я. Актуальні питання поновлення та продовження процесуальних строків у цивільному процесуальному кодексі України/Р.Я.Демків//Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2018. №1. с.55-63

7.15. Ізарова І.О. Спрошене позовне провадження цивільного судочинства: новели українського законодавства. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/>

7.16. Коваленко О.О. Зміст предмета доказування в цивільному судочинстві/О.О.Коваленко//Науковий вісник Херсонського державного університету. 2018. №3. том 2. с. 98-102.

7.17. Колесников Б. Зловживання цивільними процесуальними правами: новела цивільного процесу. Підприємництво, господарство і право. 2018 (7). С. 22-27

7.18. Комаров В.В. Вчення про предмет цивільного процесуального права /В.В. Комаров// Право України. 2017. №5. с. 154-173.

7.19. Коханська М. Принципи цивільного судочинства, які забезпечують своєчасність судового захисту /М.Коханська//Підприємництво, господарство і право. 2018. №9. с. 14-18

7.20. Кройтор В.А. Особливості прояву змісту принципу пропорційності в цивільному судочинстві/В.А.Кройтор//Порівняльно-аналітичне право. 2018. №1. с. 96-99

7.21. Лісничка Т.В. Правові наслідки появи особи, яку було оголошено померлою: виявлення і шляхи вирішення проблемних питань / Т. В. Лісничка // Право і безпека. Харків. 2012. №4 (41). С. 196-200.

7.22. Маруніч Г. «Затягування цивільного процесу» та «зловживання цивільними процесуальними правами»: співвідношення понять. Підприємництво, господарство і право. 2016. №9. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/09/4.pdf>.

7.23. Масюк В.В. Презумпції та преюдиції в цивільному судочинстві: монографія / В. В. Масюк; рец.: С.Я. Фурса, В.А. Кройтор. Харків: Право. 2014 (Харків). 208 с.

7.24. Мельник Я. Ускладнення в цивільному процесі: проблеми методології, дефекти процесуальної форми, безпека /Я.Мельник//Національний юридичний журнал: теорія і практика. 2018. август 2018. с.13-18

7.25. Можайкіна О. Правовий аналіз врегулювання спору за участю судді. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2018. № 2. С. 174-179

7.26. Новели цивільного процесуального кодексу України: [Електронне видання] матер. кругл. столу (Одеса, 26 березня 2018 р.) / за заг. редакцією д.ю.н., проф. Н.Ю. Голубевої; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса: Фенікс, 2018. 112 с.

7.27. Луспеник Д.Л., Мельник З. Розкриття банківської таємниці /Д.Л.Луспеник, З.Мельник. URL:// <http://crimealawyers.com/rozkrittuya-bank-vsko-ta-mnits>

7.28. Тарасенко Л. Судовий контроль за виконанням судових рішень // Вісник Львівського університету: Серія юридична / Міністерство освіти і науки України. Львівський національний університет ім. І. Франка: ВЦ Львівського національного університету ім. І. Франка. 2013. Вип. 42. С. 209-216.

7.29. Ткачук О.С. Проблеми реалізації судової влади у цивільному судочинстві: монографія. Х.: Право. 2016.

7.30. Ханік-Посполітак Р. Ю. Представництво в цивільному процесі за новим Цивільним процесуальним кодексом України / Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2018. Том 1. с.50-54

7.31. Шабалін А. В. Судочинство у справах наказного провадження: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: 12.00.03 / А.В.Шабалін; Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва НАПрН України. Київ. 2016. 16 с.

7.32. Штефан А.С. Об'єкт і зміст цивільних процесуальних правовідносин / Штефан А.// Вісник Національної академії прокуратури України. 2017. № 3. С. 64-69

7.33. Штефан А.С. Зміст принципу змагальності у новій редакції ЦПК. Журнал східноєвропейського права. 2018. № 55. С. 77-82

## 8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

8.1. <http://www.president.gov.ua>. – офіційний веб-сайт Президента України.

8.2. <http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

8.3. <http://www.kmu.gov.ua> –офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

- 8.4. <http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.
- 8.5. <http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб портал судової влади в Україні
- 8.6. <http://www.scourt.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду України.
- 8.7. <http://www.sc.gov.ua> – офіційний веб-сайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ.
- 8.8. <http://www.sbu.gov.ua> – офіційний веб-сайт СБУ.
- 8.9. <http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України.
- 8.10. <http://www.minjust.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.
- 8.11. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.
- 8.12. <http://www.police.ua> – Форум працівників МВС України.
- 8.13. <http://www.vkka.gov.ua> – офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури.
- 8.14. <http://www.nbu.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.
- 8.15. <http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.
- 8.16. <http://www.pravoznavec.com.ua> – Електронна бібліотека юридичної літератури “Правознавець”.
- 8.17. <http://www.icpo.centrmia.gov.ua> – сайт Національного центрального бюро Інтерполу в Україні.
- 8.18. <http://www.ligazakon.ua>



Справа № 369/11694/17  
Провадження №2/369/949/18

## УХВАЛА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

16.02.2018 року Києво-Святошинський районний суд Київської області, у складі головуючого судді Волчка А.Я., за участю секретаря Раситюк М.П. розглянувши у відкритому судовому засіданні цивільну справу за позовом ОСОБА\_1 до ОСОБА\_2 про стягнення заборгованості, -

### **в с т а н о в и в :**

ОСОБА\_1 звернулася до Києво-Святошинського районного суду Київської області з позовною заявою до ОСОБА\_2 про стягнення заборгованості.

Цивільна справа підлягає направленню за підсудністю, виходячи з наступного.

У відповідності до вимог ст. 27 ЦПК України позови до фізичних осіб пред'являються в суд за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем її проживання або перебування, якщо інше не передбачено законом.

З даних довідки адресно-довідкового бюро, вбачається, що місцем проживання відповідача ОСОБА\_2 є м. Київ, пр-кт. Науки, 76, кв. 15, що територіального не відноситься до Києво-Святошинського районного суду Київської області.

Підстав, які б згідно ст. 28 ЦПК України дозволили позивачу обирати підсудність в Києво-Святошинському районі Київської області з урахуванням спору, який виник у сторін, суд не вбачає.

Відповідно до вимог п. 1 ч. 1 ст. 31 ЦПК України суд передає справу на розгляд іншому суду, якщо справа належить до територіальної юрисдикції (підсудності) іншого суду.

Частиною 9 ст. 187 ЦПК України встановлено, що якщо за результатами отриманої судом інформації буде встановлено, що справа не підсудна цьому суду, суд надсилає справу за підсудністю в порядку, встановленому статтею 31 цього Кодексу.

Згідно ст. 32 ЦПК України спори між судами про підсудність не допускаються. Справа, передана з одного суду до іншого в порядку, встановленому статтею 31 цього Кодексу, повинна бути прийнята до провадження судом, якому вона надіслана.

Враховуючи викладене, суд вважає необхідним направити за підсудністю цивільний позов ОСОБА\_1 до ОСОБА\_2 про стягнення заборгованості, до Голосіївського районного суду м. Києва.

Керуючись ст.ст.27,28,32,32,187 ЦПК України, -

**у х в а л и в :**

Цивільну справу за позовом ОСОБА\_1 до ОСОБА\_2 про стягнення заборгованості, надіслати за підсудністю до Голосіївського районного суду м. Києва (03127, м. Київ, вул. Полковника Потехіна, буд. 14-А).

Передача справи на розгляд іншого суду за підсудністю здійснюється на підставі ухвали суду не пізніше п'яти днів після закінчення строку на її оскарження, а в разі подання скарги - не пізніше п'яти днів після залишення її без задоволення.

Ухвала суду набирає законної сили з моменту її підписання суддею.

Апеляційна скарга на ухвалу подається протягом п'ятнадцяти днів з дня її проголошення до Апеляційного суду Київської області через районний суд.

Якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини ухвали або у разі розгляду справи (вирішення питання) без повідомлення (виклику) учасників справи, зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення.

**Суддя**

**А.Я. Волчко**





Справа 688/539/18

№ 2/688/373/18

### **Ухвала**

про проведення заочного розгляду справи  
19 квітня 2018 року **м. Шепетівка**  
Шепетівський міськрайонний суд Хмельницької області в складі:  
головуючого судді Березюка О.Г.,  
при секретарі Антонюк І.І.,  
розглянувши матеріали за позовом ОСОБА\_1 до ОСОБА\_2 про стягнення  
майнової та моральної шкоди, -

#### *в с т а н о в и в:*

Позивач в судовому засіданні не заперечував проти заочного розгляду справи та винесення заочного рішення.

Відповідач, будучи належним чином повідомленим про дату, час і місце судового засідання, в судове засідання повторно не з'явився, причини неявки суду не повідомив.

З урахуванням положень ст.280 ЦПК України, суд вважає за можливе ухвалити заочне рішення на підставі наявних у справі доказів та провести заочний розгляд справи.

Керуючись ст. 280 ЦПК України, суддя,-

#### *у х в а л и в:*

Провести заочний розгляд по справі за позовом ОСОБА\_1 до ОСОБА\_2 про стягнення майнової та моральної шкоди та винести заочне рішення.

Суддя:



Справа № 592/2231/18

Провадження № 2/592/1445/18

## УХВАЛА

про заочний розгляд справи та винесення заочного рішення  
18 квітня 2018 року м.Суми

Ковпаківський районний суд м. Суми у складі:

головуючого судді - Труханової Л.М.,

за участю секретаря Сахненко О.Ю.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі суду в м. Суми цивільну справу за позовом ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА ОСОБА\_1 «ПРИВАТБАНК» до ОСОБА\_2 про стягнення заборгованості, -

встановив:

В судове засідання представник позивача не прибув, проте надав до суду клопотання про розгляд справи за його відсутності, підтримує позовні вимоги у повному обсязі, не заперечує проти заочного розгляду справи та винесення судом заочного рішення.

Відповідач у судове засідання не з'явився, про час і місце розгляду справи був повідомлений належним чином, про причини неявки суд не повідомив. Клопотань про відкладення розгляду справи до суду не надходило.

З урахуванням положень ст.ст.280, 281 ЦПК України та думки позивача щодо заочного розгляду справи, суд вважає за можливе ухвалити заочне рішення на підставі наявних у справі доказів та провести заочний розгляд справи.

Керуючись ст.ст. 280, 281 ЦПК України, суд, -

ухвалив:

У цивільній справі за позовом ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА ОСОБА\_1 «ПРИВАТБАНК» до ОСОБА\_2 про стягнення заборгованості провести заочний розгляд справи та ухвалити заочне рішення.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Суддя

Л.М. Труханова



Справа № 174/206/18  
п/с № 2/174/221/2018

**УХВАЛА**  
**про заочний розгляд справи та**  
**винесення заочного рішення**

13 липня 2018 року м. Вільногірськ  
Вільногірський міський суд Дніпропетровської області у складі :  
головуючого судді Данилюк Т.М.,  
за участю секретаря Заїки А.В.,  
розглянувши у відкритому судовому засіданні, в залі суду в м.  
Вільногірськ, цивільну справу за позовом ОСОБА\_1 до ОСОБА\_2 про  
стягнення грошових коштів,-

**В С Т А Н О В И В:**

В судове засідання призначене на 13.07.2018 року, позивач не з'явився, проте надав до суду клопотання про розгляд справи за його відсутності, підтримує позовні вимоги у повному обсязі, не заперечує проти заочного розгляду справи та винесення судом заочного рішення.

Відповідач у судове засідання не з'явився, про час і місце розгляду справи повідомлений належним чином, про причини неявки суд не повідомив. Клопотань про відкладення розгляду справи до суду не надходило.

З урахуванням положень ст.ст.280,281 ЦПК України та думки позивача щодо заочного розгляду справи, суд вважає за можливе ухвалити заочне рішення на підставі наявних у справі доказів та провести заочний розгляд справи.

Керуючись ст.ст.260, 280,281 ЦПК України, суд, -

**П О С Т А Н О В И В:**

У цивільній справі за позовом ОСОБА\_1 до ОСОБА\_2 про стягнення грошових коштів провести заочний розгляд справи та ухвалити заочне рішення.

Ухвала оскарженню не підлягає.

**Суддя Вільногірського міського суду**



Справа № 310/10305/18  
2/310/671/19

**У Х В А Л А**  
**Іменем України**

про витребування доказів

08 лютого 2019 року м. Бердянськ

Суддя Бердянського міськрайонного суду Запорізької області Богомолова Л.В., розглянувши заяву представника відповідача ОСОБА\_1 адвоката ОСОБА\_2 про витребування доказів,

**ВСТАНОВИВ:**

В провадженні Бердянського міськрайонного суду Запорізької області знаходиться позовна заява позивача ОСОБА\_3 до відповідача ОСОБА\_1 про стягнення грошових коштів за договором позики.

Представником відповідача ОСОБА\_1 заявлено клопотання про витребування доказів по даній справі, шляхом витребування у позивача ОСОБА\_3 оригінал розписки від 01 грудня 2016 року.

Вивчивши письмові матеріали справи, зваживши доводи клопотання та врахувавши те, що необхідність витребування обґрунтована неможливістю самостійного зібрання означених доказів для доведення обставин справи, суд приходить до висновку про необхідність витребування доказів по даній справі, шляхом витребування у позивача ОСОБА\_3

Відповідно до ст.84 ЦПК України учасник справи, у разі неможливості самостійно надати докази, вправі подати клопотання про витребування доказів судом.

На підставі вищевикладеного, керуючись ст.84 ЦПК України, суд

**УХВАЛИВ:**

Клопотання позивача представника відповідача ОСОБА\_1 адвоката ОСОБА\_2 про витребування доказів - задовольнити.

Забезпечити докази по справі у спосіб витребування у позивача ОСОБА\_3 оригінал розписки від 01 грудня 2016 року .

Витребувані документи надати суду до 20.02.2019 року.

Роз'яснити позивачу ОСОБА\_3, що відповідно до ст.84 ЦПК України будь-яка особа, у якої знаходиться доказ, повинна видати його на вимогу суду.

Особи, які не мають можливості подати доказ, який витребує суд, або не мають можливості подати такий доказ у встановлені строки, зобов'язані повідомити про це суд із зазначенням причин протягом п'яти днів з дня вручення ухвали.

У разі неповідомлення суду про неможливість подати докази, витребувані судом, а також за неподання таких доказів з причин, визнаних судом неповажними, суд застосовує до відповідної особи заходи процесуального примусу, передбачені цим Кодексом.

Притягнення винних осіб до відповідальності не звільняє їх від обов'язку подати витребувані судом докази.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Суддя Бердянського  
міськрайонного суду



Справа № 522/9685/16  
Провадження № 2/522/3834/18

#### УХВАЛА

16 жовтня 2018 року Приморський районний суд м. Одеси у складі:  
Головуючого судді Чернявської Л.М.

При секретарі судового засідання Ткаченко О.О.

розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі суду м. Одеси заяву  
ОСОБА\_1 про витребування доказів,

#### ВСТАНОВИВ:

В провадженні суду знаходиться справа за позовом Публічного акціонерного товариства Комерційний банк «Приватбанк» до ОСОБА\_1, за участю третьої особи приватного акціонерного товариства «Київстар» про стягнення заборгованості за кредитним договором № SAMDN03000111645218 від 03.10.2013 року, укладеним між сторонами.

ОСОБА\_1 звернувся до суду з клопотанням про витребування доказів та просить витребувати у Публічного акціонерного товариства Комерційний банк «Приватбанк»: первинні документи для підтвердження факту укладення між сторонами кредитного договору від 03.10.2013 року; картку, пам'ятку Клієнта, довідку про умови кредитування та заяву від 03.10.2013 року, що підтверджують факт укладення кредитного договору; анкету-заяву про приєднання до Умов та Правил надання банківських послуг від 26.03.2013 року та відповідну пам'ятку до неї.

ОСОБА\_1 та його представник в судовому засіданні клопотання про витребування доказів підтримали, просили задовольнити.

Представник позивача в судовому засіданні заперечував проти витребування даних доказів, посилаючись на те, що витребувані докази не мають відношення до предмету спору, а справа містить належним чином завірені копії вказаних документів.

Представник третьої особи в судовому засіданні заперечував проти задоволення заяви про витребування доказів.

Відповідно до ст. 76 ЦПК України, доказами є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи.

Відповідно до ч. 1 ст. 84 ЦПК України, учасник справи, у разі неможливості самостійно надати докази, вправі подати клопотання про витребування доказів судом.

Відповідно до вимог ч.2 ст.84 ЦПК України, у заяві про витребування доказів має бути зазначено обставини, які може підтвердити цей доказ, або аргументи, які він може спростувати.



Судом встановлено, що предметом спору по даній справі є невиконання відповідачем своїх обов'язків по кредитному договору, що заперечується відповідачем тим, що він особисто кредитні кошти не використовував та банком не була надано позивачеві усіх необхідних документів при укладанні даного договору.

З огляду на це, суд вважає, що витребування вказаних документів на підтвердження факту укладення кредитного договору не має відношення до предмету доказування за позовом. Окрім того належним чином завірені копії витребуваних документів містяться в матеріалах справи.

Таким чином, суд робить висновок про необхідність відмовити ОСОБА\_1 у задоволенні заяви про витребування доказів.

Керуючись ст.ст. 76,77, 84, 258-260 ЦПК України, суд

**УХВАЛИВ:**

Відмовити ОСОБА\_1 у задоволенні заяви про витребування доказів.

Ухвала набирає законної сили з моменту її підписання суддею.

Ухвала окремо від рішення оскарженню не підлягає.

Суддя Л.М. Чернявська



Судовий наказ набрав чинності 11 травня 2018 року.

Суддя \_\_\_\_\_ **О. С. Цвіркун**  
Підпис

Місце печатки суду

Судовий наказ видано стягувачу „\_\_\_\_\_” \_\_\_\_\_ 20 року.

Строк пред'явлення судового наказу до виконання  
„12” травня 2021 року.

**Відмітки про виконання судового наказу**

Дата надходження судового наказу на виконання Повне найменування  
установи, підприємства, організації, в якому знаходився судовий наказ  
на виконанні Загальна сума, відрахована за судовим наказом Дата  
повернення судового наказу до відділу державної виконавчої служби чи  
стягувачеві Підстава повернення судового наказу Підпис керівника  
установи, підприємства, організації (з прикладанням печатки) Примітки  
Інші \_\_\_\_\_ відмітки

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

Справа № 564/241/18



Прилуцький міськрайонний суд

Чернігівської області

**СУДОВИЙ НАКАЗ**

Провадження № 2-н/742/145/18  
Єдиний унікальний № 742/1816/18  
06 червня 2018 року

м.Прилуки

Суддя Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області Павлов В.Г., розглянувши заяву ОСОБА\_1 про видачу судового наказу про стягнення із ТОВ «БУ-1 Прилуки» нарахованої, але не виплаченої заробітної плати, керуючись ст.ст.160, 161, 167, 168, 430 Цивільного процесуального кодексу України,

**наказую:**

Стягнути із ТОВ «БУ-1 Прилуки», місцезнаходження в м. Прилуки Чернігівської області, вул. Київська, 307, ЄДРПОУ 32512456, на користь ОСОБА\_1, ІНФОРМАЦІЯ\_1, місце реєстрації та проживання - АДРЕСА\_1, реєстраційний номер облікової картки платника податків НОМЕР\_1, 19 145 (дев'ятнадцять тисяч сто сорок п'ять) грн. 20 коп. нарахованої, але не виплаченої заробітної плати, за період з 01 грудня 2018 року по 31 травня 2018 року.

Стягнути із ТОВ «БУ-1 Прилуки», місцезнаходження в м. Прилуки Чернігівської області, вул. Київська, 307, ЄДРПОУ 32512456 на користь держави 176 (сто сімдесят шість) грн. 20 коп. судового збору.

Суддя \_\_\_\_\_ **В.Г. Павлов**

Копії судового наказу та заяви стягувача про видачу судового наказу разом з доданими до неї документами надіслати боржнику рекомендованим листом із повідомленням про вручення не пізніше наступного дня після видачі судового наказу.

Примірник судового наказу надіслати стягувачу рекомендованим листом із повідомленням про вручення протягом п'яти днів з дня набрання судовим наказом законної сили.

Судовий наказ оскарженню в апеляційному порядку не підлягає.

Боржник в порядку ст.170 ЦПК України має право протягом п'ятнадцяти днів з дня вручення копії судового наказу та доданих до неї документів подати письмову заяву про його скасування до суду, який його

видав. Заява про скасування судового наказу може також бути подана органами та особами, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.

У разі ненадходження до суду заяви від боржника про скасування судового наказу протягом п'яти днів після закінчення строку на її подання судовий наказ набирає законної сили.

Судовий наказ набрав законної сили «\_\_» «\_\_\_\_\_» 20\_\_ року.  
Судовий наказ може бути пред'явлений до виконання- до «\_\_» «\_\_\_\_\_» 20\_\_ року.

Строк пред'явлення судового наказу в частині стягнення судового збору до виконання- до «\_\_» «\_\_\_\_\_» 20\_\_ року.

Дата видачі судового наказу стягувачу-«\_\_» «\_\_\_\_\_» 20\_\_ року.

**Суддя**

**В.Г. Павлов**

Відмітки про виконання судового наказу

Дата надходження судового наказу на виконання Повне найменування установи, підприємства, організації, в якому знаходився судовий наказ Загальна сума відрахована за судовим наказом Дата повернення судового наказу до відділу державної виконавчої служби чи стягувачеві Підстава Повернення судового наказу Підпис керівника установи, підприємства, організації ( з прикладанням печатки) Примітки

Інші

відмітки

---



Справа № 274/3342/18  
Провадження № 2-о/0274/128/18

**Ухвала**  
**про відкриття окремого провадження в справі**

**10.07.2018** року Суддя Бердичівського міськрайонного суду Житомирської області Вдовиченко Т.М., розглянувши спільну заяву ОСОБА\_1, ОСОБА\_2 про встановлення режиму окремого проживання, -

**встановив:**

06 липня 2018 року заявники звернулися до суду з спільною заявою, згідно якої просять встановити режим окремого проживання.

Подана заява відповідає вимогам статті 318 ЦПК України. Підстави для залишення заяви без руху, її повернення, відмови у відкритті провадження відсутні.

Керуючись ст.293, ст.294 ЦПК України,

**ухвалив:**

Прийняти до розгляду та відкрити провадження в цивільній справі № 274/3342/18 за заявою ОСОБА\_1, ОСОБА\_2 про встановлення режиму окремого проживання, в порядку окремого провадження.

Призначити по справі судовезасідання на **27 вересня 2018 року на 09 год. 00 хв.** в приміщенні Бердичівського міськрайонного суду Житомирської області за адресою: вул. Житомирська, 30-а, м. Бердичів.

Копію ухвали направити особам, які беруть участь у справі.

Учасники справи можуть отримати інформацію щодо справи за веб-адресою: <http://court.gov.ua/>.

Ухвала набирає законної сили з моменту її підписання суддею.

Ухвала може бути оскаржена лише щодо недотримання правил підсудності у встановлений законом строк і порядок, в іншій його частині ухвала оскарженню не підлягає.

**Суддя: Т.М.Вдовиченко**



Справа № 633/198/18  
провадження № 2-О/633/5/2018

## У Х В А Л А

про відкриття провадження усправи та призначення справи до розгляду

05 липня 2018 р. смт.Печеніги

Суддя Печенізького районного суду Харківської області Смирнов В.А., розглянувши заяву ОСОБА\_1 в порядку окремого провадження про встановлення факту, що має юридичне значення, заінтересована особа:Відділ державної реєстрації актів цивільного стану по місту Чугуєву, Чугуївському та Печенізькому районах у Харківській області

### в с т а н о в и в :

ОСОБА\_1 звернулась до суду з заявою про встановлення факту, що має юридичне значення, заінтересована особа:Відділ державної реєстрації актів цивільного стану по місту Чугуєву, Чугуївському та Печенізькому районах у Харківській області.

ОСОБА\_1 просить встановити той факт, що ОСОБА\_2, ІНФОРМАЦІЯ\_1 помер 11 червня 2018 року у Калінінському районі м.Горлівка Донецької області.

Відповідно до ч.2ст.293 ЦПК України, суд розглядає в порядку окремого провадження справи про: встановлення фактів, що мають юридичне значення.

Відповідно до ч.3, 4ст. 294 ЦПК України справи окремого провадження розглядаються судом з додержанням загальних правил, встановлених цим Кодексом, за винятком положень щодо змагальності та меж судового розгляду. Справи окремого провадження суд розглядає за участю заявника і заінтересованих осіб.

Відповідно дост. 315 ЦПК України, у судовому порядку можуть бути встановлені також інші факти, від яких залежить виникнення, зміна або припинення особистих чи майнових прав фізичних осіб, якщо законом не визначено іншого порядку їх встановлення.

Таким чином, відповідно до норм чинного ЦПК України, дані справи розглядаються у порядку окремого провадження, тому суд вважає за необхідним перейти до розгляду вказаної справи в порядку окремого провадження.

Підстави для залишення позовної заяви без руху, її повернення, відмови у відкритті провадження відсутні.



На підставі викладеного, керуючись ст. ст.19,187,293,294,315-318 ЦПК України, суддя, -

у х в а л и в :

Прийняти до розгляду та відкрити окреме провадження у справі за заявою ОСОБА\_1 в порядку окремого провадження про встановлення факту, що має юридичне значення, заінтересована особа: Відділ державної реєстрації актів цивільного стану по місту Чугуєву, Чугуївському та Печенізькому районах у Харківській області.

Цивільна справа буде розглядатись за правилами загального позовного провадження.

Призначити судові засідання на 05 липня 2018 року на 14 годину 00 хвилин.

Направити заінтересованій особі копію позовної заяви з копіями доданих до неї документів.

Копію ухвали направити учасникам справи.

Отримати інформацію щодо даної справи, сторони можуть на офіційному веб-порталі судової влади України в мережі Інтернет за веб - адресою [pc.hr.court.gov.ua](http://pc.hr.court.gov.ua)

Ухвала може бути оскаржена лише щодо недотримання правил підсудності у встановлений законом строк і порядок, в іншій частині ухвала оскарженню не підлягає.

Суддя: В.А Смирнов



## У Х В А Л А

142/1212/18  
2-о/142/35/18

"27" грудня 2018 р.

смт. Піщанка

Суддя Піщанського районного суду Вінницької області Щерба Н. Л., отримавши заяву ОСОБА\_1, який проживає в АДРЕСА\_1, в порядку окремого провадження, та додані до неї матеріали, -

### **ВСТАНОВИВ:**

26 грудня 2018 року до суду надійшла позовна заява ОСОБА\_1 подана в порядку окремого провадження відповідно до ст. 315 ЦПК України.

Дослідивши подану заяву та додані до неї матеріали, приходжу до висновку, що її слід залишити без руху з наступних підстав.

У вказаній заяві просить суд встановити фкт родинних відносин.

Відповідно до п. 5 ч. 2 ст. 293 ЦПК України, справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення суд розглядає в порядку окремого провадження.

Згідно ч. 3 ст. 42 ЦПК України, у справах окремого провадження учасниками справи є заявники, інші заінтересовані особи. Відповідно до ч. 4 ст. 294 ЦПК України, справи окремого провадження суд розглядає за участю заявника і заінтересованих осіб.

В той же час, в заяві, поданій ОСОБА\_1 в порядку окремого провадження заінтересовану особу, місце її знаходження не вказано.

Вимогами ч.3 ст. 294 ЦПК України, передбачено, що справи окремого провадження розглядаються судом з додержанням загальних правил, встановлених цим Кодексом, за винятком положень щодо змагальності та меж судового розгляду.

За вказаних обставин, вважаю за можливе застосувати у даному випадку аналогію закону, та застосувати до вказаних відносин ст. 185 ЦПК України.

Згідно вимог ч.1, ч. 2 ст.185 ЦПК України, суддя, встановивши, що позовну заяву подано без додержання вимог ст.17, 177 ЦПК України, протягом п'яти днів з дня надходження до суду позовної заяви постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руху. В ухвалі про залишення позовної заяви без руху зазначаються недоліки позовної заяви, спосіб і строк їх усунення, який не може перевищувати десяти днів з дня вручення ухвали про залишення позовної заяви без руху.

Керуючись ст.10, 95, 185, 293, 294, 315, 318 ЦПК України, -  
**УХВАЛИВ:**

Заяву ОСОБА\_1, який проживає в АДРЕСА\_1, в порядку окремого провадження, залишити без руху.

Надати заявнику строк для усунення недоліків, викладених в ухвалі, який не може перевищувати десяти днів з дня вручення ухвали про залишення заяви без руху, роз'яснивши, що в іншому випадку заява буде вважатись неподаною і буде повернута заявнику.

Копію ухвали надіслати заявнику в паперовій формі рекомендованим листом з повідомленням про вручення протягом двох днів з дня її складення у відповідності до ч. 5 ст. 272 ЦПК України.

Ухвала суду набирає законної сили з моменту її підписання суддею та оскарженню не підлягає.

**Суддя:**



Справа № 369/11694/17  
Провадження №2/369/949/18

**УХВАЛА**  
**ІМЕНЕМ УКРАЇНИ**

16.02.2018 року Києво-Святошинський районний суд Київської області, у складі головуючого судді Волчка А.Я., за участю секретаря Раситюк М.П. розглянувши у відкритому судовому засіданні цивільну справу за позовом ОСОБА\_1 до ОСОБА\_2 про стягнення заборгованості, -

**в с т а н о в и в :**

ОСОБА\_1 звернулася до Києво-Святошинського районного суду Київської області з позовною заявою до ОСОБА\_2 про стягнення заборгованості.

Цивільна справа підлягає направленню за підсудністю, виходячи з наступного.

У відповідності до вимог ст. 27 ЦПК України позови до фізичних осіб пред'являються в суд за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем її проживання або перебування, якщо інше не передбачено законом.

З даних довідки адресно-довідкового бюро, вбачається, що місцем проживання відповідача ОСОБА\_2 є м. Київ, пр-кт. Науки, 76, кв. 15, що територіального не відноситься до Києво-Святошинського районного суду Київської області.

Підстав, які б згідно ст. 28 ЦПК України дозволили позивачу обирати підсудність в Києво-Святошинському районі Київської області з урахуванням спору, який виник у сторін, суд не вбачає.

Відповідно до вимог п. 1 ч. 1 ст. 31 ЦПК України суд передає справу на розгляд іншому суду, якщо справа належить до територіальної юрисдикції (підсудності) іншого суду.

Частиною 9 ст. 187 ЦПК України встановлено, що якщо за результатами отриманої судом інформації буде встановлено, що справа не підсудна цьому суду, суд надсилає справу за підсудністю в порядку, встановленому статтею 31 цього Кодексу.

Згідно ст. 32 ЦПК України спори між судами про підсудність не допускаються. Справа, передана з одного суду до іншого в порядку, встановленому статтею 31 цього Кодексу, повинна бути прийнята до провадження судом, якому вона надіслана.

Враховуючи викладене, суд вважає необхідним направити за підсудністю цивільний позов ОСОБА\_1 до ОСОБА\_2 про стягнення заборгованості, до Голосіївського районного суду м. Києва.

Керуючись ст.ст. 27, 28, 32, 32, 187 ЦПК України, -

**у х в а л и в :**

Цивільну справу за позовом ОСОБА\_1 до ОСОБА\_2 про стягнення заборгованості, надіслати за підсудністю до Голосіївського районного суду м. Києва (03127, м. Київ, вул. Полковника Потехіна, буд. 14-А).

Передача справи на розгляд іншого суду за підсудністю здійснюється на підставі ухвали суду не пізніше п'яти днів після закінчення строку на її оскарження, а в разі подання скарги - не пізніше п'яти днів після залишення її без задоволення.

Ухвала суду набирає законної сили з моменту її підписання суддею.

Апеляційна скарга на ухвалу подається протягом п'ятнадцяти днів з дня її проголошення до Апеляційного суду Київської області через районний суд.

Якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини ухвали або у разі розгляду справи (вирішення питання) без повідомлення (виклику) учасників справи, зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення.

Суддя

**А.Я. Волчко**



Постанова  
Іменем України

2 квітня 2018 року

м. Київ

справа № 583/667/15-ц  
провадження № 61-1169св17

Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду: Мартева С.Ю. (суддя-доповідач), Висоцької В. С., Штелик С. П.,

учасники справи:

позивач - ОСОБА\_4,

відповідачі: ОСОБА\_5, ОСОБА\_6, товариство з обмеженою відповідальністю «Сумський обласний діагностичний центр безпеки і дорожнього руху»,

розглянув у попередньому судовому засіданні у порядку письмового провадження касаційну скаргу ОСОБА\_5 на ухвалу апеляційного суду Сумської області від 26 жовтня 2016 року у складі судді Околот Г. М.,

**ВСТАНОВИВ:**

Відповідно до пункту 4 розділу XIII «Перехідні положення» ЦПК України у редакції Закону України від 3 жовтня 2017 року № 2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» касаційні скарги (подання) на судові рішення у цивільних справах, які подані і розгляд яких не закінчено до набрання чинності цією редакцією Кодексу, передаються до Касаційного цивільного суду та розглядаються спочатку за правилами, що діють після набрання чинності цією редакцією Кодексу.

Рішенням Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 22 липня 2015 року, залишеним без змін ухвалою апеляційного суду Сумської області від 24 вересня 2015 року, позов ОСОБА\_4 задоволено частково.

Установлено факт проживання ОСОБА\_4 та ОСОБА\_5 однією сім'єю з 4 червня 1997 року до 25 травня 1999 року.



Визнано недійсним договір купівлі-продажу автомобіля Mitsubishi Outlander 2.0, державний номерний знак НОМЕР\_1, укладений 22 жовтня 2013 року між ОСОБА\_5 та ОСОБА\_6, оформлений довідкою-рахунком, виданою товариством з обмеженою відповідальністю «Сумський обласний діагностичний центр безпеки дорожнього руху».

Визнано спільним майном подружжя ОСОБА\_4 та ОСОБА\_5 гараж, розташований на АДРЕСА\_1 нежитлове приміщення - гараж літ. А, площею 304,7 кв. м, розташований на АДРЕСА\_2 Сумської області; автомобіль Mitsubishi Outlander 2.0, державний номерний знак НОМЕР\_1; фугувально-циркулярний станок; обробний (обрізний) станок; станок комбінований; точило; стрічкову пилораму; зварювальний апарат; різак. У задоволенні решти вимог відмовлено за необґрунтованістю. Вирішено питання про розподіл судових витрат.

Ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 20 січня 2016 року рішення Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 22 липня 2015 року та ухвалу апеляційного суду Сумської області від 24 вересня 2015 року скасовано в частині позову про встановлення факту спільного проживання та визнання гаража, що знаходиться в АДРЕСА\_1, спільною сумісною власністю подружжя, справу в цій частині передано на новий розгляд до суду першої інстанції. У решті судові рішення залишено без змін.

Рішенням Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 11 жовтня 2016 року у задоволенні позову ОСОБА\_4 до ОСОБА\_5 про встановлення факту проживання однією сім'єю з 4 червня 1997 року до 25 травня 1999 року та про визнання гаража спільною сумісною власністю подружжя відмовлено.

23 вересня 2016 року ОСОБА\_5 повторно подав апеляційну скаргу на рішення Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 22 липня 2015 року з тих підстав, що судом при ухваленні рішення не було наведено розмежування майна як спільного сумісного майна подружжя та майна, яке було придбано для здійснення підприємницької діяльності; не з'ясовано статус приватного майна відповідача, в тому числі від здійснення або для здійснення підприємницької діяльності. Судом безпідставно не взято до уваги рішення Охтирської міської ради від 5, 22, 29 липня 2005 року щодо надання дозволу на розробку проекту землеустрою саме приватному підприємцю ОСОБА\_5 на АДРЕСА\_2 рішення Охтирської міської ради від 25 січня 2011 року № 80-МР про затвердження ОСОБА\_5 проектної документації на оренду приміщення, яке у наступному було продане як приватному підприємцю; рішення Охтирської міської ради від 22 серпня 2011 року № 235-МР «Про надання дозволу на розробку документації із землеустрою та експертних грошових оцінок земельних ділянок несільськогосподарського призначення для здійснення підприємницької діяльності»; рішення Охтирської міської ради від 20 грудня 2011 року № 349-МР «Про викуп земельних ділянок

несільськогосподарського призначення для здійснення підприємницької діяльності».

ОСОБА\_5 вважав, що зазначені обставини можуть вплинути на висновок суду про визначення майна спільним майном подружжя, оскільки автомобіль Mitsubishi Outlander 2.0, гараж та земельна ділянка на АДРЕСА\_2 були придбані ним для здійснення саме підприємницької діяльності. Просив скасувати вказане рішення суду в частині вирішення позовних вимог ОСОБА\_4 щодо нежитлового приміщення - гаража літ. А, площею 304,7 кв. м на АДРЕСА\_2; земельної ділянки, площею 0,1059 га на АДРЕСА\_2; автомобіля Mitsubishi Outlander 2.0, державний номерний знак НОМЕР\_1; фугувально-циркулярного станка; обробного (обрізного) станка; станка комбінованого; точила; стрічкової пилорами; зварювального апарата; різачка та у цій частині ухвалити нове рішення про відмову у задоволенні позовних вимог.

Ухвалою апеляційного суду Сумської області від 26 жовтня 2016 року відмовлено у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою ОСОБА\_5 на рішення Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 22 липня 2015 року.

У касаційній скарзі ОСОБА\_5 просить ухвалу апеляційного суду скасувати, посилаючись порушення судом норм процесуального права, справу передати до суду апеляційної інстанції для продовження розгляду.

Касаційна скарга мотивована тим, що суд апеляційної інстанції постановив ухвалу з порушенням норм процесуального права.

Відзив на касаційну скаргу не подавався.

Відповідно до вимог частин першої і другої статті 400 ЦПК України під час розгляду справи в касаційному порядку суд перевіряє в межах касаційної скарги правильність застосування судом першої або апеляційної інстанції норм матеріального чи процесуального права і не може встановлювати або (та) вважати доведеними обставини, що не були встановлені в рішенні чи відкинуті ним, вирішувати питання про достовірність або недостовірність того чи іншого доказу, про перевагу одних доказів над іншими.

Суд касаційної інстанції перевіряє законність судових рішень лише в межах позовних вимог, заявлених у суді першої інстанції.

Згідно із положенням частини другої статті 389 ЦПК України підставами касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Ухвала апеляційного суду Сумської області від 26 жовтня 2016 року постановлена з додержанням норм процесуального права, доводи касаційної скарги цих висновків не спростовують.

Відповідно до пункту 3 частини четвертої статті 297 ЦПК України в редакції, чинній на час постановлення ухвали, суддя відмовляє у відкритті апеляційного провадження у справі у випадку, якщо є ухвала про відмову у задоволенні апеляційної скарги цієї особи.

Апеляційний суд вважав, що у відкритті апеляційного оскарження за апеляційною скаргою ОСОБА\_5 від 23 вересня 2016 року слід відмовити, оскільки згідно з наведеною нормою процесуального закону повторний розгляд справи апеляційним судом за апеляційною скаргою особи, якій вже було відмовлено у задоволенні її апеляційної скарги, не допускається.

Відповідно до частини третьої статті 401 ЦПК України суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а рішення без змін, якщо відсутні підстави для скасування судового рішення.

Ураховуючи наведене, колегія суддів вважає за необхідне касаційну скаргу залишити без задоволення, а ухвалу суду апеляційної інстанції - без змін, оскільки доводи касаційної скарги висновків суду не спростовують.

Керуючись статтями 400, 401, 416 ЦПК України, Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду

#### ПОСТАНОВИВ:

Касаційну скаргу ОСОБА\_5 залишити без задоволення.

Ухвалу апеляційного суду Сумської області від 26 жовтня 2016 року залишити без змін.

Постанова оскарженню не підлягає.

Судді:

С. Ю. Мартєв  
В.С. Висоцька  
С.П.Штелик



## Ухвала

02 квітня 2018 року

м. Київ

справа № 415/3636/17

провадження № 61-1359св17

Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду: Курило В. П. (суддя-доповідач), Коротуна В. М., Червинської М. Є.,

розглянув у попередньому судовому засіданні у порядку письмового провадження справу за позовом ОСОБА\_4 до ОСОБА\_5, третя особа - ОСОБА\_6, про стягнення аліментів на повнолітню дитину на час навчання, за касаційною скаргою ОСОБА\_4 на рішення апеляційного суду Луганської області від 22 листопада 2017 року у складі колегії суддів: Дронської І. О., Карташова О. Ю., Яреська А. В.,

### ВСТАНОВИВ:

Рішенням Лисичанського міського суду Луганської області від 16 серпня 2017 року позовні вимоги ОСОБА\_4 до ОСОБА\_5, третя особа - ОСОБА\_6, про стягнення аліментів на утримання дитини на час навчання задоволено.

Стягнуто з ОСОБА\_5 на користь ОСОБА\_4 аліменти на утримання ОСОБА\_6, ІНФОРМАЦІЯ\_1, у розмірі 842,00 грн щомісячно, починаючи з 22 червня 2017 року, але не більше ніж до досягнення ОСОБА\_6 23 років або до завершення навчання, тобто до ІНФОРМАЦІЯ\_2.

Стягнуто з ОСОБА\_5 на користь держави судовий збір в розмірі 640,00 грн.

Рішення суду у межах платежу за один місяць допущено до негайного виконання.

Рішенням апеляційного суду Луганської області від 22 листопада 2017 року апеляційну скаргу ОСОБА\_5 задоволено частково.

Рішення Лисичанського міського суду Луганської області від 16 серпня 2017 року змінено в частині визначеного розміру аліментів, стягнутих з ОСОБА\_5 на користь ОСОБА\_4 на утримання повнолітньої

дитини на час навчання ОСОБА\_6, зменшивши розмір аліментів з 842,00 грн до 200,00 грн щомісячно.

В іншій частині рішення залишено без змін.

12 грудня 2017 року ОСОБА\_4 через засоби поштового зв'язку подала до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ касаційну скаргу, у якій просить скасувати рішення апеляційного суду Луганської області від 22 листопада 2017 року та залишити в силі рішення Лисичанського міського суду Луганської області від 16 серпня 2017 року, посилаючись на неправильне застосування судом норм матеріального та порушення норм процесуального права.

Відповідно до частини другої статті 389 ЦПК України підставами касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Заслухавши доповідь судді-доповідача, Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду вважає, що справа підлягає призначенню до судового розгляду, оскільки доводи касаційної скарги викликають необхідність перевірки матеріалів справи.

Відповідно до частини першої статті 402 ЦПК України у суді касаційної інстанції скарга розглядається за правилами розгляду справи судом першої інстанції в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи з урахуванням статті 400 цього Кодексу.

Згідно з частиною першою статті 7 ЦПК України розгляд справ у судах проводиться усно і відкрито, крім випадків, передбачених цим Кодексом.

Такий випадок передбачено у частині тринадцятій статті 7 ЦПК України, згідно з якою розгляд справи здійснюється в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами, якщо цим Кодексом не передбачено повідомлення учасників справи. У такому випадку судові засідання не проводиться.

Оскільки колегією суддів не приймалось рішення про виклик учасників справи для надання пояснень у справі, то справа розглядатиметься в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи за наявними у ній матеріалами (у письмовому провадженні), а копія судового рішення у такому разі надсилається у порядку, передбаченому частиною п'ятою статті 272 ЦПК України.

Ураховуючи, що згідно з частиною першою статті 8 ЦПК України ніхто не може бути позбавлений права на інформацію про дату, час і місце розгляду своєї справи, колегія суддів інформує учасників справи про те, що зазначена інформація оприлюднюється на офіційному веб-порталі судової влади України.

Відповідно до частини одинадцятої статті 34 ЦПК України, з урахуванням категорії і складності справи, справу розглянути колегією у складі п'яти суддів.

Керуючись частиною тринадцятою статті 7, частиною одинадцятою статті 34, частиною першою статті 401, частиною першою статті 402 ЦПК України, Верховний Суд у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду

УХВАЛИВ:

Справу за позовом ОСОБА\_4 до ОСОБА\_5, третя особа - ОСОБА\_6, про стягнення аліментів на повнолітню дитину на час навчання, за касаційною скаргою ОСОБА\_4 на рішення апеляційного суду Луганської області від 22 листопада 2017 року, призначити до судового розгляду в складі колегії з п'яти суддів у порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи за наявними у ній матеріалами.

Інформацію про дату розгляду справи оприлюднити на офіційному веб-порталі судової влади України.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Судді:

В. П. Курило

В.М. Коротун

М.Є. Червинська





Роздільнянський районний суд Одеської області

УХВАЛА  
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

Справа № 511/1295/18

Номер провадження: 8/511/1/19

"25" лютого 2019 р. суддя Роздільнянського районного суду Одеської області Панчук А. І., розглянувши заяву позивача ОСОБА\_1 про перегляд рішення за нововиявленими обставинами

в с т а н о в и в:

До Роздільнянського районного суду Одеської області надійшла заява від позивача ОСОБА\_1 про перегляд рішення за нововиявленими обставинами.

Заява про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами подана належною особою, оформлена відповідно до вимог ст. 426 ЦПК України.

Підстави, які б перешкождали відкриттю провадження за нововиявленими обставинами відсутні.

Керуючись ст. 427 ЦПК України, суддя,-

у х в а л и в:

Відкрити провадження за заявою позивача ОСОБА\_1 про перегляд рішення за нововиявленими обставинами.

Справу призначити на 12.03.2019 року о 12-00 год. за участю сторін в приміщенні Роздільнянського районного суду Одеської області

Про час і місце судового засідання повідомити сторін по справі.

Надіслати копію ухвали про відкриття провадження за нововиявленими обставинами, копію заяви про перегляд справи за нововиявленими обставинами особам, які беруть участь у справі.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Суддя :

А. І. Панчук



18.02.2019

Справа номер: 227/2314/18

РІШЕННЯ  
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

18 лютого 2019 року м. Добропілля

Добропілляський міськрайонний суд Донецької області у складі:  
головуючого судді: Мацишин Л.С.,  
за участю

секретаря судового засідання: Овчиннікової Ю.О.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі суду м. Добропілля за правилами спрощеного позовного провадження заяву ОСОБА\_1 до ОСОБА\_2 про перегляд судового наказу про стягнення аліментів на дитину за нововиявленими обставинами,

ВСТАНОВИВ:

05 лютого 2019 року ОСОБА\_1 звернувся до Добропілляського міськрайонного суду Донецької області з заявою до ОСОБА\_2 про припинення стягнення аліментів на дитину за нововиявленими обставинами, в якій просить суд скасувати судовий наказ від 10 серпня 2018 року по справі № 227/2314/18 винесений Добропілляським міськрайонним судом Донецької області, повернути безпідставно отримані відповідачкою кошти на підставі судового наказу від 10 серпня 2018 року по справі № 227/2314/18.

В обґрунтування заяви зазначив, що він перебуває з відповідачем у шлюбі, який на даний час перебуває на стадії розірвання в судовому порядку. Від даного шлюбу у них народилась донька ОСОБА\_3, ІНФОРМАЦІЯ\_1. На підставі судового наказу, виданого Добропілляським міськрайонним судом Донецької області від 10 серпня 2018 року з нього на користь ОСОБА\_2 стягнуто аліменти на утримання дитини ОСОБА\_3, ІНФОРМАЦІЯ\_2 в розмірі 1/2 частини з усіх видів його заробітку (доходу), але не більше десяти прожиткових мінімумів для дитини відповідного віку щомісяця до досягнення дитиною повноліття, починаючи стягнення з 13 червня 2018 року. Оскільки у позивача були суттєві підозри щодо свого батьківства, він звернувся до суду з позовом

про виключення з актового запису відомості про батька. Рішенням Добропільського міськрайонного суду Донецької області від 15 січня 2019 року задоволено його позов та виключено з актового запису про народження ОСОБА\_3, ІНФОРМАЦІЯ\_1, складеного 27 червня 2018 року Добропільським міським відділом державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Донецькій області актовий запис №221 про ОСОБА\_1, як батька дитини. Стверджує, що факт того, що він не є батьком ОСОБА\_3, ІНФОРМАЦІЯ\_1, є нововиявленою обставиною, тому в нього не виникає обов'язку щодо утримання дитини.

ОСОБА\_1 в судове засідання не з'явився, хоча був належним чином повідомлений про час та місце судового розгляду, надав до суду заяву про розгляд справи у його відсутність, заявлені вимоги підтримує в повному обсязі, просить суд їх задовольнити.

ОСОБА\_2 в судове засідання не з'явилась, про дату, час та місце розгляду справи була повідомлена належним чином, звернулася до суду з заявою про розгляд справи у її відсутність, заявлені вимоги визнає та не заперечує.

За вказаних обставин, з урахуванням вимог ст. 223 ЦПК України, суд вважає за можливе вирішити справу на підставі наявних у ній доказів, у відсутності сторін.

З урахуванням ч. 2 ст. 247 Цивільного процесуального кодексу України, у зв'язку з неявкою всіх учасників справи фіксування судового процесу за допомогою звукозаписувального технічного засобу не здійснюється.

Дослідивши та оцінивши зібрані у справі докази, суд дійшов до наступних висновків.

Судом встановлено, що 05 листопада 2014 року ОСОБА\_1 зареєстрував шлюб з ОСОБА\_1 (дошлюбне прізвище Коваль) ОСОБА\_4 у Добропільському міському відділі державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Донецькій області, про що зроблено відповідний актовий запис № 243, що підтверджується копією свідоцтва про шлюб серії І-НО№491851 від 27 червня 2018 року (а.с.43).

Від шлюбу у сторін народилась донька ОСОБА\_3, ІНФОРМАЦІЯ\_1, що підтверджується копією свідоцтва про народження серії І-НО№777079 від 27 червня 2018 року (а.с.42).

На підставі судового наказу Добропільського міськрайонного суду Донецької області від 10 серпня 2018 року по справі № 227/2314/18 з боржника ОСОБА\_1 на користь ОСОБА\_2 стягнуто аліменти на утримання дитини ОСОБА\_3, ІНФОРМАЦІЯ\_1, в розмірі однієї чверті частини з усіх видів його заробітку (доходу), але не більше десяти прожиткових мінімумів для дитини відповідного віку щомісяця до досягнення дитиною повноліття, починаючи стягнення з 13 червня 2018 року. Судовий наказ набрав законної сили 10 серпня 2018 року (а.с.44).

Рішенням Добропільського міськрайонного суду Донецької області від 15 січня 2019 року по цивільній справі №227/2889/18 позов ОСОБА\_1 до ОСОБА\_2, про оспорювання батьківства та виключення відомостей про батька з актового запису про народження дитини задоволено. Виключено відомості про ОСОБА\_1, ІНФОРМАЦІЯ\_3, як батька ОСОБА\_5, ІНФОРМАЦІЯ\_1, з актового запису про народження № 221 від 14 вересня 2017 року, місце державної реєстрації Добропільський міський відділ державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Донецькій області. Рішення набрало законної сили 15 лютого 2019 року (а.с.47-48).

Відповідно до ст. 423 ЦПК України рішення, постанова або ухвала суду, якими закінчено розгляд справи, що набрали законної сили, можуть бути переглянуті за нововиявленими або виключними обставинами.

Підставами для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами є: 1) істотні для справи обставини, що не були встановлені судом та не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із заявою, на час розгляду справи; 2) встановлений вироком або ухвалою про закриття кримінального провадження та звільнення особи від кримінальної відповідальності, що набрали законної сили, факт надання завідомо неправильного висновку експерта, завідомо неправдивих показань свідка, завідомо неправильного перекладу, фальшивості письмових, речових чи електронних доказів, що призвели до ухвалення незаконного рішення у даній справі; 3) скасування судового рішення, яке стало підставою для ухвалення судового рішення, що підлягає перегляду.

У пунктах 3, 4, 5 постанови пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 30 березня 2012 року № 4 «Про застосування цивільного процесуального законодавства при перегляді судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами» роз'яснено, що нововиявлені обставини - це юридичні факти, які мають істотне значення для розгляду справи та існували на час розгляду справи, але не були і не могли бути відомі заявнику, а також обставини, які виникли після набрання судовим рішенням законної сили та віднесені законом до нововиявлених обставин. Необхідними умовами нововиявлених обставин, визначених пунктами 1, 2 частини другої ст. 361 ЦПК (на даний час ст. 423 ЦПК України), є те, що вони існували на час розгляду справи; ці обставини не могли бути відомі заявникові на час розгляду справи; вони входять до предмета доказування у справі та можуть вплинути на висновки суду про права та обов'язки осіб, які беруть участь у справі. Для визначених пунктами 3, 4 частини другої ст. 361 ЦПК нововиявлених обставин необхідними умовами є те, що вони існували на час розгляду справи, але підстави виникли після ухвалення рішення у справі (зокрема, шляхом скасування судового рішення, яке стало підставою для його ухвалення), спростовують обставини, встановлені судом на час розгляду справи, та мають важливе значення для її розгляду.

Нововиявлені обставини мають підтверджуватися фактичними даними (доказами), що в установленому порядку спростовують факти, покладені в основу судового рішення. Суд має право скасувати судові рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами лише за умови, що ці обставини можуть вплинути на юридичну оцінку обставин, здійснену судом у судовому рішенні, що переглядається.

Вирішуючи питання про наявність нововиявлених обставин, суд повинен розмежовувати нововиявлені обставини та нові обставини.

Обставини, що обґрунтовують вимоги або заперечення сторін чи мають інше істотне значення для правильного вирішення справи, існували на час ухвалення судового рішення, але залишаються невідомими особам, які беруть участь у справі, та стали відомими тільки після ухвалення судового рішення, є нововиявленими обставинами.

Враховуючи вищевикладене, надані ОСОБА\_1 докази та викладені обставини в його заяві, суд приходять до висновку, що при винесенні судового наказу від 10 серпня 2018 року по цивільній справі №227/2314/18 за заявою ОСОБА\_6 до ОСОБА\_1 про стягнення аліментів на утримання дитини та обставина, що ОСОБА\_1 не є батьком ОСОБА\_3, ІНФОРМАЦІЯ\_1, не була встановлена судом та не була і не могла бути відома заявнику на час розгляду справи, оскільки була встановлена лише рішенням Добропільського міськрайонного суду Донецької області від 15 січня 2019 року по цивільній справі №227/2889/18, а тому відповідно до п.1 ч.2ст.423 ЦПК України є нововиявленою.

Згідно з п.2 ч.3 ст.429 ЦПК України за результатами перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами суд може задовольнити заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами та ухвалити нове рішення чи змінити рішення.

Відповідно до вимог дост. 180 СК України батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття.

З аналізу наведеної норми закону випливає, що законодавець поклав обов'язок сплати аліментів на утримання дитини на чоловіка, який є батьком дитини.

Таким чином, судом встановлені нововиявлені обставини, а саме, що ОСОБА\_1 не є батьком неповнолітньої дитини ОСОБА\_3, ІНФОРМАЦІЯ\_1, а тому заява ОСОБА\_1 про припинення стягнення аліментів на утримання дитини за нововиявленими обставинами є обґрунтованою та підлягає задоволенню, а судовий наказ Добропільського міськрайонного суду Донецької області від 10 серпня 2018 року по цивільній справі №227/2314/18 підлягає скасуванню.

Що стосується вимог заявника про повернення безпідставно отриманих ОСОБА\_2 коштів на підставі судового наказу Добропільського міськрайонного суду Донецької області від 10 серпня 2018 року по справі № 227/2314/18, то, з врахуванням вимог ч. 2 ст. 445 ЦПК України



відповідно до яких, у справах про стягнення аліментів поворот виконання не допускається незалежно від того, у якому порядку ухвалено рішення, за винятком випадків, коли рішення було обґрунтоване на підроблених документах або на завідомо неправдивих відомостях позивача, що заявником доведено не було, а тому вони до задоволення не підлягаю.

Крім того до заяви заявником ОСОБА\_1 долучено документи на підтвердження витрат на правничу допомогу, зокрема, квитанція №3 від 04 лютого 2019 року та акт про правову допомогу.

Відповідно до положення п. 2 ч. 2 ст. 137 ЦПК України, якою встановлено, що розмір суми, що підлягає сплаті в порядку компенсації витрат адвоката, необхідних для надання правничої допомоги, встановлюється згідно з умовами договору про надання правничої допомоги на підставі відповідних доказів, які підтверджують здійснення відповідних витрат.

Таким чином, підставою для стягнення коштів є реально понесені стороною витрати на виконання угоди укладеної з адвокатом про надання правничої допомоги.

На підтвердження цих обставин суду, заявником не надано підтвердження, що він уклав угоду з адвокатом про надання правничої допомоги, не надано також ні довіреність ні ордер, а тому підстав для стягнення витрат на професійну правничу допомогу у суду відсутні.

На підставі вищенаведеного та керуючись ст.ст. 258-261, 423-429 ЦПК України, суд,-

#### УХВАЛИВ:

Заяву ОСОБА\_1 до ОСОБА\_2 про перегляд судового наказу про стягнення аліментів на дитину за нововиявленими обставинами задовольнити частково.

Судовий наказ Добропільського міськрайонного суду Донецької області від 10 серпня 2018 року по цивільній справі №227/2314/18 за заявою ОСОБА\_6 про видачу судового наказу про стягнення з ОСОБА\_1 аліментів на її користь на утримання дитини ОСОБА\_3, ІНФОРМАЦІЯ\_1 - скасувати за нововиявленими обставинами.

У задоволенні решти заявлених вимог відмовити.

Рішення суду може бути оскаржено до Донецького апеляційного суду шляхом подання апеляційної скарги через Добропільський міськрайонний суд Донецької області або безпосередньо до суду апеляційної інстанції протягом 30 днів з дня проголошення рішення.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови суду апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.



Рішення набирає законної сили, якщо протягом строків, встановлених цим Кодексом, не подано апеляційної скарги, або якщо рішення залишено в силі за результатами апеляційного розгляду справи.

Суддя Л.С.

Мацішин



Справа № 676/7049/18

Номер провадження 2-о/676/221/18

**Р І Ш Е Н Н Я  
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ**

12 грудня 2018 року м. Кам'янець - Подільський

Кам'янець-Подільський міськрайонний суд Хмельницької області

в складі: головуючого-судді Бондаря О.О.

при секретарі Маневич І.В.

розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі суду справу за заявою Гуменецької сільської ради про визнання спадщини відумерлою , -

**ВСТАНОВИВ:**

Заявник звернувся до суду з заявою про визнання спадщини відумерлою, що відкрилася після смерті ОСОБА\_1, яка померла 01 серпня 2016 року, передати відумерлу спадщину домоволодіння, що складається з житлового будинку розміром житлової площі 20 квадратних метрів за адресою: вул.Медоборна,17, с.Нігин Кам'янець-Подільського району Хмельницької області в комунальну власність Гуменецької сільської об'єднаної територіальної громади в особі Гуменецької сільської ради. В обґрунтування заяви заявник зазначає, що 01 серпня 2016 року померла ОСОБА\_1. Після її смерті залишилось спадкове майно - домоволодіння, що складається з житлового будинку розміром житлової площі 20 квадратних метрів за адресою: вул.Медоборна,17, с.Нігин Кам'янець-Подільського району Хмельницької області. Згідно витягу із спадкового реєстру від 05.10.2018 року приватного нотаріуса ОСОБА\_2 підтверджено відсутність заведеної спадкової справи та виданого свідоцтва про право на спадщину спадкового майна ОСОБА\_1, в зв'язку з цим просить визнати спадщину відумерлою.

Представник заявника в судові засідання не з'явився, подав суду заяву в якій просить справу розглядати у його відсутності.

Вивчивши матеріали справи, суд вважає, що заява підлягає задоволенню з наступних підстав.

Судом встановлено, що ОСОБА\_1 на праві приватної власності належало домоволодіння за адресою: вул.Медоборна,17, с.Нігин

Камянець-Подільського району Хмельницької області на підставі свідоцтва про право на спадщину за заповітом, посвідченим 12.07.2006 року державним нотаріусом Другої Камянець-Подільської державної нотаріальної контори ОСОБА\_3, зареєстровано в реєстрі за №1-2230. Дана обставина також підтверджується Витягом з реєстру прав власності на нерухоме майно, виданого Камянець-Подільським МБТІ від 04.08.2006 року за №11448352.

З витягу з Державного реєстру актів цивільного стану громадян щодо актового запису про смерть, наданого Камянець-Подільським районним відділом державної реєстрації актів цивільного стану ОСОБА\_4 територіального управління юстиції у Хмельницькій області 23.11.2018 року за №00021522353 вбачається, що ОСОБА\_1, ІНФОРМАЦІЯ\_1, померла 01 серпня 2016 року в м.Києві, актовий запис про смерть №13661 від 06 вересня 2016 року, складений Відділом державної реєстрації смерті ОСОБА\_4 територіального управління юстиції у місті Києві.

З витягу із спадкового реєстру від 05.10.2018 року за №53578801 вбачається, що спадкова справа після смерті ОСОБА\_1 не заводилась.

Згідно з п. 8 ч. 2ст. 293 ЦПК України суд розглядає в порядку окремого провадження справи про визнання спадщини відумерлою.

Відповідно дост. 338 ЦПК України суд, встановивши, що спадкоємці за заповітом і за законом відсутні, або спадкоємці усунені від права на спадкування, або спадкоємці не прийняли спадщину чи відмовилися від її прийняття, ухвалює рішення про визнання спадщини відумерлою та про передачу її територіальній громаді відповідно до закону.

Відповідно до ч.ч.1-2ст.1277 ЦК України у разі відсутності спадкоємців за заповітом і за законом, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини, а також відмови від її прийняття орган місцевого самоврядування за місцем відкриття спадщини, а якщо до складу спадщини входить нерухоме майно - за його місцезнаходженням, зобов'язаний подати до суду заяву про визнання спадщини відумерлою. Заява про визнання спадщини відумерлою подається після спливу одного року з часу відкриття спадщини.

Відповідно до ч. 3ст. 1277 ЦК України спадщина, визнана судом відумерлою, переходить у власність територіальної громади за місцем відкриття спадщини, а нерухоме майно - за його місцезнаходженням.

Враховуючи, що із заявою про прийняття спадщини після смерті ОСОБА\_1, яка померла 01 серпня 2016 року в м.Києві ніхто не звертався, що підтверджується зібраними та дослідженими по справі доказами, тому існують передбачені законом підстави для визнання спадщини, що відкрилася після смерті ОСОБА\_1 відумерлою.

На підставі викладеного, керуючись ст. 258 260 , 263 265 ЦПК України, суд, -

**ВИРІШИВ:**

Заяву задовольнити.

Визнати відумерлою спадщину, що відкрилася після смерті ОСОБА\_1, яка померла 01 серпня 2016 року в місті Києві на спадкове майно домоволодіння за адресою: вул.Медоборна,17, с.Нігин Кам'янець-Подільського району Хмельницької області.

Передати відумерлу спадщину домоволодіння за адресою: вул.Медоборна,17, с.Нігин Кам'янець-Подільського району Хмельницької області в комунальну власність Гуменецької сільської об'єднаної територіальної громади в особі Гуменецької сільської ради (вул.Першотравнева, 69, с.Гуменці, Кам'янець-Подільський район, Хмельницька область, код ЄДРПОУ 04406880).

На рішення може бути подана апеляційна скарга протягом 30 днів з дня проголошення рішення

Рішення набирає законної сили в порядку , передбаченому ст. 273 ЦПК України.

Суддя Кам'янець-Подільського  
міськрайонного суду

Бондар О.О.



Справа №668/1877/14

н/п 6/766/819/18

УХВАЛА  
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

14.11.2018 року, суддя Херсонського міського суду Херсонської області Хайдарова І.О. розглянувши заяву представника Товариства з обмеженою відповідальністю "Фірма "Нетком" про забезпечення заяви про розстрочку виконання рішення, -

ВСТАНОВИВ:

Представник заявник звернувся до суду із заявою про розстрочку виконання рішення Суворовського районного суду м. Херсона від 02.04.2014 року.

Одночасно із заявою подав і заяву про забезпечення заяви про розстрочку виконання рішення.

Заява мотивована тим, що на виконанні Суворовського районного відділу державної виконавчої служби міста Херсон ГТУЮ у Херсонській області перебуває виконавче провадження №4473588 від 12.09.2014 р. про стягнення з ТОВ "Фірма Нетком" на користь ОСОБА\_1 642078,52 грн. На даний час у заявника склалась ситуація яка ускладнює виконання рішення суду. Заявник у даній заяві просить зупинити примусову реалізацію належних ТОВ "Фірма "Нетком" нежилых приміщень 8б, 11а, 12-19, І, ІІ, другого поверху загальною площею 156 кв.м, розташованих за адресою: м. Херсон, вул. Карла Маркса (Потьомкінська) буд. 29.

Розглянувши заяву про забезпечення заяви про розстрочку виконання рішення та додані до неї документи, суд приходить до наступного висновку.

Відповідно до ч.2 ст.149 ЦПК України забезпечення позову допускається як до пред'явлення позову, так і на будь-якій стадії розгляду справи, якщо невжиття таких заходів може істотно ускладнити чи унеможливити виконання рішення суду або ефективний захист, або поновлення порушених чи оспорюваних прав або інтересів позивача, за захистом яких він звернувся або має намір звернутися до суду.

Беручи до уваги вищенаведені норми суд приходить до висновку, що подання заяви до суду про забезпечення заяви про розстрочку виконання рішення, тобто на стадії виконавчого провадження, цивільно-

процесуальним кодексом не передбачено, оскільки заходи, які можуть бути застосовані, у разі невиконання боржником зобов'язань, здійснює виконавець відповідно до ЗУ «Про виконавче провадження» у провадженні якого і перебуває виконавче провадження.

Таким чином, судом встановлено, що заява про забезпечення заяви про розстрочку виконання рішення є необґрунтованою, безпідставною, а тому у її задоволенні слід відмовити.

Керуючись ст.ст. 151-153, 258 ЦПК України, суд, -

#### УХВАЛИВ:

У задоволенні заяви представника Товариства з обмеженою відповідальністю "Фірма "Нетком" про забезпечення заяви про розстрочку виконання рішення - відмовити.

На ухвалу суду може бути подана апеляційна скарга безпосереднього Херсонського апеляційного суду протягом п'ятнадцяти днів з дня її проголошення.

Суддя

Хайдарова І.О.



Навчальне видання

Колектив авторів:

*Андрієвська Людмила Олексіївна*

*Нестерцова-Собакарь Олександра Володимирівна*

*Новосад Анастасія Сергіївна*

*Поліщук Марина Геннадіївна*

# ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

## ПРАКТИКУМ

Навчальний посібник

*Видання друкується в авторській редакції*

Відповідальний редактор *Біла К. О.*

Підписано до друку 27.05.19. Формат 60x84 <sup>1</sup>/<sub>16</sub>.

Спосіб друку – плоский.

Ум. друк. арк. 24,3. Тираж 50 прим. Зам. № 0519-03/1.

Видавець та виготовлювач СПД Біла К. О.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру  
суб'єктів видавничої справи ДК № 3618 від 06.11.09

Надруковано на поліграфічній базі видавця Білої К. О.  
Україна, 49000, м. Дніпро, пр. Д. Яворницького, 111, оф. 2

+38 (099) 7805049; +38 (067) 2100256

[www.impact.dp.ua](http://www.impact.dp.ua)

e-mail: [impact.dnepr@gmail.com](mailto:impact.dnepr@gmail.com)